

KOPIO

Hankerek. 4.6.03/MN;
my. nel. JEn 05/pääty
Eim 06 p 07

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002

D

1. Maastoinventoinnin raportti

Pirkanmaan maakuntamuseo

Timo Jussila
Mikroliitti Oy

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002

1. Maastoinventoinnin raportti

**Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö**

**Timo Jussila
Mikroliitti Oy**

SISÄLTÖ

Pirkanmaan historiallisen ajan muinaisjäännökset

1. Maastoinventoinnin raportti

Perustiedot	3
Abstrakti	3
Työn suoritus	4
Kylätontit	4
Eräsijat	5
Käytetyt lähteet	6
Yleiskartta: tarkastetut paikat.....	7
Yleiskartta: Pirkanmaan kiinteät historiallisen ajan muinaisjäännökset	8
Lista syksyllä 2002 tarkastetuista paikoista	9
Paikkojen kuvaukset	10
Luettelon sisältö ja termit	10
Paikkojen kuvaukset, karttaotteet ja valokuvat.....	11

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖSTEN MAASTOINVENTOINTI

Perustiedot

- Alue** Pirkanmaan maakunta. Maastotyötä tehtiin seuraavissa kunnissa: Kuru, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Ruovesi, Tampere, Vammala, Vesilahti, Viiala, Vilppula, Virrat (myös Ylöjärvi ja Äetsä - näistä ei tuloksia).
- Tarkoitus** Maakuntakaavan valmisteluun liittyen kerätä tietoa Pirkanmaan historiallisen ajan muinaisjäännöksistä. Työ rajoittui pohjoisella Pirkanmaalla, Ruovedellä, Vilppulassa ja Virroilla eräsijojen kokeiluluonteiseen inventointiin ja eteläisellä Pirkanmaalla autioituneiden kylätonttien paikantamiseen ja tarkastamiseen.
- Tavoite** Käytettävissä olleiden resurssien puitteissa mahdollisimman monen kiinteän historiallisen ajan muinaisjäännöksen paikantaminen ja tarkastaminen ja siten niiden saaminen suojelun piiriin ja maakuntakaavaan merkityksi.
- Työaika** Kenttätyöaika: 23.10 - 26.10. ja 4-8.11. 2002.
- Kustantaja** Pirkanmaan Liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo
- Tekijä** Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Timo Sepänmaa, Pirkanmaan maakuntamuseon toimeksiannosta.
- Tulokset** Tarkastettiin maastossa 50 ennalta valittua paikkaa sekä muutama maastossa valittu kohde, joista saatiin tietoon:
 10 autioitunutta kylätonttia 1. luokan muinaisjäännökseksi
 29 autioitunutta kylätonttia tai asuinpaikkaa 2. luokan muinaisjäännökseksi
 2 kuoppakohdetta havaintopaikoiksi
 2 epämääräistä rökkiökohdetta
 Löytöjä ei kerätty

Abstrakti

Pirkanmaan maakuntakaavan valmistelun yhteydessä Pirkanmaan liitto ja Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikkö sopivat maakunnan muinaisjäännöstietojen päivittämisestä. Samalla sovittiin, että historiallisen ajan muinaisjäännökset inventoitaisiin ensimmäisen kerran kokonaisvaltaisesti Pirkanmaalta. Inventointiprojekti tuli käsittämään sekä arkisto- että maastoinventointia. Projektin rahoitti Pirkanmaan liitto ja osittain maakuntamuseo ja sen toteutti arkeologikonsulttina Timo Jussila Mikroliitti Oy:stä Pirkanmaan maakuntamuseon tilauksesta. Hankkeen lyhyt kenttätyöosuus tehtiin loka-marraskuun vaihteessa v. 2002 kaikkiaan 9 päivän aikana (sisältäen matkat). Maastoinventointi jakaantui kahteen osaan: pohjoisen Pirkanmaan eräsijojen lyhyeen kokeiluluonteiseen inventointiin ja eteläisen Pirkanmaan autioituneiden kylätonttien inventointiin. Maastotyön tekivät Timo Jussila ja Timo Sepänmaa. Kuninkaan kartaston ja pieneltä osin myös isojakokarttojen perusteella valittiin ennalta tarkastettavaksi sellaisia kylätontteja, jotka olisivat autioitumisensa jälkeen jääneet syrjään myöhemmästä asutuksesta ja maankäytöstä. Maastossa tarkastettiin ja paikannettiin 40 kylätontin tai talon paikkaa, joista hyvin säilyneiksi kokonaisuuksiksi osoittautui 10 paikkaa. Näiden lisäksi 29 paikkaa sijaitsi pellossa, mutta muutoin ne olivat "ehjiä" kokonaisuuksia. Uusia varmuudella eränkäyntiin ajoittuvia muinaisjäännöksiä ei löydetty.

Työn suoritus

Kylätontit

Inventoinnin esityönä Pirkanmaan maakuntamuseon tutkija Ulla Lähdesmäki seuroi Kuninkaan kartastoa ja peruskarttoja vertailemalla sellaisia kylätontteja, jotka nykyään sijaitsevat syrjässä nykyisestä asutuksesta ja jotka siten saattaisivat olla myöhemmän asutuksen sekoittamattomina, arkeologisesti suhteellisen ehjinä jäljellä. Inventoinnin päätavoite oli tarkastaa nämä paikat ja määritellä niille muinaisjäännösstatus ja karkea rajaus. Lähdesmäen tekemää esiseulontaa tarkennettiin ja täydennettiin vielä ennen maastotöitä ja niiden aikana maastossa. Tarkastettavia maastonkohtia kertyi kaikkiaan lähes 50.

Osa paikoista voitiin poistaa tarkastettavien joukosta isojakokarttojen perusteella. Isojakokartan talojen paikat merkittiin maastokartalle, jolloin joissain tapauksissa voitiin todeta niiden sijoittuvan nykyisen asutuksen alle tai pihapiiriin. Tällaiset paikat katsottiin "menetetyiksi", niiden muinaisjäännösarvo olisi vähäinen ellei olematon. Näitä paikkoja ei tarkastettu. Esiseulotut paikat sijaitsivat hajallaan ympäri eteläistä Pirkanmaata, pääosin Vammala-Nokia-Vesilahti-Lempäälä -alueella, mutta myös Ylöjärvi-Kuru-Tampere -alueella sekä Valkeakoskella ja Äetsässä. Itäisin Pirkanmaa, siitä tärkeimpänä Kangasalan Pälkäneen alueet jäi huomiotta maastotöissä. Huomattava osa maastoinventointiajasta kului autossa istuessa, matkaa tehden. Logistiikkaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Maastotöiden suorituksen, järjestyksen ja työnjaon huolellisella suunnittelulla voitiin laatia realistinen aikataulukonkehys, jonka puitteissa työ saatiin suoritettua suhteellisen lyhyessä ajassa kohtuullisin matkakustannuksin.

Kohteen paikantamisessa käytetty karttamateriaali on mainittu kunkin muinaisjäännöksen kuvauksen yhteydessä. Käytetyt isojakokartat olivat digitaalikameralla otettuja kopioita tiedostomuodossa. Niistä saattoi hyvin paikantaa talot, mutta muut yksityiskohdat saattoivat jäädä epäselviksi. Ne eivät kuitenkaan tämän työn kannalta olleet relevantteja. Isojakokarttojen ja pieneltä osin myös Kuninkaan kartaston karttojen vertailussa nykyisiin karttoihin käytettiin Kartta2-ohjelmistoa. Isojakokartta asemointiin kkj1-koordinaatistoon Kartta2-ohjelmassa, etsimällä isojakokartalta nykyiseltä kartalta löytyviä kiintopisteitä (3 kpl). Tällaisia olivat mm sillat, tietyt erikoiset maastonkohdat kuten niemien kärjet yms, tilojen rajat (kulmat, risteykset), peltokuvioiden kulmat jne. Asemoinnin jälkeen voitiin kartalta digitoida haluttujen ilmiöiden kkj1-koordinaatit tekstitiedostoon, josta ne voitiin tulostaa muille kartoille. Asemoinnin tarkkuus on vaihteleva ja riippuu siitä, kuinka hyvin ja luotettavasti onnistutaan vanhalta kartalta löytämään vastin pisteet nykyiseltä kartalta. Esimerkki tästä on sivuilla 105-106, Ylöjärven Ilmarin kylän selostuksessa. Ohjelmistossa voitiin käyttää kahta karttaa siten, että toisessa karttaikkunassa on isojakokartta ja toisessa saman alueen maastokartta. Kuljettamalla kursoria isojakokartalla, liikkui nykyisellä kartalla vastaavassa kohdassa piste tai päinvastoin. Tämä on varsin hyödyllinen ominaisuus maastossa, kun mukana on kannettava tietokone.

Kylätonttien rajaus on erityisesti peltokohteiden osalta varsin epämääräinen ja se perustuu kohteen yhteydessä mainittujen karttojen perusteella tehtyyn paikannukseen sekä maastossa tehtyihin pinnallisiin ja topografisiin havaintoihin. Kenttätöiden aikana oli maastossa osan aikaa jo lunta, joten pelloilla ei voitu tehdä pintapoinintahavaintoja, joilla rajausta olisi saatu tarkennettua. Tämä oli toisaalta myös hyvä asia, koska aikaa yhdellä kohteella kului nyt huomattavasti vähemmän kuin jos peltoja olisi ryhdytty havainnoimaan pintapoinninnalla. Mikäli pellot olisivat olleet paljaina ja kynnetyt, olisi joiltain paikoilta saatu todennäköisesti enemmän tietoa ja tarkempi paikannus, mutta tarkastettujen paikkojen määrä olisi jäänyt murto-osaan nyt

tarkastetuista. Sama koskee myös koekuopitusta. Sitä ei pääsääntöisesti tehty, koska välttämätöntä tarvetta sille ei tavoitteen saavuttamiseksi ollut. Toki jonkin verran pikaisia koepistoja tehtiin pinnallisten havaintojen varmistamiseksi, mutta niitä ei erikseen dokumentoitu. Määrä korvasi laadun. Näin saatiin huomattavasti useampi muinaisjäännös esille ja kaavaan merkittyä, sekä asetetut tavoitteet täytettyä käytettävissä olleilla resursseilla. Tarkempia havaintoja voi tarvittaessa kerätä paikoilta myöhemmin.

Eräsijat

Suoritetusta eräsijojen inventoinnista on Timo Sepänmaa kirjoittanut luvun Pirkanmaan historialliset muinaisjäännökset -luetteloon, joka on laadittu tämän hankkeen yhteydessä eikä aihetta tässä käsitellä enempää. Pohjoisen Pirkanmaan erityispiirteenä on rautakauden lopulle ja keskiajalle ja aina 1600-luvulle asti ollut eränkäynti. Kylä-asutusta samassa ryhmäkylämuodossa kuin eteläiselle Pirkanmaalle ei sinne ole syntynyt. Eräsija on vähän tutkittu ja huonosti tunnettu historiallisen ajan muinaisjäännöstyyppi. Tämän hankkeen yhteydessä testattiin eräsijojen paikantamismahdollisuuksia maja- ja aitto-paikannimien perusteella. Inventointityö tehtiin hakemalla 1:50 000 ja osin myös 1:20 000 topografisilta kartoilta eräsijoihin todennäköisesti tai luultavasti liittyviä paikannimiä selvittämällä paikallishistorioista alueen eränkäyntiin liittyviä historiallisia tietoja sekä tarkastamalla muutamia valittuja kohteita maastossa.

Maja-paikannimen yhteyteen mahdollisesti liittyvältä eräsijalta oletettiin löytyvän lähinnä kiukaan jäännös (saunan/pirtin kiuas) tai kenties myös maasaunan jäänteet, joka voisi näkyä nyt kuoppana, jonka pohjalla olisi tulisijan jäänteet. Maastonventointia suoritettiin Vilppulan ja Ruoveden ja Virtain alueilla. Seuraavat "maja"-maastonkohdat tarkastettiin:

Virrat Majaniemi

2214 10, x 6892 44, y: 2497 55

Paikalla on kaksi lapinraunioita (Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 19), jotka eivät selvästikään ole kiukaita. Majaniemen kärkeä, sekä eteläranta tarkastettiin. Alue on mökitetty, eikä mökkien välisillä alueilla havaittu mitään mainittavaa.

Vilppula Aittoniemi

2231 05, x 6877 20, y: 2519 10

Laakea niemi, joka katsottiin nimen perusteella. Tarkastettiin kaikki niemen rannat, jotka suurelta osin rakentamattomia. Vain yksi mökki etelärannalla. Ei havaittu mitään mainittavaa.

Vilppula Majasuo

Erillinen kertomus paikkojen kuvauksessa. Havaittiin yksi ilmeisesti moderni kiviraunio.

Vilppula Majaniemi

Erillinen kertomus paikkojen kuvauksessa. Havaittiin yksi kiviraunio.

Ruovesi Majasaari

2231 03, p 6889 30, i 3349 60

Saari tarkastettiin kokonaisuudessaan. Laajassa saarella vain yksi mökki. Ei kuitenkaan havaittu mitään mainittavaa.

Lisäksi katsottiin pikaisesti matkan varrelle osuvia muita mielenkiintoisia ja inventoinnin kannalta potentiaalisia yksittäisiä paikkoja. Parissa kohden saattiin havaintoja kuopista (ks. paikkojen kuvaukset).

Käytetyt lähteet

Alanen, Timo & Kepsu, Saulo: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 - 1805. SKS. Tampere 1989.

Suomen asutus 1560-luvulla; kyläluettelot, kartasto. Helsingin yliopiston historian laitoksen julkaisuja no 4, 1973.

Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Pirkanmaan liitto 1996, Julkaisu B36.

Museoviraston muinaisjäännösrekisteri.

Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Tampereen Museon maakunnallisen yksikön arkistot

Joidenkin kohteiden paikantamisessa on käytetty apuna Hämeen maanmittaustoimiston arkiston *isjakokarttoja* nykyisen Pirkanmaan alueelta (maakunta museon kuvaamia digitaalisia kopioita).

Kunakin muinaisjäännöksen kuvauksen yhteydessä on mainittu sen paikantamisessa käytetty karttalähde sekä onko paikka mainittu aiemmassa muinaisjäännösluettelossa tai 1560-luvun kyläluettelossa.

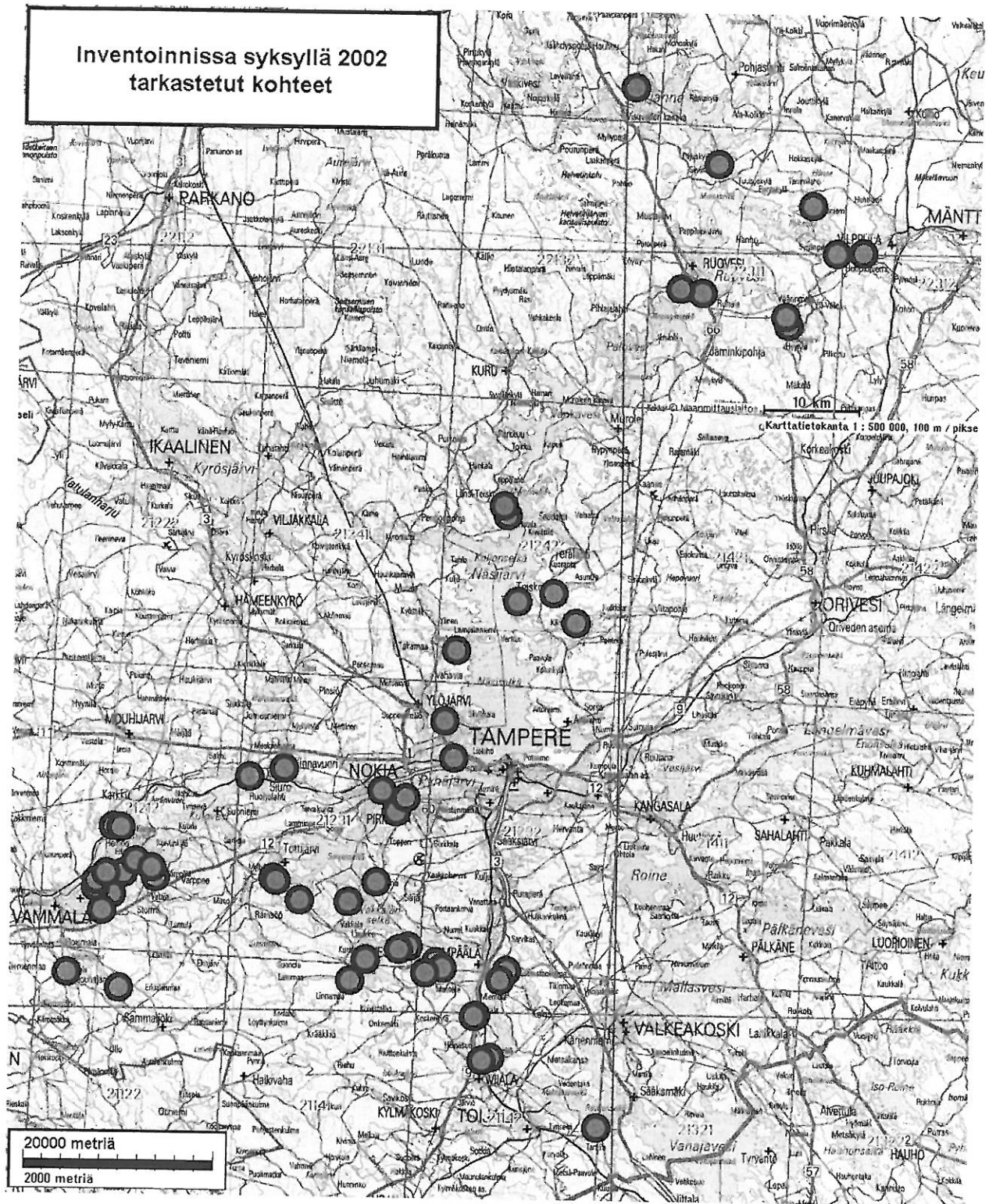
Espoo 4.2.2003

Timo Jussila

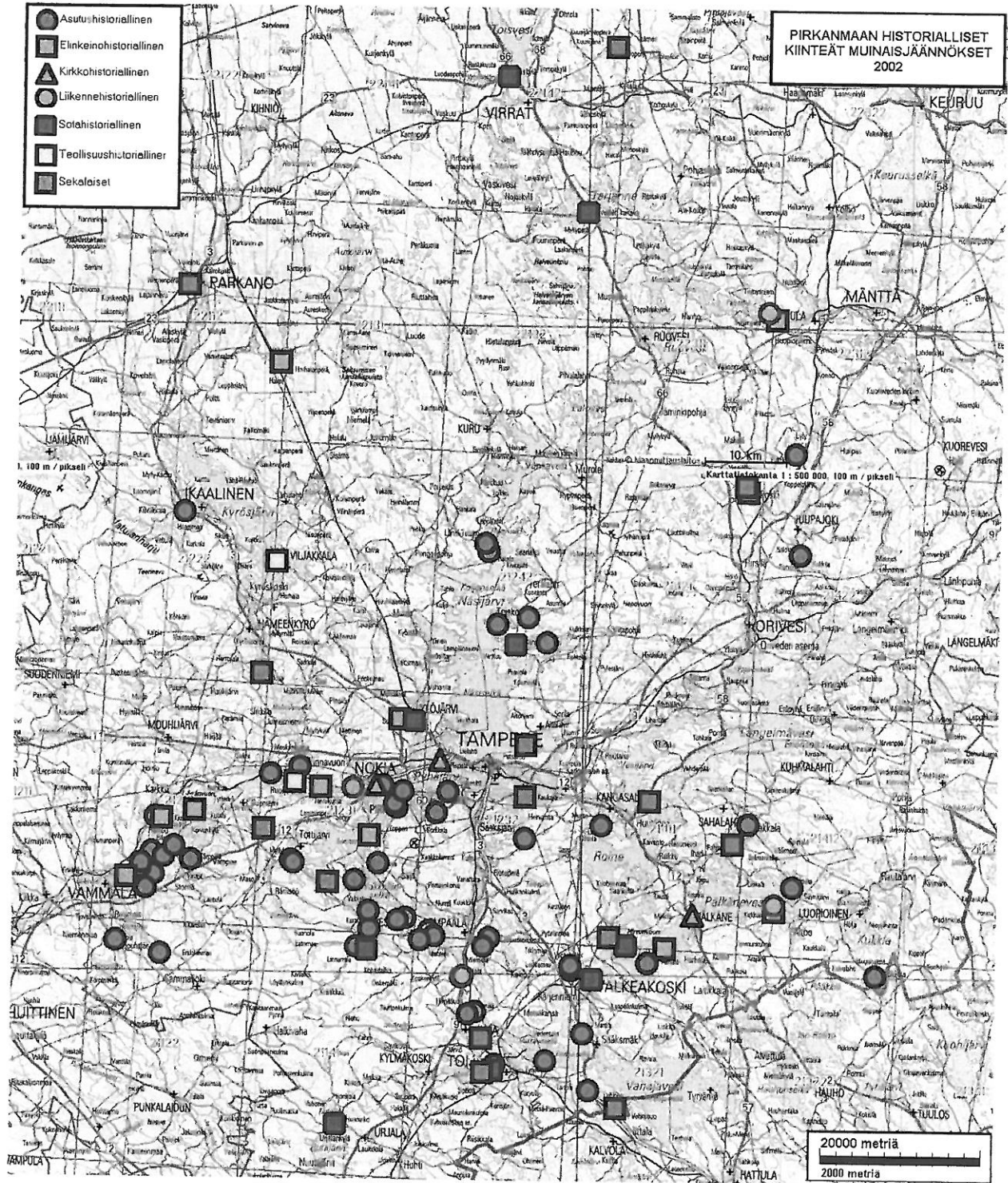
Virtain Majaniemessä
lapinrauniota tarkasta-
massa 25.10.2002

Yleiskartta: tarkastetut paikat

Yleiskartta: Pirkanmaan kiinteät historiallisen ajan muinaisjännökset

Lista syksyllä 2002 tarkastetuista paikoista

Punaisella/harmaalla merkityt ovat havaintopaikkoja, eivät toistaiseksi vielä muinaisjäännöksiä. Tässä listassa ovat vain ne paikat, joissa on jotain havaittu ja siitä erikseen raportoitu.

Kunta	Nro	Nimi	Laji	Tyyppi	Kartta	X	Y
KURU	1	RANTALA	Asutushist	kylän paikka	212408	684778	248658
KURU	2	KAITALA	Asutushist	kylän paikka	212408	684881	248609
LEMPÄÄLÄ	1	VATSOILA	Asutushist	kylän paikka	212307	680009	248929
LEMPÄÄLÄ	2	VAIHMALA 1	Asutushist	talonpaikka	211409	679908	248866
LEMPÄÄLÄ	3	RIKALAN KANAVAYRITYS	Liikennehist	kanava	211409	679525	248625
LEMPÄÄLÄ	4	RIKALA	Asutushist	kylän paikka	211409	679516	248606
NOKIA	6	VIIK	Asutushist	asuinpaikka	212305	681821	247504
NOKIA	7	UUSIKYLÄ	Asutushist	kylän paikka	212303	681995	246461
NOKIA	8	KAUNIAINEN KYLÄTONTTI	Asutushist	kylän paikka	212302	681892	246110
NOKIA	9	YLI-PIHNALA	Asutushist	kylän paikka	212301	680839	246416
NOKIA	10	ALI-PIHNALA	Asutushist	kylän paikka	212301	680818	246439
NOKIA		HUMALOJA	Asutushist	kylän paikka	212301	680630	246705
PIRKKALA	6	PIRKKALANKYLÄ	Asutushist	kylän paikka	212305	681614	247661
PIRKKALA	7	KATAISTO	Asutushist	kylän paikka	212305	681766	247760
PIRKKALA	8	ANIA	Asutushist	kylän paikka	212304	680860	247497
RUOVESI		RAJALA	Tunnistamaton	kuoppa	223104	686931	251476
RUOVESI		LOILO	Tunnistamaton	kuoppa	223105	687024	251442
TAMPERE	4	TEISKO KUUSNIEMI	Asutushist	kylän paikka	212410	683692	249444
TAMPERE	5	TEISKO MUSTANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212410	683990	249195
TAMPERE	6	TEISKO TAULANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212407	683888	248817
VAMMALA	2	TAPIOLA	Asutushist	kylän paikka	211209	679739	244310
VAMMALA	6	HURULA	Asutushist	kylän paikka	212107	680807	244844
VAMMALA	7	HUMALOJA	Asutushist	kylän paikka	212107	680580	244733
VAMMALA	8	KATARA	Asutushist	kylän paikka	212107	680404	244638
VAMMALA	9	VIHATTULA	Asutushist	kylän paikka	212107	680642	244561
VAMMALA	10	HÄTILÄ	Asutushist	kylän paikka	212107	680708	244568
VAMMALA	11	JÄRVENTAKA	Asutushist	kylän paikka	212108	681292	244705
VAMMALA	12	TEUKKU	Asutushist	kylän paikka	212108	681277	244793
VAMMALA	13	INNALA	Asutushist	kylän paikka	212110	680936	244965
VAMMALA	14	KÄRPPÄLÄ	Asutushist	kylän paikka	212110	680781	245182
VAMMALA	15	HANNULA	Asutushist	kylän paikka	211209	679598	244863
VAMMALA		RAIPIA	Asutushist	kylän paikka	212107	680796	244661
VAMMALA		HAAPANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212110	680872	245134
VESILAHTI	2	JUNNILA	Asutushist	kylän paikka	212307	680059	248172
VESILAHTI	3	HERRAINSAARI	Asutushist	kylän paikka	212307	679998	248241
VESILAHTI	4	PALHO	Asutushist	kylän paikka	212304	680638	247210
VESILAHTI	5	PAPPILA	Asutushist	talonpaikka	211409	679949	248062
VESILAHTI	6	HINSALA NIEMENPÄÄ	Asutushist	kylän paikka	212304	680207	247874
VESILAHTI	7	LEMMENNIEMI	Asutushist	kylän paikka	212304	680177	247780

VESILAHTI	8	PÖHILÄ	Asutushist	kylän paikka	211406	679823	247277
VESILAHTI	9	NIEMI	Asutushist	kylän paikka	211406	680044	247429
VIIALA	2	TOLVILA-MAHLAJAMÄKI	Asutushist	kylän paikka	211409	679097	248810
VIIALA	3	ALKULAN KYLÄTONTTI	Asutushist	kylän paikka	211409	679058	248719
VILPPULA		MAJASUO	Asutushist	talonpaikka	223108	687741	252221
VILPPULA		MAJANIEMI	Tunnistamaton	röykkiö	223106	688203	251662
YLÖJÄRVI		RUNSAS	Asutushist	kylän paikka	212407	683335	248190
YLÖJÄRVI		ILMARI	Asutushist	kylän paikka	212309	682587	248121

Paikkojen kuvaukset

Luettelon sisältö ja termit

Muinaisjään- nöksen nimi	Kunta, numero, paikannimi. Numero-osa on tekninen eikä sille tarvitse antaa erityistä merkitystä.
Rauh.lk:	Museoviraston rauhoitusluokka 1-3.
Ajoitus:	Paikan ajoitus. Historiallinen = hyvin suurella todennäköisyydellä ajoittuu historialliselle ajalle. Ajoittamaton = ajoitus ei ole selvä, todennäköisesti historiallinen. Mahdollinen ajoituksen tarkennus, jos tiedossa.
Laji:	Käytetty hierarkkista lajiluokitusta. Pääluokka ja funktio. Tunnistamaton = paikan/rakenteen funktio on epäselvä.
Kartta:	Maastokarttalehti, kkj1 ja kkj2 koordinaatit 10 m tarkkuudella. Koordinaatit ovat alueiden keskipisteitä tai pistekohteissa niiden täsmällinen sijainti - sillä vaihtelevalla tarkkuudella kuin koordinaatti on voitu määrittää.
Tutkijat:	Kenen kirjaamiin tietoihin luettelon tiedot perustuvat. Tutkijan nimi ja vuosi koska paikalla on käyty ja raportoitu.
Viite	Minkä lähteen perusteella paikka on paikannettu sekä tieto paikan esiintymisestä aiemmassa muinaijännösluettelossa tai 1560-luvun kyläluettelossa.
Sijainti:	Paikan sijainnin orientoiva sanallinen kuvaus.
Huomiot	Lyhyt paikan kuvaus. Lyhyt selostus inventoijan tekemistä havainnoista.
Karttaote	Maastokarttaote, 1:10 000. Muinaijännösalueiden osalta karttaan on merkitty viivalla muinaijännösalueen <i>arvioitu</i> , tällä hetkellä tunnettu rajaus.
Valokuvia	Digitaalikameralla otetut kuvat.

Raportin karttaotteet ovat Maanmittauslaitoksen karttatietokannasta. Niiden kopiointilupa koskee vain ja ainoastaan tätä alkuperäistä raporttia. Karttoja ei saa kopioida eikä julkaista niissä nyt olevalla lupatunnuksella.

KURU 1 RANTALA

1000 00 1946

Kehonpää (Rantala)

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2124 08 LÄNSI-TEISKO
x: 6847 78 y: 2486 58
p: 6852 04 i: 3328 07

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaankartasto kartta 287.

Sijainti: Paikka sijaitsee Kurun kirkosta 15,6 km S.

Huomiot: Paikalla, jossa Kuninkaankartaston perusteella on sijainnut Rantalan kylä, on nyt tiheä vanha sekametsä. Paikka on varsin tyypillinen kyläpaikka, järveen laskevan mäenrinteen harjalla. Alueen länsiosassa on kuoppa, muita maanpäällisiä rakenteita ei alueella ole havaittu. Paikan rajausta on epätarkka.

Jussila T 2002:

Paikka on rannasta idänsuunnalta jyrkästi ja kaakosta loivemmin kohoavan moreenirinteen laella olevalla tasanteella. Lännessä maasto kohoaa edelleen. Alueen luoteispuolella on kosteikkoo. Paikalla on sankka sekametsä, pääosin vanhaa järeää kuusikkoa ja nuorempaa paikoin tiheää aluskasvillisuutta. Havaintojen tekoa vaikeutti marraskuun alun illan hämäryys ja tiheä kasvillisuus. Rakennuksen pohjia tai kiukaita ei alueella havaittu. Kuninkaankartaston mukaan alueella on ollut kylätontti ja oheiseen karttaan merkitty paikka on ainoa "luonteva" paikka kylätontille lähialueella. Jos paikalla on ollut kylätontti - kuten todennäköistä - on se arkeologisesti hyvin säilynyt ja ehjä. Mitään myöhempää toimintaa ei paikalla liene ollut, rannassa olevia kesämökkejä lukuunottamatta. Aivan oletetun kyläalueen länsilaidalla on kuoppa, mahdollinen kellarirakenteen jänne.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

KURU 2 KAITALA*Kaitalehti (Kaitala)*

Rauh.lk: 1

1000 00 1972

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2124 08 LÄNSI-TEISKO
x: 6848 81 y: 2486 09
p: 6853 09 i: 3327 63

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 287

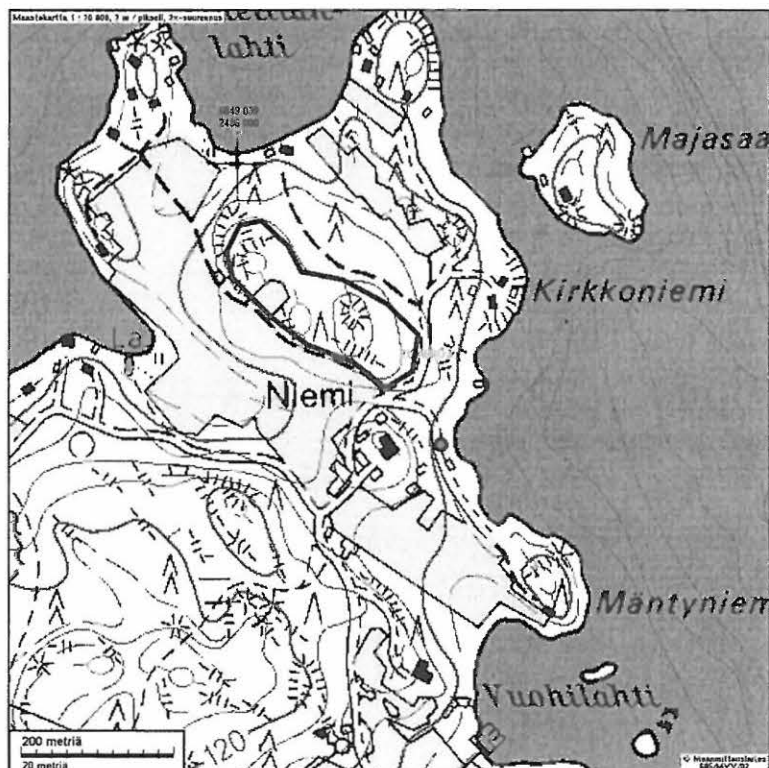
Sijainti: Paikka sijaitsee Kurun kirkosta 14,6 km S, Niemen talon pohjoispuolella olevalla mäellä.

Huomiot: Mäen metsäisellä lakitasanteella on täysin ehjä ja kajoamaton 1700-luvun autoitunut kylätontti, jossa on näkyvissä talon perustuksia, kiukaiden raunioita ja kuoppia. Paikka on arkeologisesti ehjä.

Jussila T 2002:

Kuninkaankartaston mukaan paikka sijoittuu Niemen tilan pohjoispuoliselle alueelle. Nykyinen tila on mäenkumpareella. Sen luoteispuolella on laajempi tasalakinen ja mäntymetsäinen mäki. Tältä mäeltä kertoi Niemen tilan isäntä löydetyn savipiipun kappaleita. Mäeltä on myös aikoinaan siirretty Niemen tilan nykyiselle pihamaalle vanha pieni suola-aitta, jonka hirteen kaiverrettu vuosiluku viittaa sen olevan peräisin 1700-luvulta.

Itse mäki-alue on nykyään täysin autio. Mäen laella on näkyvissä, lähinnä sen eteläreunalla, mahdollisia rakennusten perustuksia, sekä kiukaan jäänteitä. Mäen rantaan laskevalla kaakkoisrinteellä on eri kokoisia kuoppia. Alue on hyvin säilynyt ja ehjä. Lähellä rannassa on mahdollisesti eräkauteen viittaava kiukaan raunio (Niemi 2) sekä kauempana etelässä kivikautinen asuinpaikka (Niemi 1).

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

KURU 2 KAITALA

Valokuvat. Kuvaaja T. Jussila, 2002

Digikuvat:

Kuvattu kylätontin lakitasanteelta etelä-kaakkoon kohti taustalla vasemmalla näkyvää Niemen taloa. Edustalla jäänteitä rakennuksen perustuksista.

Kylätonttia mäen lakitasanteella. Kuvattu laen keskikohdalta länteen.

KURU 2 KAITALA

Kylätontti pellon takana olevan mäen lakitasanteella. Tontti jatkuu itään oikealle Näsijärven rantaan, kuvan ulkopuolelle. Kuvattu pohjoiseen.

LEMPÄÄLÄ 1 VATSOILA*Lastunen Vatsola 1000 00 1957*

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 07
x: 6800 09 y: 2489 29 z: 110
p: 6804 27 i: 3328 59

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

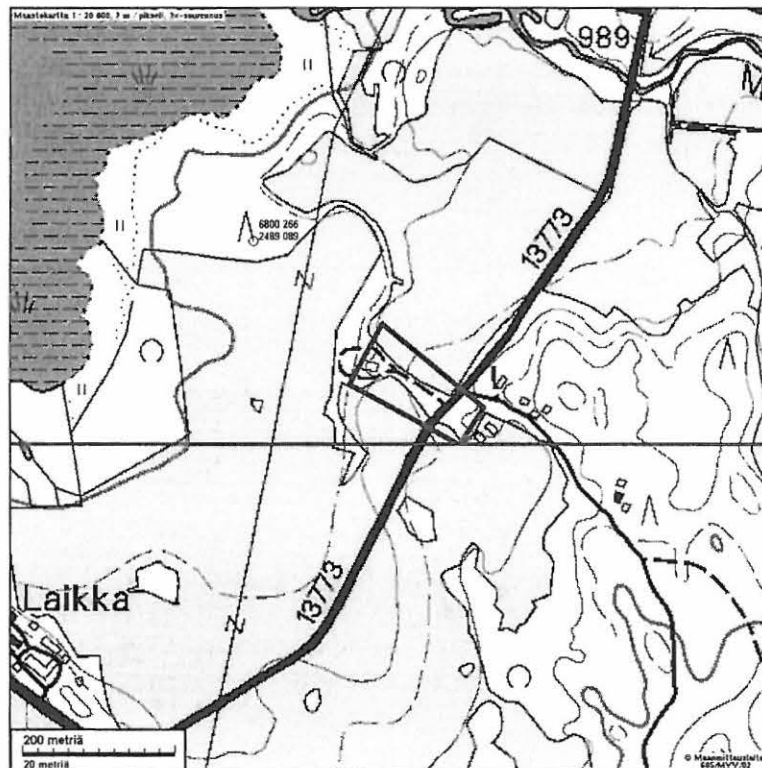
Viite: Isojakokartta 1781-2., Kuninkaan kartasto kartta 250 s. 278, Suomen asutus 1560-luvulla

Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 2,5 km itäkaakkoon, Ahtialanjärven kaakkoispuolella, rannasta n. 400 m. Lastuseen menevän tien molemmin puolin.

Huomiot: Autoitunut kylätontti on pellossa ja osin teiden runtelema. Myöhempi asutus ei ole kuitenkaan sekoittanut paikkaa. Paikka on täysin tasattu, mitään maan päälle havaittavia jälkiä kylätontista ei alueella ole. Kylä mainitaan Suomen asutuksen kyläluettelossa 1560-luvulla (8 taloa) ja se esiintyy vielä v. 1780-luvun isojakokartassa.

Jussila T 2002:

Kylätontti on rajattu oheiseen karttaan isojakokartan perusteella ladolle johtavan peltotien molemmin puolin sekä ladon kohdalle. Tontti ulottuisi myös maantien itäpuolelle. Paikan päällä aluetta tarkastettaessa havaittiin pellossa ladolle menevän peltotien pohjoispuolella asutuksen merkkejä: mustaa maata, palanutta savea, tiilenpaloja etc. Sen sijaan tien eteläpuolinen pelto vaikutti "puhtaalta" eikä siellä havaittu pikaisessa tarkastuksessa löytöjä. Vaikuttaa siltä, että talonpaikat ovat olleet tien pohjoispuolella, elleivät tien kohdalla, ja että isojakokarttapaikannus on tältä osin hieman liian etelässä. Maantien itäpuolinen alue on koivumetsää.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

LEMPÄÄLÄ 1 VATSOILA
Valokuvat. Kuvaaja T. Jussila, 2002

Digikuvat:

Kuvattu itään ladon pohjoispuolelta. Asutuksen jälkiä pellossa peltotien pohjoispuolella.

Kuvattu länsi-luoteeseen. Kylätonttia tien alla ja pellossa tien molemmin puolin.

LEMPÄÄLÄ 2 VAIHMALA 1

1000 00 1952

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: talonpaikkaKartta: 2114 09
x: 6799 08 y: 2488 66 z: 110
p: 6803 29 i: 3327 91

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Lempäälä Vaihmala isojakokartta 1781, Suomen asutus 1560-luvulla.

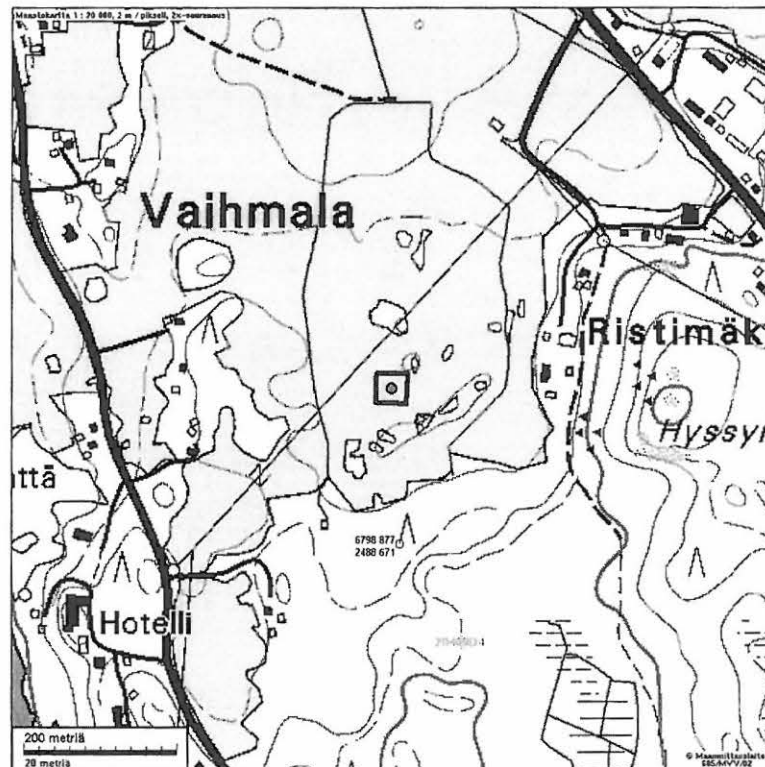
Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 2,3 km kaakkoon Vaihmalan peltoaukean eteläpäässä.

Huomiot: 1780-luvun isojakokarttaan merkityt Vaihmalan kylän talot sijaitsevat nykyisen asutuksen alla ja pihamailla. Yksi autioitunut talon paikka on kuitenkin säilynyt myöhemmän asutuksen ulkopuolella. Koordinaattien ilmoittamassa kohdassa on ollut talo. Nykyään paikka on keskellä peltoa, eikä talonpaikasta ole jäänyt mitään maan päälle näkyviä merkkejä. Uusi tie, joka ei näy kartassa, kulkee n. 100 m päässä koillisessa. Suomen asutuksen kyläluettelo 1560-luvulta mainitsee Vaihmalan kylässä olleen 5 taloa.

Jussila T 2002:

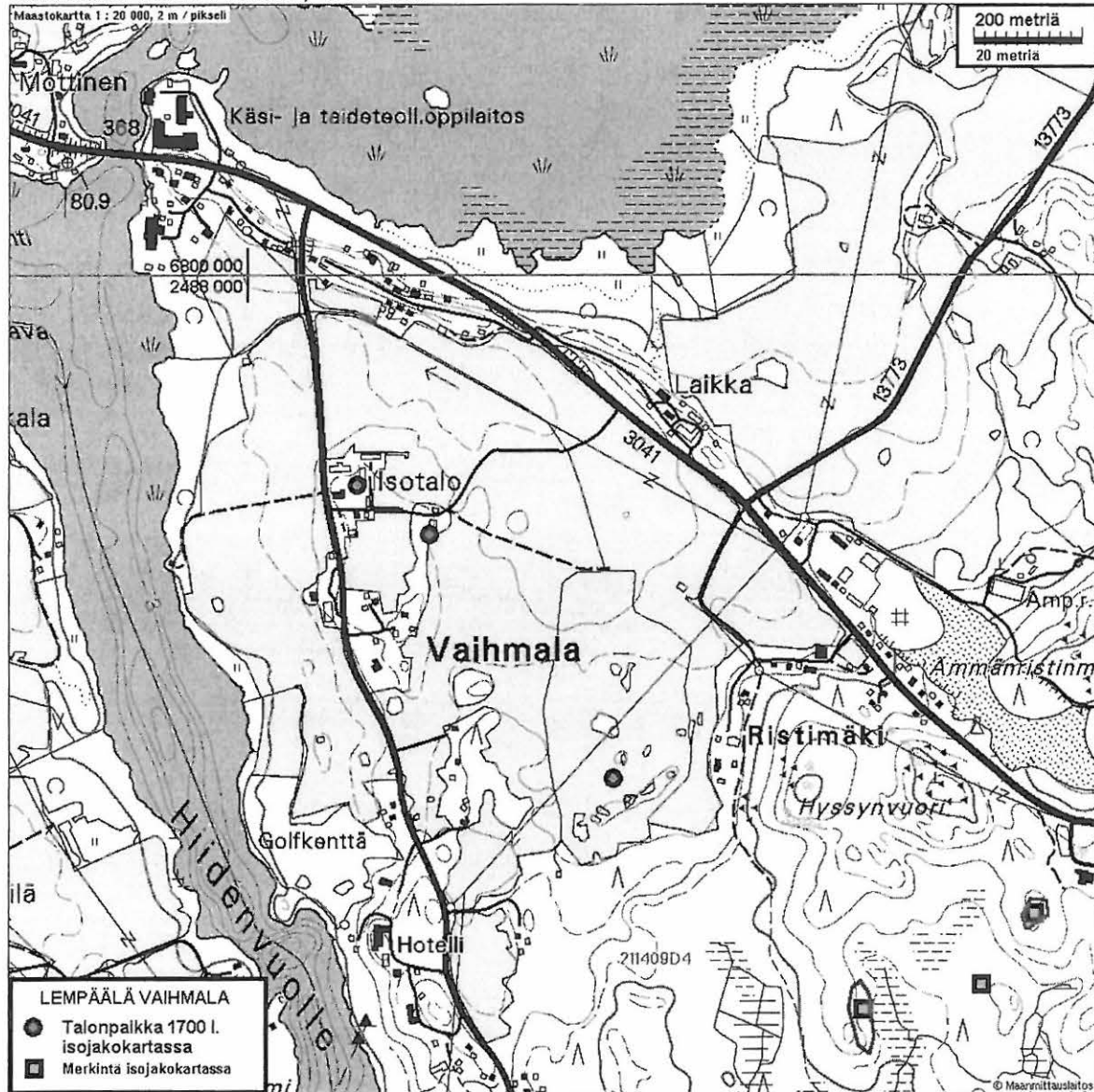
Paikalla käytäessä pelto oli lumen peitossa, joten pintahavaintoja ei voitu tehdä.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

Isojakokarttatulkinta, Lempäälä Vaihmala

Maastokarttaote 2x2 km, 1:13 000

Kartalle on tulostettu isojakokartalta digitoidut rakennuksien paikat. Isojakokartan asemoinnin tarkkuus ei ole tässä ollut kovin hyvä. Talonpaikkojen sijaintitarkkuus nykyisellä kartalla on ehkä n. +-30 m. Vihreät neliöt ovat merkintöjä isojakokartalla. Nämä paikat ovat olleet 1700-luvulla metsän keskellä kauempana asutuksesta. Paikat tarkastettiin syksyllä 2002. Itäisimmän neliön kohdalla on kivinen ja jopa louhikkoinen mäenkumpare, jossa nyt on hautausmaan "tuhkalehto". Mitään vanhoja rakenteita ei paikalla näkynyt. Keskimmäinen neliö on jokseenkin tasaisessa hyvin kivisessä korpimaastossa. Läntisin neliö on hiekkamoreenimaastossa, mäenharjanteella, aivan nykyisen uuden tieleikauksen kohdalla. Harjanteella on tien eteläpuolella, leikkauksen tuntumassa pari epämääräistä kuoppaa ja yksi kuoppa etelämpänä. Kuopat vaikuttivat nuorilta.

LEMPÄÄLÄ 3 RIKALAN KANAVAYRITYS

1000 00 1953

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Liikennehist: kanava, kylän paikka

Kartta: 2114 09
x: 6795 25 y: 2486 25
p: 6799 58 i: 3325 33

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Isojakokartta Rikala 1777, Museovirasto RHO:n arkisto

Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 5,4 km etelään valtatie 9:n molemmin puolin, heti Saarikunnan ja Rikalan teiden risteuksen eteläpuolella.

Huomiot: 1770-luvulla aloitettiin kanavan rakentaminen Rikalanjärven ja Kortesselän välille. Hitaasti edenneestä hankkeesta luovuttiin 1790-luvulla. Kanava on lähes läpivietyä idässä Kortesselän puolella, josta se ulottuu vetisenä uomana valtatie 9:lle. Rikalanjärven puoleisessa päässä vt 9:n länsipuolella on kanavakaivanto myös selvästi näkyvissä, mutta kuivana ja ojamaisena rakenteena. Alueella on myös 1700-luvun autioitunut kylätontti (2 taloa) pellossa, heti kanavan läntisen suun eteläpuolella. Koordinaatit osoittavat kanavan länsipäähän.

Jussila T 2002:

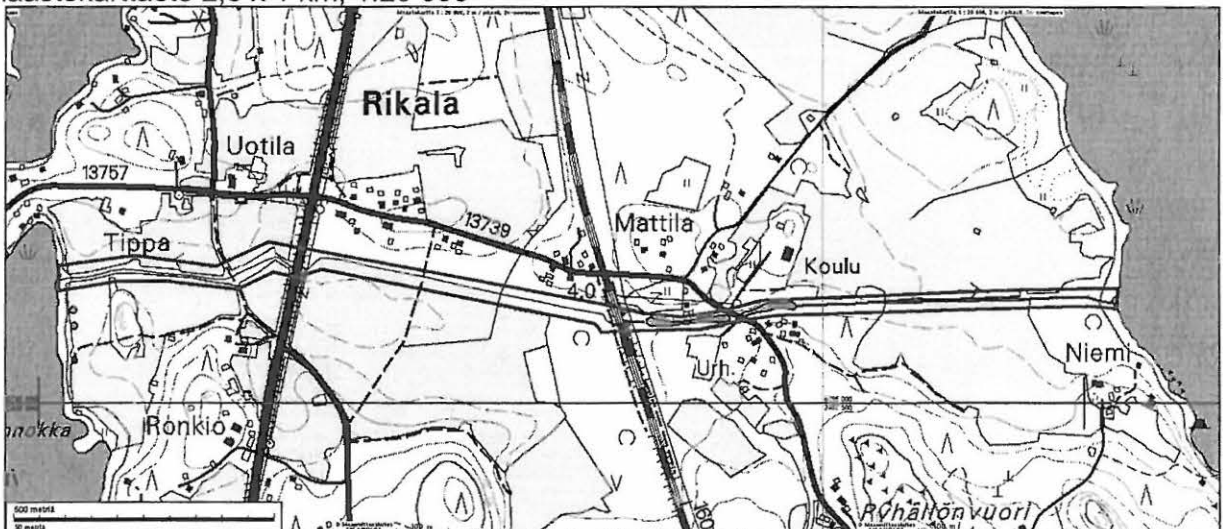
"Kanava" ulottuu vetisenä ja jopa veneilykelpoisena idästä rautatien tasalle ja ojamaisempuna vetisenä väylänä lähes valtatie 9:lle asti. Sen ja Kortesselän välinen osuus "kanavasta" on selkeästi näkyvissä. Kanavan rannat valtatie 9:n itäpuolella on paikoin rakennettu, mutta aivan rannan äärellä ei rakennuksia kuitenkaan ole. Suurimmalta osin kanava halkoo peltomaisemaa. Valtatieltä kanava erottuu hyvin, silloin kun lehti ei ole puussa. Kanavan länsiosa valtatie 9:n länsipuolella on kuivempi. Syvässä uomassa kasvaa koivuvesakkoa kanavan läntisimmän pään kulkiessa pellon halki. Tämä läntisin osa näkyy myös isojakokartalla. Kanavan alue on melko eheä kokonaisuus. Ainoastaan valtatie 9 ja rautatie pirstovat sitä.

Kanavan länsipään koordinaatit:

6795238 2486048 länsipää, suu.

6795158 2487276 radan itäpuolinen osa kanavaa.

Maastokarttaote 2,3 x 1 km, 1:20 000

LEMPÄÄLÄ 3 RIKALAN KANAVAYRITYS
Valokuvat. Kuvajaaja T. Jussila, 2002

Digikuvat:

Rikalan kanavaa kuvattuna Turku-Tampere -tieltä itään.

Rikalan kanavaa kuvattuna Turku-Tampere -tieltä länteen. Alkuperäinen uoma haaraantuu oikealle, edessä oleva vasen uoma on uudempi.

LEMPÄÄLÄ RIKALAN KANAVAYRITYS

Kanava kuvattuna Mattilassa, heti radan itäpuolella länteen.

LEMPÄÄLÄ 4 RIKALA (Rikala) 1000 1954

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2114 09
x: 6795 16 y: 2486 06
p: 6799 50 i: 3325 14

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Isojakokartta 1777, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 5,4 km etelään.

Huomiot: Rikalan "kanavan" länsipään eteläpuolella rantapellossa on kaksi 1700-luvun talonpaikkaa. 1560-luvun kyläluettelossa Rikala oli seitsemän talon kylä.

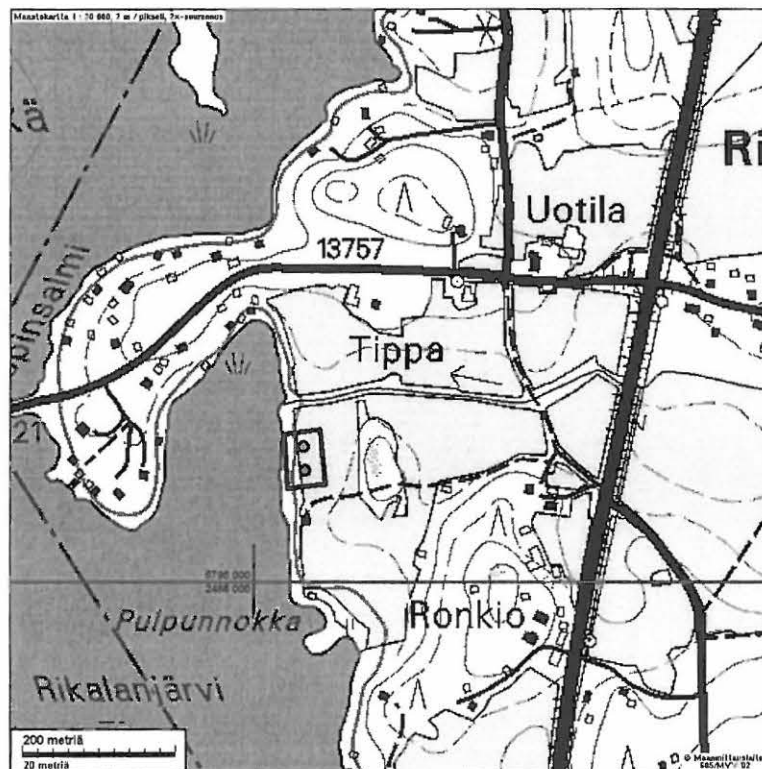
Jussila T 2002:

Rikalan "kanavan" länsisuun eteläpuolella on isojakokartan perusteella ollut kaksi taloa. Alue on nyt täysin peltona.

Talonpaikkojen koordinaatit (isojakokartan perusteella):

6794599	2486103
6795146	2486069
6795176	2486067

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

LEMPÄÄLÄ 4 RIKALA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kanavan länsipää kauempana pellolla pajukon kohdalla. Sen takana pellossa oikealla rannassa 1700-luvun kahden talon kylätontti. Kuvattu etelään.

NOKIA 6 VIIK

1000 00 1967

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: asuinpaikkaKartta: 2123 05 Nokia
x: 6818 21 y: 2475 04
p: 6823 03 i: 3315 19

Tutkijat: Adel V 2000 inventointi, Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 19, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 1,0 km etelään, Putaanvirran suun pohjoispuolella valtatie 12:n molemmin puolin.

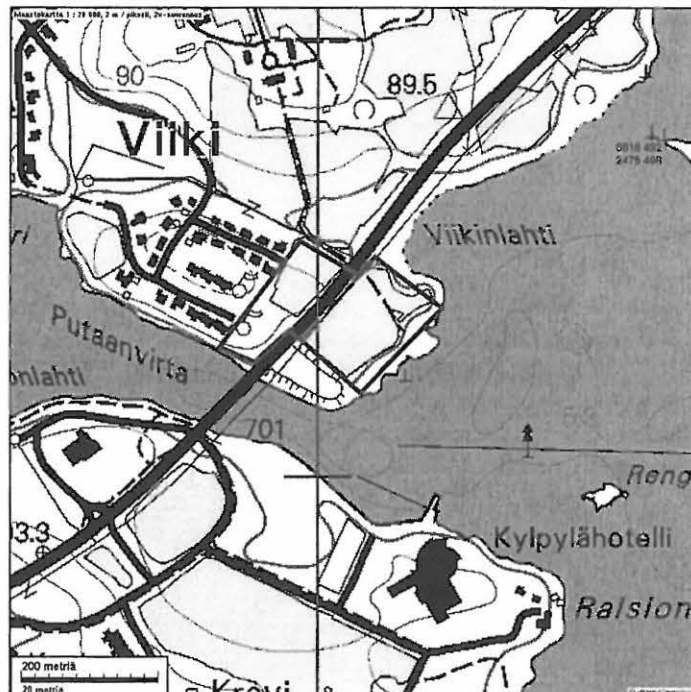
Huomiot: Viikin keskiaikaisen säterin paikka on peltona, osin valtatie alla. Itäosa tontista on säästynyt myöhemmän asutuksen sekoitukselta. Paikan rajausta on karkea. Valtatien toisella puolella, lännessä on rautakautinen röykkiöalue, jossa myös mahdollisesti aiempaan kyläasutukseen liittyviä röykkiöitä (Nokia 11). 1560-luvun Suomen asutuksen kyläluettelossa Viik mainitaan säterinä.

Jussila T 2002:

Kuninkaankartastosta paikannettua 1700-luvun kylätonttia, tarkemmin todettuna säteritilaa, halkoo nyt valtatie. Suurin osa tontista lienee kuitenkin pellossa tien itäpuoleisessa niemekkeessä arkeologisesti suhteellisen ehjänä jäljellä. Tien länsipuolella on rautakautinen röykkiöalue, osin nykyisten talojen lomassa. Siellä on myös havaittu ja tutkittu historiallisen ajan kiviraunioita. Pellolla ei voitu tehdä havaintoja sen lumipeitteen takia. Marianna Niukkanen Museovirastosta muisteli havainneensa rannan tuntumassa, niemen kärjessä, jonkinlaisia rakenteen jäänteitä. Nyt sellaisia ei voitu pikaisessa tarkastuksessa havaita, osin maan lumipeitteisyyden ja rannassa olleen korkean heinikon takia.

Maastokarttaote

1 x 1 km, 1:10 000

NOKIA 7 UUSIKYLÄ

1000 00 1962

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 03
x: 6819 95 y: 2464 61
p: 6825 25 i: 3304 85

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

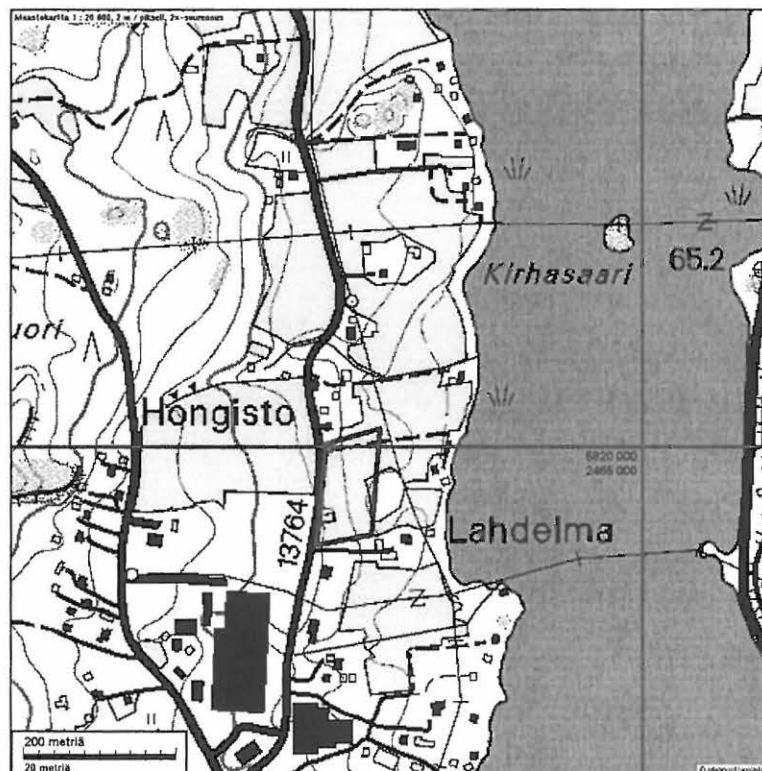
Viite: Kuninkaan kartasto kartta 268

Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 10,4 km länteen. Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 10,4 km länteen, Siuron pohjoispuolella, vastapäätä linnavuorta, Jokisjärven länsirannalla.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on suurimmilta osin peltoa tien ja rannan välillä. Oletetun kylätontin reunamat on rakennettu ja osin tien alla. Muinaisjäännös on osin nykyisen asutuksen sekoittama, osin pellossa. Maan päälle näkyviä jälkiä ei ole. Paikan raja-
aus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella paikannettu kylätontti on nyt loivasti rannasta kohoavassa pellossa. Suurin osa kylätontista sijoittunee tien ja rannan välille, mutta on mahdollista, että tonttia voisi olla (paikannuksen karkeudesta johtuen) myös tien länsipuolisella pellolla, jossa tosin rinne on jyrkempi. Osa kylätontista on ilmeisesti tien runtelema, mutta suuri osa lienee ehjänä pellossa tien ja rannan välillä. Maanpäällisiä merkkejä ei havaittu lumen peittämästä heinittyneestä pellost.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

NOKIA 7 UUSIKYLÄ
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuninkaan kartaston perusteella paikannettu kylätontti on nyt loivasti rannasta kohoavassa pellossa. Kuvattu koilliseen tien varrelta. Oikealla virran takana Siuron linnavuori.

NOKIA 8 KAUNIAINEN KYLÄTONTTI

1000 00 1963

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 02
x: 6818 92 y: 2461 10
p: 6824 38 i: 3301 29

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 268

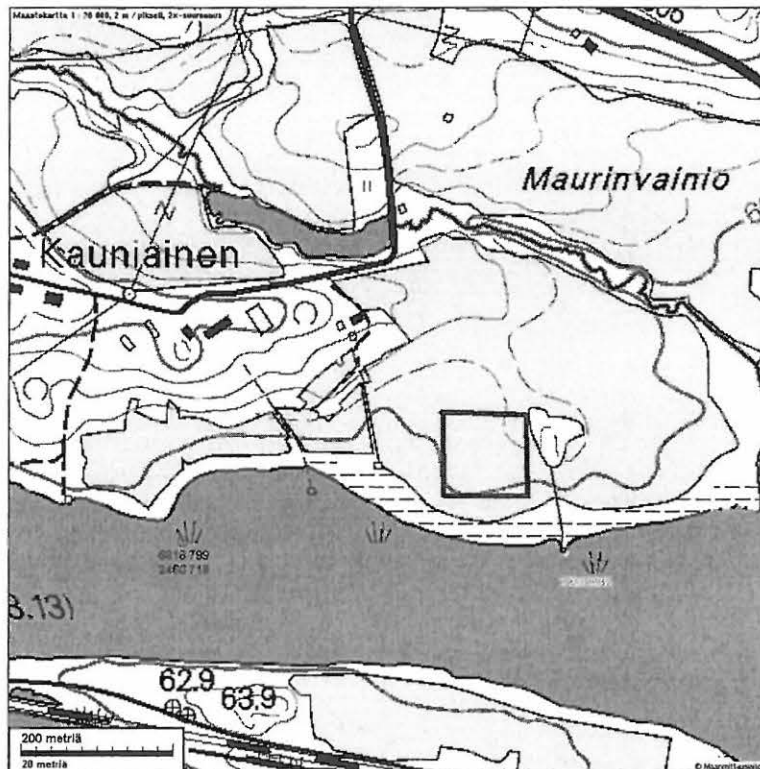
Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 14,1 km länteen, Kauniaisien kartanon itäpuolisella rantapellolla.

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on kokonaisuudessaan pellossa. Paikan raja-
aus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Tontti sijaitsee rannasta kohoavan peltorinteen laella, laajalla peltoaukealla,
metsäsaarekkeen länsipuolella. Peltoa ei voitu havainnoida sen lumipeitteen takia.
Maanpäällisiä merkkejä ei inventoinnissa havaittu.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

NOKIA 8 KAUNIAINEN KYLÄTONTTI
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu etelään kartanolle menevän tien varrelta ennen purouomaa. Kylätontti taustalla olevalla pellolla metsäsaarekkeen oikealla puolen.

NOKIA 9 YLI-PIHNALA

*My Vylahki Yli-Pihnal
1000 00 1964*

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2123 01
x: 6808 39 y: 2464 16
p: 6813 72 i: 3303 87

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259

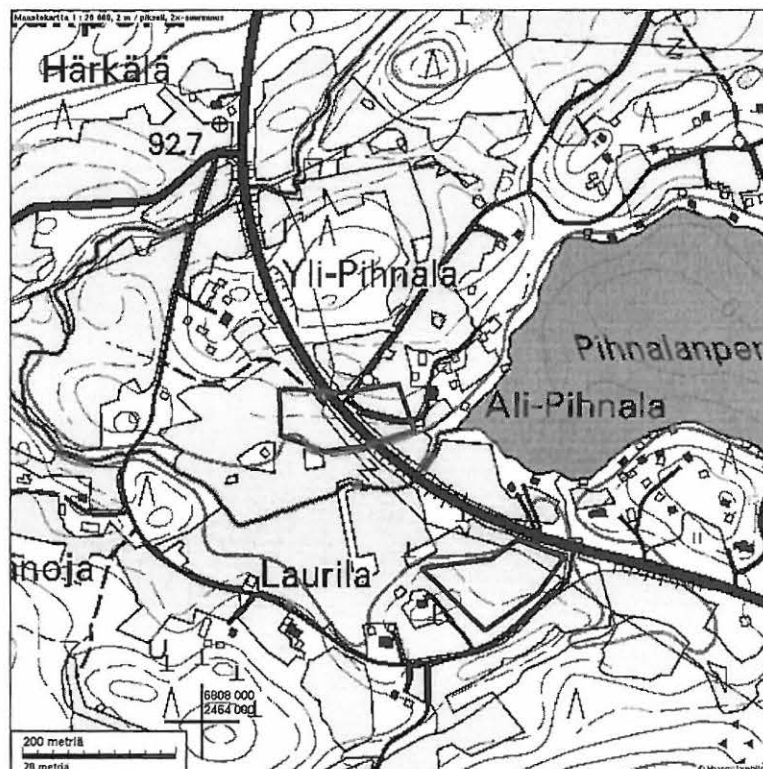
Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,3 km lounaaseen, Tottijärveltä Vesilahdelle menevän tien varrella, Maivaselän länsipäässä.

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on osin tien alla ja sen molemmin puolin pellossa. Myöhempi asutus ei ole sekoitanut paikkaa. Paikalla on komea muinaisranta-
törmä. Paikan raja-
us on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston mukaan alueella on ollut kaksi kylätonttia, vanhan lahdenpohjan pohjois- ja etelärannoilla. Tontti sijoittuu nykyisen Ali-Pihnalalan tilan länsipuolelle. Se lienee osin Tottijärvi-Vesilahti -tien alla, muutoin loivassa peltorinteessä, mahdollisesti tien molemmin puolin. Peltorinte-
en ala-
osassa on komea muinainen ranta-
törmä. Peltoa ei voitu tarkemmin havainnoida sen kyntämättömyyden ja lumipeitteisyyden takia.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

NOKIA 9 YLI-PIHNALA
Valokuvat, Kuvajaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontin länsilaitaa. Kuvattu luoteeseen. Pellossa näkyvissä muinaisrantatörmä.

Kylätontin itäosa. Kuvattu itään.

NOKIA 10 ALI-PIHNALA

1000 00 1265

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 01
x: 6808 18 y: 2464 39
p: 6813 50 i: 3304 09

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259

Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,3 km lounaaseen, Tottijärveltä Vesilahdelle menevän tien varrella, sen eteläpuolella, Maivaselän länsipäässä.

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt peltoa. Paikan rajausta on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kylätontti sijaitsee Kuninkaan kartaston mukaan paikannettuna Laurilan tilan ja maantien välisellä pellolla. Kyntämättömästä lumipeitteisestä pellosta ei saatu havaintoja tehdyksi.

Karttaote edellisellä sivulla.

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontti mutkan jälkeen, koivikon takana pellossa, tien oikealla puolen. Kuvattu kaakkoon.

NOKIA HUMALOJA*ei my.*

Rauh.lk: havaintopaikka, toistaiseksi ei muinaisjäännös, tarkastamatta

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2123 01
x: 6806 30 y: 2467 06
p: 6811 50 i: 3306 67

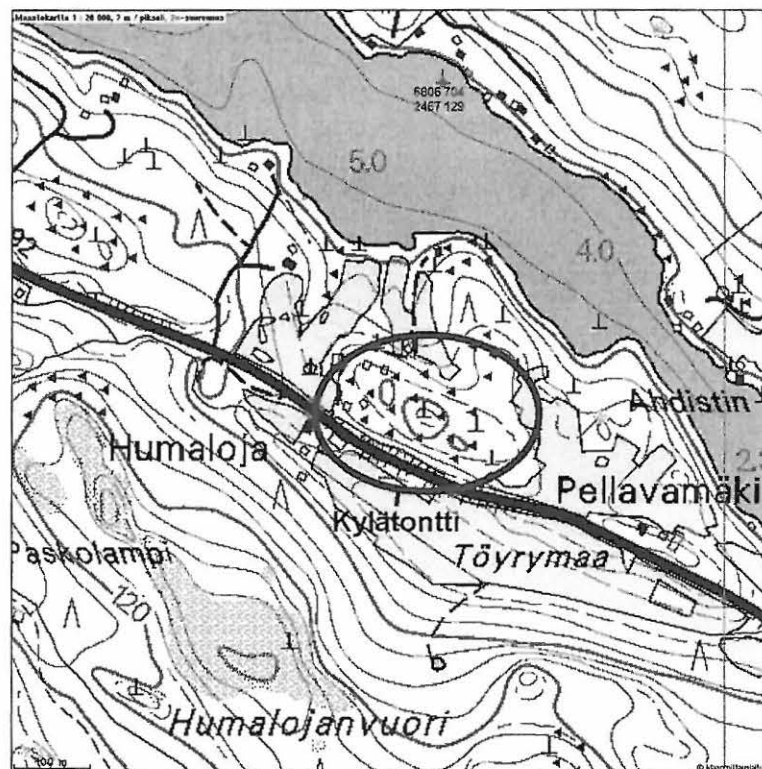
Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,2 km lounaaseen, Tottijärvellä, Jänijärven eteläpään etelärannalla.

Huomiot: Paikka ei ole tarkastettu. Kivinen mäki, jonka laella Kuninkaan kartaston perusteella 1700-luvun autoitunut kylätontti. Mäen länsilaidalla nyt ulkorakennuksia, muutoin rakentamaton paikka. Kuninkaan kartasto kartta 259, s. 287.

Jussila 2002:

Paikkaa ei ehditty tarkastamaan syksyn 2002 inventoinnissa. Kuninkaan kartaston perusteella kylätontti paikantuu kyseisen mäen laelle. Mäen länsipäässä on ulkorakennuksia. Kartan perusteella ja teiltä katsottuna mäki on muutoin eheä ja rakentamaton. Paikka on potentiaalinen muinaisjäännösalue.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

PIRKKALA 6 PIRKKALANKYLÄ

100001973

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 05
x: 6816 14 y: 2476 61
p: 6820 89 i: 3316 66

Tutkijat: Koskimies M 1971 inventointi, Hirviluoto A-L 1987 tarkastus, Soininen T-L 1998 inventointi, Kankkunen P 1999 kaivaus, Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 1,1 km lounaaseen.

Huomiot: Paikalla on Kuninkaankartaston mukaan ollut 1700-luvulla "Bircala" -nimisen kylän tontti, joka kartan mukaan ulottuu rautakautiseksi muinaisjäännökseksi rajatun alueen itä-kaakkoispuolelle, Sapalan talosta kaakkoon. Paikka on osin peltona ja niittynä, osin rakennettu. Kaakkoisosa arvioidusta kylätontin alueesta on autio ja se vaikuttaa arkeologisesti eheältä, vaikka maan päälle ei ole säilynyt selviä asutuksen merkkejä. Alue on merkitty osin esihistorialliseksi asuinpaikka-alueeksi (Pirkkala 15, Tursiannotko). Alueella on myös uhrilähde (Pirkkala 16 Hiidenmäki), kiviröykkiöitä (Pirkkala 3 Sapala Toiva), sekä puron eteläpuolella kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 12 Kalmo). Kyseessä saattaa olla (viimeistään) rautakaudelta 1700-luvun lopulle ja edelleen nykyaikaan ulottuvan yhtenäisen kyläasutuksen alue. Suomen asutuksen kyläluettelossa Pirkkalankylässä oli 1560-luvulla 19 taloa. Kylätontin alueen raja-alue on epätarkka. Raja-alue sisältää myös esihistoriallisen muinaisjäännösalueen.

Jussila T 2002:

Tien länsipuolinen alue on rautakautista-keskiaikaista muinaisjäännösalueita. Peltoa ei voitu havainnoida sen lumipeitteisyyden takia.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

PIRKKALA 7 KATAISTO*Satakunta (Kataisto)*

Rauh.lk: 2

1000 00 1974

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 05
x: 6817 66 y: 2477 60
p: 6822 36 i: 3317 72

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

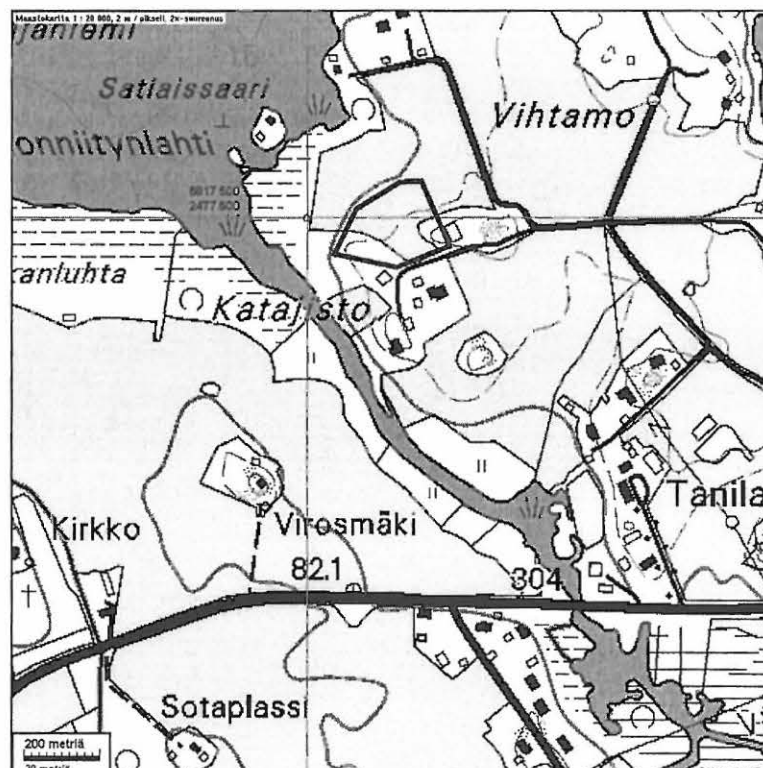
Viite: Isojakokartta 1790, Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 0,6 km koilliseen. Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 0,6 km NE, Katajiston talon pohjoispuolella pellolla.

Huomiot: Autoitunut kylätontti sijaitsee Kuninkaan kartaston perusteella nykyään kokonaisuudessaan pellossa. Isojakokartassa paikalla on vain yksi talo nykyisen Katajiston talon tienoilla. 1560-luvun kyläluettelossa Kataistossa oli kaksi taloa. Kylätontin kohdalla on kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 9 Katajisto) ja lähellä toinen kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 7 Rajapelto). Alueen rajaus on epätarkka.

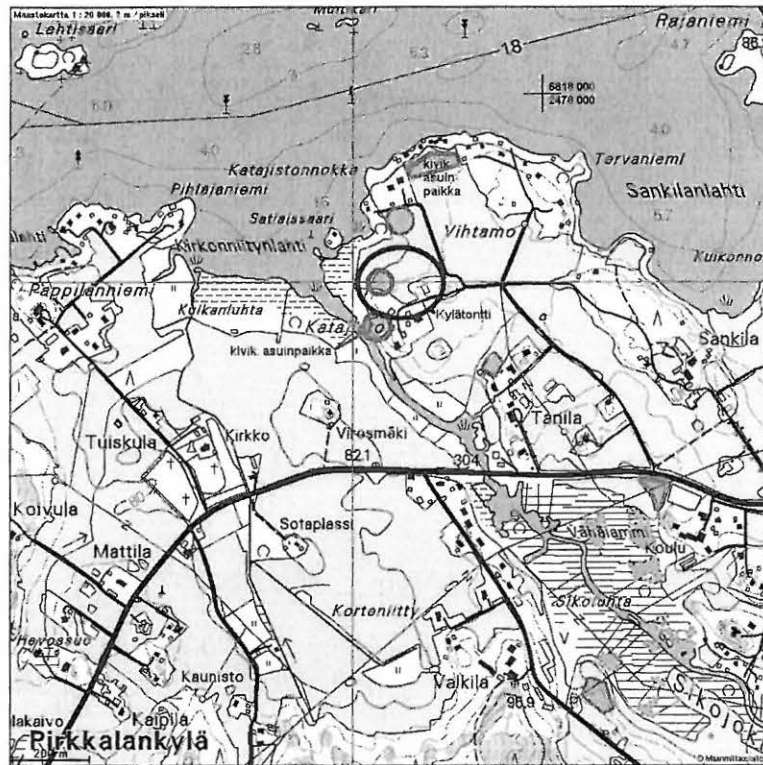
Jussila T 2002:

Paikan itäreunalla olevassa kallioisessa metsäsaarekkeessa ei ole mitään jälkiä asutuksesta. Kuninkaan kartaston mukainen kylätontti on kokonaisuudessaan ilmeisesti sijainnut muinaisen rantatörmän päällä pellossa Katajiston nykyisen tilan pohjoispuolella, osin kivikautisella asuinpaikalla. Paikalla käytässä pelto oli kyntämätön ja lumipeitteinen.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

PIRKKALA 7 KATAISTO

1:20 000 karttaote 2x2 km, johon on merkitty myös alueen kivikautiset asuinpaikat (punaisella)

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu kivikautisen asuinpaikan kohdalta länteen. Kylätöntti pellolla muinaisrantatörmän päällä ja osin ilmeisesti myös ladon kohdalla.

PIRKKALA 8 ANIA

1000 00 7975

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 04
x: 6808 60 y: 2474 97
p: 6813 43 i: 3314 68

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Isojakokartta 1765, Kuninkaan kartasto, kartta 260, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot, Vanhan-Pirkkalan historia s.172

Sijainti: Paikka sijaitsee Aniassa, Heikkilän talon ja Äijälän talon välisellä alueella, rannassa puron suun molemmin puolin.

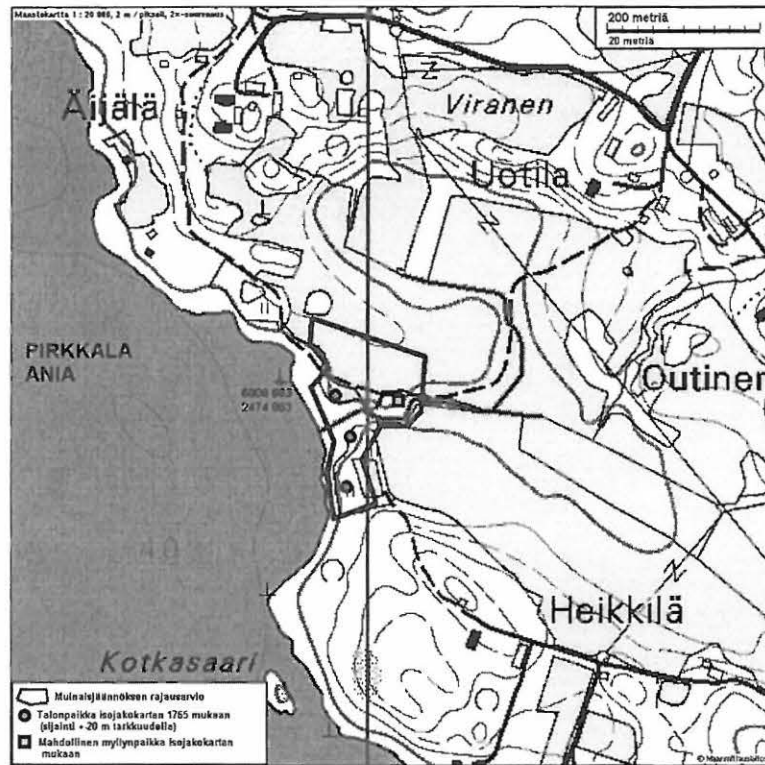
Huomiot: Isojaossa autioituneella kylätontilla on puron eteläpuolella näkyvissä pellon ja rannan välillä kahden talon perustukset kiukaineen. Talojen paikat käyvät yksiin 1765 isojakokartan talojen kanssa. Kuninkaan kartaston perusteella pääosa kylän rakennuksista on ollut puron pohjoispuolella, nykyisellä pellolla, kun taas isojakokartassa siellä on vain yksi talo. 1560-luvulla Aniassa oli kuusi taloa. Paikka on osin erittäin hyvin säilynyt, osin pellossa. Anian Heikkilän taloon (joka on nykyään paikan kaakkoispuolella) liittyy poikkeuksellista historiatietoa: talon isäntä on ollut 1440-luvun ns. Daavidin kapinan päpukari.

Jussila T 2002:

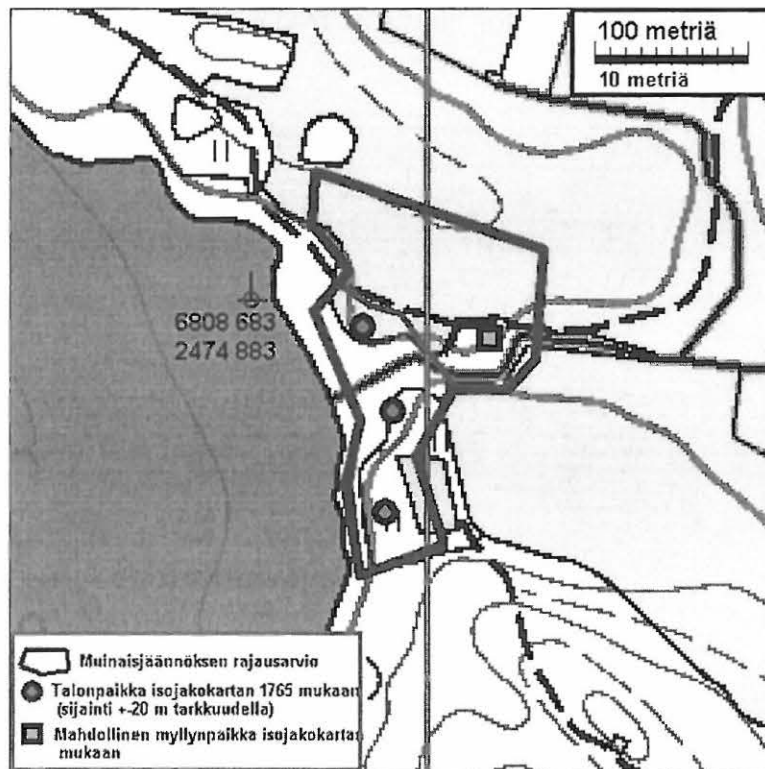
Kuninkaan kartaston mukaan paikalla on ollut isohko kylä, joka pääosin sijaitsi puron pohjoispuolella. Isojakokartan 1765 mukaan paikalla on ollut kolme taloa, kaksi puron eteläpuolella ja yksi pohjoispuolella. Puron eteläpuolella, rannassa olevalla heinittyneellä kaistaleella on kahden rakennuksen perustat ja kiukaanjäänteet, jokseenkin tarkalleen isojakokarttaan merkittyjen talojen kohdilla. Puron pohjoispuolella ei kyntämättömästä lumipeitteisestä pellostä saatu tehtyä havaintoja. Puron varressa on ollut mahdollisesti myllyn paikka, josta ei ollut jälkiä näkyvissä.

PIRKKALA 8 ANIA

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

Maastokarttaote 500 x 500 m, 1:5 000

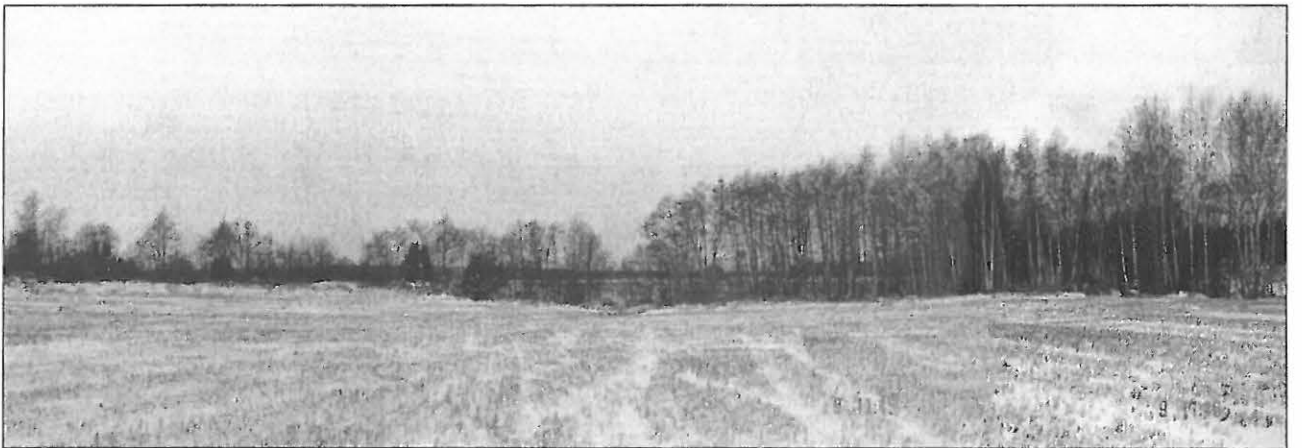
PIRKKALA ANIA

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu pohjoiseen Heikkilän talon länsipuoliselta mäeltä. Talonpaikat kuvan vasemmassa reunassa rannassa, mahdollinen myllynpaikka pellossa kuvan oikeassa puoliskossa metsän reunan oikealla puolen puron varrella.

Kuvattu länteen. Talonpaikka kuvan vasemmassa reunassa pellon reunan takana ja toinen kuvan vasemmassa reunassa metsässä.

RUOVESI RAJALA

e. myr.

Rauh.lk: havaintopaikka, toistaiseksi ei muinaisjännös

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton kuoppa

Kartta: 2231 04
x: 6869 31 y: 2514 76
p: 6872 28 i: 3357 22

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

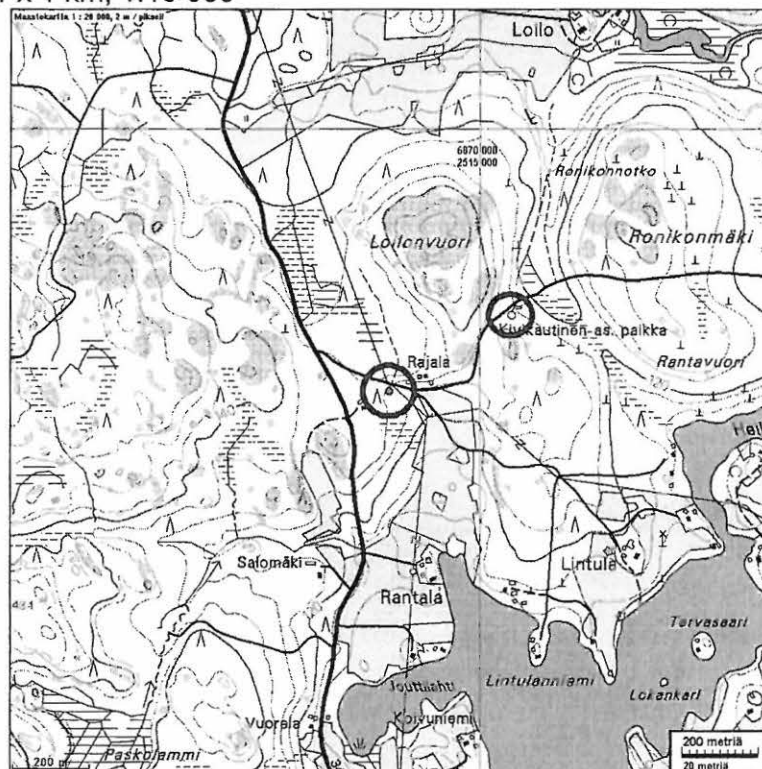
Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 12,2 km kaakkoon, Väärinmajalta Korkeakoskelle vievän tien itäpuolella 135 m, Rajalan talon länsi-luoteispuolella 100 m, tieltä 20 m etelään.

Huomiot: Mäen harjalla on 5 m halkaisijaltaan oleva kuoppa, n. 80 cm syvä. Kuopassa on matala valli. Kuopassa ei ole hiiltä tai nokea tms. terva- tai hiilihautaan viittaavaa, joten kyseessä saattaa olla pyyntikuoppa (vuomenkuoppa tai susikuoppa) ellei hiekanottoa tai jokin muu rakenne. Maaperä alueella hiekka / hiekkainen moreeni.

Jussila T 2002:

Kuoppa on kaakkoon laskevan mäenrinteen laen reunalla. Maaperä alueella on lajittunut hiekka ja kasvillisuus karua mäntymetsää. Kuoppaan tehdyssä koekuopassa ei ollut hiiltä eikä nokea, joten hiili- tai tervahaudasta ei ole kysymys. Kuopan halkaisija on 5 m ja syvyys n. 80 cm. Kuoppa saattaa olla pyyntikuoppa, peuranpyynnissä käytetty ns. vuomenkuoppa (yksittäinen aitanielun päässä oleva iso kuoppa) tai susikuoppa. Ei voi myöskään sulkea pois säilytyskuoppaa tai hiekanottoa.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

RUOVESI RAJALA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuoppa kasvaa kuusen närettä. Kuvattu kaakkoon.

RUOVESI LOILO

Rauh.lk: havaintopaikka, toistaiseksi ei muinaisjäännös

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: Tunnistamaton kuoppa

Kartta: 2231 05
x: 6870 24 y: 2514 42
p: 6873 23 i: 3356 92

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

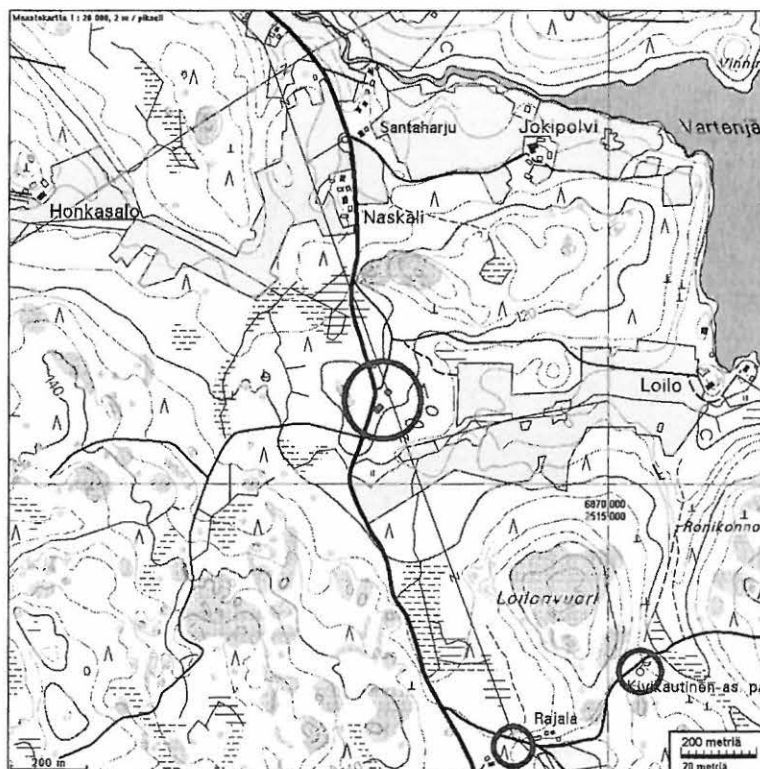
Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 11,4 km kaakkoon, Väärinmajalta Korkeakoskelle vievän tien varrella, Vilppulantien risteyksestä n. 1,6 km etelään, heti tien itäpuolella olevalla kankaalla, Loiloon menevän tien risteyksen eteläpuolella.

Huomiot: Paikalla on tien lähetyillä kolme isohkoa kuoppaa, joista kaksi kuoppaa aivan vierekkäin ja kolmas näistä 50 m päässä. Kuoppien halkaisija on vajaat 5 m ja syvyys vajaa metri. Kuopat lienevät hiekanottokuoppia, elleivät pyyntikuoppia.

Jussila T 2002:

Tasaisella hiekkakankaalla on kolme kuoppaa. Pohjoisin erillinen kuoppa sähkölinjan alla ja siitä 50 m lounaaseen kaksi vierekkäistä. Kuopissa ei havaittu hiiltä tai nokea, mutta ohut selvä podsolmaannos. Kuopat ovat siten yli satavuotiaita eivätkä ne liity hiilen- tai tervanpolttoon. Kuoppien halkaisija on n. 5 m ja syvyys n. metri. Ne saattaisivat olla pyyntikuoppia, mutta muitakaan vaihtoehtoja ei voi sulkea pois.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

RUOVESI LOILO
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Pohjoisin kuoppa, takana Loilon taloon menevä tie

TAMPERE 4 TEISKO KUUSNIEMI

1004 00 2005

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2124 10
x: 6836 92 y: 2494 44
p: 6840 83 i: 3335 43

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 282

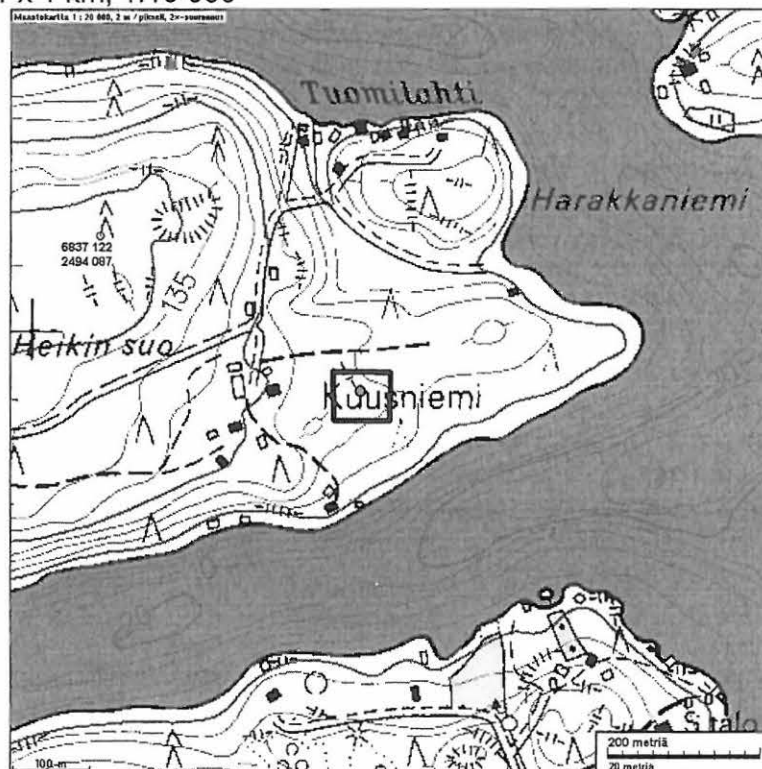
Sijainti: Paikka sijaitsee Kämenniemen itäpuolella 3 km Kaitaveden pohjoisrannalla.

Huomiot: Autoitunut 1700-luvun kylätontti on täysin ehjä, mäntymetsäinen ja kallioinen mäen laki. Alueella on maan päälle näkyvissä yksi kiviraunio, mahdollisesti kiukaan jäänteet. Kylätontin alueen rajausta on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella alueella sijainneen kylätontin paikannus on epävarma ja vaikea. Paikan päällä tarkasteltuna karttaliitteeseen merkitty alue on koko niemen kärkialueella ainoa paikka, jossa on näkyvissä merkkejä rakennuksista: kalliopaljastuman laidalla on kiukaan jäänteet. Se on myös muutoin tyypillinen kyläpaikka niemen alueella. Niemen kärki kylätontista itään on kivetöntä hienoaineksista maata, johon olisi kyllä jälkiä jäänyt, mikäli siellä olisi rakennuksia ollut. Kun taas oletettu tontin alue on karkeampaa maata, paikoin melko ohuena kerroksena kallion päällä. Kylätontin alue on ehjä ja ilmeisesti myöhemmän toiminnan häiritseämtön.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

TAMPERE TEISKO KUUSNIEMI
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontin aluetta Rinteen laella. Kiviröykkiö kuvan keskellä katajien oikealla puolen. Kuvattu kaakkoon.

Kiviraunio, mahdollisesti kiuas. Kuvattu kaakkoon.

TAMPERE 5 TEISKO MUSTANIEMI

1000 00 2006

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2124 10
x: 6839 90 y: 2491 95
p: 6843 92 i: 3333 07

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 282, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 19,1 km pohjoiseen.

Huomiot: Isojaossa autoitunut autoitunut kylätontti on nyt peltoa. Maanpäälle näkyviä merkkejä asutuksesta ei ole. Mustaniemi mainitaan 1560-luvun Suomen asutuksen kyläluettelossa. Myöhempi asutus ei kuitenkaan liene paikkaa sotkenut. Alueen rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Paikka on rannasta jyrkästi kohoavan rinteen laella oleva tasanne, joka nyt on peltona. Tällä lakitasanteella on sijainnut kylätontti. Kyntämätöntä peltoa ei voitu havainnoida sen lumipeitteen takia.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

TAMPERE TEISKO MUSTANIEMI
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontin mäen laen länsipuolisko. Kuvattu länteen heti Mustaniemen talon eteläpuolelta.

TAMPERE 6 TEISKO TAULANIEMI

1000 OD 2007

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2124 07
x: 6838 88 y: 2488 17
p: 6843 07 i: 3329 25

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

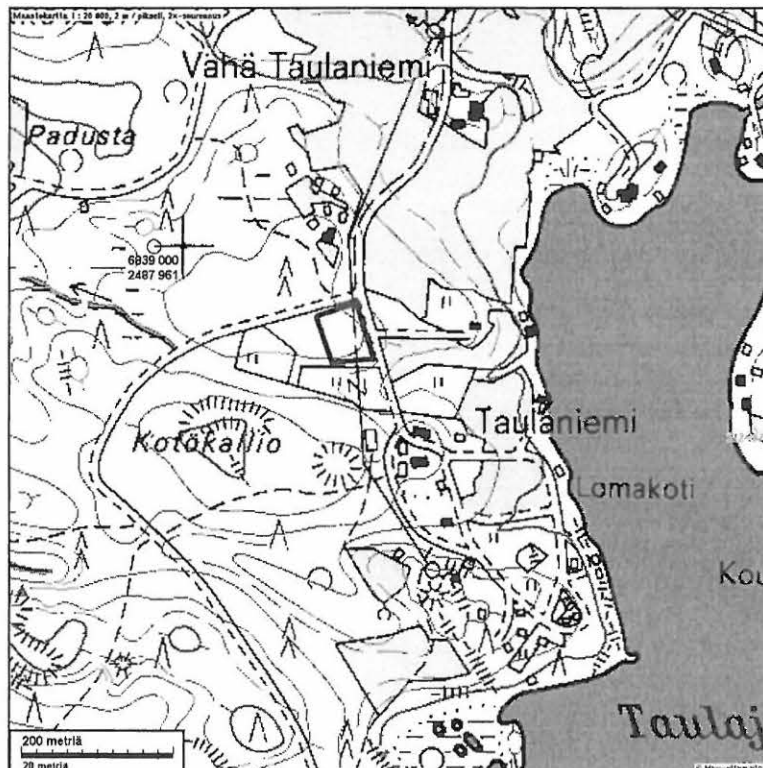
Viite: Kunikaan kartasto kartta 282, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 17,7 km pohjoiseen, Taulaniemen talon pohjoispuolella olevassa metsikössä, taloon menevän tien varrella, heti sen länsipuolella.

Huomiot: Kunikaan kartaston mukaan arvioituna 1700-luvulla kyläpaikka olisi nykyisen kartanorakennusten kohdalla tai sen pohjoispuolella. Paikannus sen perusteella on epävarma. Tilan rakennusten pohjoispuolella on metsikössä kuitenkin näkyvissä useita kiviraunioita ja rakennuksen perustuksilta vaikuttavia rakenteita. Kyseessä lienee vanha autoitunut kylätontti. Taulaniemi mainitaan 1560-luvun kyläluettelossa kahden talon kylänä.

Jussila T 2002:

Kunikaan kartaston perusteella Taulaniemen kylätontti osuisi Taulaniemen tilan nykyisten rakennusten kohdalle. Paikka on kuitenkin kartaston "reuna-alueella" ja varsin epämääräisesti merkitty. Taulaniemen pohjoispuolella on kuitenkin kapean laakson toisella puolen, tien länsipuoleisessa metsässä useita kiviraunioita ja mahdollisia rakennusten pohjia. Kyseessä lienee vanha kylätontti, varsin tyypillisellä paikalla peltorinteiden laella. Alue on koivuvaltaista sekametsää, kohtalaisen kivikkoista maastoa jossa kalliopaljastumia. Alue vaikutti täysin eheältä ja häiriintymättömältä.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

TAMPERE TEISKO TAULANIEMI
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu etelään. Taustalla vas. Taulaniemen päärakennus. Metsikkö, jossa kiviraunioita, mahd. talonperustuksia.

VAMMALA 2 TAPIOLA

/060 00 2024

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2112 09
x: 6797 39 y: 2443 10
p: 6803 70 i: 3282 32

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 247, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

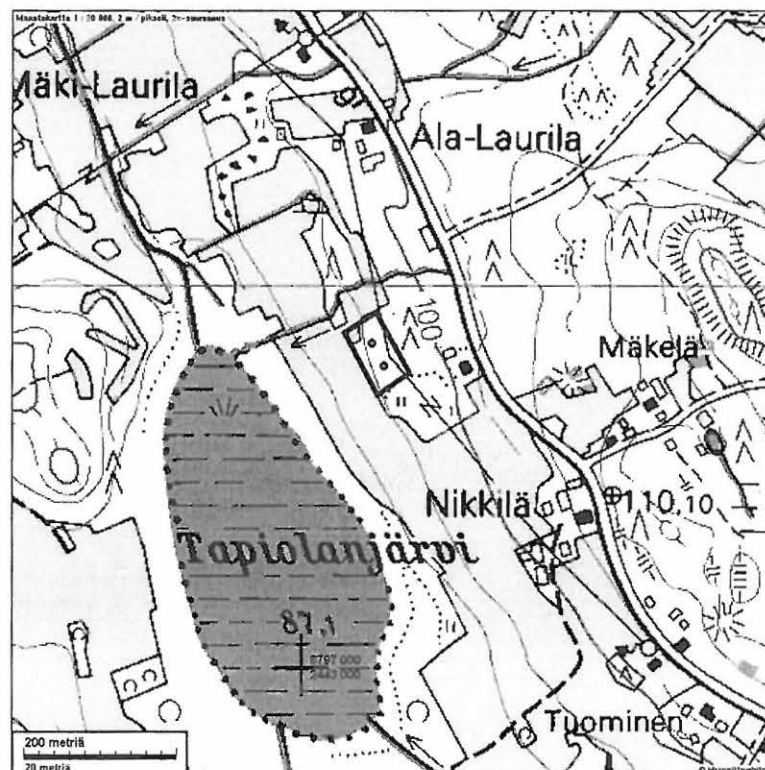
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 7,2 km etelään, Tapiolanjärven itärannalla

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on ehjänä pellon itäpuolisessa metsässä. Sähkölinjan länsipuolella kaksi kivirauniota sekä maapengerrys. 1560-luvulla Tapiola oli viiden talon kylä.

Jussila T 2002:

Paikka on nyt pusikkoista sekametsää rannasta loivasti nousevan pellon itälaidalla. Metsä vaihettuu järeäksi kuusikoksi itään mentäessä. Pellon laidasta parikymmentä metriä itään, sähkölinjan länsipuolella metsässä on kaksi kiviraunioita 30 m etäisyydellä (N-S) toisistaan. Raunioissa on palaneita kiviä. Ne lienevät vanhoja kiukaita. Eteläisimmän kiukaan eteläpuolella on matala vallimainen maapengerrys, n. 10 m pitkä. Kylätontin alue vaikuttaa ehjältä.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA TAPIOLA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Ehjää kylätonttia kuvattuna luoteeseen. Rauniot sähkölinjan vasemmalla puolella metsässä.

Eteläisempi kiviröykkiö metsässä. Palaneita kiviä, mahdollisesti kiukaan pohja.

VAMMALA TAPIOLA

Pohjoisempi röykkiö kuvan keskellä lumen alla. Kuvassa Timo Sepänmaa mittailee katsellaan raunioita.

VAMMALA 6 HURULA

1000 00 2028

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 07
x: 6808 07 y: 2448 44
p: 6814 12 i: 3288 15

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258

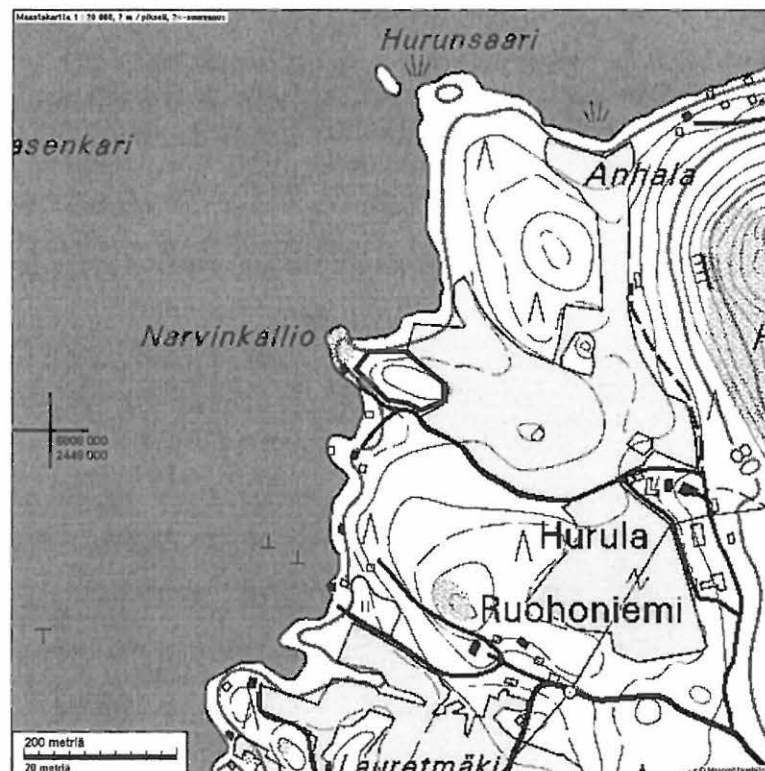
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 7,1 km koilliseen, Rautaveden itärannalla, Narvinkallion itäpuolella.

Huomiot: Paikalla on suppea-alaisella, metsäisellä ja tasalakisella niemekkeellä 1700-luvun autoitunut kylätontti. Alue on hyvin säilynyt ja täysin ehjä.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston mukaan kylätontti paikantuu tarkoin kyseiselle rannassa olevalle mäelle. Mäen rinteet ovat kohtalaisen jyrkkäseinäisiä ja laki tasainen, lännessä se muodostaa pienen avokallioisen niemen. Tällä lakitasanteella on kylätontti sijainnut. Paikalla on runsas ja tiheä kasvillisuus, jonka seasta ei havaittu selviä maanpäällisiä asutuksen merkkejä. Paikka on täysin eheä ja kajoamaton. Mökkitontti on heti mäen alapuolella rannassa, niemen eteläkupeessa.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA HURULA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontin aluetta mäen lakitasanteella. Kuvattu rannan tuntumasta itään.

Mäen laen etelälaitaa länteen.

VAMMALA 7 HUMALOJA

1000 00 2029

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 07
x: 6805 80 y: 2447 33
p: 6811 90 i: 3286 94

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,2 km itään, Rautaveden itäpuolella.

Huomiot: 1700-luvun autioituneen kylätontin ala on nyt peltona. Paikalla ei ole maan päälle näkyviä merkkejä asutuksesta. Paikan raja-alue on hyvin epätarkka. 1560-luvulla Humaloja oli kahden talon kylä.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston mukaan kylätontti olisi sijainnut Myllyojan eteläpuolella, mäenharjanteen itäpuolella. Harjanteen itäpää on nyt rakennettu: tilan ulkorakennuksia. Sen itäpuolinen tasainen, loivasti jokeen ja itään laskeva peltoalue on todennäköinen kylätontin sijaintipaikka, jossa tontti olisi pellossa kajoamattomana jäljellä. Lumipeitteisestä pellostä ei saatu havaintoja.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VANMMALA HUMALOJA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu koilliseen. Kylätontti vasemmalla olevasta ulkorakennuksesta oikealle itään pellossa, puron eteläpuolella.

VAMMALA 8 KATARA

1000 00 2000

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 07
x: 6804 04 y: 2446 38
p: 6810 19 i: 3285 91

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257

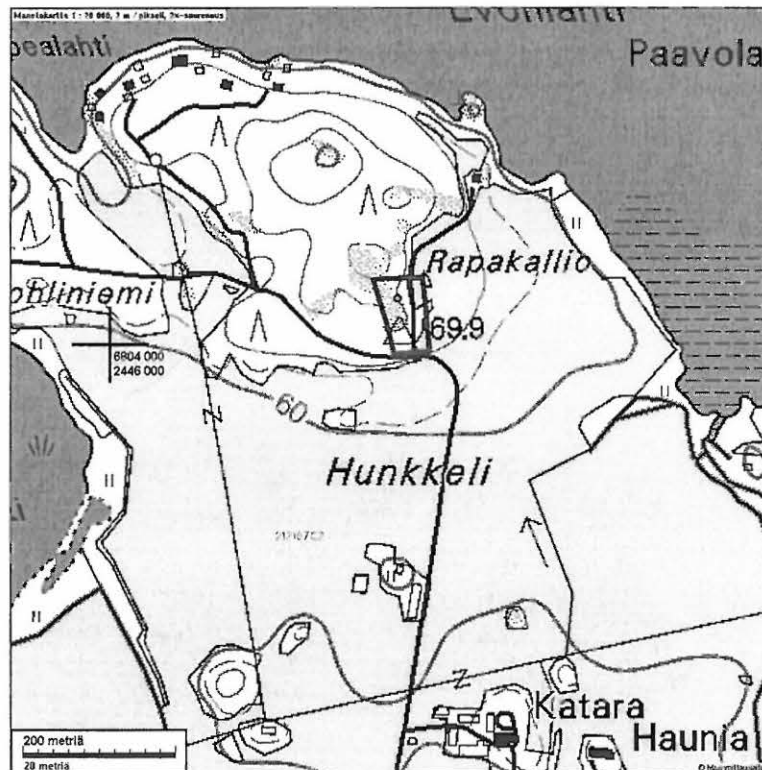
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 4,2 km itään, Rautaveden eteläpäässä, Evonlahden lounaispuolella.

Huomiot: Hieno ja suurelta osin ehjä 1700-luvun autoituneen kylän paikka kallioisen mäen laella, etelärinteellä metsässä.

Jussila T 2002:

Kylätontti sijaitsee peltorinteiden laella, ilmeisesti suurelta osin pellon takana olevassa kallioisessa metsässä. Siellä olevassa tuulenskaadossa havaittiin hiiltä, likamaata, vanhaa tiiltä etc. Tuulenskaato oli kalliokedolla 70 m mökkiteiden risteyksestä pohjoiseen. Selviä maanpäällisiä rakenteita ei lumen peittämältä mäeltä havaittu. Tontti on kuitenkin ilmeisen hyvin säilynyt eheä kokonaisuus, näytävällä ja maisemallisesti komealla paikalla.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA KATARA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002
Digikuvat:

Kylätontti kuvan keskellä olevalla metsäisellä mäellä, osin ehkä ympäröivässä pellossakin.
Kuvattu pohjoiseen.

Tältä kohdalla takana olevalla metsäisellä mäellä tuulenskaadossa palanutta savea,
kulttuurimaata ym.

VAMMALA KATARA

Kylätonttia teiden risteyksestä luoteeseen.

VAMMALA 9 VIHATTULA

1000 00 2031

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 07
x: 6806 42 y: 2445 61
p: 6812 60 i: 3285 25

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 3,9 km koilliseen. Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 3,9 km koilliseen, Rautaveden länsipuolella, Vihattulanniemen kaakkoispäässä.

Huomiot: Eheä 1700-luvun jälkeen autioitunut kylätontti. 1560-luvulla Vihattulan kylään kuului yhdeksän taloa. Paikka on nyt katajaa kasvavana kallioisena ketona, jossa on näkyvissä useita kiviraunioita ja rakennusten pohjia. Paikka on hieno ja arkeologisesti täysin ehjä.

Jussila T 2002:

Paikalla on nyt katajaa ja kakkärämäntyä kasvava heinittynyt keto, jossa siellä täällä kalliopaljastumia. Maasto laskee loivasti itä-kaakkoon. Alueella on rakennuksien perustusten jäänteitä ja matalia kivikasoja, mahdollisesti kiukaan raunioita, joita ei tarkemmin pengottu alueen lumipeitteisyyden takia. Kylätontin paikka vaikuttaa olevan hyvin säilynyt, eheä ja näyttävä kokonaisuus. Maisema lännen suuntaan on hieno. Paikka voisi olla tarkemmin kartoitettuna ja opastettuna hyvä nähtävyys.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA VIHATTULA

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Panoramakuva luoteis-pohjoiseen alueen keskeltä. Lumen peittämänä matalia kiviraunioita ja mahd. rakennuksen perustuksia.

Panoramakuva itä-kaakkoon alueen keskeltä.

VAMMALA 10 HÄTILÄ

1000 00 2032

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 07
x: 6807 08 y: 2445 68
p: 6813 26 i: 3285 35

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaankartasto kartta 257 , Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännöiset 1996, nro 5 , Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 4,4 km koilliseen.

Huomiot: 1700-luvun kylätontin alue mäen laella on nykyään lähes täysin rakennettuna. Länsiosan pellolla on jäljellä rakentamatonta vanhaa tonttia. Vanhastaan tunnettu kiviröykkiö (1996, nro 5) on aivan 1700-luvun kylätontin vieressä, sen länsipuolella. Röykkiö liittyy vanhaan kyläasutukseen. 1700-luvun kylätontin alue ei ole muinaisjäännös koska se on jäänyt suurimmaksi osaksi nykyisen rakentamisen alle. Vanhastaan tunnettu röykkiö saattaa liittyä aiempaan kyläasutukseen ja se ympäristöineen on muinaisjäännös. 1560-luvun kyläluettelossa Hätilässä (Oksiniemessä) oli kaksi taloa.

Jussila T 2002:

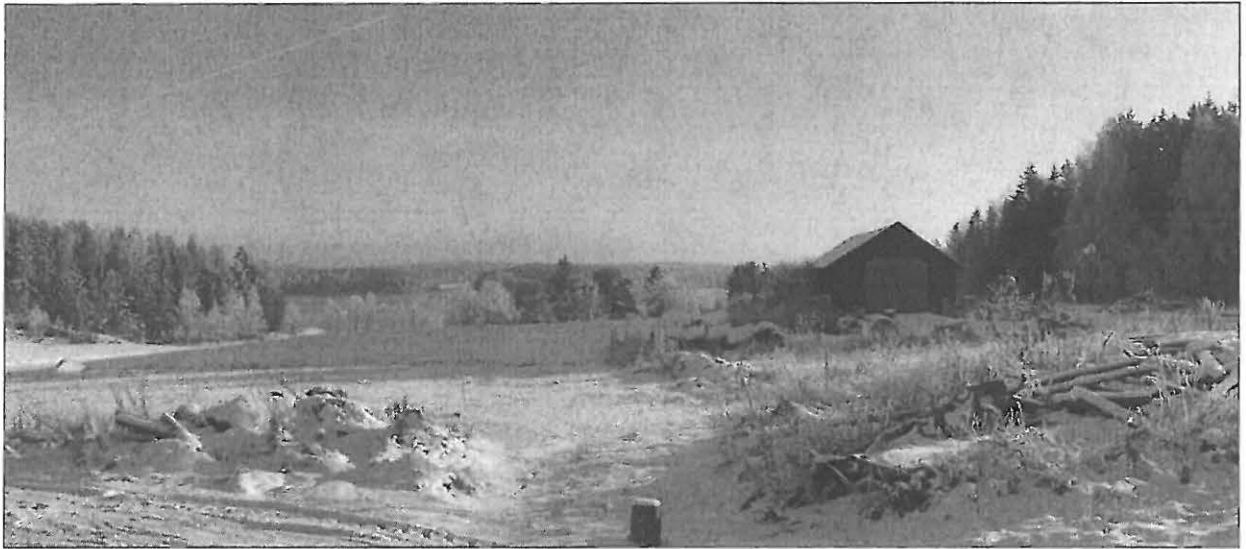
Kylätontin alue ei ole ehjä. Mielestäni kylätontin aluetta ei kannata muinaisjäännöksenä pitää, sen sijaan ennestään tunnettu röykkiö paikan länsipuolella sellainen selvästi on.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA HÄTILÄ
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu kaakkoon. Kylätonttia kuvan etualalla mäen laella. Osin ehkä pellossa vielä jäljellä.

VAMMALA 11 JÄRVENTAKA

1000 00 2033

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka, röykkiö

Kartta: 2121 08
 x: 6812 92 y: 2447 05
 p: 6819 03 i: 3286 98

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: 1644 maakirjakartta, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

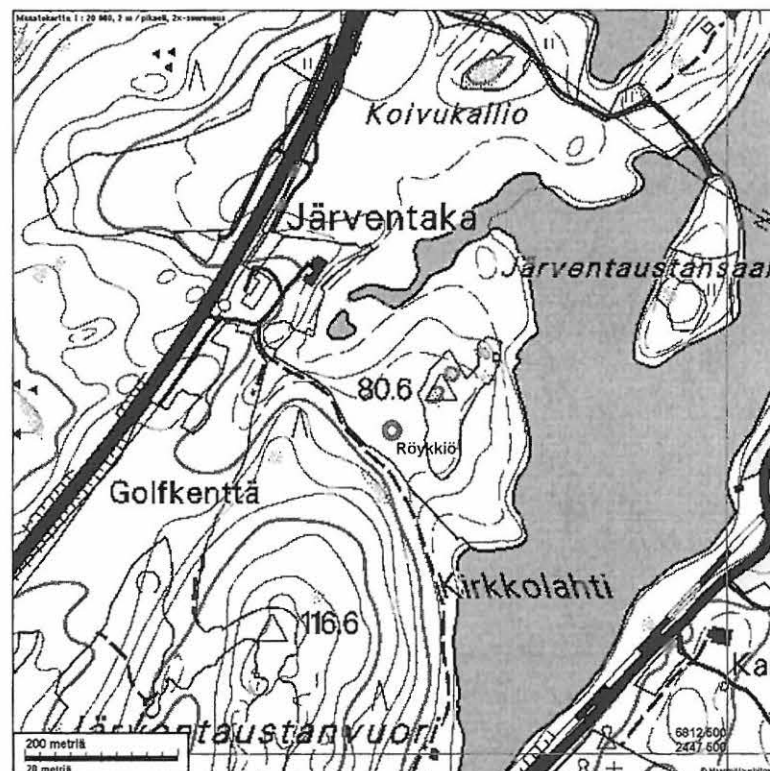
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 9,7 km koilliseen.

Huomiot: Kylä-alue 1200-luvulta alkaen. 1560-luvulla kylässä oli kaksi taloa. Alue on nyt golfkenttänä. Kentän eteläosassa olevassa metsäsaarekkeessa on kiviröykkiö, ja siellä kasvaa arkeofyyttinä (rautakauden-keskiajan asutusta indikoiva kasvilaji) pidettyä pölkkyruohoa. Metsäsaareke röykkiöineen saattaa olla vielä ehjä jäänne aiemmasta kyläasutuksesta.

Jussila T 2002:

Järventaan alueella on nyt laaja golfkenttä ja mahdolliset kylätontin jäänteet on tasattu näkymättömiin. Golfkentän eteläpäässä, pohjoiseen laskevan mäenrinteen laen reunalla on kapea katajainen metsäsaareke, jossa on kiven ja maan sekainen röykkiö, joka saattaa olla kiukaan jäänne vanhasta asutuksesta. Samaisessa metsäsaarekkeessa kasvaa pölkkyruohoa.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA JÄRVENTAKA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Golkenttä kuvattu Järventaanvuoren pohjoispuolelta pohjoiseen. Olkealla näkyvässä metsäsaarekkeessa on kiviroykkiö ja siellä kasvaa mm. pölkkyruohoa.

VAMMALA 12 TEUKKU

1000 00 2039

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: Asutushist: kylän paikka, kiviaita

Kartta: 2121 08

x: 6812 77 y: 2447 93

p: 6818 84 i: 3287 86

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258

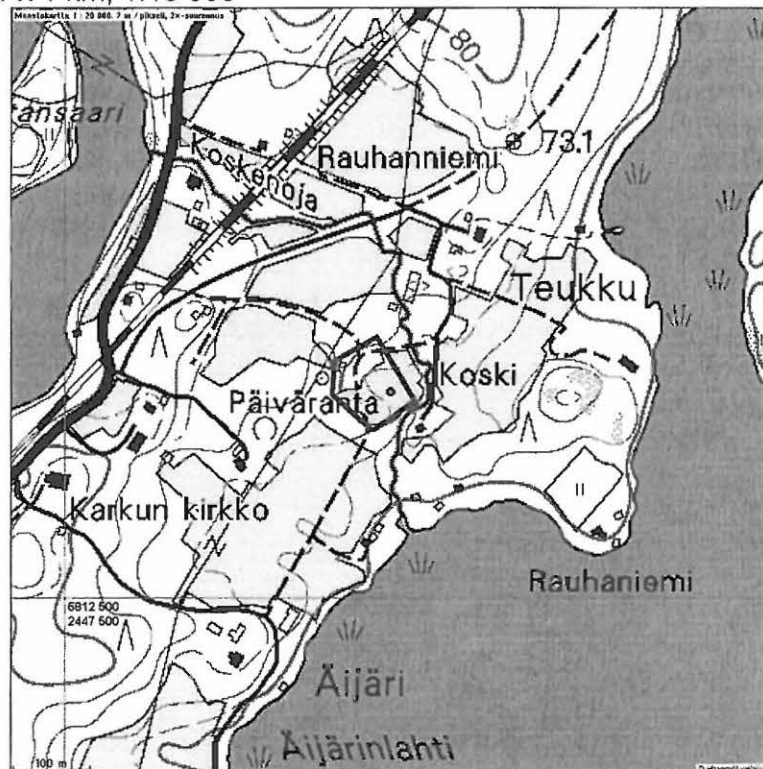
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,0 km koilliseen, n. 400 m Karkun kirkon itäpuolella.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on nyt osin peltoa, osin pusikkoista metsää. Tontin alueella on pellon reunassa vanha lato ja sen kupeessa komea kiviaita. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

1700-luvun kylätontti paikantuu Kuninkaan kartaston perusteella Koskenojan länsipuoleiselle tasaiselle peltoaukealle. Peltoaukeaa reunustaa pusikkoinen metsä lännessä ja pohjoisessa, jossa on mahdollisia rakennusten jäänteitä. Sähkölinjan itäpuolella, aukean länsireunalla on lato, jonka nurkalta lähtee etelän suuntaan n. 30 m pitkä komea kiviaita. Kylätontin ala on ilmeisen ehjänä kokonaisuutena pellossa ja osin ehkä myös peltoja reunustavissa metsissä. Pellon kyntämättömyyden ja lumipeitteen takia ei voitu tehdä tarkempia havaintoja.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA TEUKKU

Kuvattu kaakkoon. Kylätontin aluetta kuvan alalla. Kiviaita jää juuri kuvan oikealle puolelle, siellä olevan ladon taakse.

VAMMALA 13 INNALA

1000 00 2035

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 10
x: 6809 36 y: 2449 65
p: 6815 35 i: 3289 42

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 8,9 km koilliseen.

Huomiot: 1560-luvulla Innala oli neljän talon kylä. 1700-luvun autoituneen kylätontin paikannus on epätarkka. Oletettavasti se on pellossa kuvatulla alueella, mutta voi osin olla myös purouoman pohjoispuolella alueella mikä nyt on asuttu. Oletettavasti kylätontti on kokonaisuudessaan nykyisen pellon alalla, myöhemmän asutuksen sekoittamattomana. Paikan rajausta on hyvin epätarkka.

Jussila T 2002:

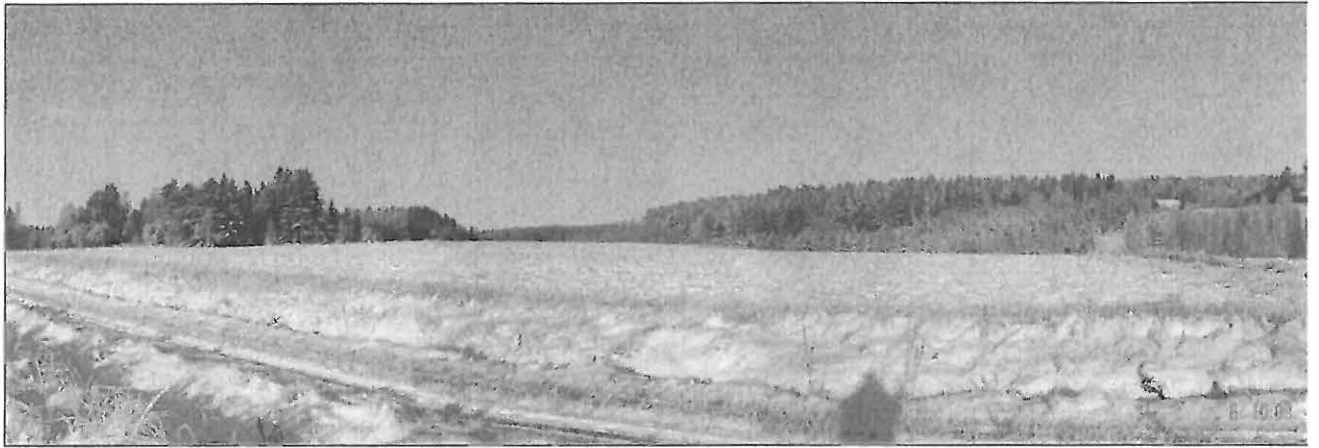
Kuninkaan kartaston perusteella kylätontti paikantuu pääosin puron eteläpuoliselle loivalle peltorinteelle. Pellon lumipeitten takia ei tarkempia havaintoja saatu.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA INNALA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Oletettu kylätontin alue kuvan keskellä pellossa. Kuvattu luoteeseen.

VAMMALA 14 KÄRPPÄLÄ

1000 00 2036

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2121 10
x: 6807 81 y: 2451 82
p: 6813 71 i: 3291 51

Tutkijat: Erä-Esko A 1949 tarkastus, Jussila T 2002 inventointi

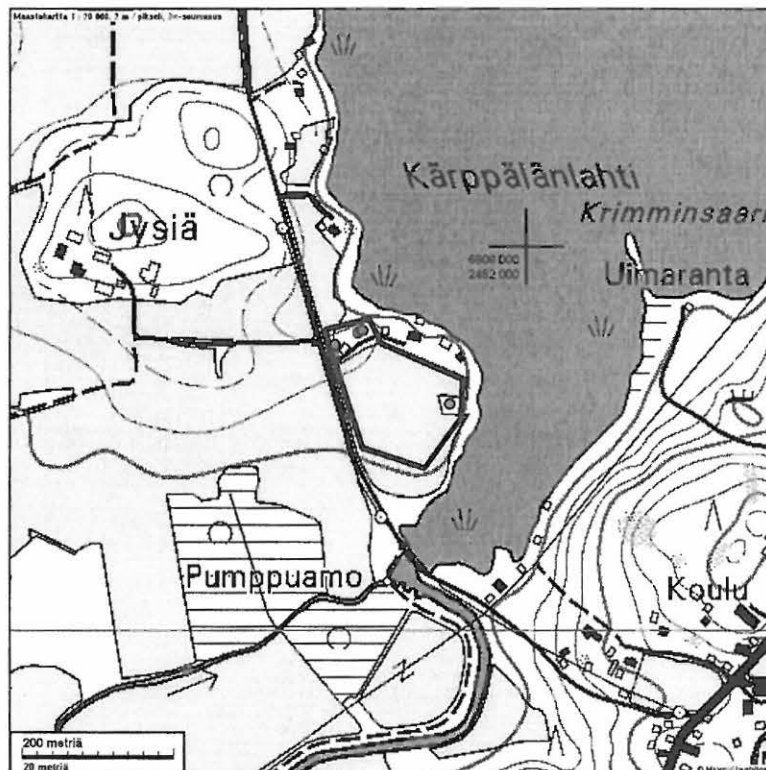
Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 42, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,1 km itään.

Huomiot: 1560-luvulla Kärppälässä mainitaan viisi taloa. 1700-luvun autoitunut kylätontti on suurimmilta osin pellossa, mutta myös pellon pohjoispuolisella kedolla, jossa ladon ympärillä on kiven ja maan sekaisia kumpuja. Kiviröykkiöt saattavat olla rakennusten kiukaita. Kylätontilla on peltosaarekkeessa ennestään tunnettu kiven ja maan sekainen röykkiö, joka liittyy kyseiseen kyläasutukseen. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella kylätontti paikantuu tasaiselle niemekkeelle, joka on nyt pääosin peltona. Niemekkeen pohjoisrannalla on kaksi kesämökkiä. Tien varressa on lato ja sen koillispuolella 25 m päässä on kaksi kiven ja maan sekaista kumpua ketomaisessa metsämaastossa. Yksi kiviraunio on ladon luoteisnurkalla. Peltoaukean keskellä rannassa on pieni peltosaareke, jossa on kiviröykkiö (Vammala 42), joka ilmeisesti liittyy kyläasutukseen. Pellon lumipeitteen takia ei tarkempia havaintoja voitu tehdä.

Maastokarttaote
1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA KÄRPPÄLÄ
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu kaakkoon maantieltä. Kuvan keskellä olevassa peltosaarekkeessa röykkiö Vammala 42. Muut röykkiöt jäävät kuvan oikealle puolelle.

Kylätontin ehjää pohjoisosaa, kuvan keskellä pusikossa röykkiökumpu

VAMMALA 15 HANNULA

1000 00 2037

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2112 09
x: 6795 98 y: 2448 63
p: 6802 03 i: 3287 78

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 247, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Houhajärven eteläosan itäpuolella Kuukankulmassa.

Huomiot: 1560-luvulla Hannula (Houhajärvi) oli kahden talon kylä. 1700-luvun autoitunut kylätontti sijaitsee pellossa, osin peltojen välisessä metsäsaarekkeessa. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella vanha Hannulan kylätontti paikantuu nykyisen Kuukan talon länsipuoleiselle tasaiselle pellolle. Tontti saattaa olla osin tien alla. Tarkempia havaintoja ei voitu tehdä pellon kyntämättömyyden ja lumipeitteen takia.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA HANNULA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontin aluetta, kuvattu etelä-kaakkoon, taustalla Kuukan talo.

VAMMALA RAIPIA

li - el

Rauh.lk: havaintopaikka, ei muinaisjäännöstä

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2121 07
x: 6807 96 y: 2446 61
p: 6814 09 i: 3286 32

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, s. 285.

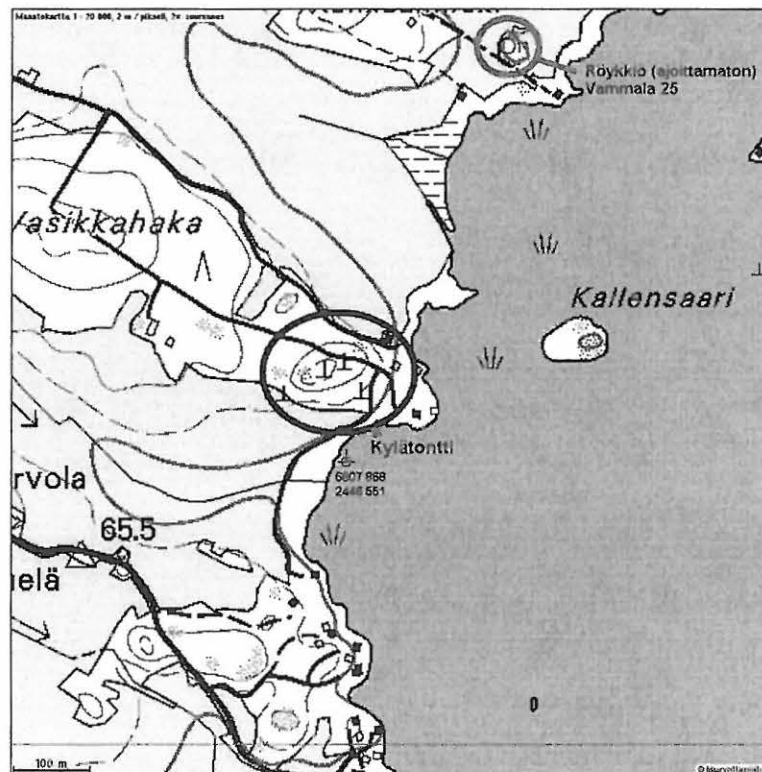
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,6 km koilliseen.

Huomiot: Pieni kylätontti kallioisella rantaan ulottuvalla niemekkeellä. Ranta kokonaan rakennettu, ja mäen laella on mökkitie. Maisema on eheä pohjoiseen kirkon suuntaan, muutoin tontti on enimmiltä osin sekoitettu (tie mäen päällä). Ei maanpäällisiä jälkiä asutuksesta.

Jussila T 2002:

Kuninkaankartaston perusteella rannassa olevalle kallioiselle mäelle paikantuu kylätontti. Mäki on kivinen, kallioinen ja aluskasvillisuuden peittämä. Mäen päällä kulkee kaksi mökkitietä ja ranta on rakennettu. Alue ei ole ehjä eikä siellä ole jälkiä asutuksesta näkyvissä.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA RAIPIA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontti sijaitsee vasemmalla olevalla pusikkoisella mäellä. Kuvattu kaakkoon.

VAMMALA HAAPANIEMI

Rauh.lk: havaintopaikka, toistaiseksi ei muinaisjäännös

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2121 10
x: 6808 72 y: 2451 34
p: 6814 64 i: 3291 08

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258

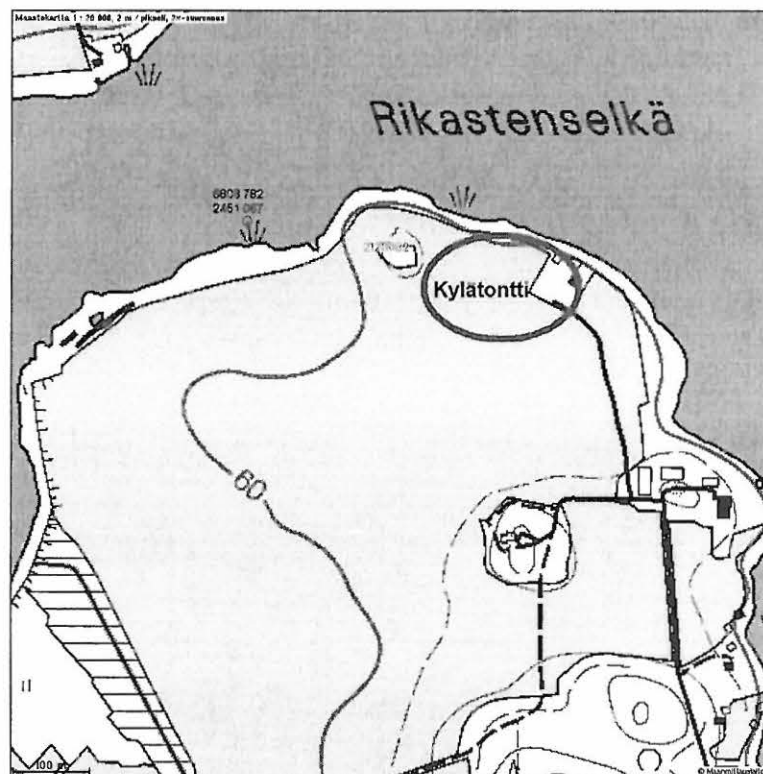
Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,0 km itään.

Huomiot: 1700-luvun kylätontin ala on ollut kokonaisuudessaan peltona, nyt osin mökkitonttina.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella kylätontti paikantuu suhteellisen luotettavasti. Alue on tasaista laakeaa peltoa. Oletetulle kylätontin kohdalle on rakennettu talo pihamaineen. Ympäristöön on istutettu tiheä puusto. Oletettavasti suuri osa kylätontista on rikottu, mutta sitä saattaa olla vielä jäljellä rakennuksen länsipuolisella pellolla. Isojakokartan perusteella pitäisi kylätontin säilyneisyys varmistaa.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VAMMALA HAAPANIEMI
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontti taustalla rannassa pellon reunassa, rakennuksen kohdalla ja mahdollisesti siitä vasemmalla. Kuvattu pohjoiseen

VESILAHTI 2 JUNNILA

1000 00 2000

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 07
x: 6800 59 y: 2481 72
p: 6805 12 i: 3321 05

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

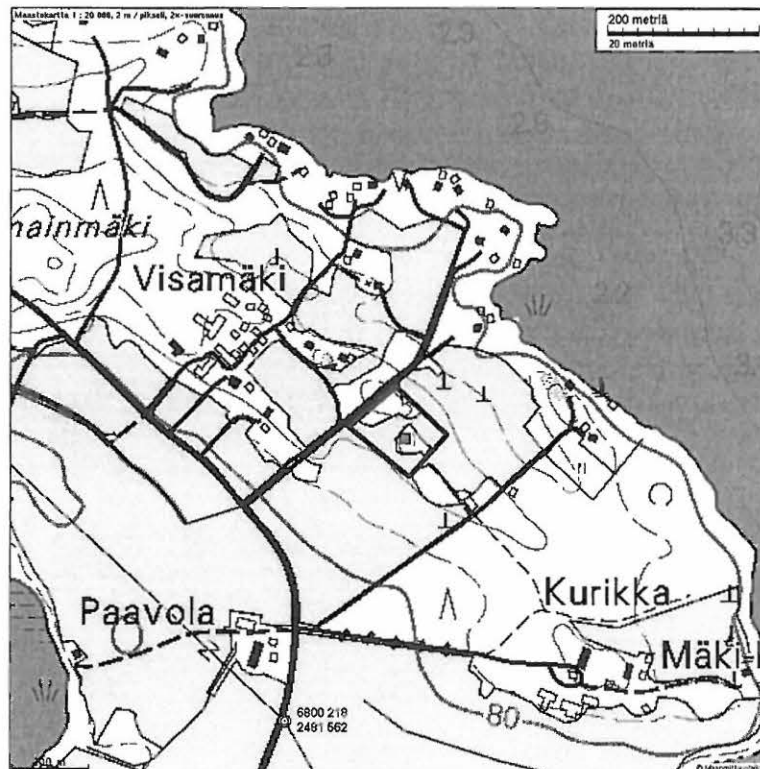
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 1,9 km itään, Kaakilanniemen tyvessä, Toutosen selän lounaisrannalla.

Huomiot: 1560-luvun kyläluettelossa Junnilassa ja Kaakilassa oli yhdessä kuusi taloa. 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt suureksi osaksi peltona. Heinittyneissä peltosaarekkeissa alueen keskellä on rakennusten perustuksia, mm. lähes ehjä holvikellari. Paikan raja-
aus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaankartaston perusteella kylätontti on sijainnut mäen harjanteen tasaisella laella, josta pellot laskevat loivasti järveen lounaaseen ja koilliseen. Mäen laella on peltosaareke, jossa on rakennuksen perusta ja siinä lähes ehjän holvikellarin jäänteet. Lumipeitteisestä pellostä ei saatu tarkempia havaintoja.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

LEMPÄÄLÄ

VESILAHTI 3 HERRAINSAARI

1000 00 2040

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2123 07
x: 6799 98 y: 2482 41
p: 6804 48 i: 3321 71

Tutkijat: Jussila T 2002 muu

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250

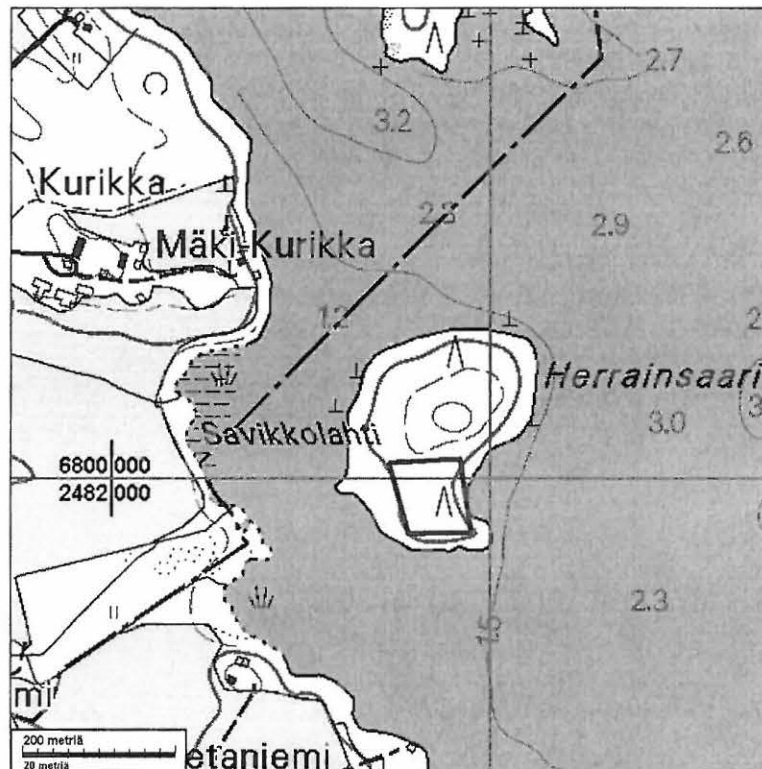
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,5 km itään.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti. Paikkaa ei ole tarkastettu. Kuninkaankartaston perusteella paikannettu tontti on kuitenkin täysin asumaton ja häiriintymätön, ilmeisen ehjä muinaisjäänös. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Saaren ei ollu mahdollista mennä lyhyellä valmisteluajalla marraskuussa 2002. Kuninkaan kartaston perusteella saaren eteläosassa olevassa niemessä on ollut kylä. Nykyisten karttojen perusteella saari olisi ollut ilmeisesti asumaton kylän autoitumisen jälkeen. Vaikka paikkaa ei ole tarkastettu, olisi se kuitenkin mitä ilmeisin muinaisjäänösalue.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI 4 PALHO

1000 00 2041

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2123 04
x: 6806 38 y: 2472 10
p: 6811 35 i: 3311 71

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259 , Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 9,9 km luoteeseen.

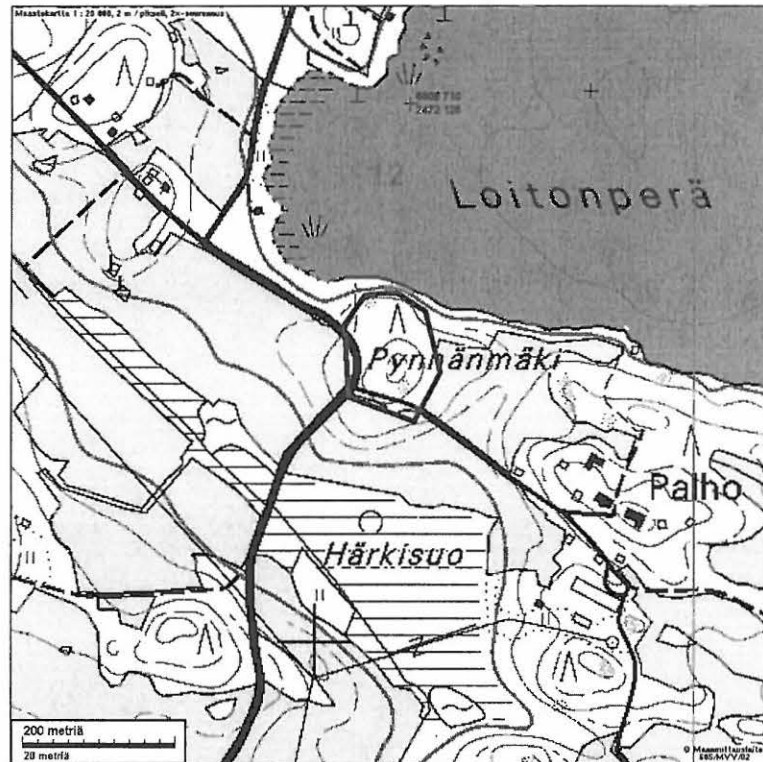
Huomiot: 1560-luvulla Palhossa oli neljän talon kylä. 1700-luvun autioitunut kylätontti on täysin ehjä ja hyvin säilynyt. Sankkametsäisen mäen laella ja sen lounais-pohjoisrinteellä on useita kiviröykkiöitä, talonperustuksia sekä kuoppia. Pohjoisrinteellä on kapea tasanne ennen jyrkkää veteen laskevaa rinteä. Tällä tasanteella on pari laakeaa yli 4 m halkaisijaltaan olevaa kiven ja maan sekaista röykkiötä, jotka voisivat olla hautaraunioita. Alueella kasvaa arkeofyyttinä pidettyä tummaa tulikukkaa. Tuulenkaadoissa on havaittu runsaasti palanutta luuta ja savea, nokimaata ym. asutuksen merkkejä.

Jussila T 2002:

Palhon kylätontti sijaitsee mäenkumpareella, jonka laella ja pohjoisrinteellä on lukuisia rakennusten jäänteitä, kivijalkoja, kellarikuoppia ja kiukaan raunioita. Pohjoisrinteen alla on kapea tasanne ennen kalliopaljastumaa, josta rinne laskee jyrkästi rantaan. Tällä tasanteella on kolme kiviröykkiötä, joista eteläisin on matala, kumpumainen, maansekainen, halkaisijaltaan n. 4 m. Keskimäinen raunio on pienempi ja pohjoisin 4 m halkaisijaltaan. Alueella olevissa tuulenkaadoissa on hiiltä, nokea, palanutta savea ja palanutta luuta. Alueella kasvaa tummaa tulikukkaa. Mäki on järeän vanhan kuusimetsän peitossa. Aluskasvillisuus on tiheä ja pusikkoinen. Paikka on erittäin hyvin säilynyt komea kokonaisuus, jossa olisi aineksia nähtävyydeksi.

VESILAHTI 4 PALHO

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätontti hyvin säilyneenä mutkan kohdalla olevalla kuusikkoisella mäellä. Kuvattu kaakkoon.

VESILAHTI PALHO

Kylätontti tien takana metsässä. Vasemmalla tien laidalla kivinen pylväs (portinpylväs?) Kuvan kohdalla metsässä mäen alempi tasanne, mäen laki jää oikealle.

Ryteikköistä kylämäkeä. Kuvassa rakennuksen perustuksia. Kuvattu kaakkoon.

VESILAHTI PALHO

Alemmalla pohjoistasanteella oleva laakea röykkiö kasvillisuuden peitossa. Kuvattu etelään.

Kiviröykkiö, kiukaan raunio, mäen luoteisrinteellä. Kuvattu etelään.

VESILAHTI PALHO

Timo Sepänmaa tutkii tuulenkaatoa Palhon mäellä. Tuulenkaadossa palanutta savea ja palanutta luuta yms. kulttuurimerkkejä.

Palhon kylämäki kuvattuna koilliseen.

VESILAHTI 5 PAPPILA

1000 00 2042

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: talonpaikkaKartta: 2114 09
x: 6799 49 y: 2480 62
p: 6804 07 i: 3319 90

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi, Saarinen R 2002 kartoitus

Viite: Isojakokartta 1784, Kuninkaan kartasto kartta 250

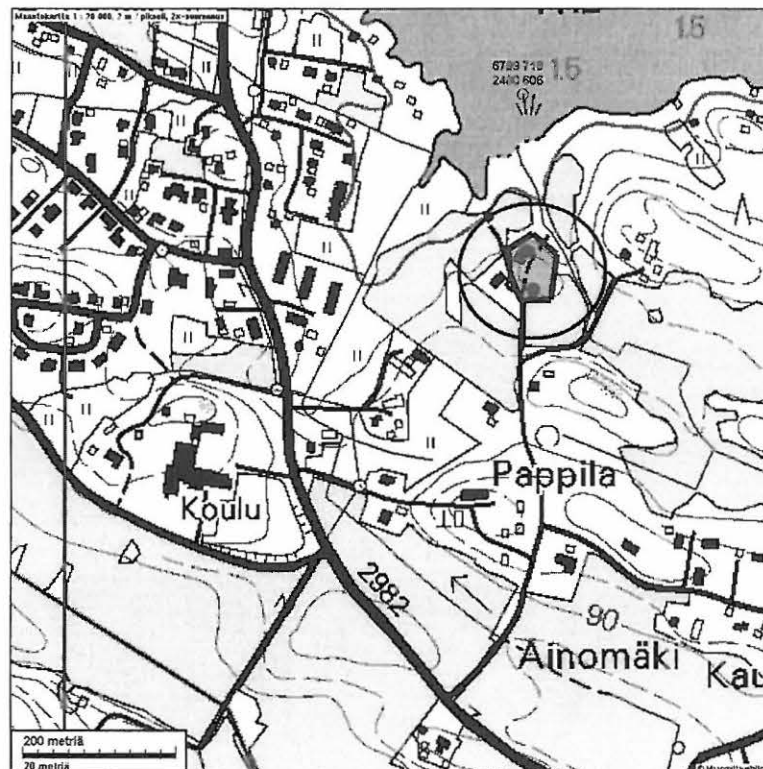
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 1,1 km kaakkoon.

Huomiot: Metsäsaarekkeessa on ainakin kahden rakennuksen hyvin säilyneet perustat, joista toisessa jäljellä holvikellari, sekä muita kiveyksiä ja maakuoppia. Kyseessä on Vesilahden vanha Pappila, joka paloi 1868.

Jussila T 2002:

Paikalla on Pappilan jyrkät kiviperustukset ja ehjä holvikellari. Alueen eteläosassa on toisen rakennuksen vaatimattomammat perustuksen jäänteet. Paikalla on sankka lehtimetsä.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI PAPPILA
Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kellari rakennuksen raunion koillispäässä

Asuinrakennuksen pohjan koillispäätä kuvattuna länsi-luoteeseen

VESILAHTI PAPPILA

Rakennuksen pohja kuvattuna lounaaseen.

Etelämmän rakennuksen pohja ja kiuas. Kuvattu kaakkoon.

VESILAHTI 6 (HINSALA) NIEMENPÄÄ TARKKA

Rauh.lk: 2

1000 00 2043

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2123 04
x: 6802 07 y: 2478 74
p: 6806 74 i: 3318 14

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

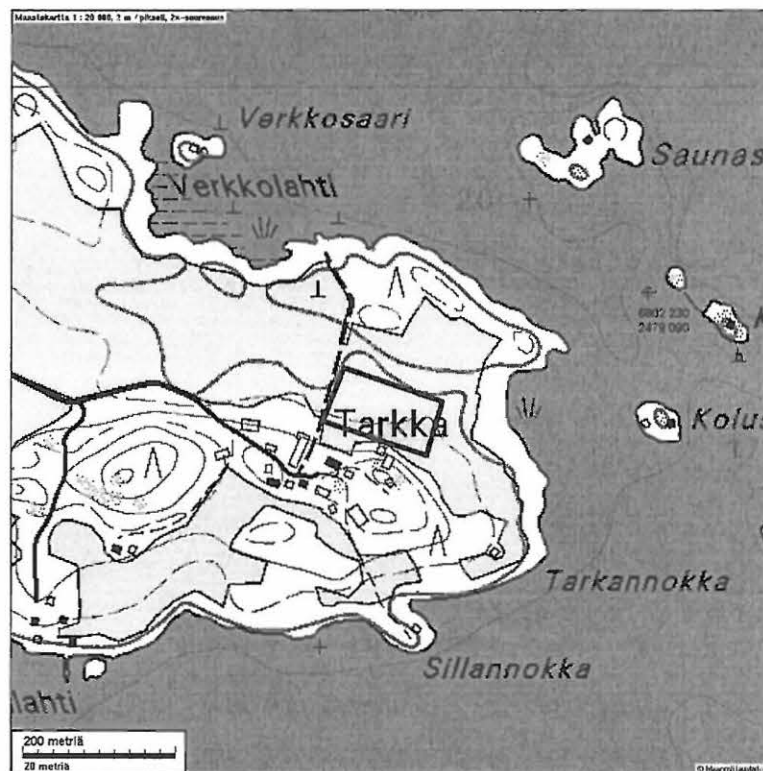
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,1 km luoteeseen.

Huomiot: 1700-luvun autioituneen kyläpaikan paikannus ja rajaus on epätarkka. Kylätontti lienee sijainnut Tarkan talon pohjois-koillispuoleisella nykyisellä pellolla.

Jussila T 2002:

Niemenpään kylätontti paikantuu Kuninkaan kartaston perusteella Tarkan talon pohjoispuoleiselle pellolle. Pellon lumipeitteen takia ei tarkempia havaintoja voitu tehdä.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI NIEMENPÄÄ
Valokuvat, Kuvaaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Oletettu kylätontin alue pellolla Tarkan talon pohjois-koillispuolella. Kuvattu pohjoiseen.

VESILAHTI 7 LEMMENNIEMI

Rauh.lk: 2

*Hämsel Hämsela 1000 00 1375*Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka*Olaf Mörth v. 1701**kartta mukaan Hämselen kylä
olin ainu muuta*Kartta: 2123 04
x: 6801 77 y: 2477 80
p: 6806 48 i: 3317 19

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250

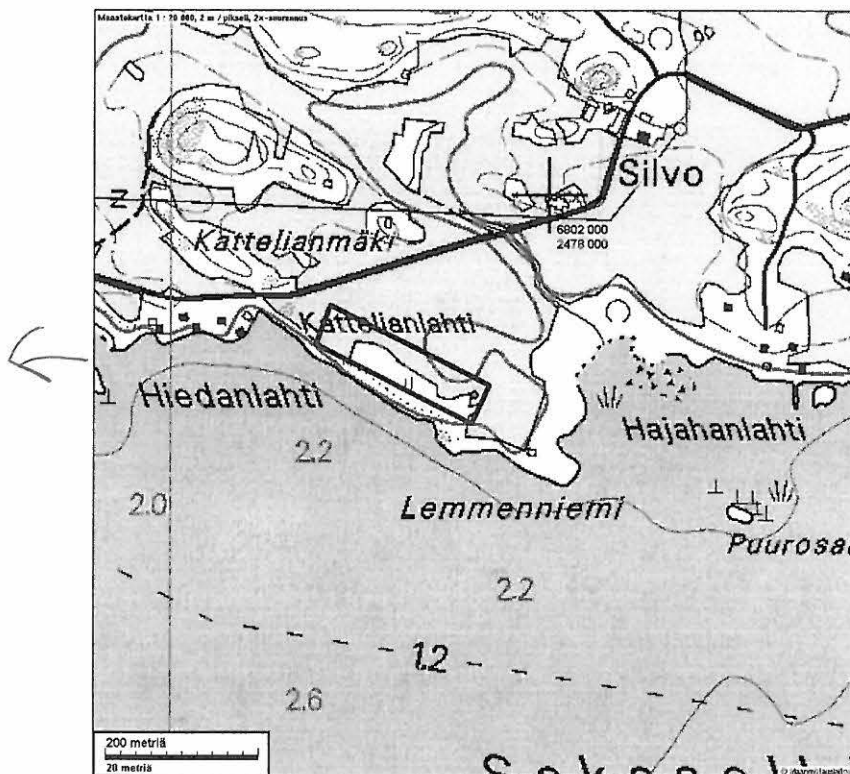
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,5 km luoteeseen.

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt laakeana peltona, jossa rannassa osin muokkaamatonta niittyä. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella paikantuu kylätontti Lemmenniemen tasaiselle rantapellolle, jonka lounaisrannalla on korkeaa heinää kasvava keto, jossa voi olla ehjempääkin rakennetta jäljellä. Tarkempia havaintoja ei tehty mm. pellon lumipeitteen takia.

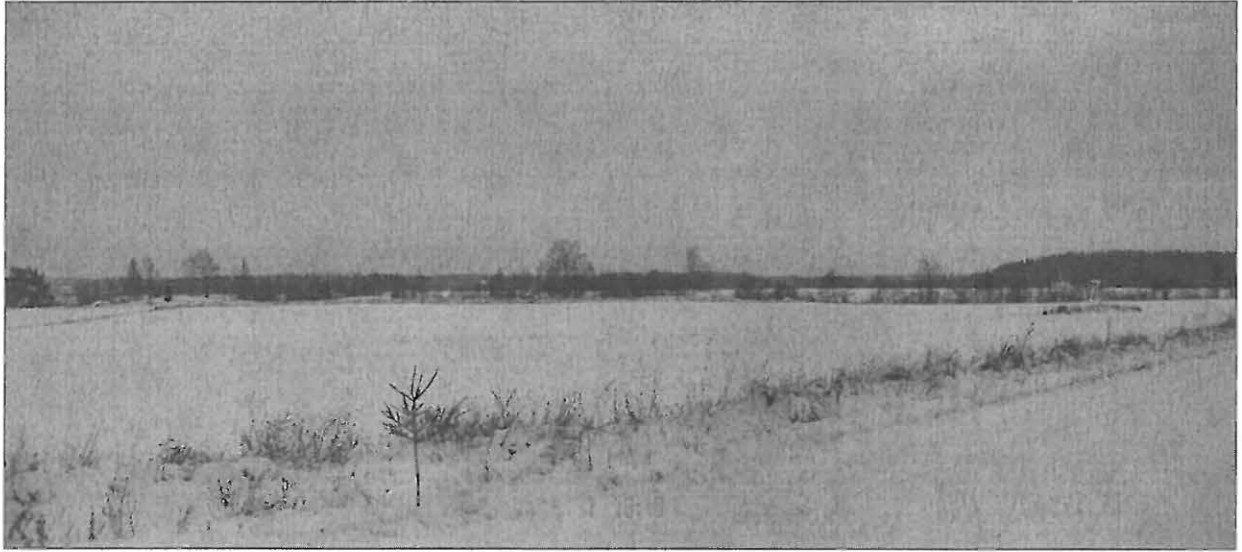
Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI LEMMENNIEMI

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu etelään. Kylätonttia pellolla rannan tuntumassa.

VESILAHTI 8 PÖHILÄ

1000 00 2044

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2114 06
x: 6798 23 y: 2472 77
p: 6803 17 i: 3312 00

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 249, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot

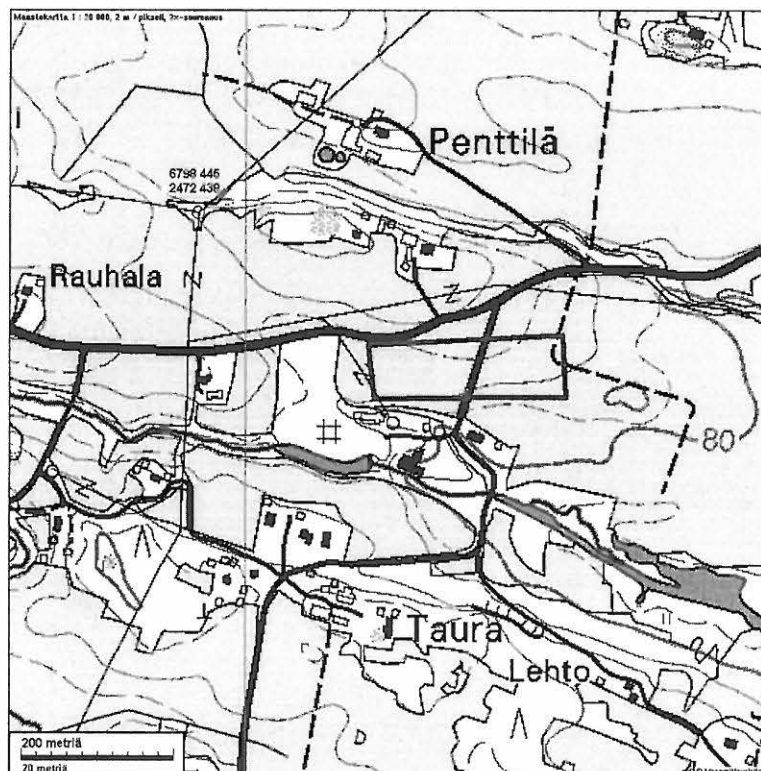
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 7,5 km länteen.

Huomiot: 1700-luvun autioituneen kylätontin paikannus ja raja-alue on epätarkka. Oletettu kylätontin alue puron pohjoispuolisen rinteiden laella on nyt peltona, jossa ei ole säilynyt maanpäällisiä merkkejä asutuksesta. Suomen asutus 1560-luvulla /kyläluettelossa paikka mainitaan Pöyhölä -nimisenä, samoin vuosisadan alun kartoissa.

Jussila T 2002:

Kuninkaan kartaston perusteella on isohko "Pöhilä" niminen kylä sijainnut leveällä alueella joen pohjoispuolella. Paikalla on kohtalaisen jyrkästi jokilaaksosta kohoava peltorinne, jonka loivassa yläosassa kylä on sijainnut. Kylätontti vaikuttaisi olevan kokonaisuudessaan pellossa, myöhemmän asutuksen sekoittamattomana. Tarkempia havaintoja pellostä ei tehty sen kyntämättömyyden ja lumisuuden takia.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI PÖHILÄ

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Oletettua kylätontin aluetta pellossa etualalla, tien molemmin puolin. Takana toisella puolen jokea nykyinen Tauran kylä.

VESILAHTI 9 NIEMI

1000 00 1980

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2114 06
x: 6800 44 y: 2474 29
p: 6805 31 i: 3313 62

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 249

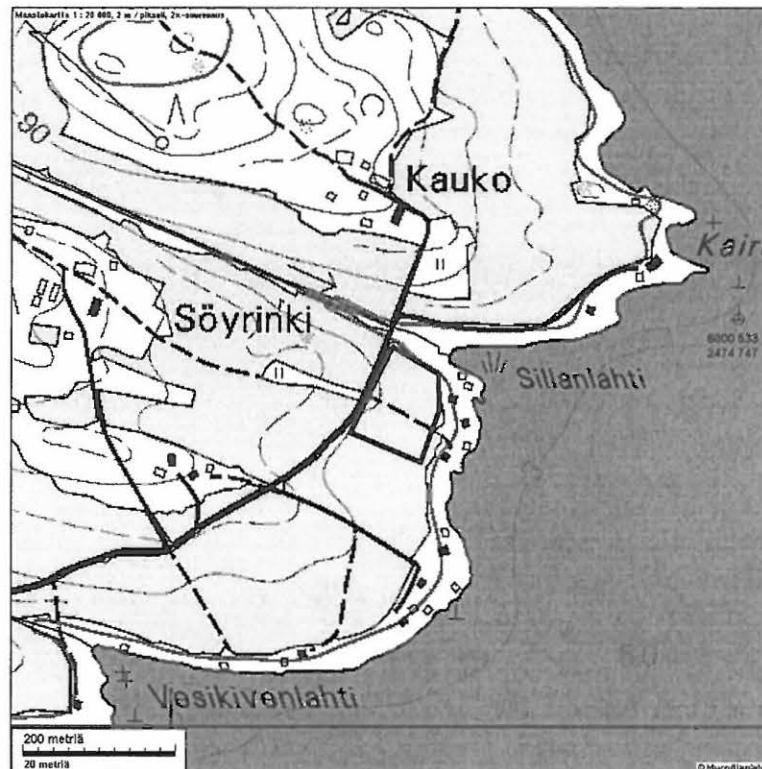
Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 5,6 km länteen.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on nyt kokonaisuudessaan nyt pellossa. Paikan rajaus on epätarkka.

Jussila T 2002:

Kylätontti paikantuu kohtalaisen selkeästei kartalle merkitylle peltoalalle. Koko alue tasaista peltoa, jossa kylätontti ilmeisesti kokonaisuudessaan. Pellon kyntämättömyyden takia ei tarkempia havaintoja tehty.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VESILAHTI NIEMI

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kuvattu itään. Kylätonttia rannempana kuvan alalla pellossa.

VIIALA 2 TOLVILA (MAHLAJAMÄKI)

1000 1989

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2114 09
x: 6790 97 y: 2488 10
p: 6795 22 i: 3326 98

Tutkijat: Jussila T 2002 tarkastus

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 234

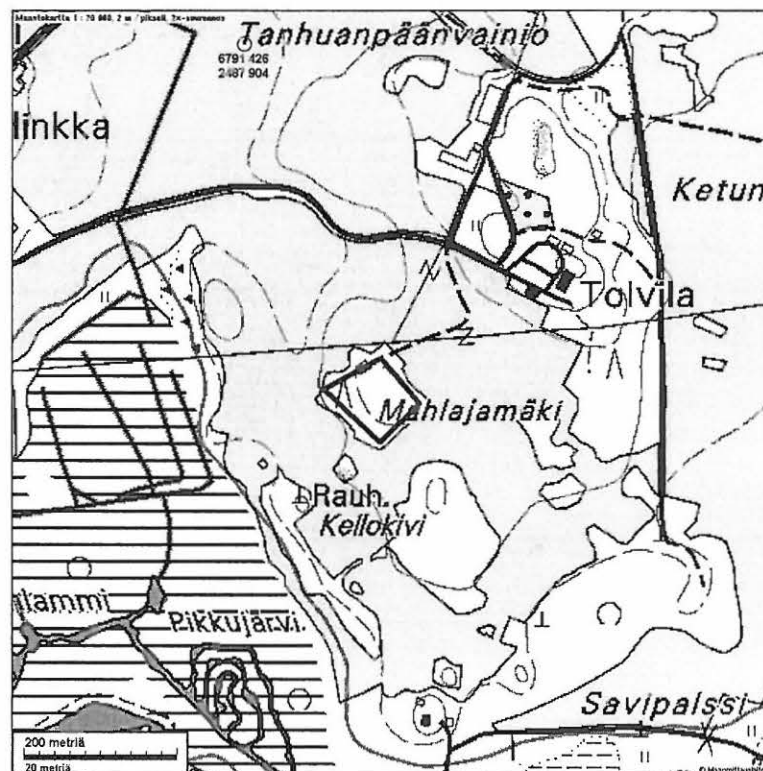
Sijainti: Paikka sijaitsee Viialan kirkosta 1,7 km pohjoiseen.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on nyt männikköisellä hakamaalla, jossa on kiukaiden ja rakennusten perustuksia, tontin kaakkoisnurkassa on kallion päällä myös nuorempi, betonista valettu laatta.

Jussila T 2002:

Paikalla on nyt mäntyä kasvava kivinen ja kalliopaljastumainen keto. Kedolla on kivimuodostumia, jotka voisivat olla rakennusten nurkkakiviä. Kedon kaakkoiskulmassa on kalliopalastumalla 2x2 m kokoinen betonilaatta, kenties portaan perusta. Kylänpaikka vaikuttaa eheältä, mutta betonilaatan perusteella paikalla on ollut nykyaikaistakin toimintaa.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

VIIALA TOLVILA-MAHLAMÄKI

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kylätonttia kuvattuna länteen.

VIIALA 3 ALKULAN KYLÄTONTTI

1000 vu 1985

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikkaKartta: 2114 09
x: 6790 58 y: 2487 19
p: 6794 87 i: 3326 06

Tutkijat: Adel V 2001 inventointi, Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 234

Sijainti: Paikka sijaitsee Viialan kirkosta 1,3 km pohjoiseen.

Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on hyvin säilynyt. Sankassa kuusivaltaisessa sekametsässä, pellon länsipuolella olevan mäenrinteen juurella ja laella on 14 rakennuksenperustaa tai kiuasta sekä kellarikuoppia ja jäänteet rinteeseen pengerretystä tiestä.

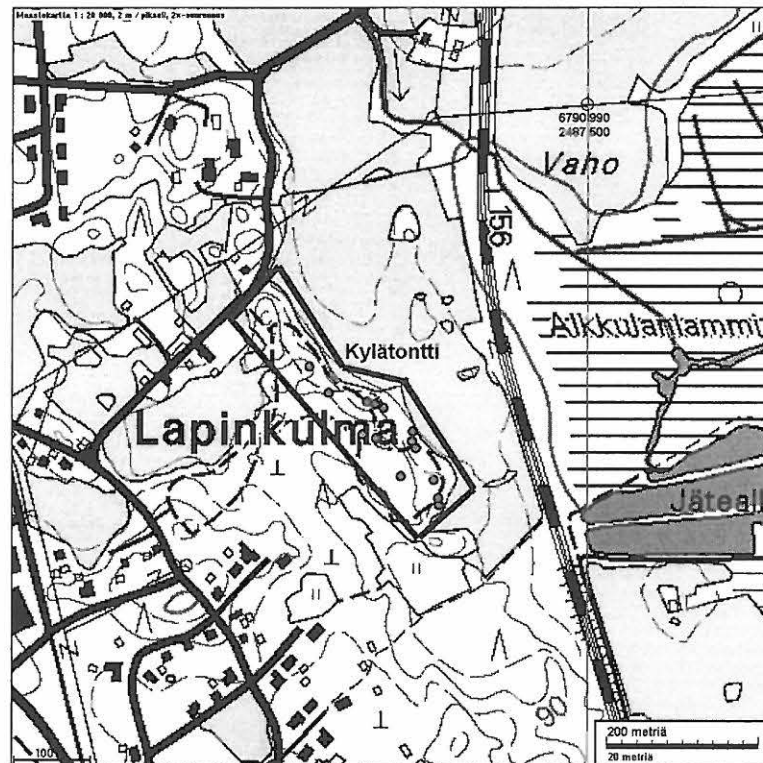
Adel V 2001:

Alue on kuusivaltaista vanhaa sekametsää. Pellon reunassa on kapea metsäkaistale ennen kuin rinne kohoaa jyrkästi. Rinteen laella on tasanne. Tällä tasanteella sekä rinteen alla pellon reunassa olevassa metsässä on N-S suunnassa 360 m matkalla ainakin 14 suhteellisen hyvin säilynyttä rakennetta: kiviraunioita ja rakennusten perustuksia. Alue kauttaaltaan ehjä ja hyväkuntoinen lukuunottamatta alueen keskellä olevaa pientä kotitarvehiekkakuoppaa. Alueen läpi kulkee pururata. Paikka on kaikenkaikkiaan eheä ja hyvin säilynyt näyttävä kokonaisuus, josta saisi mainion nähtävyyden suhteellisen vähällä vaivalla.

Jussila T 2002:

Alue on kuusivaltaista vanhaa sekametsää. Pellon reunassa on kapea metsäkaistale ennen kuin rinne kohoaa jyrkästi. Rinteen laella on tasanne. Tällä tasanteella, sekä rinteen alla pellon reunassa olevassa metsässä, on N-S suunnassa 360 m matkalla ainakin 14 suhteellisen hyvin säilynyttä rakennetta: kiviraunioita ja rakennusten perustuksia. Alue kauttaaltaan ehjä ja hyväkuntoinen lukuunottamatta alueen keskellä olevaa pientä kotitarvehiekkakuoppaa. Alueen läpi kulkee pururata. Paikka on kaikenkaikkiaan eheä ja hyvin säilynyt kokonaisuus.

Maastokarttaote 1 x 1 km, 1:10 000

Valokuvat, Kuvaaja T. Jussila 2002

Digikuvat:

Kiukaan raunio mäen harjanteen laella. Kuvattu itään.

VIIALA ALKULA

Kiukaan raunio ja talonperusta mäen alla pellon reunassa. Kuvattu itään.

VIIALA ALKULA

Timo Jussila tejee muistiinpanoja rakennuksen perustassa, mäen juurella pellon reunassa, heti ladon eteläpuolella. Kuvattu länteen.

VILPPULA MAJASUO
Valokuvat: Timo Jussila 2002
digikuvat:

Timo Sepänmaa tutkii kvirauniota. Kuvattu länteen.

VILPPULA MAJANIEMI*e. nel.*

Rauh.lk: havaintopaikka, toistaiseksi ei muinaisjännös

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: Tunnistamaton: röykkiö

Kartta: 2231 06
x: 6882 03 y: 2516 62
p: 6884 90 i: 3359 67

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

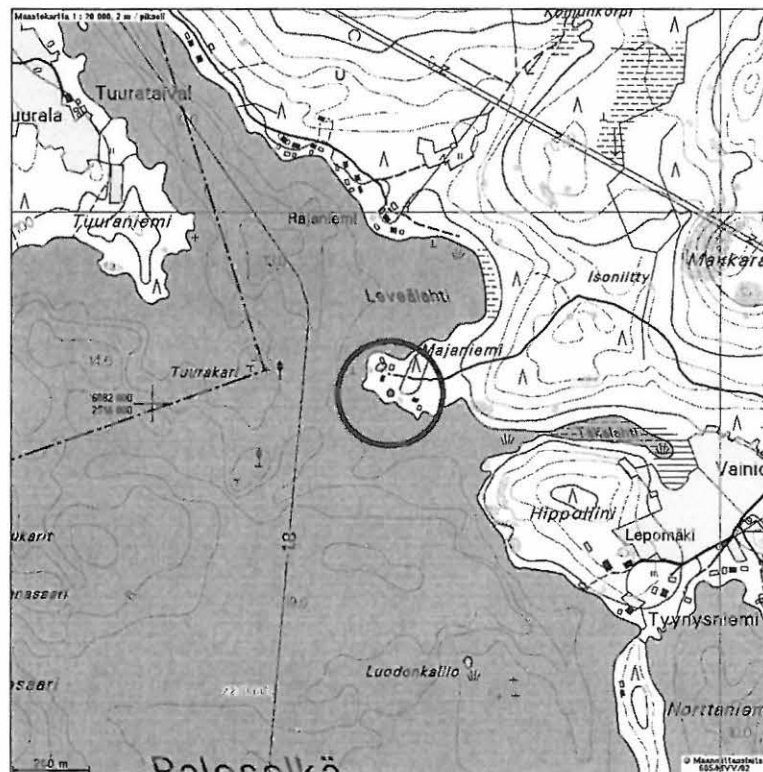
Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 9,6 km länteen, Majaniemen kärjen etelärannalla, kärjessä olevasta mökkirakennuksesta 36 m kaakkoon, rannasta 20 m.

Huomiot: Paikalla mökin pihamaalla, rannan tuntumassa, tasanteella matala ja vaatimaton kiviraunio. Paikan nimen perusteella raunio voisi olla eräsijan kiukaan jäännös.

Jussila T 2002:

Röykkiö on vaatimaton, pään kokoisista kivistä kasattu, kooltaan 3 x 2,5 m. Röykkiö on rantatasanteella, loivan rinteeseen juurella. Ympäristö on hoidettua pihametsää. Koko niemen alue tarkastettiin, tavoitteen mahdollisen eräsijan paikantaminen. Tämä pienei raunio - ellei ole mökkiläisen maanraivauksen tulosta - saattaisi ehkä olla se vähäinen jälki, joka eräsijasta voi jäljelle jäädä.

Maastokarttaote 2 x 2 km, 1:20 000

VILPPULA MAJANIEMI

Valokuvat: Timo Jussila 2002

Digikuvat:

Vaativaton epämääräinen kiviraunio lapion kohdalla. Kuvattu pohjoiseen

Kuvattu etelään.

YLÖJÄRVI ILMARI

Rauh.lk: ei muinaisjäännöistä

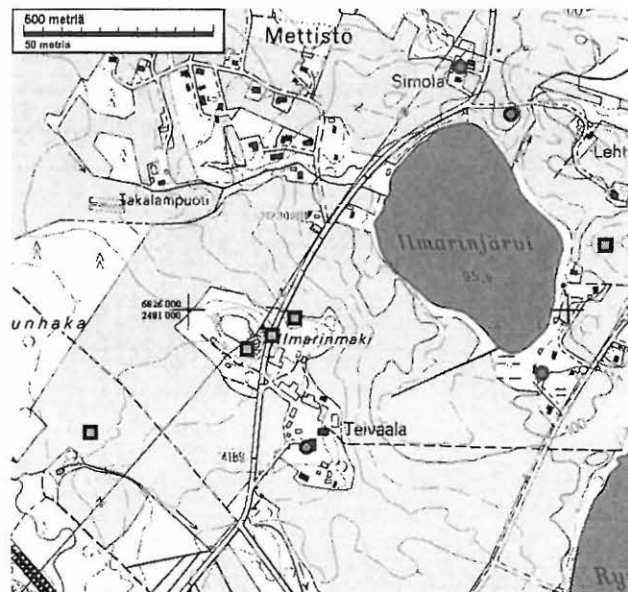
Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2123 09
x: 6825 87 y: 2481 21
p: 6830 40 i: 3321 70

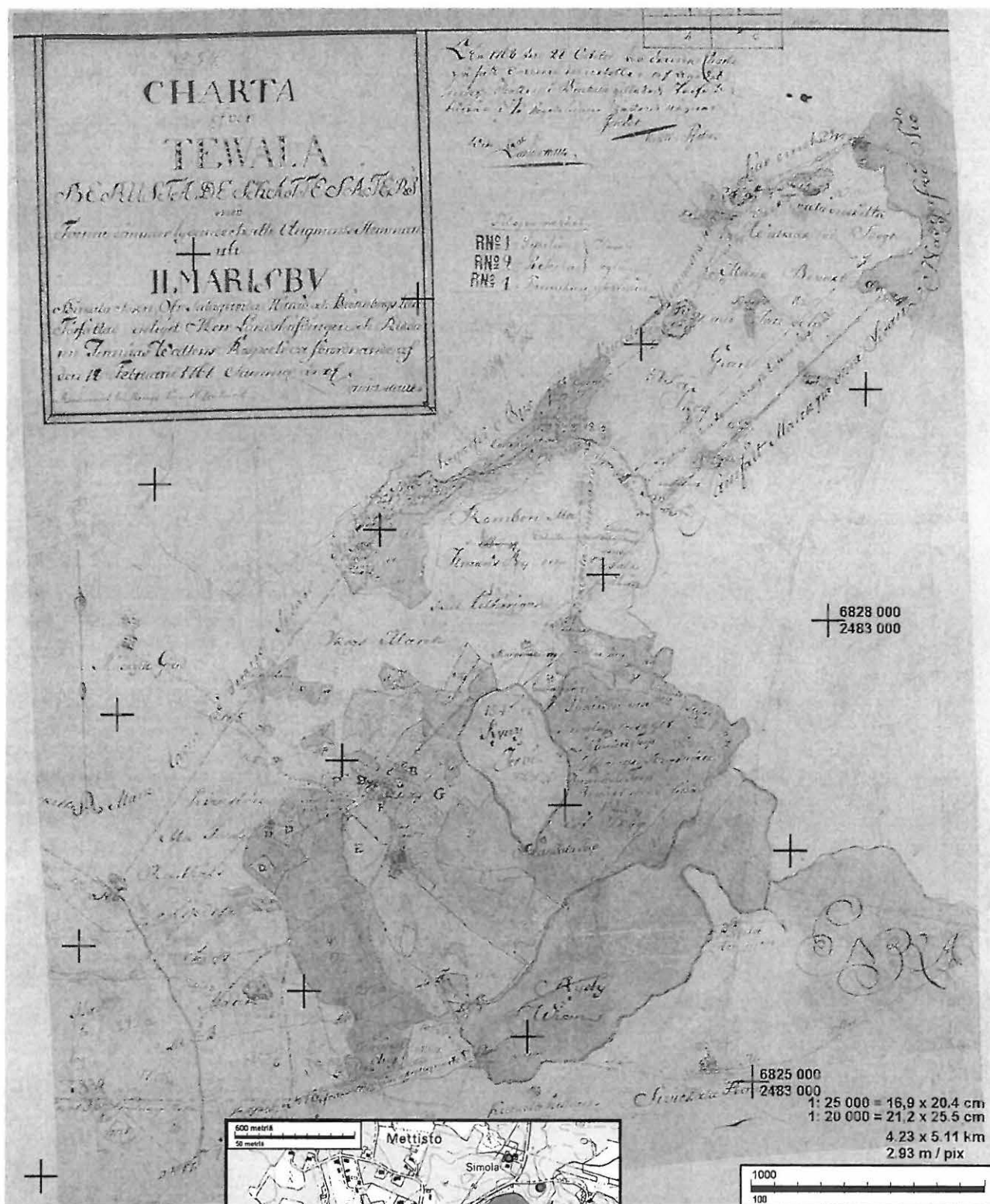
Huomiot: Isojakokartan (1761) perusteella 1700-luvun kylät ja talot sijaitsivat nykyisen asutuksen kohdalla.

Seuraavalla sivulla oleva isojakokartta on kuvattu alkuperäisestä digitaalikameralla. Tällaisen kartan asemointi koordinaatistoon ei onnistu aivan tarkasti, koska kameralla otetussa kuvassa on reunoilla parallaksivääristymää. Kuvaus on tehty ns. käyttökartasta (isojakokarttoja on 2 kpl, alkuperäinen on Kansallisarkistossa ja siitä tehdyt kopiot maamittaustoimistojen arkistoissa.) Käyttökopioita on käytetty kautta aikojen maastossa ym. ja ne saattavat olla hyvinkin kuluneita, mistä syystä niissä voi olla venymiä eri suuntaan ja kieroutuneisuutta. Isojakokarttojen asemoinnissa nykyiseen koordinaatistoon käytetty ohjelma käyttää muunnoksessa affiiniaseointia, joka osaa jonkinverran ottaa huomioon kartan kierouden ja vääristymän. Olisi edullisempaa käyttää hyvällä tarkkuudella alkuperäiskartasta skannaamalla otettua kopiota. Kun isojakokartasta on digitoitu talojen koordinaatit ja tulostettu sitten nämä maastokartalle, huomataan että kaikki talot sijaitsivat nykyisissä pihapiireissä.

Maastokarttaote 1: 20000

Ylöjärvi Ilmari, isojakokartta 1761 (Daniel Hall), 1:25 000. Kkj1-koordinaattipisteet ristikkona lisätty.

Maastokartta
 1:25 000
 1761 isojakokartan
 talot punainen
 ympyrä, muut raken-
 nukset vihreä neliö

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002

2. Muinaisjäännökset, havaintopaikat sekä tarinapaikat ja tarkastamattomat paikat

Pirkanmaan maakuntamuseo

Timo Jussila
Mikroliitti Oy

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002

2. Muinaisjännökset, havaintopaikat sekä tarinapaikat ja tarkastamattomat paikat

**Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö**

**Timo Jussila
Mikroliitti Oy**

PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002

Sisältö:

<u>PIRKANMAAN HISTORIALLISEN AJAN MUINAISJÄÄNNÖKSET 2002 . 1</u>	
Johdanto	4
Historiallisen ajan muinaisjäännökset	5
Mitä ne ovat?.....	5
Määrittely.....	7
Luettelon muinaisjäännökset	7
Vanhat kylätontit.....	8
Muinaisjäännösten rajauksesta	9
Eräsijat muinaisjäännöksenä.....	9
Lappalaisasuinpaikat.....	12
Inventoinnin tulokset.....	12
Eräitä todennäköisiä tutkittuja eräsijoja:.....	12
Muita majapaikkoihin liittyviä muinaisjäännöksiä	13
Lähteet	13
Luettelon sisältö ja termit	15
Pirkanmaan historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset	16
Lista	16
Luettelo	18
HÄMEENKYRÖ.....	18
IKAALINEN	19
JUUPAJOKI	19
KANGASALA	20
KURU.....	21
KYLÄKOSKI	22
LEMPÄÄLÄ	23
LUOPIOINEN	24
NOKIA.....	24
PARKANO.....	27
PIRKKALA.....	28
PÄLKÄNE	30
RUOVESI.....	33
SAHALAHTI	34
TAMPERE.....	34
TOIJALA	37
URJALA	38
VALKEAKOSKI	38
VAMMALA.....	40
VESILAHTI.....	45
VIALA.....	48
VILJAKKALA	49
VILPPULA.....	49
VIRRAT	50
YLÖJÄRVI.....	50

Havaintopaikat.....	52
Lista	52
Luettelo	54
IKAALINEN	54
JUUPAJOKI	55
KYLÄKOSKI	55
LUOPIOINEN	56
MOUHIJÄRVI	56
MÄNTTÄ	56
NOKIA	57
ORIVESI	64
PARKANO	64
PIRKKALA	64
PÄLKÄNE	67
RUOVESI	68
SAHALAHTI	69
TAMPERE	70
VALKEAKOSKI	71
VAMMALA	72
VILPPULA	75
VIRRAT	78
YLÖJÄRVI	78
ÄETSÄ	80
Tarinapaikat ja tarkastamattomat paikat.....	82
Luettelo	82
HÄMEENKYRÖ	82
IKAALINEN	82
KANGASALA	82
KIHNIÖ	83
KIIKOINEN	83
KUOREVESI	83
KURU	84
KYLÄKOSKI	84
LEMPÄÄLÄ	84
LUOPIOINEN	85
NOKIA	85
ORIVESI	85
PARKANO	86
TAMPERE	86
URJALA	86
VALKEAKOSKI	87
VAMMALA	87
VILPPULA	88
VIRRAT	88
ÄETSÄ	88

Johdanto

Pirkanmaan maakuntakaavan valmistelun yhteydessä Pirkanmaan liitto ja Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikkö sopivat maakunnan muinaisjäännettietojen päivittämisestä. Samalla sovittiin, että historiallisen ajan muinaisjäänneksien inventointia ensimmäisen kerran kokonaisvaltaisesti Pirkanmaalta. Inventointiprojekti tuli käsittämään sekä arkisto- että maastoinventointia. Projektin rahoitti Pirkanmaan liitto ja osittain maakuntamuseo ja sen toteutti arkeologikonsultti Mikroliitti Oy/Timo Jussila Pirkanmaan maakuntamuseon tilauksesta. Inventointi tehtiin syksyllä 2002 ja se käsitti esi-, kenttä- ja jälkityövaiheet. Esitöitä tekivät Mikroliitti Oy/ Timo Jussilan lisäksi HuK Tuula Lehomaa, joka hankki autoituneiden kyläonttien tutkimukseen liittyviä isojakokarttoja Pirkanmaalta Hämeen maanmittaustoimiston arkistossa Hämeenlinnassa. Lisäksi Pirkanmaan maakuntamuseossa valmisteltiin Kuninkaan kartaston avulla autoituneiden kyläonttien maastoinventointia sekä kerättiin ja koottiin arkistomateriaalia. Inventoinnin koordinoijana toimi maakuntamuseon tutkija Ulla Lähdesmäki. Inventoinnin valmistelu- ja toteutusvaiheessa keskusteltiin työn periaatteista ja kohteista historiallisen ajan muinaisjäänneksien suojelusta vastaavan Museoviraston rakennushistorian osaston kanssa. Eräsijojen problematiikkaan paneutui Timo Sepänmaa Mikroliitti Oy:stä. Hän on kirjoittanut luvun Eräsijojen inventoinnista. Inventoinnin kokonaiskustannukset olivat n. 7300 euroa.

Inventointialueena oli lähtökohtaisesti koko Pirkanmaan maakunta, johon kuuluu 33 kuntaa. Käytävissä olevien resurssien puitteissa työtä rajattiin voimakkaasti, ja maakuntamuseossa tehtiin erillinen inventointisuunnitelma projektin hallintaa varten. Siinä määriteltiin mm. erilaisia rajautumisperusteita maakunnan ominaisuuksien ja muiden tekijöiden pohjalta sekä koottiin ennakkotietoja potentiaalisesta aineistosta. Inventoinnin toteutuksessa rajaus kohdistui sekä alueellisesti että muinaisjäännetyyppeihin. Inventointi käsitti ennestään tunnettujen historiallisen ajan arkeologisten kohteiden tarkastamisen ja niiden muinaisjäänneksien arvioinnin sekä aikaisemmin tuntemattomien muinaisjäänneksien paikantamisen ja dokumentoinnin. Tässä osa-alueessa keskityttiin 1700-luvun lopulla käynnistyneen isojaon seurauksena autoituneiden kyläpaikkojen inventointiin. Varhaishistoriallisia, muutamia paikoin jopa rautakaudella syntyneitä kyläpaikkoja on Pirkanmaalla huomattava määrä. Näistä suuri osa on edelleen asuttuja. Erilaisin perustein kohteeksi karsittiin otos kyläpaikkoja, joihin maastotarkastukset keskittyivät. Toinen asutushistoriallisesti mielenkiintoinen ja osalle Pirkanmaata ominainen aineisto ovat eräsijat, joihin työ myös painottui. Inventoinnin tuloksena löydettiin useita ennestään tuntemattomia autoituneita kyläpaikkoja sekä täsmennettiin huomattava joukko ennestään tiedossa olevia kohteita.

On kuitenkin selvää, että käytössä olleiden resurssien puitteissa läheskään kaikkia historiallisen ajan muinaisjäänneksiä ei ole voitu selvittää, saati maastossa tarkastaa. Niiden arkeologista inventointia jatketaan pidemmän ajan kuluessa kuntien perusinventoinneissa ja mahdollisissa sektori-inventoinneissa. Tämän hankkeen lyhyt kenttätyövaihe suoritettiin 24.10 - 8.11 ja sen suorittivat Timo Jussila ja Timo Sepänmaa. Kenttätöissä keskityttiin muutaman päivän ajan pohjoisen Pirkanmaan eräsijojen kokeiluluonteiseen inventointiin, muutoin yksinomaan autoituneiden kyläonttien paikantamiseen ennalta valituissa kohteissa. Ulla Lähdesmäen kartta-aineiston avulla suorittama esiselvitys tuotti tulokseksi lähes 50 sellaista kyläonttia, jotka saattaisivat olla autoituneina suhteellisen ehjinä jäljellä ja siten potentiaalisia muinaisjäänneksiä. Inventoinnin aikana tarkastettiin lähes kaikki ennalta seulotut kyläontit, jotka sijoituivat hajalleen ympäri eteläistä Pirkanmaata. Muutamien paikkojen osalta saatettiin jo isojakokarttojen perusteella todeta kyläntalopaikkojen kuitenkin sijaitsevan nykyisen asutuksen alla tai lomassa. Inventoinnin kenttätyössä panostettiin määrään. Muinaisjäänneksien tarkempi kartoitus ja dokumentointi jätettiin myöhempien tutkimusten tehtäväksi, nyt oli päätavoitteena saada muinaisjäänneksien todetuksi ja paikannettua kartalle.

Vuonna 2002 tehdyn historiallisen ajan muinaisjäännösten maakuntainventoinnin pohjalta Pirkanmaan historiallisista muinaisjäännöksistä on nyt kuitenkin käytettävissä kokonaiskatsaus ja hyvä yleiskuva, jossa erilaiset historialliset ilmiöt edustuvat monipuolisesti.

Kokonaisen maakunnan muinaisjäännösaineiston inventointi yhden projektin työnä on poikkeuksellista. Se tarjosi toisaalta mahdollisuuden tarkastella historiallisia ilmiöitä kokonaisvaltaisesta laajalla alueella. Se myös selkeästi vaikutti inventoinnin toteuttamistapaan. Alueen ja aineiston mittavuuden vuoksi inventointiraportissa keskityttiin muinaisjäännösten suojelun kannalta olennaisten perustietojen dokumentointiin kustakin kohteesta. Mahdollisiin tutkimustarpeisiin muinaisjäännösluettelo tulee luonnollisesti ajan kuluessa ja tarpeen vaatiessa täydentää. Maankäytön suunnittelussa tarvittavat keskeiset tiedot raportti kokoaa yhteen. Valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin uudistamisen johdosta muinaisjäännösten kohdekuvaüksissa ei ole muinaisjäännösrekisterin tunnusta. Tältä osin raportti täydennetään vielä sen valmistuttua.

Inventoinnissa käytettiin maastossa dokumentoidun aineiston lisäksi kirjallisia arkistolähteitä (historiallisia karttoja; pääasiassa Kuninkaan kartaston Pirkanmaan alueen karttoja 1776-1805, jonkin verran 1700-luvun lopun isojakokarttoja ja poikkeuksellisemmin 1600-luvun maakirjakarttoja) sekä paikallishistorioita ja Hämettä tai Ylä-Satakuntaa koskevia historiallista aikaa koskevia julkaisuja.

Historiallisen ajan muinaisjäännökset

Mitä ne ovat?

Historiallisen ajan muinaisjäännökset ovat muinaismuistolailta suojeltuja paikkoja, jotka ajoittuvat historialliselle ajalle: vuotta 1150 nuoremmiksi. Rajanveto historiallisen ja esihistoriallisen muinaisjäännöksen välillä on usein varsin hankala. Joissain tapauksissa sama muinaisjäännös voi ajoittua kumpaankin ajoitusluokkaan. Samalla paikalla voi olla lomittain erillisinä jäännösinä sekä historialliselle, että esihistorialliselle ajalle ajoittuva muinaisjäännös. Esimerkiksi kivikautisen asuinpaikan lomassa tai liepeillä on historiallisen ajan autioitunut kylätontti tai 1700-luvun kylätontilla on rautakautisia hautaraunioita.

Monissa tapauksissa muinaisjäännöksen ajoitusta tai funktiota ei tunneta. Arkeologi voi kyllä olettaa, mutta riskinä on oletuksen huono todennäköisyys. Tyypillisiä muinaisjäännösinä pidettyjä ajoittamattomia kohteita ovat kiviröykkiöt, kivilatomukset, maakummut ja kuopat ja kaivannot. Nyt röykkiöinä tai kumpuina näkyviä raunioituneita rakenteita on tehty kautta aikojen lukemattomiin eri tarkoituksiin, kuten esimerkiksi: pirtin, saunan ja riihen kiukaita, keittökodan uuneja, muita uuneja, rakennusten perustuksia, kaski- ja viljelyröykkiöitä, muita raivauskivikoita, hautaröykkiöitä, rajamerkkejä, kiviaitoja eri tarkoituksiin, varustuksia jne.. Tiedetäänpä retkipaikalle "hauskan päivän muistoksi" kasatun kiviröykkiön. Moni jännittävän näköinen kivilatomus tai maan muoto saattaa olla luonnollisesti syntynyt, jäiden tai rantavoimien rakentamana. Kuoppia on myös tehty lukemattomiin eri tarkoituksiin: hiekanottoaikat, tervahaudat, hiilihaudat- ja miilut, pyyntikuopat, maasaunat, kellarit, säilytyskuopat, keittokuopat, korsut, hautakuopat, poterot ja muut varustukset jne. Tiedetään myös tapauksia, jossa kuopat ja kaivannot ovat "hullun työtä" - tarkoituksettomia aivoituksia. Myös luonto on muovannut kuoppamaisia rakenteita. Moni edellä mainittu rakenne voi ajoittua kivikaudelta, useammassa tapauksissa rautakauden lopulta, viime vuosikymmenelle.

Rakenteen tai yleensäkin paikan muinaisjäännösarvon määrää ensinnäkin sen ajoitus ja funktio. Vaikka rakenteen funktio selviäisikin (jollakin todennäköisyydellä), saattaa ajoitus jäädä avoimeksi. Pyyntikuoppahangas on suurella todennäköisyydellä historiallinen, mutta se voi olla myös esihistoriallinenkin. Kiukaan raunio lienee yleensä historiallinen, mutta se voi olla esihistoriallinen tai sitten viime vuosikymmeneltä.

Tiettyjen rakenne- ja sijaintiominaisuuksien perusteella voidaan rökkiön tai kuopan funktio usein luotettavasti määritellä ja samalla myös antaa sille luotettava ajoitusarvio. Etenkin jos rakenteesta tai sen liepeiltä löytyy jotain muuta ajoittavaa materiaalia tai arkistoista kirjallisia dokumentteja. Usein rakenteiden funktio ja ajoitus selviävät vasta kaivaustutkimuksissa, jos aina silloinkaan.

Historiallisen ajan muinaisjäännökselle ei ole laissa määrätty "alajakarajaa". Ne voivat olla hyvinkin nuoria, mikäli ne ovat jäänteitä aikakautensa poikkeuksellista, poikkeuksellisesti sijoittuneesta tai muuten vähän tunnetusta toiminnasta ja jotka ovat sen lisäksi arkeologisesti hyvin säilyneitä eheitä kokonaisuuksia, ja jotka sisältävät sellaista informaatiota, jota ei voi (helposti) muualta kuin itse jäännöksestä saada. Joitain käytöstä poistettuja, hyvin säilyneitä ja edustavia rakenteita voidaan rauhoittaa muinaisjäännösinä "esimerkkinä jälkipolville", vaikka ne muutoin olisivatkin suhteellisen "tavanomaisia" ja "tunnettuja" ilmiöitä.

Yleensä ns. moderneja tai nykyaikaisia jäännöksiä ei muinaisjäännöksenä rauhoiteta, ennen kuin ne joskus tulevaisuudessa "arkeologisoituvat" ja kenties herättävät tutkijoiden kiinnostuksen. Mikä on "modernin" ja "historiallisen" ero? Muinaisjäännöksenä ei pääsääntöisesti rauhoiteta käytössä olevia rakennelmia tai sellaisia suhteellisen nuoria tai yleisiä rakenteita ja jäännöksiä, jotka sijaitsevat nykyisen asutuksen tai toiminnan seassa tai liepeillä. Näin ollen nykyisen asutuksen lomassa olevat kiviaidat, kiukaat ja perustukset ym. historiallisen ajan rakenteiden rauniot eivät saa muinaisjäännöksen statusta kuin poikkeustapauksissa. Koska tällaisilla kohteilla on kuitenkin usein paikallista historiallista arvoa ja omaleimaisuutta, ne tulisi voida säilyttää jälkipolville muutoin kuin muinaismuistolain perusteella, kuten ottamalla ne kaavoituksessa huomioon asianmukaisin kaavamerkinnöin. Sen sijaan vastaavan ikäinen täysin autioitunut tila tai kylä, jonka raunioituneita ja maan alle kätkeytyneitä jälkiä myöhempi asutus ja toiminta ei ole sekoittanut, saattaa saada muinaisjäännösstatuksen.

Ei ole mielekästä rauhoittaa yksittäisiä peltoraunioita tai viime vuosisadan talon paikkoja, jotka eivät mitään uutta tietoa voi antaa tai joiden toiminnasta saadaan tarkempi kuva "menemällä naapuritaloon" tai kunnan rakennustarkastajan arkistoon, seuraamalla nykyisen viljelijän työtä tai haastatteleamalla vanhaa isäntää, kuin jäännöstä tutkimalla. Ei liioin ole mielekästä rauhoittaa jokaista kiviaitaa, kellarinrauniota tai tervahautaa.

Muinaisjäännöksen yhtenä kriteerinä voidaan pitää sen sisältämää informaatiota. Onko sitä? Onko informaatio sellaista, mitä ei muualta saa tai se on huonosti tunnettua? Museoviraston rakennushistorian osasto on pyrkinyt viime vuosina kehittämään historiallisen ajan muinaisjäännöksiä koskevia periaatteita ja yleisohjeita. Pirkanmaan maakuntainventoinnin valmistelu- ja raportointivaiheessa on sovellettu vuonna 2002 käytössä olleita linjauksia. Toistaiseksi virallisena hyvänä yleisohjeena on ollut "*terveen järjen johdonmukainen*" käyttäminen muinaisjäännösstatusta määrittettäessä. **Lopullisen ratkaisun kunkin paikan muinaisjäännösarvosta tekee Museovirasto tapauskohtaisesti.**

Määrittely

Tässä luettelossa on käytetty seuraavaa historiallisen ajan muinaisjäännöksen kriteeriä:

Paikka tai rakenne:

- 1 on käytetty tai rakennettu hyvin suurella todennäköisyydellä historiallisella ajalla.
- 2 on arkeologisoitunut.
Tämä tarkoittaa, että se ei ole missään muodossa "käytössä" eikä ole ollut käytössä *nykyaikana*.
On raunio. Ei ole ehjä rakennus.
- 3 Paikka ei ole *moderni* eikä *nykyaikainen*, nykyisen kaltaisen asutuksen tai toiminnan tuloksena syntynyt yleinen jäännös.
Poikkeuksena ovat - valikoidusti - maailmansotien aikaiset varustukset.
- 5 Jos yleinen ja tunnettu, niin muodostaa ehjän kokonaisuuden eikä ole nykyisen asutuksen / toiminnan lomassa.
- 6 Ei ole vähäpätöinen eikä funktioltaan merkityksetön (sisältää informaatiota).

Nykyajaksi on katsottu noin itsenäisyyden aika. *Moderniksi* on katsottu sellaiset rakenteet, joita on tehty aivan viimeaikoihin asti tai tehdään edelleenkin. Kaikkien ehtojen on täytyttävä, ellei ole painavaa tai jotain muuta erityistä syytä jostakin ehdosta poiketa. Korostan, että em. kriteerit eivät ole virallisia.

Luettelon muinaisjäännökset

Tässä luettelossa on kahden tyyppisiä jäännöksiä:

- selkeästi historialliset **muinaisjäännökset**, rauhoitetut suojelukohteet
- historialliselle ajalle oletettavasti ajoittuvat **havaintopaikat**, jotka eivät ole muinaisjäännöksiä

Edellä mainituin perustein *muinaisjäännökset* ovat muinaismuistolailla suojeltuja paikkoja, *havaintopaikat* eivät ole suojelukohteita. Luetteloon on otettu mukaan muinaisjäännökseksi tai havaintopaikaksi vain sellaisia paikkoja, jotka ovat arkeologin tarkastamia ja joista on olemassa arkistossa kirjallinen raportti.

Tässä luettelossa ei ole *ajottamattomia* muinaisjäännöksiä. Pirkanmaalla on runsaasti sellaisia ajoittamattomia ja funktioltaan selvittämättömiä tai muutoin epämääräisiä muinaisjäännöksiä, enimmäkseen *kiviraunioita*, jotka voisivat ajoittua historialliselle ajalle kuten myös esihistorialliselle ajalle tai nykyaikaan. Merkittävimmät tällaiset pois jääneet *muinaisjäännökset* ovat pohjoisen Pirkanmaan lukuisat, rannoilla olevat kivirauniot, joista osa on selvästi esihistoriallisia hautaraunioita, mutta osa voisi olla ns. eräkauden (rautakaudelta - 1500-luvun lopulle) eräsijojen pirtin tai saunan kiukaita. Käytettävissä olevilla tiedoilla ei voi varmuudella päätellä mikä raunio olisi hautaus, mikä esihistoriallinen tai historiallinen kiuas. Näistä mahdollisista eräsijoista tarkemmin jäljempänä.

Uhrilähteitä ei ole pääsääntöisesti otettu tähän luetteloon, koska niitä yleensä pidetään rautakautisina - pakanuudenaikaisina. Muutama luettelossa oleva lähde on sellainen, johon liittyy selvä historialliseen aikaan viittaava perimätieto. Lukuisista Pirkanmaan *kiviväistöistä* on otettu muinaisjäännösluetteloon muutama ehjä ja edustava aitaus nykyisen asutuksen ulkopuolelta sekä sellainen aitaus, johon liittyy jokin perimätieto. Yksittäisiä *kaskiraunioiksi* epäiltyjä rökkiöitä ei ole muinaisjäännösluettelossa, sen sijaan muinaisjäännökseksi on otettu muutama edustava ja ehjä kaskirauniokokonaisuus. Selviä *peltoraunioita*, epämääräisiä yksittäisiä *kuoppia*, *kellareita* ja muita yksittäisiä vähäpätöisiä *maarakenteita* ei ole otettu

muinaisjäännösluetteloon, ellei niihin liity jotain erityistä tietoa. *Rakennuksen perustuksia* on otettu luetteloon valikoiden, silloin kun sellainen on oletettavasti "vanha" ja muodostaa ehjän kokonaisuuden (*kiukaita* ym. jäänteitä ohessa), nykyisen asutuksen ulkopuolella. Sama koskee *pajanpaikkoja*. Lukuisista Pirkanmaan *terva- ja hiilihaudoista* on poimittu muutama edustava, hyvin säilynyt hautaryhmä muinaisjäännösluetteloon. *Sotahistoriallisista* kohteista on luetteloon otettu mukaan vain ne, jotka on luotettavasti kartoitettu. Ensimmäisen maailmansodan aikaisia *varustuksia* ja *linnoituksia* tiedetään olevan Pirkanmaallakin runsaasti. Mitään yleisesitystä ja kattavaa sijainnin kartoitusta näistä ei ole tehty. Kuitenkin jokainen vielä jäljellä oleva varustus on muinaismuistolain mukainen muinaisjäännös, vaikka niitä ei ole erikseen lueteltu. Keskiajan *kappeleita* ja niiden ympärillä olevia *hautausmaita* ei muinaismuistolaki pääsääntöisesti koske vaan niiden suojele perustuu kirkkolakiin. Tämä jako ei ole yksiselitteinen.

Vanhat kylätontit

Isojakoa edeltävät *kylätontit* edustavat sellaista asumis- ja elintapaa, joka on kadonnut 1800-luvun alussa. Isojaon seurauksena ryhmäkylät hajosivat ja vanhat kylätontit saattoivat autoitua kokonaan - viimeistään seuraavan rakennukset tuhonneen tulipalon jälkeen. Usein kuitenkin yksi tai kaksi taloa jäi vanhalle kylätontille tai aivan sen liepeille. Syksyllä 2002 keskityttiin tämän luettelon laatimisen esityönä tehdyssä lyhyessä maastoinventoinnissa tällaisten autoituneiden kylätonttien paikantamiseen maastossa. 1700-luvun kartoista (useinmiten Kuninkaan kartastosta) paikannetut *kylätontit* voivat ajallisesti taaksepäin ulottua rautakauteenkin. Erillistä tutkimusta kylien iästä ei ole tehty. Kylätontti on myös voinut aikojen kuluessa siirtyä, joten kartoista paikannetut tontit edustavat varmuudella vain yhtä aikahorisonttia. Niiden liepeillä voi tarkempi tutkimus paljastaa vanhempia asutuksen jäänteitä. Viitteitä tällaisesta saa mm. isojakokarttojen peltokuvioista.

Suurin osa vanhoista kylätonteista on edelleenkin asuttuna. Joissakin tapauksissa Isojakokartasta saattoi paikantaa jokaisen siinä esiintyneen talon nykyiseen pihapiiriin (kuten esim. Ylöjärven Ilmarin ja Lempiänniemen kylissä). Moni autoitunut kylätontti sijaitsee osin tai kokonaan nykyisessä pellossa. Tällaiset paikat voivat olla kuitenkin tutkimukselle arvokkaita, koska oletettavasti myöhempi asutus ei ole sekoittunut alkuperäiseen materiaaliin ja sotkenut jälkiä. Pellossa kyntökerroksen alla voi olla jäljellä arkeologin kannalta merkittäviä jäännöksiä ja löytöjä, vaikkakin maan päälle näkyvät merkit olisivatkin hävinneet. Tällaiset pellolla olevat vanhat kylätontit on katsottu 2. luokan muinaisjäännöksiksi. Arvokkaimpia 1. luokan muinaisjäännöksiä ovat ne kylätontit, jotka ovat säilyneet autoitumisensa jälkeen "ehjinä" metsissä ja mäillä, selvästi erillään myöhemmästä asutuksesta ja maankäytöstä.

Täysin ehjiä, millä tarkoitetaan myöhemmän asutuksen ja maankäytön ulkopuolelle jääneitä, autoituneita kylätontteja ovat tässä inventoinnissa tutkituistakohteista: *Kuru Kaitala, Pirkkala Ania, Tampere Teisko Taulaniemi, Valkeakoski Annila, Vammala Tapiola, Vammala Hurula, Vammala Katara, Vammala Vihattula, Vesilahti Palho ja Viiala Alkula (Lapinkulma)*. Kaikkiaan 10 ensimmäisen luokan muinaisjäännöstä.

Kokonaisuudessaan nykyisissä pelloissa sijaitsevia, mutta muutoin myöhemmän asutuksen ulkopuolelle jääneitä kylätontteja tai pieneltä osin mahdollisesti myöhemmän asutuksen runtelemia tai epätarkasti paikannettuja ovat paikat:

Ikaalinen Tapiainen 1, Kuru Rantala, Lempäälä Vatsoila, Lempäälä Vaihmala (talonpaikka), Lempäälä Rikala, Nokia Uusikylä, Nokia Kauniainen, Nokia Yli-Pihkala, Nokia Ali-Pihkala, Pirkkala Pirkkalankylä, Pirkkala Kataisto, Tampere Teisko Kuusniemi, Tampere Teisko Mustaniemi, Valkeakoski Lotila, Valkeakoski Vanhakylä, Vammala Humaloja, Vammala Hätilä, Vammala Järventaka, Vammala Teukku, Vammala Innala, Vammala Kärppälä, Vammala Hannula, Vesilahti Junnila, Vesilahti Herrainsaari,

Vesilahti Hinsala Niemenpää, Vesilahti Lemmenniemi, Vesilahti Pöhilä, Vesilahti Niemi, Viiala Tolvila-Mahlajamäki. Kaikkiaan 29 toisen luokan muinaisjäännökseksi luokiteltua kylätonttia.

Muinaisjäännösten rajauksesta

Yksittäisestä rakenteesta tai suppealla alalla olevasta rakenneryhmästä koostuva muinaisjäännos on ns. *pistekohde*, josta tässä luettelossa ei ole erillistä rajausta kulmakoordinaatein, pelkästään ko. jäännöksen kohtaa osoittava yksi koordinaatti. Muinaisjäännöksen raja kulkee pistekohteissa lakisääteisesti "kahden metrin etäisyydellä" näkyvän rakenteen ulkorajasta. *Koordinaatin* tarkkuus vaihtelee. Usein se on voitu määrittää n. 10-20 m tarkkudella, harvoin tarkemmin. Karkeampikin tarkkuus on hyvin mahdollinen. On huomattava, että muinaisjäännos saattaa ulottua - ja usein ulottuukin - huomattavasti pistekohteen virallisten rajojen ulkopuolelle. Varsinkin hauta- tai asumuksen kiuasröykkiöiden liepeillä saattaa joskus olla muinainen asuinpaikka, jota ei ole voitu inventoinnissa havaita.

Laajempien *aluekohteiden* rajojen määrääminen on sen sijaan usein ongelmallista ja se perustuukin lähes aina inventoijan omaan tulkintaan ja arvioon. Joissain tapauksissa paikka voi olla luonnonesteiden rajaama, niin että inventoija on voinut käytettävissä olleilla resurseillaan saada suhteellisen luotettavia havaintoja alueen rajauksesta. Maanpäälle mahdollisesti vielä näkyvät rakenteet antavat viitteitä paikan rajaukseen. Muinaisjäännosalueen tarkka ja luotettava rajaaminen edellyttää yleensä koekaivauksen tai muita systemaattisia maastotutkimuksia. Usein rajojen määrittämisessä on päästy riittävän hyviin tuloksiin maaperän fosforikartoituksella, systemaattisella koekuopituksella tai peltopaikoilla systemaattisella pintapoiminnalla. Nämä rajaustutkimukset saattavat viedä yhtä paikkaa kohden aikaa useita päiviä parin arkeologin voimin tehtyinä. Inventoinneissa ei kyetä muinaisjäännöksen rajaa määrittämään tarkasti kuin poikkeustapauksissa.

Nyrkkisääntönä voi hieman karrikoiden todeta, että muinaisjäännöksen rajat muuttuvat aina kun paikalla käy arkeologi. Muinaisjäännöksen eksakti rajaaminen ilman tarkkoja tutkimuksia on usein varsin epämääräistä, epätarkkaa ja pahimmillaan harhaanjohtavaa, eikä sitä ammattitaitoinen arkeologi mielellään tee. Tarkemmin tutkimattomissa paikoissa ainoa eksakti tieto on, että paikalla, ilmoitettujen koordinaattien kohdalla, on muinaisjäännos. Sen ulottuvuutta voidaan arvioida - ei sen enempää.

Tässä luettelossa olevat *1700-luvun autioituneet kylätontit* ovat aluerajauksen kannalta erityisen ongelmallisia. Jotkut tontit ovat sijoittuneet mäkien laelle niin, että niiden rajaaminen on voitu arvioida suhteellisen luotettavasti. Maan päälle säilyneet rakenteet antavat myös viitteitä alueen rajauksesta. Isojakokarttojen avulla on voitu tarkentaa joidenkin tonttien ja talonpaikkojen sijainti - yhden ajallisen horisontin osalta. Sen sijaan pelloille sijoittuvien kylätonttien sijainti on arvioitu ensin Kuninkaan kartaston (joskus isojakokartan) ja maastossa tehtyjen topografisten havaintojen perusteella. Kylätonttien, erityisesti pelloilla sijaitsevien, rajaus on hyvin viitteellinen. Rajauksen tarkkuutta on arvioitu paikkojen kuvaustekstissä. Nämä kylätontit ovat kuitenkin sellaisia, jotka tulevat vaikuttamaan maankäyttöön, huolimatta niiden summittaisesta paikantamisesta.

Eräsijat muinaisjäännöksenä

Mikroliitti Oy teki loka-marraskuussa v. 2002 Pirkanmaan maakuntamuseon toimeksiannosta muinaisten eräsijojen inventointia Pirkanmaalla. Kyseessä oli lyhyt kokeilu, jossa pyrittiin

kehittämään menetelmiä eräsijojen löytämiseksi. Taustalla olivat inventoinnin tekijöiden henkilökohtainen kiinnostus eränkäyntiin liittyviin muinaisjäännöksiin sekä heidän pitkäaikaisen maastotyö- ja muun tutkimuskokemuksensa myötä syntyneet käsitykset eräsijoista ja näiden inventoinnista. Eräsijoja tunnetaan kuitenkin hyvin vähän eikä niiden järjestelmällistä inventointia tiettävästi vielä ole missään tehty. Kyseessä on siis arkeologisesti erittäin huonosti tunnettu muinaisjäännöstyyppi vaikka joillakin alueilla eränkäynti onkin ollut varsin intensiivistä. Kyseisillä muinaisjäännöksillä olisi suuri tutkimusarvo ja ne ovat hyvin tärkeitä selvitetessä aikaa juuri ennen kiinteän kyläasutuksen syntyä. Pirkanmaan maakuntainventoinnissa eräsijojen pohdinta oli erityisen perusteltua, koska maakunnan pohjoisten kuntien ominaispiirteisiin kuuluu erityisesti vanha eräasutus.

Eräsijat liittyvät ns. eränkäyntiin. Eränkäynnissä oli kyse kiinteästi asumattomien alueiden – ns. erämaiden – hyödyntämisestä, pääasiassa turkisten pyynnillä ja kalastuksella. Se oli keskiajalla varsin tärkeä osa taloutta varsinkin Hämeessä ja Satakunnassa (jälkimmäiseen liittyen myös Pirkanmaa). Sen juuret lienevät viimeistään viikinkiajalla – luultavasti jo varhaisemmalla ajalla ja sen voidaan katsoa päättyneen 1540-luvulla alkaneeseen erämaiden järjestelmälliseen asuttamiseen. Eränkäynnistä on melko paljon keskiaikaisia ja myöhempiä asiakirjatietoja.

Inventointityö tehtiin hakemalla 1:50 000 topografisilta kartoilta eräsijoihin todennäköisesti tai luultavasti liittyviä paikannimiä, selvittämällä paikallishistorioista alueen eränkäyntiin liittyviä historiallisia tietoja sekä tarkastamalla muutamia valittuja kohteita maastossa.

Asiakirjalähteiden perusteella eräsijoja on ollut varsin paljon etenkin Pohjois-Pirkanmaalla sekä Keski-Suomessa. Tämän huomioon ottaen myös niiden jäännöksiä tulisi olla löydettävissä, vaikka monet paikat ovatkin aikojen kuluessa eri syistä tuhoutuneet. Arkeologisessa materiaalissa eräsijoiksi tulkittuja tai sellaisiksi tulkittavissa olevia kohteita on kuitenkin hyvin niukasti. Joitakin esimerkkejä on mainittu tämän kirjoituksen lopussa. Eräsijoista puhuttaessa tarkoitetaan laajasti ottaen koko erämaaomistusta, jonka rajat olivat enemmän tai vähemmän tarkasti määritetyt. Tämän tutkimuksen yhteydessä tarkoituksena on ollut hakea nimenomaan näihin liittyneiden rakenteiden tms. jälkiä – siis arkeologista tutkimusmateriaalia.

Mitä arkeologisia jäänteitä eräsijoista on löydettävissä? Eräsijojen rakenteesta ei kenelläkään liene täsmällistä käsitystä. Selvää on, että eräsijassa on ollut jonkinlainen asumus. Tämä on voinut olla alkeellinen maja tai kehittyneempi pirtti. Pirtissä on aina ollut kiuas, mutta majassa sitä ei välttämättä ole ollut (Voionmaa 1947, 300-301). Asumuksena on voinut toimia myös sauna, esimerkiksi maasauna, joka on tavallisesti ollut rinteeseen kaivettu. Eräsijan tuotokset on voitu tallettaa tilapäisesti aittaan. Näitä kaikkia rakennusten nimiä esiintyy paikannimistöissä kohtalaisen yleisesti. Eri nimien välillä on kuitenkin kiinnostavia eroja. Seuraavassa mainittuja havaintoja tulee kuitenkin pitää alustavina, lähinnä suuntaa antavina, mutta ei missään nimessä valmiina tutkimustuloksena.

Maja-nimiä esiintyy nimenomaan seuduilla, joilla eräomistuksia tiedetään olleen. Melko usein nämä nimet muodostavat toisiinsa liittyviä ryppäitä, esim. Majalahti, -niemi ja -saari ja muutamissa tapauksissa ryppäitä on jopa muutaman kilometrin välein. Maja-nimet sijaitsevat varsin usein (ainakin peruskartan perusteella) topografisesti pyyntikuluttuuriasuinpaikoille sopivissa ympäristöissä, tavallisesti vesialueiden äärellä. Vesialueet vaihtelevat suurista järvistä pieniin lampiin. Poikkeuksiakin on: joitakin maja-nimiä esiintyy myös esim. suoalueilla sekä syrjäisiltäkin vaikuttavilla mäillä. Maja-nimiä esiintyy jonkin verran nykyisen maatalousasutuksen piirissä, mutta vaikuttaa siltä, että ne ovat erityisen ”erämaisista” eli esiintyvät pääasiassa maatalouteen huonosti soveltuvilla paikoilla. Erityisen kiinnostava seikka on, että varsin moniin niistä harvoista tunnetuista ja tutkituista kohteista, jotka ilmeisesti liittyvät

eräsijoihin, liittyy maja-nimistöä (ks. esimerkkejä tämän kirjoituksen lopussa). Jos tähän vielä lisätään muinaisjäännettietokannoissa (esim. Pirkanmaa) tunnetut, mutta lähemmin tutkimattomat kohteet maja-nimisissä paikoissa tai niiden välittömässä läheisyydessä, vaikuttaa maja-nimistön painoarvo entistäkin suuremmalta. Mainittakoon, että suuressa osassa kohteista tunnetaan kiviröykkiöitä, jotka tutkimusten perusteella ovat pääasiassa palaneista kivistä koostuvia – siis varsin todennäköisesti kiukaan tapaisten tulisijojen jäänteitä. Joukossa on tosin (päällisin puolin tarkasteltuna) muunkin tyyppisiä kiviröykkiöitä, mm. ns. lapinraunioita eli pronssi- tai rautakautisia hautoja. Vaikuttaa siltä, että selkeimmin eräsijoihin viittaavat nimenomaan maja-nimet.

Pirtti-nimet sen sijaan ovat ongelmallisempia. Pirteissähän asuttiin vielä runsas sata vuotta sitten Hämeessä (ja Satakunnassa). Pirtti nimistöä esiintyykin runsaasti nykyisen maatalousasutuksen piirissä. Lisäksi sitä esiintyy myös asumattomilla alueilla, joskus aivan maja-nimistön tuntumassa ja mahdollisesti tähän liittyen. Jonkin verran pirtti-nimiä esiintyy myös hyvin syrjäisillä paikoilla, joko täysin asumattomilla alueilla tai pieneen yksittäistaloon (entiseen torppaan tms.) liittyen. Selkeää topografista säännönmukaisuutta ei pirtti-nimistöön tämän selvityksen mukaan voitane liittää. Hypoteesimme on, että pirtti-nimet ovat ajallisesti paljon pitkäaikaisempia ja suureksi osaksi myöhäisempiä kuin maja-nimet. Osa pirtti-nimistä on kuitenkin hyvin mahdollisesti eränkäyntipaikkoihin liittyviä. Mahdollisten arkeologisten jäännösten kannalta kiinnostavimpia lienevät syrjäisillä, asumattomilla alueilla sijaitsevat pirtti-nimet, esim. Pirttisaaret.

Sauna-nimet olivat tutkitulla alueella yllättävän vähälukuisia. Karkeasti ottaen sauna-nimien levintä on Pirkanmaalla samankaltainen kuin pirtti-nimien. Suuri osa niistä sijaitsee nykyisen kyläasutuksen tuntumassa ja liittyvät kiinteän maatalousasutuksen aikaan. Kiinnostavia kuitenkin ovat asumattomilla alueilla sijaitsevat sauna-nimet, esim. Saunasaaret.

Kota-nimiä ei tähän selvitykseen sisällytetty. Jatkossa myös nämä nimet tulisi inventoida kartoilta ja tarkastaa paikkoja maastossa.

Aitta-nimistön topografinen sijainti on tämän selvityksen mukaan epäyhtenäinen. Toisaalta aitta-nimistöä esiintyy mm. maja-nimistön läheisyydessä, jolloin nämä saattavat liittyä eränkäyntipaikkoihin liittyneisiin varastoihin. Toisaalta aitta-nimiä on myös hyvin syrjäisillä paikoilla. Ovatko tällaisessa tapauksessa kyseessä olleet piiloon tehdyt eränkävijöiden varastot vai paljon myöhemmät esim. heinäaitat, jää avoimeksi. Mikäli kyseessä ovat olleet nimenomaan varastopaikat ilman että paikalla olisi asusteltu, on todennäköistä että arkeologisia jäännöksiä ei eräkautisista aitoista ole löydettävissä.

Asumiseen ja varastointiin liittyvien rakenteiden lisäksi eräsijojen sisällä on ollut riistan ja turkiseläinten pyyntiin liittyviä ansoja, loukkuja ja pyyntikuoppia eli –hautoja niihin usein liittyvine johde- eli hangasaitoihin. Polkua, jonka varrella ansat ovat sijainneet on kutsuttu virkatieksi, Itä-Suomessa myös putikaksi. Kalastukseen on tarvittu mm. katiskoita ja mertoja. Näihin ja muihin pyyntilaitteisiin ja menetelmiin liittyviä paikannimiä monine alueellisine variaatioineen on hyvin runsaasti. Osa kyseisistä paikannimistä on melkoisella varmuudella eräsijoihin liittyviä. Näiden erottaminen vanhemmista ja nuoremmista paikannimikerrostmista lienee käytännössä mahdotonta. Sama koskee pyyntieläimiin liittyviä paikannimiä. Kaiken kaikkiaan pyyntilaitteita, lukuunottamatta pyyntikuoppia ja kalanpyydyksiä, ei todennäköisesti ole säilynyt jälkiä nykypäiviin.

Lappalaisasuinpaikat

Toisen vielä suhteellisen tuntemattoman muinaisjäännöslajin muodostavat ns. *lappalaisasuinpaikat*, rautakauden lopulle ja keskiajalle ajoittuvat alkuperäisväestön asuinpaikat. Näihin liittyy usein yksi tai useampi matala kiviaronio, keittokuoppia sekä löytöinä kupariastian paloja, huonosti palanutta luuta, kvartsi-iskoksia ja esineitä. Paikkoihin saattaa liittyä lappi-nimistöä ja lähistöllä saattaa olla saamenkielestä johdettavia paikannimiä. Eräs tällainen paikka tutkittiin Juvan Jukajärven rannalla kesällä 2002. Huomionarvoista on, että useista sisämaan *Lapinsaarista* on löytynyt ns. Luukonsaarenkeramiikkaa, jonka loppuminen on hyvin vähäisin perustein ajoitettu n. 300-luvulle.

Inventoinnin tulokset

Tässä inventoinnissa ei varmoja jäännöksiä eräsijoista tai tällaisiin liittyneistä rakenteista tavattu. Otos oli kuitenkin varsin pieni ja monilla lupaavimmilta vaikuttaneilla paikoilla oli maankäyttö (esim. kesämökit, tiet) saattanut tuhota alueella mahdollisesti olleita muinaisjäännöksiä.

Aiemmin tunnettujen muinaisjäännösten perusteella, mitä tukevat myös historialliset asiakirjalähteet, eränkäyntiin liittyviä kohteita tulisi kuitenkin jatkossa etsiä ainakin paikoilta, joihin liittyy maja-nimistöä. Myös muita nimiä näihin saattaa liittyä ja toisaalta paikat eivät eräkaudesta nykypäivään välttämättä ole säilyttäneet mitään eräkohteeseen viittaavaa nimistöä.

Suuri ongelma on eräsijan löytäminen ja tunnistaminen maastossa. Sikäli kuin tiedetään, monissa kohteissa tunnetaan kiukaan jäännökset, jotka usein ovat kohtalaisen helppoja löytää ja tunnistaa. Toisaalta kiukaat ovat saattaneet olla varsin pieniäkin, jolloin peitteisessä maastossa tällaisen löytäminen voi olla hyvin vaikeaa. Kaikissa kohteissa ei välttämättä ole ollut kiukaita vaan maantasaisia tai –alaisia tulisijoja. Näissä tapauksissa ei maan päälle välttämättä ole havaittavissa minkäänlaisia merkkejä muinaisjäännöksestä. Eräsijojen löytämiseen liittyvien kysymysten pohtiminen sekä syntyneiden hypoteesien testaaminen maastossa vaatiikin vielä paljon työtä. Hyvin opettavaista tässä suhteessa olisi jonkin jo tunnetun eräsijan kohtalaisen kattava arkeologinen maastotutkimus.

Eräitä todennäköisiä tutkittuja eräsijoja:

Pihtipudas, Majakaarre

V. Luho & P.-L. Lehtosalo n. 1962-3 kaivaus.

Löyt. röykkiöitä (kiukaita?), mm. metalliesin. (läh. rautaa), rk-keram., Sär2-keram., luuesineitä (julk.: FM 1964). Tulkinta aluksi: hautaus (?), + vanhempaa asuinp. kerrostumaa – hautaus joko vanh. rk tai k-aika. T. Sepänmaan arvio: nuoremman rautakauden ja / tai keskiajan eräsija, sisältää vanhempaa kerrostumaa (Sär2?)

Virrat, Majasaari

P. Kankkunen & S. Vanhatalo 1990-I. kaivaus.

Löyt. mm. kuparilevyn kappal. yms.

Tulkinta aluksi: hautaus

T. Sepänmaan arvio: kiuas-tyyppinen röykkiö (nrk tai keskiaika)

Jalasjärvi, Majamäki

1950-l. löyt. mm. korujen osia. Alkup. tulkinta. hautaus, T. Sepänmaan arvio: hautaus tai eräsija.

Konnevesi, Majakangas

Harrastajien löytö, T. Sepänmaan tarkastama. Löytöinä aseita + pal. luita: merovingiaikainen miehen hauta.

Saarijärvi, Kantoniemi

1980-l. tutkimukset: T. Sepänmaa ja Elvi Linturi, julk. Eero Muurimäki.
T. Sepänmaan arvio: viikinki– keskiaikainen eräsija.

Muita majapaikkoihin liittyviä muinaisjäännöksiä

Maja-nimisissä paikoissa on havaittu (tutkimattomia) røykkiöitä, myös joitakin rautakautisia hajalöytöjä. Ohessa listattuna eräitä muinaisjäännöksiä Pirkanmaalta, jotka saattaisivat olla eräsijoja (numero viittaa Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996 luetteloon):

- Ruovesi 3 Majaniemi A (tarkastuksen v. 2002 perusteella useimmat rauniot ovat viljelyrøykkiöitä)
- Ruovesi 8 Majasaaren kiuas
- Ruovesi 18-19 Kilvensaari NE ja SE (Majalahti + Pirttilahti)
- Ruovesi 26 Uitoslahti (ei maja-nimistöä, kuvaus ja sijainti viittaa eräsijan kiukaaseen)
- Ruovesi 28 Majaniemi B
- Virrat 8 Majakallio
- Virrat 23 Majasaari (mainittu jo edellä tutkittuna paikkana)
- Virrat 24-26 Majasaari 2-4

Mahdollinen *lappalaisasuipaikka* ellei eräsija voisi olla:

- Ruovesi 24 Lapinniemi, jota on kaivettukin

Syksyllä 2002 tehdyn tarkastuksen perusteella sen sijaan *Virrat 19 Majaniemi* kivirøykkiöt eivät liene kiukaita vaan lapinraunioita.

Pirtti- ja aitto-nimiin tuntuu liittyvän (eli tunnetaan) paljon vähemmän muinaisjäännöksiä, kuitenkin:

Kinnula, Aittokallio, viikinkiaikainen korukätkö

LähteetKirjallisuutta eräsijoista:

- Jokipii, Mauno 1959: Vanhan Ruoveden pitäjän historia eräkaudesta isoonvihaan. Teoksessa: Vanhan Ruoveden historia I. Vammala.
- Salo, Unto 1997: Ihmisen jäljet Satakunnan maisemassa. SKS. Helsinki.
- Suvanto, Seppo 1973: Keskiaika. Satakunnan historia III. Pori.
- Voionmaa, Väinö 1947: Hämläinen eräkausi. Porvoo.

Muinaisjäänösluettelon laatimisessa käytettyjä lähteitä:

Alanen, Timo & Kepsu, Saulo: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 - 1805. SKS. Tampere 1989.

Suomen asutus 1560-luvulla; kyläluettelot, kartasto. Helsingin yliopiston historian laitoksen julkaisuja no 4, 1973.

Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Pirkanmaan liitto 1996, Julkaisu B36.

Museoviraston muinaisjäännösrekisteri.

Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön arkistot.

Joidenkin kohteiden paikantamisessa on käytetty apuna Hämeen maanmittaustoimiston arkiston *isjakokarttoja* nykyisen Pirkanmaan alueelta (maakunta museon kuvaamia digitaalisia kopioita).

Kunkin muinaisjäännöksen kuvauksen yhteydessä on mainittu sen paikantamisessa käytetty karttalähde sekä onko paikka mainittu aiemmassa muinaisjäännösluettelossa tai 1560-luvun kyläluettelossa.

Luettelon sisältö ja termit

Muinaisjään- nöksen nimi	Kunta, numero, paikannimi. Numero-osa on tekninen, eikä sille tarvitse antaa mitään erityistä merkitystä.
Rauh.lk:	Muinaisjäännöksen rauhoitusluokka 1-3.
Ajoitus:	Paikan ajoitus. Historiallinen = hyvin suurella todennäköisyydellä ajoittuu historialliselle ajalle. Ajoittamaton = ajoitus ei ole selvä, todennäköisesti historiallinen. Mahdollinen ajoituksen tarkennus, jos tiedossa.
Laji:	Käytetty hierarkkista lajiluokitusta. Pääluokka ja funktio. Tunnistamaton = paikan/rakenteen funktio on epäselvä. Arvailuja ja köykäisiä oletuksia ei ole otettu luetteloon. Ne löytyvät alkuperäisraportista.
Kartta:	Maastokarttalehti, kkj1 ja kkj2 koordinaatit 10 m tarkkuudella. Koordinaatit ovat alueiden keskipisteitä tai pistekohteissa niiden täsmällinen sijainti - sillä vaihtelevalla tarkkuudella kun koordinaatti on voitu määrittää.
Tutkijat:	Kenen kirjaamiin tietoihin luettelon tiedot perustuvat. Tutkijan nimi ja vuosi koska paikalla on käyty ja raportoitu.
Viite:	Minkä lähteen perusteella paikka on paikannettu sekä tieto paikan esiintymisestä aiemmassa muinaisjäänösluettelossa tai 1560-luvun kyläluettelossa.
Sijainti:	Paikan sijainnin orientoiva sanallinen kuvaus.
Huomiot	Lyhyt paikan kuvaus.
Karttaote	Maastokarttaote, johon <i>pistemäiset</i> kohteet merkitty symbolilla, joka ei välttämättä kerro paikan oikeaa rajausta. Näiden ns. pistekohteiden rajaus on lakisääteinen 2 m rakenteen näkyvistä rajoista. Muinaisjäänösalueiden osalta karttaan on merkitty viivalla muinaisjäänösalueen <i>arvioitu</i> , tällä hetkellä tunnettu rajaus.

Myöhemmin tullaan luetteloon liittämään erillinen lista Museoviraston muinaisjäänösrekisterin muinaisjäänöstunnuksista.

Pirkanmaan historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset

Lista

Suojelukohteet

Paikkoja 105 kpl.

1. luokan suojelukohteissa nimi on lihavoitu (18 kpl), muut 2. luokan kohteita.

Kunta	Nro	Nimi	Laji	Tyyppi	Kartta	X	Y
HÄMEENKYRÖ	1	SIKOMÄKI	Tunnistamaton	kivirakenne	212210	683125	245920
IKAALINEN	1	TAPIAINEN 1	Asutushist	kylän paikka	212209	685070	244858
JUUPAJOKI	1	KIVIAITAMOISIO	Asutushist	kiviaita	223107	686182	252383
JUUPAJOKI	2	KETUNKANGAS S	Elinkeinohist	tervahauta	214206	685680	251832
JUUPAJOKI	3	KETUNKANGAS N	Tunnistamaton	kuoppa	214206	685756	251800
JUUPAJOKI	4	KIHLALA	Asutushist	talonpaikka	214208	684940	252510
KANGASALA	1	VARTIAVUORI	Muut	rajakivi	214102	681800	250820
KANGASALA	2	LIUKSIALAN KARTANO	Asutushist	kartano	214102	681476	250248
KURU	1	RANTALA	Asutushist	kylän paikka	212408	684778	248658
KURU	2	KAITALA	Asutushist	kylän paikka	212408	684881	248609
KURU	3	NIEMI 2	Asutushist	kiuas	212408	684863	248627
KYLMÄKOSKI	1	KAILANMÄKI	Muut	lähde	211408	678346	248942
KYLMÄKOSKI	2	EEVETTULANMÄKI	Sotahist	varustus	211411	678388	249061
LEMPÄÄLÄ	1	VATSOILA	Asutushist	kylän paikka	212307	680009	248929
LEMPÄÄLÄ	2	VAIHMALA 1	Asutushist	talonpaikka	211409	679908	248866
LEMPÄÄLÄ	3	RIKALAN KANAVAYRITYS	Liikennehist	kanava	211409	679525	248625
LEMPÄÄLÄ	4	RIKALA	Asutushist	kylän paikka	211409	679516	248606
LUOPIOINEN	1	ISOMÄKI	Asutushist	kiviaita	213212	679805	253726
NOKIA	1	NOKIAN KARTANO	Kirkkohist	kirkonpaikka	212305	681826	247411
NOKIA	2	HAAVISTO	Liikennehist	radan pohja	212305	681776	247134
NOKIA	3	YLINEN	Elinkeinohist	paja	212302	681757	246729
NOKIA	4	VETTENRANTA	Muut	rajakivi	212302	681208	246053
NOKIA	5	ISOSAARI	Teollisuushist	saha	212302	681803	246410
NOKIA	6	VIIK	Asutushist	asuinpaikka	212305	681821	247504
NOKIA	7	UUSIKYLÄ	Asutushist	kylän paikka	212303	681995	246461
NOKIA	8	KAUNIAINEN KYLÄTONTTI	Asutushist	kylän paikka	212302	681892	246110
NOKIA	9	YLI-PIHNALA	Asutushist	kylän paikka	212301	680839	246416
NOKIA	10	ALI-PIHNALA	Asutushist	kylän paikka	212301	680818	246439
PARKANO	1	NIEMI	Muut	rajakivi	221108	687866	244757
PARKANO	2	VAHOJÄRVI-SALMENHARJU	Elinkeinohist	kaskiraunio	221110	686965	245941
PIRKKALA	1	KIRKKOVERÄJÄ	Asutushist	rak.perusta	212308	681788	248316
PIRKKALA	2	VESALA	Asutushist	kiviaita	212308	681520	248184
PIRKKALA	3	KALMO	Asutushist	kiviaita	212305	681579	247677
PIRKKALA	4	ANIA-KRÄNSTOLPPA	Elinkeinohist	hiilimiilu	212305	681200	247369

PIRKKALA	5	LEUKU	Asutushist	kiviaita	212305	681556	247691
PIRKKALA	6	PIRKKALANKYLÄ	Asutushist	kylän paikka	212305	681614	247661
PIRKKALA	7	KATAISTO	Asutushist	kylän paikka	212305	681766	247760
PIRKKALA	8	ANIA	Asutushist	kylän paikka	212304	680860	247497
PÄLKÄNE	1	HUHDANNIEMI	Elinkeinohist	kaskiraunio	214104	679998	251112
PÄLKÄNE	2	KYLÄNNIEMI 1	Muut	kesähauta	214107	680606	252426
PÄLKÄNE	3	LINTUMÄKI	Elinkeinohist	pyyntikuoppa	214107	680526	252430
PÄLKÄNE	4	NIUSALO 2	Asutushist	kivirakenne	213203	679813	250912
PÄLKÄNE	5	KARHUNSALO	Sotahist	pakopaikka	214101	680004	250631
PÄLKÄNE	6	KOSTIANVIRTA	Sotahist	varustus	214104	680277	251443
PÄLKÄNE	7	RAUNIOKIRKKO	Kirkkohist	kirkonraunio	214104	680432	251420
PÄLKÄNE	8	TOMMINLÄHDE	Muut	lähde	214105	681330	251879
PÄLKÄNE	9	SAPPEE-HUIKONLAHTI	Asutushist	uuni	214107	680842	252644
PÄLKÄNE	10	UMPITARHA	Asutushist	kiviaita	213206	679984	251118
RUOVESI	1	ÄIJÄNNIEMI	Sotahist	varustus	221410	689042	249654
SAHALAHTI	1	RAUKSAMANOJAN MÄKI	Asutushist	kiviaita	214108	681582	252056
TAMPERE	1	NUJULANTIE	Sotahist	varustus	212410	683650	249062
TAMPERE	2	NIIHAMA 1	Muut	ryssänuuni	212312	682415	249250
TAMPERE	3	FINNINMÄKI	Tunnistamaton	kivirakenne	212311	681768	249280
TAMPERE	4	TEISKO KUUSNIEMI	Asutushist	kylän paikka	212410	683692	249444
TAMPERE	5	TEISKO MUSTANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212410	683990	249195
TAMPERE	6	TEISKO TAULANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212407	683888	248817
TAMPERE	7	GADDIN KAPPELI	Kirkkohist	hautausmaa	212309	682171	248189
TAMPERE	8	HERVANNAN TORPPA	Asutushist	talonpaikka	212311	681262	249306
TAMPERE	9	KALKKU MUSTAVUORI	Sotahist	varustus	212306	682096	247887
TAMPERE	10	TAMPELLAN MASUUNI	Teollisuushist	masuuni	2123 09	682177	248738
TOIJALA	1	JÄRVELÄ	Asutushist	talonpaikka	211411	678531	249710
TOIJALA	2	JÄKÄLÄKALLIO	Asutushist	asuinpaikka	211411	678457	249084
TOIJALA	3	AKAAN KIVISAKASTI	Kirkkohist	kirkonpaikka	211411	678416	249313
URJALA	1	URJALANKYLÄ	Sotahist	varustus	211404	677604	247148
VALKEAKOSKI	1	JARMUNEN	Tunnistamaton	kivirakenne	214101	680100	250412
VALKEAKOSKI	2	TIIHALA	Muut	rajakivi	213201	677994	250615
VALKEAKOSKI	3	JUTIKKALAN KARTANO	Asutushist	asuinpaikka	212302	678250	250270
VALKEAKOSKI	4	LINNOSAARI	Sotahist	linna	213203	679570	250241
VALKEAKOSKI	5	ANNILA	Asutushist	kylän paikka	213202	678900	250162
VALKEAKOSKI	6	LOTILA	Asutushist	kylän paikka	211412	679670	249975
VALKEAKOSKI	7	VANHAKYLÄ	Asutushist	kylän paikka	211412	679725	249963
VAMMALA	1	KOSKI	Elinkeinohist	paja	212108	681270	244790
VAMMALA	2	TAPIOLA	Asutushist	kylän paikka	211209	679739	244310
VAMMALA	3	KOLISKANGAS	Elinkeinohist	hiilimiilu	212111	681387	245195
VAMMALA	4	VANHANKIRKONNIEMI	Elinkeinohist	paja	212107	680524	244391
VAMMALA	5	SASTAMALAN KIRKON VIERI	Asutushist	asuinpaikka	212107	680859	244689
VAMMALA	6	HURULA	Asutushist	kylän paikka	212107	680807	244844
VAMMALA	7	HUMALOJA	Asutushist	kylän paikka	212107	680580	244733
VAMMALA	8	KATARA	Asutushist	kylän paikka	212107	680404	244638
VAMMALA	9	VIHATTULA	Asutushist	kylän paikka	212107	680642	244561

VAMMALA	10	HÄTILÄ	Asutushist	kylän paikka	212107	680708	244568
VAMMALA	11	JÄRVENTAKA	Asutushist	kylän paikka	212108	681292	244705
VAMMALA	12	TEUKKU	Asutushist	kylän paikka	212108	681277	244793
VAMMALA	13	INNALA	Asutushist	kylän paikka	212110	680936	244965
VAMMALA	14	KÄRPPÄLÄ	Asutushist	kylän paikka	212110	680781	245182
VAMMALA	15	HANNULA	Asutushist	kylän paikka	211209	679598	244863
VESILAHTI	1	VAKKALA	Tunnistamaton	kivirakenne	212301	680595	246886
VESILAHTI	2	JUNNILA	Asutushist	kylän paikka	212307	680059	248172
VESILAHTI	3	HERRAINSAARI	Asutushist	kylän paikka	212307	679998	248241
VESILAHTI	4	PALHO	Asutushist	kylän paikka	212304	680638	247210
VESILAHTI	5	PAPPILA	Asutushist	talonpaikka	211409	679949	248062
VESILAHTI	6	HINSALA NIEMENPÄÄ	Asutushist	kylän paikka	212304	680207	247874
VESILAHTI	7	LEMMENNIEMI	Asutushist	kylän paikka	212304	680177	247780
VESILAHTI	8	PÖHILÄ	Asutushist	kylän paikka	211406	679823	247277
VESILAHTI	9	NIEMI	Asutushist	kylän paikka	211406	680044	247429
VESILAHTI	10	HURSKASVUORI	Sotahist	varustus	233305	679788	247416
VESILAHTI	11	LAUKON KARTANON ALUE	Asutushist	kylän paikka	212304	680266	247411
VIIALA	1	PYHÄLTÖ	Muut	uurros	211408	678768	248900
VIIALA	2	TOLVILA-MAHLAJAMÄKI	Asutushist	kylän paikka	211409	679097	248810
VIIALA	3	ALKULAN KYLÄTONTTI	Asutushist	kylän paikka	211409	679058	248719
VILJAKKALA	1	HAVERI	Teollisuushist	kaivos	212402	684511	246031
VILPPULA	1	KARJASALMI	Liikennehist	silta	223105	687907	251960
VILPPULA	2	RUOHOSALMI	Elinkeinohist	pyyntipaikka	223108	687821	252065
VIRRAT	1	RUOKOSJÄRVI	Tunnistamaton	röykkiö	221412	691108	249897
VIRRAT	2	MARTTISENSAARI	Sotahist, liik.h.	varustus, tie	221408	690670	248570
YLÖJÄRVI	1	SOPPEENMÄKI	Sotahist	varustus	212306	682642	247845
YLÖJÄRVI	2	AHVENISTO	Elinkeinohist	tervahauta	212306	682650	247664

Luettelo

HÄMEENKYRÖ

Kivirakenteen sijainti 1000 00 1900

HÄMEENKYRÖ 1 SIKOMÄKI

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen: keskiaika

Laji: Tunnistamaton: kivirakenne

Kartta: 2122 10 Hämeenkyrö

x: 6831 25 y: 2459 20 z: 102 ±2 m

p: 6836 78 i: 3299 96

Tutkijat: Heikkurinen-Montell T 1987 tarkastus, Karivieri A 1987 tarkastus, Soininen T-L 1997 tarkastus, Lähdesmäki U 2002 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Hämeenkyrön kirkosta 5,8 km etelään, 230 m Pylsyn talosta pohjoisluoteeseen, loivasti etelään laskevalla harvapuisealla mäkirinteellä.

Huomiot: Avoneliön muotoinen, yhdeltä sivulta avoin matala kivivalli, yhteensä 88 m mittainen. Kivivallin leveys vaihtelee 1-2 m ja korkeus 20-30 cm. Vallin sisään jäävä alue on n. 35 x 25 m. Kivirakenteen alta otettu radiohiilinäyte ajoittaa rakennelman 1300-luvulle. Rakenne muistuttaa aitausta, mutta on voinut syntyä kiviä aukiolta raivatessa. Viime vuosisadoilla Sikomäki on ollut kylän yhteinen sikopiiri, jossa kotieläimiä on laidunnettu. Mäkeä on myös käytetty helavalkeiden polttopaikkana ja mäellä on leikitty piirileikkejä. Perimätiedon mukaan piru seisoi mäellä katselemassa kun Hämeenkyrön kirkkoa rakennettiin, jolloin sen sorkkien jäljet painuivat kallioon.

IKAALINEN

IKAALINEN 1 TAPIAINEN³ 1000 00 1901

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2122 09 Kilvakkala
 x: 6850 70 y: 2448 58
 p: 6856 70 i: 3290 25
 Tutkijat: Koskimies M 1969 inventointi, Adel V 2002 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 12
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ikaalisten keskustasta 2,8 km länteen.
 Huomiot: Kivikautisen asuinpaikan lomassa ja osin sen pohjoispuolella on pellossa vanha kylän paikka. Alueen kivikkoisilla peltosaarekkeilla on talojen perus- ja kiuaskiviä. Pellostosta on löydetty mm. liitupiippuja ja tiiltä.

JUUPAJOKI

JUUPAJOKI 1 KIVIAITAMOISIO KOPSAMO KIVIAITAMOISIO

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2231 07 Lyly
 x: 6861 82 y: 2523 83 z: 155
 p: 6864 38 i: 3365 93
 Tutkijat: Ylönen R 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Juupajoen kirkosta 9,0 km pohjoiseen, Ylä-Lylyjärven S-puolella sijaitsevan pienen, kolmiomaisen nykyään niittynä olevan peltotilkun lounaisreunalla.
 Huomiot: Huolellisesti kasattu ja hyvin säilynyt kiviaita. Aita on kaakkois-luoteis-suuntainen, n. 70 m pitkä ja metrin leveä. Se on ladottu huolellisesti n. 15 - 50 cm läpimittaisista kivistä. Luoteispäässä aita tekee pienen mutkan itään ja jatkuu tämän jälkeen vielä n. 6 metriä.

JUUPAJOKI 2 KETUNKANGAS S 177 00 0004

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: tervahauta
 Kartta: 2142 06 Korkeakoski

x: 6856 80 y: 2518 32 z: 146 ±1 m
p: 6859 59 i: 3360 19

Tutkijat: Ylönen R 1999 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Juupajoen kirkosta 7,3 km luoteeseen, Korkeakosken taajaman luoteispuolella olevalla Ketunkankaan etelälaidalla, 20-80 m etäisyydellä Ketunsuon reunasta, Ketunkankaan keskivaiheilla kohoavan mäen etelä- ja kaakkoispuolella.

Huomiot: 3 tervahautaa on lounas-koillinen -suuntaisessa rivissä n. 100 m etäisyydellä toisistaan. Hautojen koordinaatit (+20m) 6856 81 2518 31, 6856 86 2518 38, 6856 93 2518 42.

JUUPAJOKI 3 KETUNKANGAS N

17700 0005

Rauh.lk: 2

Ajoitus: ajoittamaton

Laji: Tunnistamaton: kuoppa

Kartta: 2142 06 Korkeakoski

x: 6857 56 y: 2518 00, paikannus ±145 m

p: 6860 36 i: 3359 91

Tutkijat: Ylönen R 1999 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Juupajoen kirkosta 8,0 km NW, Korkeakosken luoteispuolella sijaitsevan Ketunkankaan pohjoislaidalla.

Huomiot: Kuusi kuoppaa, jotka lienevät tervahautoja, sijaitsevat pohjoiseen pistävällä soiden ympäröimällä niemellä. Paikkaan sisältyy kaksi kolmen kuopan muodostamaa ryhmää. Kuopat ovat loivaseinäisiä ja suhteellisen matalia. Yhden kuopan reunaa kiertää maavalli.

JUUPAJOKI 4 KIHLLALA

1000 001905

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen: uusiaika

Laji: Asutushist: talonpaikka

Kartta: 2142 08 Leppähammas

x: 6849 40 y: 2525 10 z: 94 ±1 m

p: 6851 89 i: 3366 63

Tutkijat: Ylönen R 1999 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Juupajoen kirkosta 3,6 km S, Salokunnassa, Luttujärven ja Jaarilansalmen välisellä niemellä.

Huomiot: Niemellä sijaitsevat tilat periytyvät 1500-luvulta ja ainakin Sukkila ja Salo ovat pysyneet samalla paikalla 1600-luvulta lähtien ja Yli-Rotiala 1700-luvun lopulta lähtien. Niemen poikki kulkeva Salokunnantie noudattaa 1600-luvulta periytyvää linjausta. Alue edustaa hyvin säilynyttä kulttuurimaisemaa etenkin kun maisemakin on säilynyt avoimena kumpuilevana peltomaisemana. Kihllalan tila on (isojakokartan perusteella) sijainnut niemen S-päässä, pellolla, nykyisen peltotien päässä, joka sekin noudattelee 1600-luvun linjausta.

KANGASALA

KANGASALA 1 VARTIAVUORI

1000 001902

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: Muut: rajakivi

Kartta: 2141 02 Kangasala

x: 6818 00 y: 2508 20 z: 145

p: 6821 30 i: 3348 30

Tutkijat: Nurminen T 1993 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kangasalan kirkosta 4,3 km itään, Vesijärven ja Längelmäveden välisellä alueella, kallioisella mäellä.
 Huomiot: Mainitaan v. 1781 Vääksyn ja Kerppolan maitten rajamerkinä. Pyöreähkö särmikkäistä kivistä kasattu kiviröykkiö, halkaisijaltaan noin 5 m.

KANGASALA 2 LIUKSIALAN KARTANO

1000 00 1975

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: Asutushist: kartano, kirkonpaikka
 Kartta: 2141 02
 x: 6814 76 y: 2502 48
 p: 6818 32 i: 3342 44
 Viite: Kuninkan kartasto kartta 261
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kangasalan kirkosta 2,9 km lounaaseen.
 Huomiot: Liuksialan nykyisen kartanokeskuksen ja Roineen välisellä alueella ovat sijainneet 1556 muodostetun kuninkaankartanon, sitä seuranneen lääninkartanon, myöhemmin säteriratsutilan rakennukset aina 1800-luvun alkuun asti. Niiden sijaintia ei tarkasti tunneta. Kartano kulttuuriympäristöineen on avoin ja herkästi haavoittuva.

KURU

KURU 1 RANTALA

Kaharpää (Rantala) 1000 00 1986

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2124 08 LÄNSI-TEISKO
 x: 6847 78 y: 2486 58
 p: 6852 04 i: 3328 07
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 287
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kurun kirkosta 15,6 km S.
 Huomiot: Paikalla, jossa Kuninkaankartaston perusteella on sijainnut Rantalalan kylä, on nyt tiheä vanha sekametsä. Paikka on varsin tyypillinen kylänpaikka, järveen laskevan mäenrinteen harjalla. Alueen länsiosassa on kuoppa, muita maanpäällisiä rakenteita ei alueella ole havaittu. Paikan rajausta on epätarkka.

KURU 2 KAITALA

Kaitalehti (Kaitala) 1050 00 1947

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2124 08 LÄNSI-TEISKO
 x: 6848 81 y: 2486 09
 p: 6853 09 i: 3327 63
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 287
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kurun kirkosta 14,6 km S, Niemen talon pohjoispuolella olevalla mäellä.
 Huomiot: Mäen metsäisellä lakitasanteella on täysin ehjä ja kajoamaton 1700-luvun autioitunut kylätontti, jossa on näkyvissä talon perustuksia, kiukaiden raunioita ja kuoppia. Paikka on arkeologisesti ehjä.

KURU 3 NIEMI 2

303 01 0015

Kylä: Kaitalahti
 Rauh.lk: 2
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: Asutushist: kiuas
 Kartta: 2124 08 LÄNSI-TEISKO
 x: 6848 63 y: 2486 27 z: 100 ±1 m
 p: 6852 92 i: 3327 80
 Tutkijat: Jussila T 2001 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kurun kirkosta 14,6 km S, Toltaanlahden eteläpuolella olevan Niemen talon länsipuolella 60 m, rannasta 16 m, jyrkän mäen juurella, Mäntyniemeen menevän tien reunalla rannan puolella, rantaan laiturille menevän tieuran risteyksestä 13 m etelään, loivan rantatörmän laella.
 Huomiot: Paikalla on n. 3 x 3 m kokoinen nelisivuinen matala kiviraunio. Perimätieto kertoo raunion olevan "Mottilan kiukaansija" ja "Pirkkalalaisten kiuas". Kivet ovat kiukaassa mustia ja palaneita. (Jussila, nro 15).

KYLMÄKOSKI**KYLMÄKOSKI 1 KAILANMÄKI**

LÄHDE 1000 00 1949

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: lähde
 Kartta: 2114 08 Viiala
 x: 6783 46 y: 2489 42 z: 90
 p: 6787 66 i: 3327 96
 Tutkijat: Jussila T 1996 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kylmäkosken kirkosta 6,0 km E, Sontulan peltoaukean kaakkoisreunassa, osittain ryteikköisessä metsässä, vanhan hiekkakuopan pohjoispuolella.
 Huomiot: Lähde pulppuaa ison kiven alta, ja tästä vie kapea uoma pellolle. Lähteessä on kiveystä. 10 metriä lähteestä, lähellä pellon reunaa on ollut syvennys, johon lähteestä pulpannut vesi on kerääntynyt. Syvennystä on kaivettu ja ruopattu, ja ruoppausmaa sijaitsee syvennyksen vieressä. Lähteestä on haettu mm. sammastetta lapsen suun puhdistamiseksi.

KYLMÄKOSKI 2 EEVETTULANMÄKI

310 01 0017

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: uusiaika
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2114 11 Toijala
 x: 6783 88 y: 2490 61 z: 110
 p: 6788 02 i: 3329 16
 Tutkijat: Nisula A 1943 inventointi, Heikkurinen-Montell T 1995 tarkastus, Jussila T 1996 inventointi
 Viite: Akaa yli vaikeiden aikojen 1918, 1939-1945 1994, Akaan seutu nro 60, 31.7.1998
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kylmäkosken kirkosta 7,2 km itään. 80 m Toijalan ja Kylmäkosken rajalta länteen, kuusimetsää kasvavassa mäen rinteessä. Kivirakenne on Toijalan ja Kylmäkosken välisen tien pohjoispuolella, lähellä tien reunaa.
 Huomiot: Aitamainen kivirakennelma, pituus 30-40 m, leveys n. 1 m, korkeus paikoin 2 m. Valli on länteen laskevan loivan mäen rinteessä. Vallin kivet ovat sammaleen peittämiä, ja kiveys on harvahkoa. Perimätiedon mukaan kyseessä on

kansalaissodan aikaiset vallit, jossa "piti punaisten ottaa vastaan valkoisten joukot".

LEMPÄÄLÄ

LEMPÄÄLÄ 1 VATSOILA

Lastunen (Vatsala) 1000 00 1951

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 07
 x: 6800 09 y: 2489 29 z: 110
 p: 6804 27 i: 3328 59
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Isojakokartta 1781-2, Kuninkaan kartasto kartta 250 s. 278, Suomen asutus 1560-luvulla
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 2,5 km itäkaakkoon, Ahtialanjärven kaakkoispuolella, rannasta n. 400 m. Lastuseen menevän tien molemmin puolin.
 Huomiot: Autioitunut kylätontti on pellossa ja osin teiden runtelema. Myöhempi asutus ei ole kuitenkaan sekoittanut paikkaa. Paikka on täysin tasattu, mitään maan päälle havaittavia jälkiä kylätontista ei alueella ole. Kylä mainitaan Suomen asutuksen kyläluettelossa 1560-luvulla (8 taloa) ja se esiintyy vielä 1780-luvun isojakokartassa.

LEMPÄÄLÄ 2 VAIHMALA 1

1000 00 1952

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6799 08 y: 2488 66 z: 110
 p: 6803 29 i: 3327 91
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Lempäälä Vaihmala isojakokartta 1781, Suomen asutus 1560-luvulla
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 2,3 km kaakkoon Vaihmalan peltoaukean eteläpäässä.
 Huomiot: 1780-luvun isojakokarttaan merkityt Vaihmalan kylän talot sijaitsevat nykyisen asutuksen alla ja pihamailla. Yksi autioitunut talon paikka on kuitenkin säilynyt myöhemmän asutuksen ulkopuolella. Koordinaattien ilmoittamassa kohdassa on ollut talo. Nykyään paikka on keskellä peltoa eikä talonpaikasta ole jäänyt mitään maan päälle näkyviä merkkejä. Uusi tie, joka ei näy kartassa, kulkee n. 100 m päässä koillisessa. Suomen asutuksen kyläluettelo 1560-luvulta mainitsee Vaihmalan kylässä olleen 5 taloa.

LEMPÄÄLÄ 3 RIKALAN KANAVAYRITYS

1000 00 1953

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Liikennehist: kanava, kylän paikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6795 25 y: 2486 25
 p: 6799 58 i: 3325 33
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Isojakokartta Rikala 1777, Museovirasto RHO:n arkisto
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 5,4 km etelään valtatie 9:n molemmin puolin, heti Saarikunnan ja Rikalan teiden risteyksen eteläpuolella.

Huomiot: 1770-luvulla aloitettiin kanavan rakentaminen Rikalanjärven ja Kortesselän välille. Hitaasti edenneestä hankkeesta luovuttiin 1790-luvulla. Kanava on lähes läpivietyinä idässä Kortesselän puolella, josta se ulottuu vetisenä uomana valtatie 9:lle. Rikalanjärven puoleisessa päässä vt 9:n länsipuolella on kanavakaivanto myös selvästi näkyvissä, mutta kuivana ja ojamaisena rakenteena. Alueella on myös 1700-luvun autoitunut kylätontti (2 taloa) pellossa, heti kanavan läntisen suun eteläpuolella. Koordinaatit osoittavat kanavan länsipäähän.

LEMPÄÄLÄ 4 RIKALA

1000 00 1954

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6795 16 y: 2486 06
 p: 6799 50 i: 3325 14
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Isojakokartta 1777, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lempäälän kirkosta 5,4 km etelään.
 Huomiot: Rikalan "kanavan" länsipään eteläpuolella rantapellossa on kaksi 1700-luvun talonpaikkaa. 1560-luvun kyläluettelossa Rikala oli seitsemän talon kylä.

LUOPIOINEN

LUOPIOINEN 1 ISOMÄKI

439 01 0027

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2132 12 Puutikkala
 x: 6798 05 y: 2537 26 z: 110
 p: 6800 03 i: 3376 42
 Tutkijat: Miettinen T & P 1963 inventointi, Sarasmo 1967 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 27
 Sijainti: Paikka sijaitsee Luopioisten kirkosta 8,3 km etelään, Puutikkalan kylän keskustan länsipuolella olevan Isomäen keskivaiheilla.
 Huomiot: Maellä on kaksi kiviaitaa. Ensimmäinen niistä muodostaa n.25x30 m laajuisen suljetun kehän, jonka itä- ja länsipuolilla on aukot. Aita on 1-1,5 m korkea. Toinen suurempi aita sijaitsee n 20 m edellisestä länteen. Se on eteläisestä päästään avoin. Perimätiedon mukaan mäki on ollut kylän yhteismaata, jossa mökkiläisillä on ollut pieniä perunamaita. Niitä on suojattu kiviaidoilla sikoja vastaan. Aitoja olisi ollut enemmänkin, mutta niitä on purettu kivien tarpeen vuoksi aikojen kuluessa.

NOKIA

NOKIA 1 NOKIAN KARTANO

1000 00 1956

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: Kirkkohist: kirkonpaikka, hautausmaa
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6818 26 y: 2474 11 z: 90
 p: 6823 12 i: 3314 26
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 1,4 km lounaaseen.
 Huomiot: Todennäköisesti 1500-luvun alkupuolella rakennetun kappelin kiviperustus ja osittain tuhoutunut keskiaikainen hautakivi, jossa hakkauksia - ns. Nokian kivi. Perustuksen ulkomitat ovat 8,4 x 6,3 m. "Nokian kiven" mitat: 140 x 70 x 7 cm.

NOKIA 2 HAAVISTO

Haukkuu-silta 1000 00 1957

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Liikennehist: radan pohja, silta
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6817 76 y: 2471 34
 p: 6822 75 i: 3311 47
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 4,3 km länteen.
 Huomiot: Vanha ratapohja erottuu maastossa keskimäärin 10 m leveänä maavallina, jonka laki on hyvin tasainen, leveydeltään n. 5 m, tai leikkauksena, yhteensä n. 900 m matkalla. Sen keskiosassa on kivisilta ja kivinen ramppi. Sillan mitat: 13 x 5,5 x 4,5 m. Koordinaatit osoittavat siltaan.

NOKIA 3 YLINEN

Lukki Ylinen 1000 00 1958

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6817 57 y: 2467 29
 p: 6822 75 i: 3307 42
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 7,9 km länteen, Lukkilansalmen etelärannalla.
 Huomiot: Korkean ja jyrkän rinteiden yläreunassa on havaittu n. 0,5 m vahva kulttuurikerros, joka sisältää runsaasti hiiltä, kuonaa, tiiltä ja rautaesineitä. Maanpinnalla erottuu 1,5 x 1,5 x 0,5 m kokoinen kumpare, joka sisältää tiilenpaloja ja kiviä, sekä kaksi kuoppaa. Jäännöksen laajuus n. 6 x 6 m.

NOKIA 4 VETTENRANTA

1000 00 1959

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: rajakivi
 Kartta: 2123 02
 x: 6812 08 y: 2460 53
 p: 6817 57 i: 3300 41
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 16,2 km länteen, Kulovedestä kaakkoon pistävän Sarkolanlahden itärannalta, Sarkolantiestä n. 25 m lounaaseen, rantapellon itäkulman vieressä, mökkien lounaisreunalla, omakotitalon pihapiirissä, Vettenrannan talosta n. 140 m kaakkoon.
 Huomiot: Rajakivi (ns. vahakivi) sijaitsee Sarkolan ja Vahalahden kylien välisellä rajalla. Kiven mitat: 3,3 m x 2,2 m, korkeus 1,5 m. Sen kaakkoissivun yläosaan on hakattu: "1782". Kiven laella lukee: "678" ja lakiosan lounasisivulla lukee: "N x 4". Lakiosan länsisivuun on hakattu: viiva ja "PB". Hakkaukset ovat 4-10 mm syviä.

NOKIA 5 ISOSAARI

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Teollisuushist: saha
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 03 y: 2464 10
 p: 6823 35 i: 3304 25
 Tutkijat: Adel V 2002 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 11,1 km länteen, Isosaaren etelärannalla.
 Huomiot: Vanhaan sahaan liittyvät kivi- ja maarakenteet sijaitsevat Isosaaren etelärannalla, rehevää lehtipuuvaltaista sekametsää kasvavassa niemessä. (Adel: Nokia 77)

NOKIA 6 VIIK *W SÄTERI* 1000 00 1961

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6818 21 y: 2475 04
 p: 6823 03 i: 3315 19
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi, Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 19, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 1,0 km etelään, Putaanvirran suun pohjoispuolella valtatie 12:n molemmin puolin.
 Huomiot: Viikin keskiaikaisen säterin paikka on peltona, osin valtatie alla. Itäosa tontista on säästynyt myöhemmän asutuksen sekoitukselta. Paikan rajaus on karkea. Valtatien toisella puolen, lännessä on rautakautinen rökkiöalue, jossa myös mahdollisesti aiempaan kyläasutukseen liittyviä rökkiöitä (Nokia 11). 1560-luvun Suomen asutuksen kyläluettelossa Viik mainitaan säterinä.

NOKIA 7 UUSIKYLÄ *Lahdelma* 1000 00 1962

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 03
 x: 6819 95 y: 2464 61
 p: 6825 25 i: 3304 85
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 268
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 10,4 km länteen. Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 10,4 km länteen, Siuron pohjoispuolella, vastapäätä linnavuorta, Jokisjärven länsirannalla.
 Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on suurimmilta osin peltoa tien ja rannan välillä. Oletetun kylätontin reunamat on rakennettu ja osin tien alla. Muinaisjäännös on osin nykyisen asutuksen sekoittama, osin pellossa. Maan päälle näkyviä jälkiä ei ole. Paikan rajaus on epätarkka.

NOKIA 8 KAUNIAINEN KYLÄTONTTI 1000 00 1963

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 02
 x: 6818 92 y: 2461 10
 p: 6824 38 i: 3301 29

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 268
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 14,1 km länteen, Kauniaisien kartanon itäpuolisella rantapellolla.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on kokonaisuudessaan pellossa. Paikan rajaus on epätarkka.

NOKIA 9 YLI-PIHNALA*Myhlykylä Yli-Pihkala 1070 00 1964*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 01

x: 6808 39 y: 2464 16
 p: 6813 72 i: 3303 87

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,3 km lounaaseen, Tottijärveltä Vesilahdelle menevän tien varrella, Maivaselän länsipäässä.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on osin tien alla ja sen molemmin puolin pellossa. Myöhempi asutus ei ole sekoitanut paikkaa. Paikalla on komea muinaisrantatörmä. Paikan rajaus on epätarkka.

NOKIA 10 ALI-PIHNALA*Myhlykylä Ala-Pihkala 1000 00 1965*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 01

x: 6808 18 y: 2464 39
 p: 6813 50 i: 3304 09

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,3 km lounaaseen, Tottijärveltä Vesilahdelle menevän tien varrella, sen eteläpuolella, Maivaselän länsipäässä.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt peltoa. Paikan rajaus on epätarkka.

PARKANO**PARKANO 1 NIEMI***1000 00 1966*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: rajakivi
 Kartta: 2211 08 Parkano
 x: 6878 66 y: 2447 57 z: 122,6
 p: 6884 74 i: 3290 53

Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Parkanon kirkosta 1,5 km länteen, Kirkkojärven rannassa ja sen lounaispuolella, koillissuuntaisessa Kirkkojärveen pistävässä niemessä.
 Huomiot: Pienellä peltosaarekkeella on kahden siirtolohkareen ympärille koottu kiviröykkiö. Suurimman kiven päälle on kaiverrettu 0,5 cm syvä ja leveä sekä 10 cm halkaisijaltaan oleva rengas, mahdollisesti rajamerkiksi.

PARKANO 2 VAHOJÄRVI-SALMENHARJU*1000 00 1967*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: kaskiraunio
 Kartta: 2211 10
 x: 6869 65 y: 2459 41
 p: 6875 19 i: 3301 94
 Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Parkanon kirkosta 13,9 km SE, Vahojärven luoteispuolella, sen ja Vähäjärven välisen niemen lounaisosassa.
 Huomiot: Alueella on useita sammalpeitteisiä pieniä kiviröykkiöitä, jotka ovat todennäköisesti kaski- tai peltoraunioita.

PIRKKALA

PIRKKALA 1 KIRKKOVERÄJÄ

604 01 0017

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: rakenuksen perusta, kivirakenne
 Kartta: 2123 08 Pirkkala
 x: 6817 88 y: 2483 16 z: 100
 p: 6822 33 i: 3323 28
 Tutkijat: Miettinen M ja P 1971 inventointi, Soininen T-L 1998 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 17
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 6,1 km itään, Pirkkala-maantien eteläpuolella ja Killon omakotialueelle vievän tien itäpuolella olevassa metsikössä.
 Huomiot: Kolme kiviraunioita. Pellon reunassa oleva röykkiö on ilmeisesti peltoröykkiö, mutta kaksi muuta ovat paritupa-tyyppisen rakennuksen tulisijoja. Rakennuksen perustukset erottuvat selvästi.

PIRKKALA 2 VESALA

604 01 0018

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2123 08 Pirkkala
 x: 6815 20 y: 2481 84
 p: 6819 71 i: 3321 84
 Tutkijat: Miettinen M ja P 1971 inventointi, Soininen T-L 1998 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 17
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 5,1 km itään, Pyhäjärventiestä n. 400 m etelään, metsässä mäen harjanteella.
 Huomiot: Kiviaitus muodostaa 5-kulmaisen kehän 20x16 m alueella. Aitaus kooltaan n. 0,5 m leveä ja 0,4-0,6 m korkea. Kaakkoissivulla on 1,5 m leveä aukko, jonka reunoilla on suurempia kiviä. Luoteiskulmassa aidan sisällä on 3,5x3,5 m kokoinen kapeammalla ja matalammalla aidalla erotettu tila. Sen lounaiskulmassa länsipuolisessa aidassa on reunoiltaan sortunut aukko.

PIRKKALA 3 KALMO

Pirkkalalaulekka Kalmo

1000 00 1970

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6815 79 y: 2476 77
 p: 6820 53 i: 3316 80

Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 12
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 1,3 km etelään, Kalmovuoren lounaislaidalla, Leukun talosta noin 175 m pohjoiseen.
 Huomiot: Noin 120 m pitkä ja 1-5 m leveä kiviaita koostuu useista kivikerroksista. Mäen alla pellossa on kivikautinen asuinpaikka.

PIRKKALA 4 ANIA-KRÄNSTOLPPA

604 01 0019

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: hiilimiilu, peltoraunio
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6812 00 y: 2473 69
 p: 6816 89 i: 3313 55

Tutkijat: Heikkurinen-Montell T 1986 tarkastus, Soininen T-L 1998 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 19
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 6,2 km lounaaseen, Kränstolppen talon pohjoispuolella.
 Huomiot: Kaksi hiilimiilua, halkaisijaltaan noin 10 metrisiä maakumpuja, sijaitsevat noin 200 m pitkällä pohjois-eteläsuuntaisella moreeniharjanteella, jota savikot ympäröivät. Alueella on myös neljä 2-3 m läpimittaista viljelysrykkiötä. Toisen miilun koordinaatit: 6811 94, 2473 69.

PIRKKALA 5 LEUKU

1000 00 1972

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6815 56 y: 2476 91
 p: 6820 30 i: 3316 93

Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 1,5 km etelään, Paravuoren pohjoispäässä, Leukun talon itäpuolella.
 Huomiot: Aitaus on luode-kaakkosuunnassa noin 60 m pitkä.

PIRKKALA 6 PIRKKALANKYLÄ

1000 00 1973

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 05
 x: 6816 14 y: 2476 61
 p: 6820 89 i: 3316 66

Tutkijat: Korkimies M 1971 inventointi, Hirviluoto A-L 1987 tarkastus, Soininen T-L 1998 inventointi, Kankkunen P 1999 kaivaus, Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 1,1 km lounaaseen.
 Huomiot: Paikalla on Kuninkaan kartaston mukaan ollut 1700-luvulla "Bircala" -nimisen kylän tontti, joka kartan mukaan ulottuu rautakautiseksi muinaisjäännökseksi rajatun alueen itä-kaakkoispuolelle, Sapalan talosta kaakkoon. Paikka on osin peltona ja niittynä, osin rakennettu. Kaakkoisosa arvioidusta kylätontin alueesta on autio ja se vaikuttaa arkeoisesti eheältä, vaikka maan päälle ei ole säilynyt selviä asutuksen merkkejä. Alue on merkitty osin esihistorialliseksi asuinpaikka-alueeksi (Pirkkala 15, Tursiannotko). Alueella on myös uhrilähde (Pirkkala 16 Hiidenmäki),

kiviröykkiöitä (Pirkkala 3 Sapala Toiva) sekä puron eteläpuolella kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 12 Kalmo).

Kyseessä saattaa olla (viimeistään) rautakaudelta 1700-luvun lopulle ja edelleen nykyaikaan ulottuvan yhtenäisen kyläasutuksen alue. Suomen asutuksen kyläluettelossa Pirkkalankylässä oli 1560-luvulla 19 taloa. Kylätontin alueen rajaus on epätarkka. Rajaus sisältää myös esihistoriallisen muinaisjäännösalueen.

PIRKKALA 7 KATAISTO

Sankeila (Kataisto) 1000 00 1974

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 05
 x: 6817 66 y: 2477 60
 p: 6822 36 i: 3317 72
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Isojakokartta 1790, Kuninkaan kartasto kartta 269, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 0,6 km koilliseen. Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 0,6 km NE, Katajiston talon pohjoispuolella pellolla.
 Huomiot: Autioitunut kylätontti sijaitsee Kuninkaankartaston perusteella nykyään kokonaisuudessaan pellossa. Isojakokartassa paikalla on vain yksi talo nykyisen Katajiston talon tienoilla. 1560-luvun kyläluettelossa Kataistossa oli kaksi taloa. Kylätontin kohdalla on kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 9 Katajisto) ja lähellä toinen kivikautinen asuinpaikka (Pirkkala 7 Rajapelto). Alueen rajaus on epätarkka.

PIRKKALA 8 ANIA

1000 00 1975

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 04
 x: 6808 60 y: 2474 97
 p: 6813 43 i: 3314 68
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Isojakokartta 1765, Kuninkaan kartasto, kartta 260, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot, Vanhan-Pirkkalan historia s.172
 Sijainti: Paikka sijaitsee Aniassa, Hiekkilän talon ja Äijälän talon välisellä alueella, rannassa puron suun molemmin puolin.
 Huomiot: Isojaossa autioituneella kylätontilla on puron eteläpuolella näkyvissä pellon ja rannan välillä kahden talon perustukset kiukaineen. Talojen paikat käyvät yksiin 1765 isojakokartan talojen kanssa. Kuninkaankartaston perusteella pääosa kylän rakennuksista on ollut puron pohjoispuolella, nykyisellä pellolla, kun taas isojakokartassa siellä on vain yksi talo. 1560-luvulla Aniassa oli kuusi taloa. Paikka on osin erittäin hyvin säilynyt, osin pellossa. Anian Heikkilän taloon (joka on nykyään paikan kaakkoispuolella) liittyy poikkeuksellista historiatietoa: talon isäntä on ollut 1440-luvun ns. Daavidin kapinan päpukari.

PÄLKÄNE

PÄLKÄNE 1 HUHDANNIEMI

Äimäle Huhdanniemi 1000 00 1976

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: kaskiraunio

Kartta: 2141 04 Pälkäne
 x: 6799 98 y: 2511 12
 p: 6803 16 i: 3350 39

Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 4,8 km lounaaseen, Mallasveteen pistävällä niemellä.

Huomiot: Vanhassa kuusimetsässä sijaitsee useita kymmeniä matalia kaskiröykkiöitä (Huhdanniemi, huhta = kaski), halkaisijaltaan enimmäkseen alle 1 m. Ne on koottu pienistä, noin 20-30 cm läpimittaisista kivistä, useissa kohdin ison silmäkiven ympärille. Röykkiöitä on myös aivan niemen rannassa, louhikkoisen rantaterrassin ja rannan välissä. Ks. erillistä kuvausta kohteessa Pälkäne 10 Umpitarha!

PÄLKÄNE 2 KYLÄNNIEMI 1*Oksala Kylänniemi*

1000 00 1977

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: kesähauta
 Kartta: 2141 07 Aitoo
 x: 6806 06 y: 2524 26
 p: 6808 63 i: 3363 80

Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 10,2 km itään, Kaivannonvuoren alarinteellä metsikössä, 50 m nykyisestä rannasta.

Huomiot: Paikalla on kymmenen koillis-lounaisuuntaista, matalaa, puolen metrin levyistä, ojamaista painannetta. Kaksi painannetta on poikittain muihin nähden. Perimätiedon mukaan paikkaan on liitetty "hauta"-nimitys. Oletettavasti kyseessä on kesähautapaikka tai esim. isonvihan aikainen joukkohauta.

PÄLKÄNE 3 LINTUMÄKI*Oksala Lintumäki*

1000 00 1978

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: pyyntikuoppa
 Kartta: 2141 07 Aitoo
 x: 6805 26 y: 2524 30
 p: 6807 83 i: 3363 80

Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 10,1 km itään, Hasialahden lounaispuolella, kuusikkoisessa metsäsaarekkeessa.

Huomiot: Mäen päällä on halkaisijaltaan neljän metrin suuruinen ja n. 2,5 m syvyinen pyöreä "susikuoppa", jota reunustaa matala maavalli. Valli on n. 20 cm korkea ja noin 2 m leveä. Perimätiedon mukaan kuopasta on saatu viimeksi susi v. 1903-04.

PÄLKÄNE 4 NIUSALO 2*Mallasveten Niusalon 2*

1000 00 1993

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kivirakenne
 Kartta: 2132 03 Valkeakoski
 x: 6798 13 y: 2509 12
 p: 6801 41 i: 3348 31

Tutkijat: Saarinen R 2000 karttoitus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 7,5 km lounaaseen, Niusalon luoteiskärjen rannassa.

Huomiot: Kahden rantakallion välisessä notkelmassa on kolme suorakaiteen muotoista kiviaitausta tai tarhaa. Tarhat muodostavat rannan suuntaisen 12,5 m pituisen rivin. Tarhojen rakentamisessa on käytetty hyväksi kivien lisäksi kallioiden

muodostamia porrastuksia. Kivet aitauksissa ovat halkaisijaltaan noin 20-40 cm. Tarha 1 on sisämitoiltaan 2,1x1,6 m ja syvyys 70 cm. Tarha 2 on 2,5x1,5 m ja syvyys 60 cm. Tarha 3 on 4,2 x 1-1,5m ja syvyys 60 cm.

PÄLKÄNE 5 KARHUNSALO

Mallasven Karhunsalo 1000 00 1994

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: pakopaikka
 Kartta: 2141 01 Saarikylät
 x: 6800 04 y: 2506 31
 p: 6803 44 i: 3345 59
 Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 8,8 km länteen, Karhunsalon Hirvonselän puoleisella rinteellä.
 Huomiot: 30-90 m päässä rannasta on piilopaikkoja, jotka ovat perimätiedon mukaan isonvihan aikaisia. Siirtolohkareiden välissä sekä maanpinnan ja kivien väliin jäävissä onkaloissa on havaittavissa kohtia, joissa onkaloiden pohjia on tasoitettu ja raivattu kivistä. Onkalot muodostuvat isojen siirtolohkareiden ja niihin nojaavien pienempien siirtolohkareiden väliin. Onkaloiden syvyys on 100-180 cm, suuaukkojen leveys 40-100 cm.

PÄLKÄNE 6 KOSTIANVIRTA

635 00 0001

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2141 04 Pälkäne
 x: 6802 77 y: 2514 43
 p: 6805 80 i: 3353 83
 Viite: Museovirasto RHO:n arkisto, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 37 a ja b
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 0,6 km etelään, Kostianvirran kummassakin päässä, virran pohjoispuolella. Koordinaatit länsiosan muistomerkillä.
 Huomiot: Pälkäneen Kostianvirralla käytiin isonvihan aikana 1713 Ruotsi-Suomen ja Venäjän merkittävä taistelu. Taisteluvälineitä on jäljellä Kostianvirran molemmissa päissä n. 100 m matkalla. Jäljellä olevat juoksuhaudat ovat osin täyttyneet maasta. Osa haudoista on kunnostettu ja rekonstruoitu v. 1970. Kohteessa on 1900-luvun alussa pystytetty muistokivi ja uudempi opastaulu. Itäosan koordinaatit: 6803 33, 2415 15.

PÄLKÄNE 7 RAUNIOKIRKKO

635 00 0002

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Kirkkohist: kirkonraunio
 Kartta: 2141 04 Pälkäne
 x: 6804 32 y: 2514 20
 p: 6807 36 i: 3353 67
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 0,9 km pohjoiseen.
 Huomiot: Pälkäneen Pyhän Mikaelin kirkko on rakennettu 1400-luvulla. Se jäi käytöstä 1800-luvun alussa, mistä lähtien se on ollut tyhjiään ja raunioitunut.

PÄLKÄNE 8 TOMMINLÄHDE

635 01 0030

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen

Laji: Muut: lähde
 Kartta: 2141 05 Sahalahti
 x: 6813 30 y: 2518 79
 p: 6816 12 i: 3358 66
 Tutkijat: Pukkila J & Laakso V 1995 inventointi
 Viite: Pirkaanmaan kiinteät muinaisjäännot 1996, nro 36
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 10,8 km pohjoiseen, Pälkäneen ja Sahalahden rajalla, Isossakorvessa metsässä, Sulkajärvestä noin 350 länteen.
 Huomiot: Perimätiedon mukaan kysymyksessä on metsänjumalan uhrilähde.

PÄLKÄNE 9 SAPPEE (HUIKONLAHTI) Vuorinen 1000 00 1998

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: uuni
 Kartta: 2141 07 Aitoo
 x: 6808 42 y: 2526 44
 p: 6810 89 i: 3366 08
 Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 13,0 km itään, Pälkäneveden koillispuolella, Sappeen kyläkeskuksen tuntumassa, kylän läpi kulkevan tien nro. 3233 varressa, 260 m Hiukonlahden rannasta.
 Huomiot: Nelikulmainen uunirakenne, "mäkiuuni", on rakennettu luonnonkivistä loivaan rinteeseen, paikallisia maaston muotoja ja elementtejä hyväksi käyttäen. Rakennetta tukee sen eteläreunassa suuri maakivi. Suorakaiteen muotoisen varsinaisen uunirakenteen ulkomitat ovat: 1,95 x 1,5 m ja korkeus 0.7-1 m. Uunin suuaukko on sen luoteispäädyssä, jota ylä- ja alapuolella reunustaa pitkänomaiset kivipaadet.

(PÄLKÄNE 10 UMPITARHA Huom! sisältyy kohteeseen Pälkäne 1 Huhdanniemi)

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita, rökkiö
 Kartta: 2132 06 Laitikkala
 x: 6799 84 y: 2511 18
 p: 6803 02 i: 3350 44
 Tutkijat: Adel V 1996 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 4,8 km lounaaseen.
 Huomiot: Alueella on neljä kivi rökkiötä ja 4 kiviaitaa.)

RUOVESI

RUOVESI 1 ÄIJÄNNIEMEN VARUSTUKSET 1000 00 2008

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2214 10
 x: 6890 42 y: 2496 54
 p: 6894 21 i: 3340 00
 Tutkijat: Huurre M 1970 tarkastus, Heikkurinen-Montell 1994 tarkastus, Vanhatalo S 1995 kaivaus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännot 1996, nro 11
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 16,8 km pohjoiseen.

Huomiot: Niemen kärjen etelärannalla juoksuhautoja ja niemen kärjessä tykkiaseman jäännökset.

SAHALAHTI *Nyfi, Kangasala*

SAHALAHTI 1 RAUKSAMANOJAN MÄKI

1000 00 2001

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2141 08 Pakkala
 x: 6815 82 y: 2520 56
 p: 6818 55 i: 3360 55
 Tutkijat: Lähdesmäki U 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Sahalahden kirkosta 3,9 km kaakkoon, Pakkalanjärveen liittyvän Rauksamanojan koillispuolella.
 Huomiot: Kalliomäen laella sijaitsee lakea kiertävä n. 15 x 30 m laajuinen kiviaitus. Rakennelmassa on pääasiassa kaksi kivikerrosta. Aita on suorakaiteen muotoinen. Aidan korkeus on noin 80 cm. Aidan sisällä oleva alue on tasainen ja paikoin esillä on avokalliota.

TAMPERE

Teisko

TAMPERE 1 NUJULANTIE

1000 00 2002

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2124 10 Kämenniemi
 x: 6836 50 y: 2490 62
 p: 6840 58 i: 3331 59
 Tutkijat: Soininen O 2000 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 15,5 km pohjoiseen, Teiskon Kämenniemessä Kääniemen tyvessä, sen eteläpuolisella talousmetsämaalla.
 Huomiot: Loivan mäen itärinteessä sijaitsee selvässä rivissä kahdeksan pitkulaista hautaa, joiden mitat ovat 4 x 1,5 x 0,6 m. Haudat ovat sammaloituneet ja täyttyneet osittain maalla, mutta erottuvat hyvin selkeästi maastossa. Haudat ovat väljässä etelä-pohjoissuuntaisessa rivissä muodostaen kaaren. Hautojen välit ovat noin 1,5 m. Perimätiedon mukaan vanha talvitie on kulkenut notkossa. Todennäköisimmin ampumahaudat liittyvät vuoden 1918 sotaan.

TAMPERE 2 NIIHAMA 1

Soukko

1000 00 2003

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: ryssänuuni
 Kartta: 2123 12 Aitolahti
 x: 6824 15 y: 2492 50
 p: 6828 16 i: 3332 90
 Tutkijat: Rätty 1971 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 26

- Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 5,3 km koilliseen, Niihaman etelärannalla, Soukon tilan laiturista 250 m länteen ja 20 m rannasta, havumetsäisellä kangasmaalla.
- Huomiot: Kallion päällä näkyvällä paikalla oleva uuni on tehty liuske- ja lohkokivistä, pohjois-eteläsuuntaiseksi, suuaukon ollessa pohjoiseen järvelle päin. Uunin koko on 2 x 1,9 x 1,3 m.

TAMPERE 3 FINNINMÄKI*Messukylä Finnmäki 1050 00 2004*

- Rauh.lk: 2
- Ajoitus: ajoittamaton
- Laji: Tunnistamaton: kivirakenne, kiviaita
- Kartta: 2123 11 Messukylä
x: 6817 68 y: 2492 80
p: 6821 68 i: 3332 90
- Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 5,9 km kaakkoon, Messukylän Finninmäen itä-koillislaidalla, Vilusen kartanosta n. 600 m lounaaseen, Vihiojan eteläpuolella.
- Huomiot: Paikalla on luontainen kalliopaljastuma jonka ympärille on tehty ympyränmuotoinen latomus. Se on pohjoiskoilliseen viettävässä rinteessä, metsikön keskellä. Latomuksen halkaisija on itä-länsi -suunnassa n. 20 m ja pohjois-koillis -suunnassa n. 16 m. Kivet on ladottu muurimaisesti. Rakennelman pohjoisreunalla mäen juurella on kiviaitaa ja tältä puolelta rakennelman luo johtaa kivetty polku.

TAMPERE 4 TEISKO KUUSNIEMI*1050 00 2005*

- Rauh.lk: 2
- Ajoitus: historiallinen
- Laji: Asutushist: kylän paikka
- Kartta: 2124 10
x: 6836 92 y: 2494 44
p: 6840 83 i: 3335 43
- Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
- Viite: Kuninkaan kartasto kartta 282
- Sijainti: Paikka sijaitsee Kämmenniemen itäpuolella 3 km Kaitaveden pohjoisrannalla.
- Huomiot: Autioitunut 1700-luvun kylätontti on täysin ehjä, mäntymetsäinen ja kallioinen mäen laki. Alueella on maan päälle näkyvissä yksi kiviraunio, mahdollisesti kiukaan jäänteet. Kylätontin alueen rajausta on epätarkka.

TAMPERE 5 TEISKO MUSTANIEMI*1050 00 2006*

- Rauh.lk: 2
- Ajoitus: historiallinen
- Laji: Asutushist: kylän paikka
- Kartta: 2124 10
x: 6839 90 y: 2491 95
p: 6843 92 i: 3333 07
- Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
- Viite: Kuninkaan kartasto kartta 282, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
- Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 19,1 km pohjoiseen.
- Huomiot: Isojaossa autioitunut kylätontti on nyt peltoa. Maanpäälle näkyviä merkkejä asutuksesta ei ole. Mustaniemi mainitaan 1560-luvun Suomen asutuksen kyläluettelossa. Myöhempi asutus ei kuitenkaan liene paikkaa sotkenut. Alueen rajausta on epätarkka.

TAMPERE 6 TEISKO TAULANIEMI*1050 00 2007*

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2124 07
 x: 6838 88 y: 2488 17
 p: 6843 07 i: 3329 25
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kunikaan kartasto kartta 282, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 17,7 km pohjoiseen, Taulaniemen talon pohjoispuolella olevassa metsikössä, taloon menevän tien varrella, heti sen länsipuolella.
 Huomiot: Kunikaan kartaston mukaan arvioituna 1700-luvulla kylänpaikka olisi nykyisen kartanorakennusten kohdalla tai sen pohjoispuolella. Paikannus sen perusteella on epävarma. Tilan rakennusten pohjoispuolella on metsikössä kuitenkin näkyvissä useita kiviraunioita ja rakennuksen perustuksilta vaikuttavia rakenteita. Kyseessä lienee vanha autoitunut kylätontti. Taulaniemi mainitaan 1560-luvun kyläluettelossa kahden talon kylänä.

TAMPERE 7 GADDIN KAPPELI

1000 00 6732

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Kirkkohist: hautausmaa
 Kartta: 2123 06
 x: 6821 71 y: 2481 89
 p: 6826 21 i: 3322 19
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 6,2 km länteen.
 Huomiot: Harjun koulutontista on erotettu Harjun kappelikirkkoa ympäröinyt hautausmaa, jolla sijaitsee Gadd-suvun hautakappeli (rakennettuv. 1775 tai 1785). Aluetta on tutkittu 1950-luvun lopulla. Harjun kirkkomaa on muinaisjäännösalueetta.

TAMPERE 8 HERVANNAN TORPPA

1000 00 2009

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2123 11
 x: 6812 62 y: 2493 06
 p: 6816 62 i: 3332 93
 Tutkijat: Tupala U 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 9,9 km kaakkoon.
 Huomiot: Paikalla on Hervannan vanhimman torpan asuinrakennuksen kiviperusta. Torppa on perustettu v. 1791. Paikalla on säilynyt asuinrakennuksen kiviperustaa vajaan 10 m matkalla. Torppa merkitty isojakokarttaan 1791 (G. Barck).

TAMPERE 9 KALKKU MUSTAVUORI

1000 00 2010

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2123 09
 Sijainti: x: 6820 96 y: 2478 87 (laajalla alueella, tässä n. keskikohdan koordinaatit)
 p: 6825 62 i: 3319 13
 Huomiot: "Saksalaisten hyökkäyksen varalta Tamperetta suojaavia vyöhykkeitä Mustanvuoren lisäksi olivat Pispalan ja Pitkäniemen vyöhykkeet. Mustassavuoressa varauduttiin tulittamaan sadan metrin etäisyydellä sijaitsevaa

rautatietä pitkin kulkevia panssarijunia" (Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998, kohde 243). Linnoituslaitteiden lisäksi alueella osia tykkiteistä.

TAMPERE 10 TAMPELLAN MASUUNI

1000 00 2011

rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Teollisuushist: tehdas
 Kartta: 2123 09
 x: 6821 77 y: 2487 38
 p: 6826 02 i: 3327 68
 Tutkijat: Nyman H 1998 kaivaus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 0,9 km luoteeseen, Vapriikin pohjoispuolella.
 Huomiot: Paikalla on kaivauksissa havaittu vanhan masuunin ja voimakananan jäänteitä. Alue on nyt peitetty.

TOIJALA *nyk. Akaa*

TOIJALA 1 JÄRVELÄ

Multane järvelä 1000 00 2012

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka, kiuas rakenuksen perusta
 Kartta: 2114 11 Toijala
 x: 6785 31 y: 2497 10
 p: 6789 15 i: 3335 71
 Tutkijat: Bilund A 1998 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Toijalan kirkosta 4,3 km itään, Pasin taloa vastapäätä, kylätien toisella puolella.
 Huomiot: Paikalla on kaksi kiukaan rauniota sekä rakennusten perustuksia.

TOIJALA 2 JÄKÄLÄKALLIO

Päätösmäni Jäkäläkallio 1000 00 2013

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka, maarakenne peltoraunio
 Kartta: 2114 11 Toijala
 x: 6784 57 y: 2490 84
 p: 6788 70 i: 3329 43
 Tutkijat: Tuntematon tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Toijalan kirkosta 2,1 km länteen, Jäkäläkallion etelä- ja lounaisrinteellä.
 Huomiot: Paikalla on seitsemän kiviröykkiötä. Röykkiöt ovat epämääräisen muotoisia, alle metrin korkuisia viljelysröykkiöitä. Röykkiöiden yläpuolella rinteessä on kolme kuoppaa, joista kaksi läntisintä ovat pyöreähköjä, halk. n. 3 m, syvyydeltään n. 1,5 m, ilmeisesti säilytyskuoppia. Niiden itäpuolella oleva suurempi pyöreähkö kuoppa on halk. n.7 m, syvyys n. 2 m, saattaa olla korsumaisen, osittain maanalaisen rakennelman jäännös. Näiden länsipuolella sijaitsee neljä ojaa ja kolme kaivantoa. Perimätiedon mukaan alueella on asunut metsänvartija. Toisen perimätiedon mukaan kyseessä olisi isonvihan aikainen piilopirtti.

TOIJALA 3 AKAAN KIVISAKASTI

1000 00 2014

rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Kirkkohist: kirkonpaikka

Kartta: 2114 11
 x: 6784 16 y: 2493 13
 p: 6788 18 i: 3331 69
 Sijainti: Paikka sijaitsee Toijalan kirkosta 0,2 km itään.
 Huomiot: Muinaisjäännösalue on kiviaidan ympäröimä. Kiviaita kuuluu muinaisjäännösalueeseen. Alueella on myös kaksi hautakappelia (SR-merkintä kaavassa).

URJALA

URJALA 1 URJALANKYLÄN LINNOITUSALUE 1050 00 2015

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2114 04
 x: 6776 04 y: 2471 48
 p: 6781 07 i: 3309 69
 Tutkijat: Adel V 2002 kartoitus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Urjalan kirkosta 4,1 km länteen.
 Huomiot: Ensimmäisen maailmansodan aikainen linnoitusalue. 10 osa-aluetta. Maa-, kivi- ja betonirakenteisia linnoituslaitteita on Urjalankylässä 10 eri kohteessa. Koordinaatit osoittavat pohjoisimman osa-alueen nro 1 keskelle.

VALKEAKOSKI

Paino Jarmunen 908 01 0018

VALKEAKOSKI 1 JARMUNEN

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2141 01 Saarikylät
 x: 6801 00 y: 2504 12
 p: 6804 50 i: 3343 45
 Tutkijat: Erä-Esko A 1947 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 18
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 5,7 km pohjoiseen, 30 m luoteeseen Valkeakoski-Kangasala -tien ja Painojärvelle vievän tien risteyksestä.
 Huomiot: Paikalla on 22 m pitkä lounas-koillinen -suuntainen kivirivi. Kivet ovat enimmäkseen maan sisään painuneita, vaikeasti havaittavia, mutta rivissä on 5-10 m välein isompia kiviä, jotka erottuvat hyvin. Kivet ovat sammalen peitossa. Rakenteen korkeus on n 40-60 cm. Perimätiedon mukaan paikka on kirkonraunio.

VALKEAKOSKI 2 TIIHALA

908 01 0037

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: rajakivi
 Kartta: 2132 01 Kalvola
 x: 6779 94 y: 2506 15
 p: 6783 37 i: 3344 51
 Tutkijat: Hirviluoto A-L 1989 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 37
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 16,3 km etelään.

Huomiot: Metsässä, lounaaseen viettävässä rinteessä on 3,4 x 2 m suuruinen rajakivi, johon kaiverrettu teksti " 2, WR, 610". Tunnetaan myös nimellä Lumikuninkaan kivi.

VALKEAKOSKI 3 JUTIKKALAN KARTANO

1000 00 2018

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka
 Kartta: 2123 02 Sääksmäki
 x: 6782 50 y: 2502 70
 p: 6786 09 i: 3341 15
 Tutkijat: Haggren G 1999 2000 kaivaus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 13,7 km etelään.
 Huomiot: Jutikkalan kartanon pihapiirissä tehdyissä tutkimuksissa on todettu, että paikalla on asuttu rautakauden lopulta läpi keskiajan ja sen jälkeisten vuosisatojen aina nykypäivään asti. Monista alueelta tehdyistä merkittävistä löydöistä mainittakoon ristiretkiaikainen ortodoksiriipus (KM 31580). Risti on Suomessa ainoa laatuaan ja ajoittuu lähinnä 1200-luvulle ja on todennäköisesti peräisin nykyisen Latvian alueelta.

VALKEAKOSKI 4 LINNOSAARI

Apianlahki Linnosaari

1000 00 2019

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: Sotahist: linna
 Kartta: 2132 03 Valkeakoski
 x: 6795 70 y: 2502 41
 p: 6799 29 i: 3341 49
 Tutkijat: Appelgren-Kivalo 1886 kaivaus, Ailio J 1923 tarkastus, Sarasmo 1971-2 1977-8 1978 kaivaus, Taavitsainen J-P 1987 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 14
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 0,3 km itään, keskellä Apianvirtaa olevalla pienellä saarella.
 Huomiot: Saarella on kaivantoja, kiviladelmia ja jäänteitä palaneista puurakenteista sekä savitiivistettä. Esinelöydöt ja radiohiiliajoitukset viittaavat keskiaikaan. Alueella on myös jälkiä kivikautisesta asutuksesta sekä rautakautisia röykkiöitä.

VALKEAKOSKI 5 ANNILA

1000 00 2020

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2132 02
 x: 6789 00 y: 2501 62
 p: 6792 63 i: 3340 40
 Tutkijat: Haggren G 2000 kartoitus
 Viite: Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 6,7 km etelään, Rapolanlahden länsipuolella olevan niemen keskiosassa.
 Huomiot: Paikalla on vanha 1500-1700-luvun autoitunut kylätontti, jossa useita uunin raunioita, perustuksia ja kellarikuoppia. 1560-luvun kyläluettelossa Annila mainitaan kahden talon kylänä.

VALKEAKOSKI 6 LOTILA

1000 00 2021

Rouko (Lokki)

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2114 12
 x: 6796 70 y: 2499 75
 p: 6800 41 i: 3338 88
 Tutkijat: Rinta-Porkkunen N 2002 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 2,6 km länteen.
 Huomiot: 1700-luvun autioituneen kylän paikka on ollut pitkänomainen rivikylä Lotilaan johtavan tien ja kuusikujan milemmin puolin. Rannassa alimpana on Lotilan kartanon paikka, joka myös oli merkitty Kuninkaan kartastoon. Lotilan kylätontti on kuusikujan eteläpuolelta ja teiden kohdalta menetetty (uusi omakotialue valmistumassa). Kuusikujan koillispuolen osa on vielä peltoa, mutta kokonaisuutena kylänpaikka ei ole enää eheä. Kartanon alue on myöskin rakennettua.

VALKEAKOSKI 7 VANHAKYLÄ

Rovko (Vanhakylä)
 1000 00 2022

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2114 12
 x: 6797 25 y: 2499 63
 p: 6800 96 i: 3338 79
 Tutkijat: Rinta-Porkkunen N 2002 tarkastus
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 251
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 2,4 km länteen.

Huomiot: Ammattikoulun länsipuolella on ns. Vanhakylän asuinpaikka, autioitunut 1700-luvun tontti. Se on nyt suureksi osaksi peltoa ja vailia myöhempiä rakennuksia.

VAMMALA

VAMMALA 1 KOSKI

KOSKENOJA

1000 00 2023

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja, maarakenne mylly
 Kartta: 2121 08 Karkku
 x: 6812 70 y: 2447 90
 p: 6818 77 i: 3287 82
 Tutkijat: Haimila M 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 9,9 km koilliseen, Rautaveden itärannalla Kosken kylässä, entisen Kosken kartanon maalla, noin 200 m etelään kartanosta, matalalla mäellä ja sen eteläpuolisella pellolla.
 Huomiot: Pajan kivijalka on mäen itäreunalla, kooltaan noin 4 x 4 m. Myllyn kivijalka on mäen itäpuolella virtaavan Koskenojan länsireunalla ja pato siitä noin 40 m pohjoiseen. Mäen keskellä, pajan ja myllyn välissä, tien laidassa on kaksi kiven- ja maansekaisista kumpua. Niiden halkaisija on n. 2 m ja korkeus 1 m. Kummut ovat miltei kiinni toisissaan.

VAMMALA 2 TAPIOLA

1000 00 2024

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen

Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2112 09
 x: 6797 39 y: 2443 10
 p: 6803 70 i: 3282 32
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 247, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 7,2 km etelään, Tapiola-järven itärannalla
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on ehjänä pellon itäpuolisessa metsässä. Sähkölinjan länsipuolella kaksi kivirauniota sekä maapengerrys. 1560-luvulla Tapiola oli viiden talon kylä.

Kivnl
VAMMALA 3 KOLISKANGAS

1000 00 2025

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: hiilimiilu
 Kartta: 2121 11 Suoniemi
 x: 6813 87 y: 2451 95
 p: 6819 75 i: 3291 92
 Tutkijat: Fast J 1998 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 13,5 km koilliseen, 400 m Kiuralan Koliskankaan koillispuolella.
 Huomiot: Miilun halkaisija on n. 5 x 5 m, ja syvimältä kohdaltaan n. 70 cm syvä.

VAMMALA 4 VANHANKIRKONNIEMI

1000 00 2026

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja, röykkiö
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6805 24 y: 2443 91
 p: 6811 50 i: 3283 49
 Tutkijat: Rajala U 1995 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 1,8 km itään, Vanhankirkkonniementien lounaispuolella, mökkitien länsipuolella.
 Huomiot: Pajan perustus on neliömäinen, kooltaan n. 4,5 x 4,5 m. Pajassa on ollut kivistä ladottu lattia. Mökkitien länsipuolella on useita röykkiöitä, joista osa on luontaisia, osa liittyy mökkitien tekoon. Kaksi röykkiötä on kuitenkin pajan käyttöön liittyviä kuonakasoja.

VAMMALA 5 SASTAMALAN KIRKON VIERI

1000 00 2027

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka, peltoraunio talonpaikka
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6808 59 y: 2446 89
 p: 6814 71 i: 3286 62
 Tutkijat: Adel V 1997 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 26
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 6,1 km koilliseen, Sastamalan kirkon ympäristössä, sen koillis-, itä- ja kaakkoispuolella.
 Huomiot: Kirkon koilliskulmasta 80 m koilliseen sijaitsee talon pohja ja pihapiirin rakennelmien jäännöksiä. Vuoden 1889 kartan mukaan paikalla on sijainnut lukkarin tontti, jossa kaksi rakennusta ja pieni puutarha. Kellotapulista n. 70 m itä-kaakkoon sijaitsee rakennuksen pohja. Kyseessä on "leikkaushuone", joka on 1889 kartalla. Rakennuksessa tehtiin ruumiinavauksia. Leikkaushuoneesta 15 m

luoteeseen sijaitsee kuoppa, joka kuului perimätiedon mukaan aikaisempaan ruumishuoneeseen. Alueella on jäänteitä pitäjänmakasiinista. Makasiini on merkitty vuoden 1889 kartalle, joka on purettu 1900-luvun alkupuolella. Alueella on vanhoja viljelysröykkiöitä.

VAMMALA 6 HURULA

1000 00 2029

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07
 x: 6808 07 y: 2448 44
 p: 6814 12 i: 3288 15
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 7,1 km koilliseen, Rautaveden itärannalla, Narvinkallion itäpuolella.
 Huomiot: Paikalla on suppea-alaisella, metsäisellä ja tasalakisella niemekkeellä 1700-luvun autoitunut kylätontti. Alue on hyvin säilynyt ja täysin ehjä.

VAMMALA 7 HUMALOJA

1000 00 2029

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07
 x: 6805 80 y: 2447 33
 p: 6811 90 i: 3286 94
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,2 km itään, Rautaveden itäpuolella.
 Huomiot: 1700-luvun autoituneen kylätontin ala on nyt peltona. Paikalla ei ole maan päälle näkyviä merkkejä asutuksesta. Paikan rajaus on hyvin epätarkka. 1560-luvulla Humaloja oli kahden talon kylä.

Leinikki Katara

VAMMALA 8 KATARA

1000 00 2030

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07
 x: 6804 04 y: 2446 38
 p: 6810 19 i: 3285 91
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 4,2 km itään, Rautaveden eteläpäässä, Evonlahden lounaispuolella.
 Huomiot: Hieno ja suurelta osin ehjä 1700-luvun autoituneen kylän paikka kallioisen mäen laella, etelärinteellä metsässä.

VAMMALA 9 VIHATTULA

1000 00 2031

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07
 x: 6806 42 y: 2445 61

p: 6812 60 i: 3285 25
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaankartasto kartta 257, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 3,9 km koilliseen. Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 3,9 km koilliseen, Rautaveden länsipuolella, Vihattulanniemen kaakkoispäässä.
 Huomiot: Eheä 1700-luvun jälkeen autioitunut kylätontti. 1560-luvulla Vihattulan kylään kuului yhdeksän taloa. Paikka on nyt katajaa kasvavana kallioisena ketona, jossa on näkyvissä useita kiviraunioita ja rakennusten pohjia. Paikka on hieno ja arkeologisesti täysin ehjä.

VAMMALA 10 HÄTILÄ (Oksiniemi) 1000 00 2032

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07
 x: 6807 08 y: 2445 68
 p: 6813 26 i: 3285 35
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 5, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 4,4 km koilliseen.
 Huomiot: 1700-luvun kylätontin alue mäen laella on nykyään lähes täysin rakennettuna. Länsiosan pellolla on jäljellä rakentamatonta vanhaa tonttia. Vanhastaan tunnettu kiviröykkiö (1996, nro 5) on aivan 1700-luvun kylätontin vieressä, sen länsipuolella. Röykkiö liittyy vanhaan kyläasutukseen. 1700-luvun kylätontin alue ei ole muinaisjäännös, koska se on jäänyt suurimmaksi osaksi nykyisen rakentamisen alle. Vanhastaan tunnettu röykkiö saattaa liittyä aiempaan kyläasutukseen ja se ympäristöineen on muinaisjäännös. 1560-luvun kyläluettelossa Hättilässä (Oksiniemessä) oli kaksi taloa.

VAMMALA 11 JÄRVENTAKA 1000 00 2033

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka, röykkiö
 Kartta: 2121 08
 x: 6812 92 y: 2447 05
 p: 6819 03 i: 3286 98
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: 1644 maakirjakartta, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 9,7 km koilliseen.
 Huomiot: Kylä-alue 1200-luvulta alkaen. 1560-luvulla kylässä oli kaksi taloa. Alue on nyt golfkenttänä. Kentän eteläosassa olevassa metsäsaarekkeessa on kiviröykkiö, ja siellä kasvaa arkeofyyttinä (rautakauden-keskiajan asutusta indikoiva kasvilaji) pidettyä pölkkyruohoa. Metsäsaareke röykkiöineen saattaa olla vielä ehjä jääne aiemmasta kyläasutuksesta.

VAMMALA 12 TEUKKU 1000 00 2034

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka, kiviaita
 Kartta: 2121 08
 x: 6812 77 y: 2447 93

p: 6818 84 i: 3287 86
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,0 km koilliseen, n. 400 m Karkun kirkon itäpuolella.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt osin peltoa, osin pusikkoista metsää. Tontin alueella on pellon reunassa vanha lato ja sen kupeessa komea kiviäita. Paikan rajausta on epätarkka.

VAMMALA 13 INNALA

1008 00 2035

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 10
 x: 6809 36 y: 2449 65
 p: 6815 35 i: 3289 42
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 8,9 km koilliseen.
 Huomiot: 1560-luvulla Innala oli neljän talon kylä. 1700-luvun autioituneen kylätontin paikannus on epätarkka. Oletettavasti se on pellossa kuvatulla alueella, mutta voi osin olla myös purouoman pohjoispuolella alueella mikä nyt on asuttu. Oletettavasti kylätontti on kokonaisuudessaan nykyisen pellon alalla, myöhemmän asutuksen sekoittamattomana. Paikan rajausta on hyvin epätarkka.

VAMMALA 14 KÄRPPÄLÄ

1000 00 2036

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 10
 x: 6807 81 y: 2451 82
 p: 6813 71 i: 3291 51
 Tutkijat: Erä-Esko A 1949 tarkastus, Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 42, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,1 km itään.
 Huomiot: 1560-luvulla Kärppälässä mainitaan viisi taloa. 1700-luvun autioitunut kylätontti on suurimmilta osin pellossa, mutta myös pellon pohjoispuolisella kedolla, jossa ladon ympärillä on kiven ja maan sekaisia kumpuja. Kiviröykkiöt saattavat olla rakennusten kiukaita. Kylätontilla on peltosaarekkeessa ennestään tunnettu kiven ja maan sekainen röykkiö, joka liittyy kyseiseen kyläasutukseen. Paikan rajausta on epätarkka.

VAMMALA 15 HANNULA

1000 00 2037

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2112 09
 x: 6795 98 y: 2448 63
 p: 6802 03 i: 3287 78
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaankartasto kartta 247, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Houhajärven eteläosan itäpuolella Kuukankulmassa.

Huomiot: 1560-luvulla Hannula (Houhajärvi) oli kahden talon kylä. 1700-luvun autioitunut kylätontti sijaitsee pellossa, osin peltojen välisessä metsäsaarekkeessa. Paikan raja-
aus on epätarkka.

VESILAHTI

VESILAHTI 1 VAKKALA RAJAHAEJU 1000 00 2038

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2123 01 Rämsöö
 x: 6805 95 y: 2468 86
 p: 6811 07 i: 3308 45
 Tutkijat: Bergström M 1977 tarkastus, Pukkila J & Laakso V 1995 tarkastus
 Viite: Plrkanmaan kiinteät muinaisjäänökset 1996, nro 17
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 12,4 km luoteeseen.
 Huomiot: Metsässä, kivikkoisessa etelärinteessä on vinosti pystyssä kivi, joka on tuettu
 kasaamalla sen juureen pikkukiviä. Sen leveys on n. 35 cm, korkeus
 tukikiveyksestä mitattuna n. 160 cm. Tukikiveyksen korkeus on 40 cm. Kivi on
 poikkileikkaukseltaan kolmiomainen ja se on vinossa asennossa. Mahdollisesti
 rajamerkki.

VESILAHTI 2 JUNNILA 1000 00 2039

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 07
 x: 6800 59 y: 2481 72
 p: 6805 12 i: 3321 05
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 1,9 km itään, Kaakilanniemen tyvessä,
 Toutosen selän lounaisrannalla.
 Huomiot: 1560-luvun kyläluettelossa Junnilassa ja Kaakilassa oli yhdessä kuusi taloa. 1700-
 luvun autioitunut kylätontti on nyt suureksi osaksi peltona. Heinittyneissä
 peltosaarekkeissa alueen keskellä on rakennusten perustuksia, mm. lähes ehjä
 holvikellari. Paikan raja-
 aus on epätarkka.

VESILAHTI 3 HERRAINSAARI 1000 00 2040

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 07
 x: 6799 98 y: 2482 41
 p: 6804 48 i: 3321 71
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,5 km itään.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti. Paikkaa ei ole tarkastettu. Kuninkaan kartaston
 perusteella paikannettu tontti on kuitenkin täysin asumaton ja häiriintymätön,
 ilmeisen ehjä muinaisjäänös. Paikan raja-
 aus on epätarkka.

VESILAHTI 4 PALHO 1000 00 2041

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 04
 x: 6806 38 y: 2472 10
 p: 6811 35 i: 3311 71
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 259, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 9,9 km luoteeseen.
 Huomiot: 1560-luvulla Palhossa oli neljän talon kylä. 1700-luvun autioitunut kylätontti on täysin ehjä ja hyvin säilynyt. Sankkametsäisen mäen laella ja sen lounais-pohjoisrinteellä on useita kiviröykkiöitä, talonperustuksia sekä kuoppia. Pohjoisrinteellä on kapea tasanne ennen jyrkkää veteen laskevaa rinnettä. Tällä tasanteella on pari laakea yli 4 m halkaisijaltaan olevaa kiven ja maan sekaista röykkiötä, jotka voisivat olla hautaraunioita. Alueella kasvaa arkeofyyttinä pidettyä tummaa tulikukkaa. Tuulenkaadoissa on havaittu runsaasti palanutta luuta ja savea, nokimaata ym. asutuksen merkkejä.

VESILAHTI 5 PAPPILA

1000 00 2042

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6799 49 y: 2480 62
 p: 6804 07 i: 3319 90
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi, Saarinen R 2002 kartoitus
 Viite: Isojakokartta 1784, Kuninkaan kartasto kartta 250
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 1,1 km kaakkoon.
 Huomiot: Metsäsaarekkeessa on kahden rakennuksen hyvin säilyneet perustat, joista toisessa jäljellä holvikellari. Kyseessä on Vesilahden vanha Pappila, joka paloi 1868.

VESILAHTI 6 (HINSALA) NIEMENPÄÄ

TARKKA

1000 00 2043

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 04
 x: 6802 07 y: 2478 74
 p: 6806 74 i: 3318 14
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250, Suomen asutus 1560-luvulla/kyläluettelot
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,1 km luoteeseen.
 Huomiot: 1700-luvun autioituneen kylänpaikan paikannus ja rajausta on epätarkka. Kylätontti lienee sijainnut Tarkan talon pohjois-koillispuoleisella nykyisellä pellolla.

VESILAHTI 7 LEMMENNIEMI

?

wt.

1000 00 1979

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 04
 x: 6801 77 y: 2477 80
 p: 6806 48 i: 3317 19
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 250

Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 2,5 km luoteeseen.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on nyt laakeana peltona, jossa rannassa osin muokkaamatonta niittyä. Paikan rajausta on epätarkka.

VESILAHTI 8 PÖHILÄ

1000 00 2044

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2114 06

x: 6798 23 y: 2472 77

p: 6803 17 i: 3312 00

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 249

Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 7,5 km länteen.

Huomiot: 1700-luvun autoituneen kylätontin paikannus ja rajausta on epätarkka. Oletettu kylätontin alue puron pohjoispuolisen rinteen laella on nyt peltona, jossa ei ole säilynyt maanpäällisiä merkkejä asutuksesta. (Suomen asutuksen kyläluettelossa 1560-l. on mainittu Pöyhölä, jossa 4 taloa. Kylä lienee Kuninkaan kartastossa mainittu Pöhilä).

VESILAHTI 9 NIEMI

1000 00 1980

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: Asutushist: kylän paikka

Kartta: 2114 06

x: 6800 44 y: 2474 29

p: 6805 31 i: 3313 62

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Viite: Kuninkaan kartasto kartta 249

Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 5,6 km länteen.

Huomiot: 1700-luvun autoitunut kylätontti on nyt kokonaisuudessaan nyt pellossa. Paikan rajausta on epätarkka.

VESILAHTI 10 HURSKASVUORI

922 00 0001

Rauh.lk: 1

Ajoitus: historiallinen

Laji: Sotahist: varustus

Kartta: 2333 05 Narva

x: 6797 88 y: 2474 16

p: 6802 76 i: 3313 37

Tutkijat: Soininen O 1992 hoitosuunnitelma

Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 6,2 km länteen.

Huomiot: Narvan kylän lähellä on venäläisten v. 1914-15 rakennuttama tukikohta. Venäjän pääkaupungin Pietarin suojavarustuksiin kuuluva linnoitus on rakennettu louhimalla kallioon taistelu- ja yhdysautoja miehistö- ja kalustusuojineen. Narvan kylän lähellä olevien Narvajoen suun, Hurskasvuoren ja Ihkämäen maalinnoitusten tarkoituksena oli kontrolloida Pyhäjärven eteläpuoleista maaliikennettä. V. 1918 kansalaissodassa linnoitus toimi punaisten tukikohtana. V. 1985 pioneerikomppania on rekonstruoinnut osia Hurskasvuoren linnoitusrakenteista.

VESILAHTI 11 LAUKON KARTANON ALUE

1000 00 1982

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 04
 x: 6802 66 y: 2474 11
 p: 6807 54 i: 3313 54
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 6,3 km länteen.
 Huomiot: Alueella on havaittu jälkiä keskiaikaisesta kulttuurikerroksesta ym. Viite: Uotila toim.: Vesilahden Laukko. Linna, kartano koti. Archaeologia Medii Aevi Finlandiae IV.

VIIALA *myö. AKA*

VIIALA 1 PYHÄLTÖ *RISTIKU* 928 01 0002

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Kartta: 2114 08 Viiala
 x: 6787 68 y: 2489 00
 p: 6791 89 i: 3327 73
 Tutkijat: Hirviluoto A-L 1981 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 2
 Sijainti: Paikka sijaitsee Viialan kirkosta 2,3 km kaakkoon, Etuhaantiestä n. 75 m länteen.
 Huomiot: Pellon eteläreunassa, metsän rajassa on 2 x 1 m kokoinen maakivi johon on hakattu 2-3 cm:n syvyinen ja noin 25 x 25 cm kokoinen risti. Perimätiedon mukaan Pyhällön kylä on saanut nimensä kiveen hakatusta rististä.

VIIALA 2 TOLVILA-MAHLAJAMÄKI *= PERÄLÄ (Tolvila)* 1000 00 1984

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6790 97 y: 2488 10
 p: 6795 22 i: 3326 98
 Tutkijat: Jussila T 2002 tarkastus
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 234
 Sijainti: Paikka sijaitsee Viialan kirkosta 1,7 km pohjoiseen.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on nyt männikköisellä hakamaalla, jossa on kiukaiden ja rakennusten perustuksia, tontin kaakkoisnurkassa on kallion päällä myös nuorempi, betonista valettu laatta.

VIIALA 3 ALKULAN KYLÄTONTTI *= LAPINKULMA ALKULA*

Rauh.lk: 1
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2114 09
 x: 6790 58 y: 2487 19
 p: 6794 87 i: 3326 06
 Tutkijat: Adel V 2001 inventointi, Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 234
 Sijainti: Paikka sijaitsee Viialan kirkosta 1,3 km pohjoiseen.
 Huomiot: 1700-luvun autioitunut kylätontti on hyvin säilynyt. Sankassa kuusivaltaisessa sekametsässä, pellon länsipuolella olevan mäenrinteen juurella ja laella on 14

rakennuksenperustaa tai kiuasta sekä kellarikuoppia ja jäänteet rinteeseen pengerretystä tiestä.

VILJAKKALA *myt. Ylöjärvi 1000 00 1986*

VILJAKKALA 1 HAVERI

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Teollisuushist: kaivos
 Kartta: 2124 02
 x: 6845 11 y: 2460 31
 p: 6850 58 i: 3301 71
 Tutkijat: Yleistietoja
 Huomiot: Haverissa kaivostoiminta alkoi 1773, mutta se jäi lyhytaikaiseksi kun malmi osoittautui huonolaatuiseksi. 1850-luvulla Haverissa työskenteli kaksikymmentä miestä. Raudan louhinta loppui kuitenkin jo 1865. Muistoksi siitä jäivät kaivoskuilut. Kaivostoiminta Haverissa jatkui seuraavan kerran 1935. Heti alkuun todettiin, että rautaa oli niukasti, mutta kuparia esiintyi runsaasti ja yllättäen löytyi kultaa ja hopeaa louhittavia määriä. Kaivos lopetti toimintansa 30.12.1960. Kaivostoiminnan loputtua osa rakennuksista pysyi edelleen käytössä ja alueelle saatiin myös jonkin verran kurssi- ja yritystoimintaa. 1980-luvun alussa Haverissa toimi lyhyen aikaa matkailualan yritys, jonka konkurssin jälkeen Viljakkalan kunta lunasti konkurssipesän itselleen vuonna 1997. Parhailaan aluetta kunnostetaan ja kehitetään matkailulliseen käyttöön.

VILPPULA

VILPPULA 1 KARJASALMI *1000 00 1987*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Liikennehist: silta
 Kartta: 2231 05 Väärinmaja
 x: 6879 07 y: 2519 60
 p: 6881 81 i: 3362 51
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 5,9 km länteen.
 Huomiot: Vanha sillanpaikka sijaitsee Ruissaaren ja mantereen välisen Karjasalmen kapeimmassa paikassa, saaren itäpuolella. Veden alla ja mantereen puoleisella rantakaistaleella on havaittavissa yhteensä neljä kivikasaa tai ladelmaa. Perimätiedon mukaan Ruissaaren silta oli olemassa vielä 1900-luvun alussa. Kyseessä oli puuarkkusilta, joka johti mantereen laidunerämailta saareen, jossa oli ollut Hongon kesäkäyttöinen navetta. Paimen kuljetti karjan illalla kapeahkoa siltaa pitkin saareen.

VILPPULA 2 RUOHOSALMI *1000 00 1988*

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: pyyntipaikka
 Kartta: 2231 08 Vilppula
 x: 6878 21 y: 2520 65
 p: 6880 90 i: 3363 51

Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 4,9 km länteen, Kasilansaaren ja Verkkosaaren välisen salmen lounaisosassa.
 Huomiot: Salmen pohjassa, n. 10 x 10 m kokoisella alueella on kymmenkunta pystyasennossa olevaa puupaalua. Ruohosalmen vedenalaisia puupaalurakenteita on kutsuttu nimellä "lapinkartiska" ja niissä on voitu havaita pyöreä muoto. Niiden on "tiedetty aina siinä olleen ja tekijää ei tunneta". Moottoriveneiden potkurit ovat tuhonneet osan paalutuksesta, varsinkin salmen keskiosan tuntumassa.

VIRRAT

VIRRAT 1 RUOKOSJÄRVI

936 01 0021

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: röykkiö
 Kartta: 2214 12 Ohtola
 x: 6911 08 y: 2498 97
 p: 6914 74 i: 3343 38
 Tutkijat: Heikkurinen-Montell T 1989 tarkastus
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 21
 Sijainti: Paikka sijaitsee Virtain kirkosta 13,2 km koilliseen, Kotalasta Kuusijärvenperälle johtavasta tiestä 150 m itään.
 Huomiot: Tiuhasa kuusimetsässä ja heinittyneellä hakkuualueella on 10 kiviröykkiötä. Röykkiöt ovat hyvin erikokoisia ja -muotoisia. Joukossa on kaksi pitkulaista kivikehää. Osa jäännöksistä voi olla peräisin historiallisen ajan rakennuksista, osa voi olla peltoraunioita.

VIRRAT 2 MARTTISENSAARI

1000 00 1990

Rauh.lk: 1-2
 Ajoitus: historiallinen ja liikennehistoriallinen
 Laji: Sotahist: varustus, liikennehist: historiallinen tie
 Kartta: 2214 08
 x: 6906 70 y: 2485 70
 p: 6910 98 i: 3329 92
 Tutkijat: Adel V 2002 kartoitus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Virtain kirkosta 3,9 km luoteeseen.
 Huomiot: Ensimmäisen maailmansodan aikaisia juoksuhautoja ja varustuksia. Viisi linnoitusalueutta. Varustukset rakennettiin v. 1916-17. Ne kuuluivat laajaan linnoitusketjuun, jonka Venäjän armeija rakensi suojatakseen Pietarin oletetulta saksalaisten hyökkäykseltä. Linnoitusalueen sisällä lisäksi katkelma Vaasantien vanhinta reittiä.

YLÖJÄRVI

YLÖJÄRVI 1 SOPPEENMÄKI

1000 00 1991

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Sotahist: varustus
 Kartta: 2123 06 Ylöjärvi
 x: 6826 42 y: 2478 45

p: 6831 07 i: 3318 97
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 1,4 km etelään.
 Huomiot: Ylöjärven keskustan lounaispuolella, Soppeenmäen harjun laella ja koillisrinteellä sijaitsee ensimmäisen maailmansodan aikaisia puolustusvarustuksia juoksuhautoja. Varustuksien pituus on yhteensä n. 200 m. Varustuksia alettiin tehdä marraskuussa 1916 Tampereen suojaksi. Työt jatkuivat syksyyn 1917 asti. Alueella käytiin lyhyt taistelu maaliskuussa 1918, kun kansalaissodan rintama siirtyi Kurun ja Hämeenkyrön suunnalta Ylöjärvelle. Ylöjärven punakaartilaiset olivat silloin asemassa juoksuhaudoissa.

YLÖJÄRVI 2 AHVENISTO

Rauh.lk: 2 *1080 50 1992*
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: tervahauta
 Kartta: 2123 06 Ylöjärvi
 x: 6826 50 y: 2476 64
 p: 6831 24 i: 3317 17
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 2,3 km lounaaseen, Pikku-Ahveniston järven itäpäässä olevassa notkossa, Ahveniston talosta n. 135 m koilliseen.
 Huomiot: Tervahauta on halkaisijaltaan 5 m, syvyys 90 cm. Kuopan reunassa on matala maavalli. Laskukuopan itäseinä on kivetty.

Havaintopaikat

Lista

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	KarttaX	Y	
IKAALINEN	ALA-SOINI 1	Elinkeinohist	peltoraunio	212209	685070	244903
IKAALINEN	HIEKKA 1	Asutushist	rakenuksen perusta	212209	685023	244860
IKAALINEN	ASMANIEMI	Asutushist	kivirakenne	212209	685315	244928
JUUPAJOKI	PYHÄMÄKI	Kirkkohist	kirkonpaikka	214109	685010	252462
KYLMÄKOSKI	ESKOLANVUORI	Muut	tarinapaikka	211408	678288	248612
KYLMÄKOSKI	VÄHÄLÄ	Asutushist	muu	211408	678608	248466
LUOPIOINEN	TÖLLÄMÖ	Tunnistamaton	röykkiö	214110	680292	253090
MOUHIJÄRVI	VANHAKIRKKO	Kirkkohist	kirkonpaikka	212109	682369	244438
MÄNTTÄ	RIIHOSSALMI	Asutushist	talonpaikka	223111	687726	253529
MÄNTTÄ	MULTINIEMI	Tunnistamaton	maarakenne	223112	687748	253116
MÄNTTÄ	VUOLLENIEMI	Asutushist	kivirakenne	223112	688136	253426
NOKIA	KULJU 1	Asutushist	asuinpaikka	212302	681905	246444
NOKIA	KOSKENMÄKI	Elinkeinohist	peltoraunio	212305	681756	247244
NOKIA	PÖLLÖNVUORI	Tunnistamaton	kuoppa	212302	681726	246908
NOKIA	KNUUTILA	Liikennehist	silta	212302	681825	246584
NOKIA	OLLILA	Asutushist	kiviaita	212302	681808	246766
NOKIA	LAURILA	Asutushist	rakennuksen perusta	212302	681764	246839
NOKIA	RANTAVAINIO	Elinkeinohist	peltoraunio	212302	681679	246944
NOKIA	PELTOAHO	Elinkeinohist	peltoraunio	212302	681207	246064
NOKIA	KULJU 3	Elinkeinohist	peltoraunio	212302	681880	246175
NOKIA	KESÄNIEMI 4	Tunnistamaton	kuoppa	212302	681823	246119
NOKIA	SADANLEUKALUUT 1	Tunnistamaton	kivirakenne	212111	681854	245969
NOKIA	SADANLEUKALUUT 2	Elinkeinohist	peltoraunio	212111	681848	245994
NOKIA	PYYMÄKI	Elinkeinohist	peltoraunio	212302	681869	246329
NOKIA	KAKKURI	Asutushist	talonpaikka	212302	681420	246092
NOKIA	YLI-HEMMINKI	Tunnistamaton	kuoppa	212302	681224	246022
NOKIA	VANHA-MATTILA	Asutushist	asuinpaikka	212302	681129	246050
NOKIA	VAHALAHDEN KOULU	Asutushist	kiviaita	212302	681247	246046
NOKIA	UUSI-PIRJOLA	Elinkeinohist	peltoraunio	212302	681452	246146
NOKIA	KAUNIAINEN	Asutushist	kiviaita	212302	681908	246076
NOKIA	VAUNUVUORI	Asutushist	kivirakenne	212302	681886	246299
NOKIA	KULJUN KOULU	Asutushist	talonpaikka	212302	681860	246372
NOKIA	HUMALOJA	Asutushist	kylän paikka	212301	680630	246706
ORIVESI	ERÄJÄRVI ERÄPYHÄ	Muut	tarinapaikka	214109	682990	252369
PIRKKALA	HEIKKILÄ	Tunnistamaton	röykkiö	212304	680846	247573
PIRKKALA	TURRI	Muut	uurros	212305	681810	247970
PIRKKALA	SOUKONKALLIO	Asutushist	kiviaita	212308	681808	248068
PIRKKALA	TURRIN UIMALA	Tunnistamaton	kivirakenne	212305	681815	247960

PIRKKALA	HEIKKILÄ	Asutushist	kellari	212305	681875	247972
PIRKKALA	KOMPERINMÄKI	Muut	uurros	212308	681771	248254
PÄLKÄNE	KYLÄNNIEMI 2	Tunnistamaton	kuoppa	214107	680604	252413
PÄLKÄNE	KYTTÄLÄNSAARI	Elinkeinohist	louhos	214104	680521	251841
PÄLKÄNE	SEITTYENNIEMI	Elinkeinohist	louhos	214101	680430	250818
PÄLKÄNE	PITKÄPELLONTIE	Asutushist	kiviaita	214104	680159	251433
PÄLKÄNE	JOENSUU	Asutushist	kylän paikka	213206	679441	251979
PÄLKÄNE	SAPPEENVUORI	Elinkeinohist	louhos	214107	680860	252658
RUOVESI	KAUTTU	Asutushist	talonpaikka	223102	687225	250562
RUOVESI	RAJALAHTI PAKKA	Asutushist	talonpaikka		687258	250333
RUOVESI	RAJALA	Elinkeinohist	pyyntikuoppa	223104	686931	251476
RUOVESI	LOILO	Elinkeinohist	pyyntikuoppa	223105	687024	251442
SAHALAHTI	KAITURI	Asutushist	kiviaita	214108	681979	252166
SAHALAHTI	ISO-ARRA	Asutushist	kiviaita	214108	681946	252194
SAHALAHTI	TISKARINSUO	Asutushist	kiviaita	214108	681290	252127
TAMPERE	REUHARINSAARI	Tunnistamaton	kivirakenne	212309	682410	248600
TAMPERE	TURTOLAN MAKASIINI	Muut	uurros	212311	681852	249194
TOIJALA	TERISSAARI	Asutushist	kiuas	211411	678656	249590
TOIJALA	NULJUNKULMA	Muut	uurros	211411	678305	249582
VALKEAKOSKI	EEROLA	Asutushist	kellari	213203	679773	250168
VALKEAKOSKI	UITTAMON RIIHIMÄKI	Asutushist	asuinpaikka	213202	678450	250172
VAMMALA	HARSUN TALO	Elinkeinohist	paja	212108	681559	244937
VAMMALA	HARSUN PAJA	Elinkeinohist	paja	212108	681564	244943
VAMMALA	RAJASAARI	Muut	maalaus	212107	680504	244687
VAMMALA	UUNIMÄKI	Asutushist	talonpaikka	212107	680420	244750
VAMMALA	KOTISUULINMÄKI	Elinkeinohist	paja	212107	680640	244450
VAMMALA	HIIDENMÄKI	Elinkeinohist	peltoraunio	212104	680248	438555
VAMMALA	HIIDENVAINIO	Elinkeinohist	peltoraunio	212104	680272	438738
VAMMALA	KANKAANMÄEN PELTOSAAREKE	Tunnistamaton	kivirakenne	212107	680848	244659
VAMMALA	SOUKON GRAFIITTIKAIVOS	Teollisuushist	kaivos	212107	680646	244775
VAMMALA	LAMMASLUOTO	Tunnistamaton	kuoppa	212107	680858	244716
VAMMALA	RAIPIA	Asutushist	kylän paikka	212107	680796	244661
VAMMALA	HAAPANIEMI	Asutushist	kylän paikka	212110	680872	245134
VILPPULA	SIROLA	Asutushist	kiviaita	223201	689180	250546
VILPPULA	KULMALA	Asutushist	kiviaita	223201	689635	250647
VILPPULA	HONKO	Elinkeinohist	kivirakenne	223105	687875	251822
VILPPULA	YLÄ-KOLHO	Asutushist	rakenuksen perusta	223207	689117	252699
VILPPULA	KAVIOSAARI	Elinkeinohist	peltoraunio	223201	689320	250284
VILPPULA	PUOLIVÄLINSAAARI	Elinkeinohist	peltoraunio	223103	688880	250605
VILPPULA	HIRMUSAARI	Elinkeinohist	peltoraunio	223108	687801	252092
VILPPULA	MÄKITALO	Tunnistamaton	kivirakenne	223201	689460	250729
VILPPULA	MAJASUO	Asutushist	talonpaikka		687741	252221
VILPPULA	MAJANIEMI	Tunnistamaton	röykkiö	223106	688203	251662
VIRRAT	SAUKKOLAMPI 2	Elinkeinohist	tervahauta	223202	690358	250894

YLÖJÄRVI	LAHTELA	Tunnistamaton	kuoppa	212407	683302	248050
YLÖJÄRVI	LAMMINPELTO	Asutushist	talonpaikka	212404	683380	247965
YLÖJÄRVI	PIRUNVUORI	Elinkeinohist	peltoraunio	212407	683483	248237
YLÖJÄRVI	TEERIMÄKI	Elinkeinohist	peltoraunio	212407	683203	248365
YLÖJÄRVI	UUSI-TYRKKÖ	Tunnistamaton	röykkiö	212405	684365	247840
YLÖJÄRVI	EEROLA	Tunnistamaton	kuoppa	212306	682757	247988
YLÖJÄRVI	RUNSAS	Asutushist	kylän paikka	212407	683335	248196
YLÖJÄRVI	ILMARI	Asutushist	kylän paikka	212309	682587	248121
ÄETSÄ	TIENSUU	Tunnistamaton	kuoppa	211209	679218	244216

Luettelo

IKAALINEN

IKAALINEN ALA-SOINI 1 *(kivik. asuinpaikka)*

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio, kuoppa
 Kartta: 2122 09 KILVAKKALA
 x: 6850 70 y: 2449 03
 p: 6856 68 i: 3290 70
 Tutkijat: Adel V 2002 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ikaalisten keskustasta 2,4 km länteen.
 Huomiot: Kivikautisen asuinpaikan länsireunalla on peltoraunio ja kuoppa. (Adel: nro 8)

IKAALINEN HIEKKA 1

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: rakenuksen perusta
 Kartta: 2122 09
 x: 6850 23 y: 2448 60
 p: 6856 23 i: 3290 24
 Tutkijat: Adel V 2002 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ikaalisten keskustasta 3,0 km länteen.
 Huomiot: Paikalla on talon pihapiirissä kivikautisen asuinpaikan liepeillä historiallisen ajan kivi- ja maarakenne, mahdollisesti vanha kellari. (Adel: nro 13)

IKAALINEN ASMANIEMI

Mahd. nro. 1000 00 7484

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kivirakenne
 Kartta:
 x: 6853 15 y: 2449 28
 p: 6859 11 i: 3291 06
 Tutkijat: Adel V 2002 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ikaalisten keskustasta 2,6 km luoteeseen.

Huomiot: Talon pihapiirin kaakkoispuolella niemen kärkialueella on kivirakenteita ja kuoppia (Adel: nro 13).

JUUPAJOKI

JUUPAJOKI PYHÄMÄKI

177 00 0003

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: uusiaika
 Laji: Kirkkohist: kirkonpaikka
 Kartta: 2141 09 Juupajoki
 x: 6850 10 y: 2524 62 z: 110
 p: 6852 61 i: 3366 18
 Tutkijat: Ylönen-Peltonen R 1999
 Huomiot: Paikka jolla oletetaan perimätiedon mukaan sijainneen rukoushuoneen on niemen keskellä, sen korkeimmalla kohdalla, Salokunnantien ja Salon tilalle vievän tien risteyksessä. Nykyään mäki erottuu metsäsaarekkeena peltojen keskellä. Puiden siimeksessä mäen laella on noin 20 m x 30 m laajuinen aukio, jonka keskellä on vuonna 1980 pystytetty muistokivi. Maanpinnalla ei ole erotettavissa rakenteita.

KYLMÄKOSKI

KYLMÄKOSKI ESKOLANVUORI

310 01 0004

Rauh.lk: 1 (ehdotetaan laskettavaksi 3)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Kartta: 2114 08 Viiala
 x: 6782 88 y: 2486 12
 p: 6787 23 i: 3324 63
 Tutkijat: Jussila T 1996 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kylmäkosken kirkosta 2,8 km itään.
 Huomiot: Paikka sijaitsee Jalantijärven etelärannalla olevalla noin 120 m korkealla metsäisellä mäellä. Paikka on vuoden 1943 inventoinnissa tulkittu linnamäeksi, koska kallion rinteillä on kaksi kivivallia, joista itäinen on 40 - 50 m pitkä ja noin 1,5 m korkea, läntinen noin 50 m pitkä. Vuoden 1996 inventoinnissa inventoija Timo Jussila totesi "vallit" sijaintikorkeutensa ja rakenteensa ja kivien koon perusteella luontaiseksi Ancyclusjärven rantamuodostumaksi. Samanlaisia valleja samalla korkeustasolla on myös alueen muilla mäillä. Paikkaan liittyy perimätietoa. Sen mukaan vuorta on pidetty isonvihan aikana pakopaikkana ja varustuksena, jolla aarnivalkeat palavat.

KYLMÄKOSKI VÄHÄLÄ

310 00 0016

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: muu
 Kartta: 2114 08 Viiala
 x: 6786 08 y: 2484 66
 p: 6790 49 i: 3323 32
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kylmäkosken kirkosta 2,8 km koilliseen.
 Huomiot: Röykkiö on sijainnut 350 m Jalantijärven länsipäässä olevasta Järviönlahdesta pohjoiseen, välittömästi valtatie 9:n itäpuolella. Röykkiö oli moreenipohjaisen mäen laella. Röykkiö oli melko pyöreä, halkaisijaltaan 3,2 m ja korkeudeltaan 0,65

m. Osa röykkiöstä tutkittiin tulevan moottoritien takia. Tutkimuksissa röykkiö todettiin kivillä peiteteksi rakennusjätexasaksi 1800-luvulta.

LUOPIOINEN

LUOPIOINEN TÖLLÄMÖ

439 01 0031

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: Tunnistamaton: röykkiö
 Kartta: 2141 10 Luopioinen
 x: 6802 92 y: 2530 90
 p: 6805 19 i: 3370 29

Tutkijat: Adel V 2000 tarkastus, Katiskoski K 2001 kaivaus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Luopioisten kirkosta 5,4 km SW, Vekumajärven ja Jouttijärven välisellä kannaksella, Järvenpään talosta 100 m länteen kallionnyppylällä.

Huomiot: Röykkiö on osittain pienen rakennuksen alla ja osa, noin 3,5 x 2 m suuruinen kiveys on 2 m päässä rakennuksesta. Röykkiö on rakennettu 10 - 40 cm kokoisista kivistä. Röykkiön lounaisosassa on iso maakivi. Kesän 2001 kaivauksissa todettiin jäljellä olevasta röykkiöstä, että se oli koottu kalliolle ohuen humuspeitteen päälle erikokoisista kivistä. Pienimmät olivat vain muutaman senttimetrin läpimittaisia ja ilmeisesti tulen lohkomia. Kivistä suurimmat olivat puolen metrin luokkaa ja sijoittuivat säilyneen pohjoisosan eteläreunaan, röykkiön arvioituun alkuperäiseen keskiosaan. Niiden sijoittuminen riviin ja suorakulmaisesti katsottiin viittaavan arkkumaiseen keskusladelmaan, joka erottui jo pintaan. Tästä löydettiin palaneita luita. Luuanalyysissä ei voitu yhtään luuta varmuudella tunnistaa. C-14-ajoitus, joka oli otettu kiviröykkiön pohjasta antoi tuloksen 470+60 BP (noin 1440 AD). Paikka on tutkimusten jälkeen vapautettu rauhoituksesta.

MOUHIJÄRVI

MOUHIJÄRVI VANHAKIRKKO

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Kirkkohist: kirkonpaikka, hautausmaa
 Kartta: 2121 09
 x: 6823 69 y: 2444 38
 p: 6829 91 i: 3284 81

Viite: Museovirasto RHO:n arkisto
 Sijainti: Paikka sijaitsee Mouhijärven kirkosta 4,0 km länteen.
 Huomiot: 1500-luvun lopulla valmistuneen puukirkon paikka. Paikalla on nykyään hautausmaa ja ty pistetty kellotapuli. Paikkaa ei ole tarkastettu.

ei mjt. mille yhtä käydessä

MÄNTTÄ

MÄNTTÄ RIIHOSSALMI

1000 00 7486

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: uusiaika
 Laji: Asutushist: talonpaikka, rakennuksen perusta
 Kartta: 2231 11 Lahdenkylä
 x: 6877 26 y: 2535 29 z: 102

p: 6879 27 i: 3378 09
 Tutkijat: Soininen T-L 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Mäntän kirkosta 4,9 km kaakkoon.
 Huomiot: Paikalla on kiviroykkiö, joka lienee kiukaan raunio. Röykkiön SW-puolella sijaitsee vanha rakennuksen perusta. Röykkiön halkaisija on 2x3 m ja korkeus 50-60 cm. Kiviä on ainakin neljässä kerroksessa ja tiiltä kivien väleissä. Röykkiö lienee hävinneen Riihossalmen torpan pihamaalla. Torppa mainitaan ensi kerran asiakirjalähteissä v. 1856.

MÄNTTÄ MULTINIEMI

1000 00 7487

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: Tunnistamaton: maarakenne
 Kartta: 2231 12 Mänttä
 x: 6877 48 y: 2531 16 z: 108
 p: 6879 68 i: 3373 98
 Tutkijat: Soininen T-L 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Mäntän kirkosta 3,7 km etelään, Multiniemen itärannan rinteellä, noin 20 m päässä rannasta, sekametsässä.
 Huomiot: Paikalla on kuoppa, jonka halkaisija on n. 3 m ja syvyys n. 70 cm. Kuoppaa ympäröi valli jonka leveys on n. 1 m ja korkeus 20-30 cm. Kuopan poikkileikkaus on kraaterimainen.

MÄNTTÄ VUOLLENIEMI

506 01 0507

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kivirakenne
 Kartta: 2231 12 Mänttä
 x: 6881 36 y: 2534 26 z: 106
 p: 6883 41 i: 3377 26
 Tutkijat: Soininen T-L 1997 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Mäntän kirkosta 2,1 km itään, Vuolleniemen kivikautisella asuinpaikalla, niemen etelärinteellä, Vuollesalmen itärannalla välittömästi Mäntänkosken yläjuoksun tuntumassa.
 Huomiot: Kivikautisen asuinpaikan lomassa ja liepeillä on ollut Mäntän taloon kuuluva Vuolleniemen torppa, joka on kartalla ensimmäisen kerran 1888. (Torpankontrahti 27.7.1887) Niemeä on raivattu kivistä, ojitettu ja ojia täytetty kivillä. Kivillä on myös pengerretty korkeuskäyrän 106 m mpy. mukaista rantaterassia. Alueella on toistakymmentä erimuotoista kiviladeltaa ja röykkiötä halkaisijaltaan 1-10 m.

NOKIA

NOKIA KULJU 1

536 01 0030

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Asutushist: asuinpaikka
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6819 05 y: 2464 44
 p: 6824 35 i: 3304 64
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 10,6 km länteen.
 Huomiot: Kivikautisen asuinpaikan eteläosassa, entisen pellon reunalla on mahdollisesti ollut myös historiallisen ajan rakennus päätellen tiilen ja hiilen runsaudesta

yhdessä koepistossa. Kivikautisesta asuinpaikasta n. 140 m etelään, tien itäpuolella, loivalla itärinteellä on historiallisen ajan asutuksen jäännöksiä - kivikasoja, kivijalka yms. Paikalla on vanhan peruskartan mukaan (1975) vielä 1970-luvulla ollut ainakin yksi talo ja ulkorakennus. (Adel: nro 30)

NOKIA KOSKENMÄKI

1050 00 7498

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2123 05 Nokia
 x: 6817 56 y: 2472 44 z: 105
 p: 6822 50 i: 3312 56
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 3,1 km lounaaseen.
 Huomiot: Röykkiö 1: mahdollisesti kiukaan raunio metsässä, muodoltaan lähes suorakulmainen, mitat 2,5 x 2,5 x 0,5 m. Röykkiö 2: metsikön laidalla oleva soikeahko viljelyröykkiö, mitat 4 x 3 x 0,6 m.

NOKIA PÖLLÖNVUORI

1000 00 7489

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kuoppa, röykkiö
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6817 26 y: 2469 08
 p: 6822 35 i: 3309 19
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 6,3 km länteen.
 Huomiot: Pöllönvuoren SW-osassa olevan tasanteen eteläreunalla on kaksi kuoppaa, joiden mitat ovat 6,7 x 4,7 x 1,3 m ja 2,6 x 1,5 x 0,9 m. Isomman kuopan lounasireunaan on kasattu kiviä n. 2,5 x 1,5 m kokoiseksi röykkiöksi. Kuoppien tarkoitus on epäselvä. Vuoren NW-rinteellä, navetasta n. 70 m ESE on lähes suorakulmainen kuoppa, mitat n. 4 x 4 x 1 m joka lienee säilytys- tai kellarikuoppa.

NOKIA KNUUTILA

1000 00 7490

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Liikennehist: silta, talonpaikka
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 25 y: 2465 84
 p: 6823 49 i: 3306 00
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 9,3 km länteen.
 Huomiot: Knuutilan kartanon päärakennuksesta 80 m ja 240 m koilliseen on kartanoon kuuluneiden rakennusten raunioita sekä pieni vanha rautatiesilta.

NOKIA OLLILA

80 536 01 0003

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita, kivrakenne maarakenne
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 08 y: 2467 66
 p: 6823 24 i: 3307 81

Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Huomiot: Ollilan rautakautisella rökkiöalueella on rautakautisten jäänteiden lisäksi epämääräisiä kiviraunioita ja kuoppia.

NOKIA LAURILA

↳ 536 01 0005

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: uusiaika
 Laji: Asutushist: rakennuksen perusta
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6817 64 y: 2468 39
 p: 6822 76 i: 3308 52
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 6,9 km länteen.
 Huomiot: Nokianvirran pohjoispuolella, rannasta n. 200 m, Korvolan kylän Laurilan talon pihapiirissä. asuinrakennuksen SE-puolella, n. 9 m päässä sijaitsee vanhaan talliin vieneen parvisillan kiviperustus. Päätien varrella, vanhan asuinrakennuksen SE-puolella sijaitsee ns. pölkkynavetan kiviperustus. Rakennus ajoittunee 1800-tai 1900-luvulle. Talli, navetta ja kaksi asuinrakennusta ovat aikoinaan muodostaneet suljetun pihan.

NOKIA RANTAVAINIO

↳ 536 01 0008

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio, kivirakenne
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6816 79 y: 2469 44
 p: 6821 87 i: 3309 53
 Tutkijat: Erä-Esko A 1947 tarkastus, Renvall 1985 tarkastus, Adel V 2000 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 8
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 6,1 km länteen.
 Huomiot: Nokianvirran eteläpuolella olevan Kennolan kylän Mikkolan talosta n. 140 m WNW, peltosaarekkeessa, sen itäpäässä pellon reunalla sijaitsee 3x4x0,4 m kokoinen peltoröykkiö, joka on kasattu erikokoisista kivistä ison, mutta matalan maakiven tai kalliopaljastuman viereen. Osittain sammalen ja ruohon peitossa. Mikkolan talosta n. 200 m NW, vanhan heinäladon SW-puolella, ladon ja pellon välissä sijaitsee kalliopohjaisella kumpareella, ladon W-kulmasta n. 1,5 m S, historiallisen ajan latomus, latoon vieneen parvisillan perustus, sen N-kulma. Latomuksen mitat 1,5x1,5 m. Alueella mahdollinen polttokenttäkalmisto.

NOKIA PELTOAHO

↳ 536 01 0042

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6812 07 y: 2460 64
 p: 6817 56 i: 3300 52
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Viite: Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset 1996, nro 42
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 16,1 km länteen.
 Huomiot: Peltojen keskellä olevalla viljelemättömällä alueella on aikaisempien inventointi- ja kartoitustietojen perusteella yli 50 rökkiötä, joista suurin osa on pelkistä kivistä rakennettuja, ilmeisesti kaski- tai peltoraunioita. Alueella todettiin melko runsaasti pellolta raivattuja kiviä - kasoina ja yksittäisiä, joita kaikkia ei ole merkitty karttoihin. Suuri osa kartoitetuista rökkiöistä on pieniä tai hyvin epämääräisiä.

Peltoröykkiöiden lisäksi alueella todettiin selkeitä vanhoja pelto-ojia. Alueen länsiosasta saadut löydöt viittaavat siihen, että paikalla on mahdollisesti sijainnut rautakautinen asuinpaikka tai tasaisen maan kalmisto, jonka päälle on myöhemmän toiminnan seurauksena kasaantunut kiviä. Selvästi kalmistoon viittaavia löytöjä paikalta ei kuitenkaan ole. (Adel nro 42)

NOKIA KULJU 3

ks. 536 01 0048

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 80 y: 2461 75
 p: 6824 23 i: 3301 94
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 13,3 km länteen.
 Huomiot: Kivikautinen asuinpaikka Piikkilänjärven NE-rannalla, loivasti lounaaseen laskevalla hiesupellolla. Asuinpaikka jatkuu mahdollisesti jonkin verran myös pellon S-puolella olevaan lehtipuumetsikköön, jossa sijaitsee historiallisen ajan peltoröykkiö. Röykkiö on halkaisijaltaan 3 m, korkeudeltaan n. 0,6 m, osittain sammaloitunut; kivien koko vaihtelee pääasiassa 0,3-0,4 m välillä. (Adel: nro 48)

NOKIA KESÄNIEMI 4

ks. 536 01 0049

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kuoppa
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 23 y: 2461 19
 p: 6823 68 i: 3301 35
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 13,9 km länteen.
 Huomiot: Rautakautiseksi raudankäsittelypaikaksi tulkitun muinaisjäännöksen liepeillä, talosta n. 35 m itään, harjanteen laella sijaitsee pyöreä, halkaisijaltaan 4 m ja syvyydeltään 1 m oleva kuoppa, jonka reunoilla kulkee 0,5 m leveä ja 0,2 m korkea maavalli. Kuoppa (kellarikuoppa?) liittyy selvästi paikan historiallisen ajan asutukseen. (Adel: nro 52)

NOKIA SADANLEUKALUUT 1

ks. 536 01 0053

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2121 11 Suoniemi
 x: 6818 54 y: 2459 69
 p: 6824 06 i: 3299 87
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,4 km länteen.
 Huomiot: Kivikautisen asuinpaikan itäosassa, välittömästi kahden kesämökin välisen linjan N-puolella, ison männyn juurella todettiin epämääräinen historiallisen ajan kivirakenne, mahdollisesti rakennuksen kiukaan perustus, jonka mitat ovat 4 x 4 m, korkeus n. 0,5 m. Raunio on muodoltaan lähes kolmiomainen, sen NE-kulma on suora ja melko selkeä, muuten rakenteen reunat ovat epämääräisiä. (Adel nro 53)

NOKIA SADANLEUKALUUT 2

1000 00 7507

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2121 11 Suoniemi
 x: 6818 48 y: 2459 94
 p: 6823 99 i: 3300 11

Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,2 km länteen.
 Huomiot: Pellon eteläreunalla, mökkitien W-päästä 10 m, kesämökin N kulmasta 20 m NW, loivalla lounaisrinteellä sijaitsee kiven- ja maansekainen röykkiö, jonka halkaisija on 2 m ja korkeus 0,5 m. 10-30 cm:n kokoisten kivien seassa on runsaasti tiilenpaloja ja jonkin verran hiiltä. Vanhan pellon W-päässä, sen SW-reunalla, rantaterassilla, pienen poukaman lähellä sijaitsee 0,2-0,5 m kokoisista kivistä kasattu ja karikkeen peittämä peltoröykkiö, jonka halkaisija on 3 m ja korkeus 0,3 m. Myös vanhan pellon S-reunalla, mökkitien N-puolella on pellonraivauskivikko. (Adel nro 60).

NOKIA PYYMÄKI

1000 00 7502

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 69 y: 2463 29
 p: 6824 05 i: 3303 47

Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 11,8 km länteen.
 Huomiot: Ent. torpan pihapiirissä on kivilatomus. Rakenne sijaitsee päärakennuksen SW-kulmasta 18 m SSW ja ulkorakennuksesta lähes suoraan etelään, heinikolla, loivalla lounaisrinteellä. Latomus on lähes neliönmuotoinen, mitoiltaan 4,8 m x 4,4 m, korkeudeltaan 0,4 m. Rakenne on lähes kokonaan turpeen ja ruohon peitossa. Tarkastuksen yhteydessä latomuksen itäosaan tehtiin pieni koekuoppa, josta tuli melko runsaasti tiiltä, lasia, jonkin verran punasavikeramiikkaa, palamatonta luuta ja pieni muovin pala. Talosta n. 80-90 m ESE, Kuljuntien ja sivutien läntisestä risteyksestä 25 m S, vanhan pellon SW-reunalla sijaitsee peltoröykkiö. (Adel: nro 61)

NOKIA KAKKURI

1000 00 7503

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2123 02
 x: 6814 20 y: 2460 92
 p: 6819 67 i: 3300 90

Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,0 km länteen.
 Huomiot: Vanhan ja nyt kesäkäytössä olevan Kakkurin torpan alueella on lukuisia historiallisen ajan rakenteita. Kyseessä on laaja ja suhteellisen hyvin säilynyt viljely- ja asutusjäännöskokonaisuus, johon liittyy myös vanhaa rakennuskantaa ja joka kuvaa hyvin 1800-luvun torppariasutusta ja -taloutta (Adel nro 65).

NOKIA YLI-HEMMINKI

Rauh.lk: 3 1000 00 7504
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kuoppa
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6812 24 y: 2460 22
 p: 6817 75 i: 3300 11
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 16,4 km länteen
 Huomiot: Isomman peltosaarekkeen SW-osassa todettiin halkaisijaltaan n. 8 m oleva, melko tiheän kasvillisuuden peittämä kiven- ja maansekainen kumpare, jonka koekuopituksessa löydettiin tiilenpaloja, hiiltä ja kiviä sisältävä, n. 20 cm paksu, ruskea hietamultakerros. Kumpareen lähellä on vanha tiilikasa. Vahalahdentien NE-puolella, Yli-Hemmingin vanhan asuinrakennuksen vastapäätä, ns. Hamppumaalla, humalatarhan takana, koivikossa, n. 15 m tiestä sijaitsee historiallisen ajan kuoppa, jonka mitat ovat n. 8 x 3 m, syvyys 1 m. Kuopan SE-puolelle tehdystä koekuopasta löytyi vähän tiiltä. (Adel nro 67).

NOKIA VANHA-MATTILA

Rauh.lk: 3 1000 00 7505
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6811 29 y: 2460 50
 p: 6816 78 i: 3300 34
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 16,6 km länteen.
 Huomiot: Vanhan-Mattilan tilan alueella, pihapiirissä ja sen lähiympäristössä on seuraavat historiallisen ajan rakenteet:
 1) Kiviaita tai kivetty terassin reuna.
 2) Rakennuksen pohja
 3) Em. rakennuksen pohjan alla, sen NE-osassa on iso, vanha kellari
 4) Toinen vanha kellari sijaitsee tontin NE-ajan tuntumassa (Adel nro 70).

NOKIA VAHALAHDEN KOULU

Rauh.lk: 3 1000 00 7506
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6812 47 y: 2460 46
 p: 6817 96 i: 3300 36
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 16,1 km länteen.
 Huomiot: Kiviaita sijaitsee koulupihan portin N-puolella, S-N-suuntaisen Sarkolantien E-puolella, bussipysäkin kohdalla, 5 m tienreunasta. Aidan pituus on 13 m, leveys n. 1,0-1,5 m, korkeus 0,7 m. Koostuu kahdesta kerroksesta 0,3-0,7 m kokoisia kiviä, osittain sammaloitunut. Kiviaidan itäpuolelle on tehty terassitasanne, joten aidan itäreunaa ei näy. (Adel nro 72).

NOKIA UUSI-PIRJOLA

1000 00 7507
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio, kiviaita
 Kartta: 2123 02 Siuro

x: 6814 52 y: 2461 46
 p: 6819 97 i: 3301 45
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 14,4 km länteen.
 Huomiot: Vesakkoa kasvava, n. 60 m x 10-15 m laaja vanha pelto sijaitsee mäellä, kahden kumpareen välisessä notkossa, Sarkolasta Ruolahteen vievän SSW-NNE-suuntaisen tien itäpuolella, n. 10 m siitä. Peltoa ympäröivät kolmelta sivulta kiviaidat tai kiviaidanmuotoisiksi kasatut pellonraivauskivikot ja tavallisemmat, muodoltaan epämääräiset peltoröykkiöt. (Adel nro 73).

NOKIA KAUNIAINEN

1000 00 1963

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita, kiuas kiviaita
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6819 08 y: 2460 76
 p: 6824 55 i: 3300 96
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 14,3 km länteen.
 Huomiot: Kauniaisten kartanon alueella on useita rakennusten perustuksia, joista osassa näkyvissä maatuneita puurakenteita, betonirakenteita ja kaikkien ympäristössä tiilen paloja. (Adel nro 75).

NOKIA VAUNUVUORI

1000 00 7508

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kivirakenne, röykkiö
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 86 y: 2462 99
 p: 6824 23 i: 3303 18
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Nokia 76
 Huomiot: Tarkemmin ajoittamattomia, todennäköisesti historiallisia kivröykkiöitä kuusimetsässä, Vaunuvuoren juurella, loivalla etelärinteellä. Useita suhteellisen epämääräisiä röykkiöitä, jotka koostuvat melko pienistä kivistä. Lisäksi alueella on paikoin näkyvissä muinaista rantakivikkoo, joten ihmisen kasaamien röykkiöiden erottaminen ei ole aina mahdollista. (Adel nro 76).

NOKIA KULJUN KOULU

1000 00 7509

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2123 02 Siuro
 x: 6818 60 y: 2463 72
 p: 6823 94 i: 3303 90
 Tutkijat: Adel V 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 11,4 km länteen.
 Huomiot: Kiviaita sijaitsee Kuljun koulun SW-puolella, pihapiiritasanteen S-reunalla, talusrakennuksen SE-puolella, Kuljuntiestä n. 100 m S. Aidan pituus on n. 15 m, leveys 0,5-1,0 m, korkeus 1,0-1,2 m. Kiviaita on osittain sammaloitunut, sen länsipään N-puolelle on kaivettu neliön muotoinen kuoppa, mitoiltaan n. 4 x 4 m. Ent. Kiimälän torpan paikka sijaitsee Kuljuntien N-puolella, koulusta n. 120 m NW, omakotitalon NE-puolella olevalla, heinää ja pensaikkoa kasvavalla joutomaalla. Sähkölinjasta n. 30 m N, ison tuomen alla sijaitsee pitkänomainen, n. 4 m x 1,5 m

kokoinen ja 0,7 m syvä kuoppa. Siitä n. 20 m S, lähes välittömästi sähkölinjan N-puolella on n. 5 x 5 m laajuinen ja n. 0,5 m korkea kumpare, jossa useita n. 0,5 x 0,5 m kokoisia, pääasiassa ilmeisesti louhittuja kiviä mahdollisesti rakennuksen perustusten jäännökset. (Adel nro 78).

NOKIA HUMALOJA

1000 00 7510

Rauh.lk: ~~3~~ ?
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2123 01
 x: 6806 30 y: 2467 06
 p: 6811 50 i: 3306 67
 Sijainti: Paikka sijaitsee Nokian kirkosta 15,2 km lounaaseen, Tottijärvellä, Jänijärven eteläpään etelärannalla.
 Huomiot: Paikka ei ole tarkastettu. Kivinen mäki, jonka laella Kuninkaankartaston perusteella 1700-luvun autoitunut kylätontti. Mäen länsilaidalla nyt ulkorakennuksia, muutoin rakentamaton paikka. Kuninkaankartasto kartta 259, s. 287.

maailman my.

ORIVESI

ORIVESI ERÄJÄRVI ERÄPYHÄ

ei

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Kartta: 2141 09
 x: 6829 90 y: 2523 69
 p: 6832 47 i: 3364 32

PARKANO

PARKANO KAIRONIEMI

1000 00 6413

Rauh.lk: 3 (ei muinaisjäännökseksi katsottu kohde) ?
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: mylly
 Kartta: 2211 09 Parkanon asema
 x: 6880 23 y: 2449 44 z: 106
 p: 6886 22 i: 3292 47
 Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Parkanon kirkosta 1,4 km N, Kairolammen länsipäästä laskevan Viinikanjoen yläjuoksulla, kosken pohjoisrannalla, sillan itäpuolella.
 Huomiot: Joen rannan jyrkällä penkereellä on historiallisen ajan raunioituneita rakenteita. Lisäksi koskessa on osittain vedessä havaittavissa hirsirakenteita, mahdollisesti jalkamylyyn kuuluneen uittorännin jäänteitä.

PIRKKALA

PIRKKALA HEIKKILÄ

604 01 0021

Rauh.lk: 3

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: rökkiö, kivirakenne
 Kartta: 2123 04 Vesilahti
 x: 6808 46 y: 2475 73
 p: 6813 26 i: 3315 43
 Tutkijat: Soininen T-L 1998 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 8,7 km etelään, osin ketomaisella, osin rehevän ruohokasvillisuuden peittämällä, harvapuustoisella entisellä tonttialueella.
 Huomiot: Rökkiö on soikea, lounais-koillissuunnassa pituus 5,7 m, leveys 3,8 m ja korkeus n. 0,6 m. Se on ilmeisesti viljelysrökkiö. Toinen kivirakenne, suorakaiteen muotoinen kiveys, sijaitsee noin 10 m kaakkoon rökkiöstä. Se on kooltaan noin 5x4 m ja korkeudeltaan noin 20 cm. Kiveys on ladottu halkaisijaltaan 20-30 cm kokoisista kivistä ja yläpinnalta tasoitettu asettamalla kivien väleihin pieniä kiviä. Kiveyksen eteläpuolella on siihen liittyvä, suorakaiteen muotoinen painanne, jonka eteläreunalla on kiviä. Nämä yhdessä muodostavat ilmeisesti rakennuksen pohjan.

PIRKKALA TURRI

1000 00 7517

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Kartta: 2123 05 Pirkkala *Nokki*
 x: 6818 10 y: 2479 70
 p: 6822 70 i: 3319 84
 Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 2,8 km itään.
 Huomiot: Omakotialueella sijaitseva maakivi, johon on hakattu n. 2-3 cm läpimittainen pyöreä ja jyrkkäreunainen kuoppa, jonka syvyys on 1 cm. Sen ympärille on hakattu läpimitaltaan n. 5-6 cm rengaskuvio, jonka leveys on 0,5-1 cm ja syvyys noin 0,5 cm. Hakkaus on noin puolen metrin läpimittaisessa, 10-15 cm maan pinnan yläpuolelle kohoavassa maakivessä.

PIRKKALA SOUKONKALLIO

1000 00 7512

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2123 08 Pirkkala
 x: 6818 08 y: 2480 68
 p: 6822 64 i: 3320 81
 Tutkijat: Tunteamaton 1998 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pirkkalan vanhasta kirkosta 3,7 km itään.
 Huomiot: Kiviaita on v. 1998 inventoinnin aikana ollut noin 120-130 m pitkä, mutta sitä on sittemmin purettu molemmista päistä lähes puolet alkuperäisestä pituudesta. Paikalle on rakennettu rivitaloja, jolloin aita on jäänyt piha-alueiden väliin. Aita on itä-länsisuuntainen, noin 1 m paksuinen ja korkeimmalta kohdaltaan n. 1m korkuinen. Se on rakennettu enimmäkseen suurista, särmikkäistä liuskelohkareista.

PIRKKALA TURRIN UIMALA

1000 00 7513

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2123 05 Nokia

x: 6818 15 y: 2479 60
p: 6822 76 i: 3319 74

Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
Huomiot: Kiviterasseja Pyhäjärven rantaan laskevalla rinteellä. Terassit, joiden reunat on ladottu kivistä, ovat muutaman kymmenen sentin korkuisia ja muutaman metrin levyisiä. Ne ovat rinteeseen suuntaisia (itä-länsi) 20-30 m pituisia. Terasseja on ainakin 2-3 päällekkäin rinteessä. Terassit ovat ilmeisesti jäännöksiä puutarhasta. Paikalla ei enää näy koriste- tai viljelykasveja, mutta paikka on nykyään luonnontilassa ja siellä kasvaa metsää. Paikalla on ilmeisesti ollut huvila.

PIRKKALA HEIKKILÄ

1000 00 7514

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kellari
Kartta: 2123 05 Nokia

x: 6818 75 y: 2479 72
p: 6823 35 i: 3319 89

} vint

p = 6820 124 ; = 3319 737

Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
Huomiot: Kellari- tai säilytyskuoppia Sikojoenlaakson tuntumassa Heikkilän talon pihapiirissä, mäenrinteellä. Kuopista yksi on selkeä käytöstä poistettu kellari ja kaksi muuta ovat luultavasti olleet samassa käytössä. Viimeksi mainittujen koko on n. 3x2 m ja syvyys 1,5m. Molemmissa maa on kaivettu valliiksi kuopan ympärille ja sen reunat ovat jyrkät. Seinämissä on jonkin verran ladottua kiveystä. Toisessa on lisäksi alarinteen puolella etelässä siihen johtava, kaivettu, noin metrin levyinen käytävä. Näistä luoteeseen tilanrajalla on ensin mainittu selväpiirteinen kellarikuoppa.

PIRKKALA KOMPERINMÄKI

1000 00 7515

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: uurros
Kartta: 2123 08 Pirkkala
x: 6817 71 y: 2482 54
p: 6822 18 i: 3322 66

Tutkijat: Soininen T-L 1998 inventointi
Huomiot: Pellon laidassa, lehtimetsässä sijaitseva 1m läpimittainen ja 20 cm paksuinen laakea irtokivi, johon on hakattu kuoppa. Kuopan läpimitta on noin 5 cm, suppilomainen, keskiosastaan syveten selvästi poratuksi reiäksi. Reiän syvyys on noin 3 cm ja halkaisija 2-2,5 cm. Välittömästi kiven länsipuolella on vallimainen pienistä kivistä koostuva kiviraunio, joka on ilmeisesti muodostunut raivattaessa kiviä länsipuoliselta alueelta, joka on ollut viljeltynä.

PÄLKÄNE KYLÄNNIEMI 2

1000 00 7516

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: Tunnistamaton: kuoppa
Kartta: 2141 07 Aitoo
x: 6806 04 y: 2524 13
p: 6808 62 i: 3363 67

Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 10,1 km itään, Pajalahden ja Hasialahden välisen peltoalueen lounaisreunalla, mäen rinteessä.
Huomiot: Paikalla on viisi soikeaa, noin 1 m syvyistä ja halkaisijaltaan n. 2 metristä kuoppaa. Perimätiedon mukaan kuopat ovat nauriskuoppia (Saarinen nro 19).

PÄLKÄNE**PÄLKÄNE KYTTÄLÄNSAARI**

1000 00 2127

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: louhos
 Kartta: 2141 04 Pälkäne
 x: 6805 21 y: 2518 41
 p: 6808 05 i: 3357 91
 Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 4,4 km itään, Pälkäneveden eteläosassa olevassa Kyttälänsaarella.
 Huomiot: Kalliojyrkänteen edustalla on kivilouhikko, jonka lohkareissa on riviin hakattuja, n. 10 cm pituisia koloja. Paasiksi kiilaamalla hakattuja kiviä on sekä vedessä että alkuperäisellä paikallaan rannassa. Kivilaji on punertavaa graniittia. Paikka on kivenlouhintapaikka.(Saarinen nro 21).

PÄLKÄNE SEITTYENNIEMI

1000 00 7517

Rauh.lk: 3 ?
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: louhos
 Kartta: 2141 01 Saarikylät
 x: 6804 30 y: 2508 18
 p: 6807 61 i: 3347 65
 Tutkijat: Saarinen R 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 6,3 km länteen, Seittyenniemen leirikeskukseen saunarakennuksen edustalla olevalla rannalla.
 Huomiot: Kivenlouhintapaikka on kahden pienen poukaman välisessä niemekkeessä. Noin 5 m rannasta on maakivirykelmä jonka kivistä neljässä on louhimiseen viittaavia rinnakkaisia uurteita. Kiviä on kiilaamalla louhittu todennäköisesti kotitarpeisiin. Jäljelle jääneissä pinnoissa on erotettavissa rinnakkaisia matalia uurteita. Suurin kivi on halkaisijaltaan yli 5 m. Sen pinnassa on merkkejä louhinnasta kolmessa kohdassa. (Saarinen nro 22)

PÄLKÄNE PITKÄPELLONTIE

1000 00 7518

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2141 04 Pälkäne
 x: 6801 59 y: 2514 33
 p: 6804 62 i: 3353 67
 Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 1,8 km etelään, Kankahaisten kylän pohjoisrajalla, Paavolanharju-nimisen asuinalueen pohjoislaidalla.
 Huomiot: Kiviaita on luoteis-kaakko -suuntainen kaarenmuotoinen pituudeltaan noin 24 m, korkeudeltaan ja leveydeltään 0,8-1,1 m. Aita on rakennettu halkaisijaltaan 0,4-1,0 m kokoisista kivistä kahden ison maakiven väliin. Rakennelman keskiosassa on kaksi maakiveä, jotka jakavat aidan kolmeen osaan. Aidassa erottuu kolme sammaloitunutta kivikerrosta.

PÄLKÄNE JOENSUU

1000 00 7519

Rauh.lk: 3

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2132 06 *Laitk&ale*
 x: 6794 41 y: 2519 79
 p: 6797 20 i: 3358 80
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 10,5 km kaakkoon.
 Huomiot: Paikkaa ei ole tarkastettu. Pellossa vanha kylätontti.

PÄLKÄNE SAPPEENVUORI

1000 00 2120

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: louhos
 Kartta: 2141 07 Aitoo
 x: 6808 60 y: 2526 58
 p: 6811 06 i: 3366 23
 Tutkijat: Saarinen R 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 13,2 km itään, Sappeenvuoren lounaisrinteessä, kylän itäpuolella.
 Huomiot: Sappeenvuoren rinteestä on perimätiedon mukaan vielä vuonna 1912 haettu kiveä rakentamistarkoituksiin. Paikalla on mm. ehjä myllynkivi ja yksi aihio. Useissa alueella sijaitsevissa siirtolohkareissa havaittiin matalia pyöreitä uria reunapinnoissa, mikä viittaa raaka-aineen lohkomiseen niistä kiilaamalla.

RUOVESI

RUOVESI KAUTTU

1000 00 6725

Rauh.lk: *3 2*
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2231 02 *Ruovesi*
 x: 6872 25 y: 2505 62
 p: 6875 64 i: 3348 22
 Viite:
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 3,5 km etelään.
 Huomiot: Paikalla on ollut Kautun talonpaikka vielä 1790-luvulla. Talo on perustettu 1547-1561 välillä. Paikkaa ei ole tarkastettu.

RUOVESI RAJALAHTI PAKKA

1000 00 7520

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta:
 x: 6872 58 y: 2503 33
 p: 6876 08 i: 3345 95
 Viite: Isojakokartta 1793
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 3,0 km etelään.
 Huomiot: Paikalla on ollut talonpaikka vielä 1790-luvulla. Talo on perustettu 1550-luvulla. Paikkaa ei ole tarkastettu.

RUOVESI RAJALA

1000 00 7522

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton

Laji: Elinkeinohist: pyyntikuoppa
 Kartta: 2231 04 *Hyysynglä*
 x: 6869 31 y: 2514 76
 p: 6872 28 i: 3357 22
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 12,2 km kaakkoon, Väärinmajalta Korkeakoskelle vievän tien itäpuolella 135 m, Rajalan talon länsi-luoteispuolella 100 m, tieltä 20 m etelään.
 Huomiot: Mäen harjalla on 5 m halkaisijaltaan oleva kuoppa, n. 80 cm syvä. Kuopassa on matala valli. Kuopassa ei ole hiiltä tai nokea tms. terva- tai hiilihautaan viittaavaa, joten kyseessä saattaa olla pyyntikuoppa (vuomenkuoppa tai susikuoppa) ellei hiekanottoa paikka tai jokin muu rakenne. Maaperä alueella hiekka/hiekkainen moreeni.

RUOVESI LOILO

1000 00 7523

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: Elinkeinohist: pyyntikuoppa
 Kartta: 2231 05 *Väärinmaja*
 x: 6870 24 y: 2514 42
 p: 6873 23 i: 3356 92
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 11,4 km kaakkoon, Väärinmajalta Korkeakoskelle vievän tien varrella, Vilppulantien risteyksestä n. 1,6 km etelään, heti tien itäpuolella olevalla kankaalla, Loiloon menevän tien risteuksen eteläpuolella.
 Huomiot: Paikalla on tien lähetyvillä kolme isohkoa kuoppaa, joista kaksi kuoppaa aivan vierekkäin ja kolmas näistä 50 m päässä. Kuoppien halkaisija on vajaat 5 m ja syvyys vajaa metri. Kuopat lienevät hiekanottokuoppia, elleivät pyyntikuoppia.

SAHALAHTI → KANGASALA**SAHALAHTI KAITURI**

1000 00 7524

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2141 08 Pakkala
 x: 6819 79 y: 2521 66
 p: 6822 47 i: 3361 83
 Tutkijat: Lähdesmäki U 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Sahalahden kirkosta 4,2 km itään.
 Huomiot: Kiviaita sijaitsee peltoaukean länsireunassa pellon ja metsää kasvavan kalliomäen välissä. Kiviaita on vahvasti sammaloitunut n. 1-2 m leveä, n. 80 cm - 1 m korkea ja n. 27 m pitkä. Kiviä on paikoin useammassa kerroksessa. Suurimmat kivet ovat halk. n. 1 m pienempien ollessa n. 25-30 cm.

SAHALAHTI ISO-ARRA

1000 00 7525

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2141 08 Pakkala
 x: 6819 46 y: 2521 94
 p: 6822 12 i: 3362 09

Tutkijat: Lähdesmäki U 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Sahalahden kirkosta 4,4 km itään, Moltsian peltoaukean pohjoisosassa sijaitsevan kalliomäen laella.
 Huomiot: Kallion reunalla on kiviaita, pituus 20 m, leveys n. 1 m, korkeus n. 80 cm - 1 m. Kiviä on paikoin useassa kerroksessa, mutta osa aidasta koostuu yhdestä suurten lohcareiden muodostamasta kivikerrasta. Aita on vahvasti sammaloitunut. Kivien koko vaihtelee ollen halkaisijaltaan n. 30 cm - 1 m. Suurin osa rakennelmaa sijaitsee kalliopohjalla.

SAHALAHTI TISKARINSUO 1000 00 7526

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2141 08 Pakkala
 x: 6812 90 y: 2521 27
 p: 6815 60 i: 3361 12
 Tutkijat: Lähdesmäki U 1997 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Sahalahden kirkosta 6,7 km kaakkoon, Sahalahden ja Pälkäneen rajalla, Pälkäneen puolella sijaitsevan Tiskarinsuon pohjoispuolella, pienen suoalueen länsireunassa kohoavan jyrkkänousuisen moreenikumpareen laella.
 Huomiot: Paikalla on kiviaidan osia. Sen leveys on n. 70 cm - 1m, korkeus n 1 m ja pituus yhteensä n. 50 m. Kiviaines on sekä pyöreäsivuista että teräväsärmäistä lohkareita ja kivet ovat halkaisijaltaan 30 - 40 cm ja suurimmat 80 cm - 1 m. Aita on suureksi osaksi ehjä kumpareen laen reunoilla ja länsi- sekä itärinteillä, mutta aidan keskiosa mäen laella on rikkoutunut. Tiskarinsuon ympäristöön ja jyrkkien moreenimäkien alueeseen liittyy vanhaa perimätietoa metsärosvoista.

TAMPERE

TAMPERE REUHARINSAARI 1000 00 7527

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2123 09 Tampere
 x: 6824 10 y: 2486 00
 p: 6828 41 i: 3326 41
 Tutkijat: Nurminen T & Rajala U 1994 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 3,6 km luoteeseen.
 Huomiot: Saaren itäosan pohjoisrannan tuntumassa, pienen niemekkeen kannaksella sijaitsee kivirakenne, ilmeisesti muurinjäänös. Se sijaitsee etelään laskevalla rinteellä noin 22 m päässä järvenrannasta. Muurinjäänös on neliönmuotoinen, sivun pituus n. 5,5 m. Lounaiskulmassa on suuri maakivi. Pohjoisluoteis-puolelta rakennelma on avoin. Muurin jatkeena idässä on luontainen kivikko. Muuri on 0,9 m leveä ja sen korkeus on 0,7 m. Keskustassa on kivetön, 3 x 1,5 m kokoinen alue. Muuria on pengottu ja muutamia kiviä on ilmeisesti valahtanut reunasta.

TAMPERE TURTOLAN MAKASIINI 1000 00 7528

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Kartta: 2123 11 Messukylä
 x: 6818 52 y: 2491 94
 p: 6822 56 i: 3332 08

Sijainti: Paikka sijaitsee Tampereen asemalta 4,7 km kaakkoon.
 Huomiot: Silokalliolla sijaitsevan Turtolan makasiinin länsi- ja luoteispuolella, osittain viereisen päiväkodin aidan sisäpuolella, kallioon hakattuna useita nimiä ja vuosilukuja 1800-luvulta. Paikkaa ei ole tarkastettu.

TOIJALA TERISSAARI Akaa 1000 00 7529

Rauh.lk: 32
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiuas
 Kartta: 2114 11 Toijala
 x: 6786 56 y: 2495 90
 p: 6790 45 i: 3334 57

Sijainti: Paikka sijaitsee Toijalan kirkosta 3,8 km koilliseen.
 Huomiot: Röykkiö sijaitsee Terissaaren keskiosassa, Terissaaren talosta n. 15 m itään. Röykkiöstä on leikattu pohjoissivulta noin kolmannes pois. Alun perin röykkiö on ollut pyöreä, halk. n. 4,2 m, kork. n. 0,4 m. Röykkiön profiili on säännöllisen kupera. Kivien koko on noin alle 20 cm - 40 cm. Röykkiön itäpäässä osittain sen ulkopuolella on sitä korkeampi maakivi. Röykkiön kivistä osa on palaneita, hiekka noen sekaista. Röykkiöstä löytyi palaneen luun muru ja palanutta savea. Röykkiö on tulisijan, ilmeisesti kiukaan jäännös.

TOIJALA NULJUNKULMA 1000 00 7530

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Kartta: 2114 11 Toijala
 x: 6783 05 y: 2495 82
 p: 6786 95 i: 3334 33

Sijainti: Paikka sijaitsee Toijalan kirkosta 3,1 km itään.
 Huomiot: Tyrisevän ja Kurvolan välisen Ilomäentien varrella on kivi, jossa on hakkauksia. Tielaitoksen leventäessä tietä kivi on kaadettu tien sivuun. Kiven koko on 1,7m x 1,3m x 1,0 m. Kivi on ollut tien varrella, sileä pinta tielle päin. Maan yläpuolella on ollut vain pieni kulma (kork. noin 40 cm), jossa hakkaus on ollut sileässä pinnassa. Sileän pinnan maan yläpuolinen osa on ollut kolmiomainen. Hakkaukset ovat kahdessa rivissä, ylemmässä ollen vuosiluku "1763", ja alemmassa hakkaus "i:i:", mahdollisesti nimikirjaimet. Kyseessä on tutkija Jaakko Masosen mukaan merkkikivi, joka on ollut eri talojen hoidettavaksi määrättyjen tieosuuksien rajalla.

VALKEAKOSKI

VALKEAKOSKI EEROLA 908 00 0004

Rauh.lk: 32
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kellari
 Kartta: 2132 03 Valkeakoski
 x: 6797 73 y: 2501 68
 p: 6801 35 i: 3340 86

Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 2,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Eerolantien S-puolella, metsäautotien varressa n. 100 Eerolantieltä ja 19 m metsäautotieltä, sijaitsee historiallisen ajan kellarirakennelma. Rakennelma on tehty suorakaiteen muotoiseen 4,8 x 3,8 m maakumpuun, jonka keskellä on 40 cm syvä, läpimitaltaan 2,7 x 1,4 m kokoinen kuoppa. Kuopan SE-päädyssä on näkyvissä kiveystä. Mitään perustuksia ei ole havaittavissa kuopan ympärillä

mutta vuoden 1804 tiluskartassa alueelta näkyy talo jonkin matkan päässä pohjoiseen kohteesta.

VALKEAKOSKI UITTAMON RIIHIMÄKI

908 01 0022

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: asuinpaikka
 Kartta: 2132 02 Sääksmäki
 x: 6784 50 y: 2501 72 z: 100
 p: 6788 13 i: 3340 29
 Sijainti: Paikka sijaitsee Valkeakosken kirkosta 11,2 km etelään.
 Huomiot: Muinaisjäännös löytyi v. 1935 soranotossa, jolloin Jutikkala kävi tarkastamassa paikan. Keramiikan perusteella asuinpaikka ajoittuu ehkä 1200-1400-luvuille. Kokonaan tuhoutunut.

VAMMALA

VAMMALA HARSUN TALO

1000 00 7531

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja
 Kartta: 2121 08 Karkku
 x: 6815 59 y: 2449 37
 p: 6821 59 i: 3289 42
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 13,2 km koilliseen.
 Huomiot: Pajan paikka sijaitsee Vanha-Harsun päärakennuksen WSW-puolella ja jo puretun Iso-Harsun päärakennuksen kivijalan ENE-puolella, käytössä olevan kellarin eteläpuolella. Iso-Harsun ja Vanha-Harsun tonttien luoteispuolella kulkee Maakunnantie, lounaassa Asematie ja etelässä Vanha-Harsun tonttie. Iso-Harsun tontilla ei ole pystyssä olevia rakennuksia, osa päärakennuksen kivijalkaa ja kellariholvi on havaittavissa. Kooltaan 8x8 m alueelta, Vanha-Harsun rakennuksen ja Iso-Harsun perustuksen välillä, oli inventoinnissa havaittavissa nokinen kerros, josta löytyi pajakuonaa. Harsun talossa tiedetään asuneen kupariseppiä ja talolla tiedetään olleen paikkaansa useampaan kertaan vaihtanut tavallinen paja.

VAMMALA HARSUN PAJA

same hole

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja
 Kartta: 2121 08 Karkku
 x: 6815 64 y: 2449 43
 p: 6821 64 i: 3289 49
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 13,3 km koilliseen.
 Huomiot: Pajan paikka sijaitsee n. 400 m ENE Karkun asemarakennuksesta, Paloaseman pihan ja Vanha-Harsun talon koillispuolella olevan puron välissä. Inventointilöytöinä paikalta on mm palanutta savea ja kuonaa. Tien reunassa, nykyään tien leikkaamana on sijainnut paja vielä 1920-luvulla. Tieleikkauksessa voi havaita tummaa kerrosta ja kuonaa. Myös mäen eteläreunassa oli havaittavissa perustuksen jäänteitä.

VAMMALA RAJASAARI

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen *es my.*
 Laji: Muut: maalaus
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6805 04 y: 2446 87
 p: 6811 17 i: 3286 44
 Tutkijat: Taavitsainen J-P 1983 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 4,7 km itään.
 Huomiot: Kalliossa on maalattuja kuvioita, joista yksi on selvästi hakaristi. Tyrvään museon entisen hoitajan Esko Pietilän mukaan kyseessä voisi olla venäläisten maanmittarien maalaamia merkkejä, joita tiedetään muualta Vammalan alueelta. (Inventoinnissa v. 2000 kohdetta ei paikallistettu sammalpeitteen alta.)

VAMMALA UUNIMÄKI*1000 00 7532*

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6804 20 y: 2447 50
 p: 6810 30 i: 3287 03
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,3 km itään.
 Huomiot: Uunimäki on peltojen keskellä oleva länsiluode-itäkaakko -suuntainen noin 30 m pitkä ja 20 m leveä ja n. 3 m korkea kumpare. Mäen päällä on molemmissa päissä ja keskellä kaivannot. Koekuopista tuli nokimaata, sulanutta lasia ja paljon nauvoja. Kyseessä on ilmeisesti palaneen rakennuksen paikka.

VAMMALA KOTISUULINMÄKI*1000 00 7533*

Rauh.lk: *3 L*
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: paja, raudanvalmistus
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6806 40 y: 2444 50
 p: 6812 63 i: 3284 14
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 2,9 km koilliseen.
 Huomiot: Rautajoen Kotisuulinmäen röykkiön (joka todettu luonnonmuodostumaksi) eteläpuolella, noin viiden metrin päässä, tiestä noin 7m, pellolta siirrettyjen kivien välissä, koekuopasta mm. jäännökset nuotiosta, hevosenkengän nauvoja, kuonaa, palanutta savea. Paikalla on saattanut olla tilapäispaja. Kotisuulinmäen N - reunalla, tien W -puolella, n. 8 m tiestä koekuopasta jonkinlainen uunin pohja, mahdollisesti raudanpelkistysuunin pohja.

VAMMALA HIIDENMÄKI*1000 00 7534*

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2121 04 Kiikka
 x: 6802 48 y: 4385 55
 p: 6800 91 i: ~~3546 27~~ *32 77 830*
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 264,7 km itään.
 Huomiot: Viljelysröykkiöt (5 kpl) sijaitsevat Hiidenmäen etelärinteellä metsikössä ja röykkiö pohjoisrinteellä metsikössä.

VAMMALA HIIDENVAINIO*vrt: 912 01 0041*

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2121 04 Kiikka
 x: 6802 72 y: 4387 38
 p: 6801 24 i: 3548 09
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 266,5 km itään.
 Huomiot: Viljelysröykkiö sijaitsee voimalaitokselle johtavan tien koillispuolella, rautakautisesta röykkiöstä nro 149 n. 3 m kaakkoon. Röykkiö on pyöreä, kiven ja maansekainen viljelysröykkiö. Halk. n. 3,0 m, kork. n. 0,4 m.

VAMMALA KANKAANMÄEN PELTOSAAREKE

1000 00 7535

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6808 48 y: 2446 59
 p: 6814 62 i: 3286 32
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,9 km koilliseen.
 Huomiot: Kivikko 1 sijaitsee Kankaanmäen peltosaarekkeen pohjoisreunassa, peltotien eteläpuolella, Ollilan varaston NW-puolella, noin 125 m Siirilän talosta kaakkoon. Eri kokoisista kivistä koottu pellonraivauskivikko kulkee Ollilan rantamökille vievää tietä pitkin vanhan ojan molemmin puolin. Kivikko 2 sijaitsee peltosaarekkeen itäpäässä, Ollilan varastorakennuksen kaakkoispuolella. Noin 50 x 40 m laajuinen kivikkoalue. Alue on ollut laitumena.

VAMMALA SOUKON GRAFIITTIKAIVOS

1000 00 7536

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Teollisuushist: kaivos
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6806 46 y: 2447 75
 p: 6812 54 i: 3287 39
 Viite: Piilonen J, Sastamalan historia 3 (150)
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,8 km itään.
 Huomiot: Paikka on tarkastamatta

VAMMALA LAMMASLUOTO

1000 00 7537

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kuoppa
 Kartta: 2121 07 Vammala
 x: 6808 58 y: 2447 16
 p: 6814 69 i: 3286 89
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 6,4 km koilliseen.
 Huomiot: Lammasluodon keskiosassa, kesämökin SE -kulmasta 35,5 m suuntaan 184 goonia, saaren lounaisosaan vievän polun itäpuolella, sijaitsee pyöreähkö kuoppa, halkaisijaltaan 1,5 m, syvyys n. 0,3 m. Pohjassa maakivi. Toinen kuoppa sijaitsee Lammasluodon keskiosassa, kesämökin SE -kulmasta 43,7 m, saaren lounaisosaan vievän polun itäpuolella. Kuoppa on soikeahko, kooltaan 4,7 x 3,2 x 0,7 m.

VAMMALA RAIPIA

1000 00 7538

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 07 *Vammala*
 x: 6807 96 y: 2446 61
 p: 6814 09 i: 3286 32

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 257, s. 285.
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 5,6 km koilliseen.
 Huomiot: Pieni kylätontti kallioisella rantaan ulottuvalla niemekkeellä. Ranta kokonaan rakennettu, ja mäen laella on mökkitie. Maisema on eheä pohjoiseen kirkon suuntaan, muutoin tontti on enimmiltä osin sekoitettu (tie mäen päällä). Ei maanpäällisiä jälkiä asutuksesta.

VAMMALA HAAPANIEMI

1000 00 7539

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kylän paikka
 Kartta: 2121 10 *Lantula*
 x: 6808 72 y: 2451 34
 p: 6814 64 i: 3291 08

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite: Kuninkaan kartasto kartta 258
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vammalan kirkosta 10,0 km itään.
 Huomiot: 1700-luvun kylätontin ala on ollut kokonaisuudessaan peltona, nyt osin mökkitonttina.

VILPPULA**VILPPULA SIROLA**

1000 00 7540

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita, peltoraunio
 Kartta: 2232 01 Pohjaslahti
 x: 6891 80 y: 2505 46
 p: 6895 18 i: 3348 97

Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 24,1 km luoteeseen.
 Huomiot: Vanhan pellon luoteisreunalla sijaitsee sammaloitunut kiviaita. Aidan leveys on n. 1 m, korkeus n. 60-70 cm. Kivikerroksia erottuu kolme, kooltaan kivet ovat 20-50 cm. Vanhan pellon itäpuolella on kolme viljelysröykkiötä. 1. Röykkiö:n muoto on soikea, koko 4,1 x 2,2 x 0,6 m. Röykkiö on lähes kokonaan sammalen peitossa, kivet ovat 20-50 cm kokoisia. 2. Röykkiö sijaitsee pellon kaakkoisreunassa. Se on muodoltaan lähes kolmiomainen, halk. 4m, kork. n. 1 m. Röykkiö on lähes kokonaan sammalen peitossa. 3. Röykkiö on pitkänomainen, keskiosaltaan muistuttaa kiviaitaa. Röykkiön lounaisosassa kivien alla on iso maakivi. Leveys röykkiön keskiosassa on alle 1 m, koillis- ja lounaisosassa 1-1,5 m. Röykkiö on sammaloitunut, kasvaa katajaa ja pihlajaa. (Adel nro 3).

VILPPULA KULMALA

1000 00 7541

Rauh.lk: 3

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: kiviaita
 Kartta: 2232 01 Pohjaslahti
 x: 6896 35 y: 2506 47
 p: 6899 68 i: 3350 19
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 26,1 km luoteeseen.
 Huomiot: Tien SE-puolella, Kulmalan talon NE-kulmasta 19 m päässä, sijaitsee kiviaita, joka on osittain tuhoutunut sillä aidan länsiosasta on otettu kiviä v. 1953 rakennetun talon perustuksiin. Aidan itäosa on säilynyt suhteellisen hyvin, sen leveys on 1-1,5 m, korkeus 0,5-0,7 m. Aita on rakennettu 20-50 cm kokoisista kivistä, 2-3 kerrokseen. Aita on sammalen peitossa. (Adel nro 17).

VILPPULA HONKO

1000 00 7542

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: Elinkeinohist: kivirakenne, kiviaita
 Kartta: 2231 05 *Vääninmaja*
 x: 6878 75 y: 2518 22
 p: 6881 55 i: 3361 11
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 7,3 km länteen.
 Huomiot: Esihistoriallinen irtolöytöpaikka sekä historiallisen ajan peltoröykkiöitä ja kiviaitoja

VILPPULA YLÄ-KOLHO

1000 00 7543

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: rakennuksen perusta
 Kartta: 2232 07 Kolho
 x: 6891 17 y: 2526 99
 p: 6893 55 i: 3370 45
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 12,7 km pohjoiseen.
 Huomiot: Ylä-Kolhon talosta n. 30 m N sijaitsee vanha navetta, jonka N-puolella tilan rajaa pitkin kulkee kivinen ramppi, joka on rakennettu vuosisadan alkupuolella hiilikärrykiskoja varten ja liittyy Kolhon tilan lähellä sijainneen tervatehtaan toimintaan. Tien S-puolella, taloa vastapäätä, tien ja kellarin välissä on n. 5x6 m kokoinen aitan kivijalka.

VILPPULA KAVIOSAARI

1000 00 7544

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2232 01 Pohjaslahti
 x: 6893 20 y: 2502 84
 p: 6896 70 i: 3346 42
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 27,0 km luoteeseen.
 Huomiot: Saaren itä- ja keskiosissa on monin paikoin historiallisen ajan viljelyjäänöksiä pieniä vanhoja peltotilkkuja, viljelysröykkiöitä, kiviaidan muotoisia raunioita, vanhoja pelto-ojia ja kuoppia.

VILPPULA PUOLIVÄLINSAAARI

1000 00 7545

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2231 03 Tuuhoskylä
 x: 6888 80 y: 2506 05
 p: 6892 15 i: 3349 42
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 22,0 km luoteeseen.
 Huomiot: Saaren itä- ja koillisosassa on historiallisen ajan viljely- ja asutusjäännöksiä: pieniä vanhoja peltotilkkuja, vanhoja pelto-ojia, viljelysrykkiöitä, kiviaitoja, ja mm. raja-aitoja. Saaren kaakkoisrannalla on rakennuksen perustuksia ja vanhoja kellareita.

VILPPULA HIRMUSAARI

1000 00 7546

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2231 08 Vilppula
 x: 6878 01 y: 2520 92
 p: 6880 69 i: 3363 78
 Tutkijat: Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 4,6 km länteen.
 Huomiot: Saaren itäosassa olevan mäen SW -puolella, kesämökin ESE -puolella, etelään viettävällä rantarinteellä on n. 70 x 30 m kokoinen vanha pelto. Sen keskiosassa sijaitsee pyöreähkö 4 x 3 x 1 m kokoinen viljelysrykkiö. Paikoin on näkyvissä vanhoja matalia pelto-ojia.

VILPPULA MÄKITALO

1000 00 7547

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kivirakenne
 Kartta: 2232 01 POHJASLAHTI
 x: 6894 60 y: 2507 29
 p: 6897 89 i: 3350 93
 Tutkijat: Heikkurinen-Montell 1991 tarkastus, Adel V 1999 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 24,3 km luoteeseen.

VILPPULA MAJASUO

1000 00 6584

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta:
 x: 6877 41 y: 2522 21
 p: 6880 03 i: 3365 04
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 3,5 km länteen.
 Huomiot: Paikalla on 2,5 m halkaisijaltaan oleva kiven ja maan sekainen rökkiö, n. 40 cm korkea kiukaan raunio. Rökkiön juurelta koekuopasta on löydetty vanhaa tiiltä ja palanutta kiveä. Paikan nimen perusteella kiuas voisi liittyä vanhaan eräsijaan. Modernin tiilen esiintyminen viittaa nuorempaan, nykyaikaiseen asutukseen.

VILPPULA MAJANIEMI

1000 00 7548

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: ajoittamaton

Laji: Tunnistamaton: röykkiö
 Kartta: 2231 06 *Elänne*
 x: 6882 03 y: 2516 62
 p: 6884 90 i: 3359 67
 Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi
 Viite:
 Sijainti: Paikka sijaitsee Vilppulan kirkosta 9,6 km länteen, majaniemen kärjen etelärannalla, kärjessä olevasta mökkirakennuksesta 36 m kaakkoon, rannasta 20 m.
 Huomiot: Paikalla mökin pihamaalla, rannan tuntumassa, tasanteella matala ja vaatimaton kiviraunio. Paikan nimen perusteella raunio voisi olla eräsijan kiukaan jäännös.

VIRRAT

VIRRAT SAUKKOLAMPI 2

1050 00 2138

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: tervahauta
 Kartta: 2232 02 Kotala
 x: 6903 58 y: 2508 94
 p: 6906 78 i: 3352 99
 Tutkijat: Tuntematon tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Virtain kirkosta 20,8 km itään, Saukkolammesta n. 90 m etelään, metsätiestä 5 m pohjoiseen, mäntymetsässä pienellä kumpareella.
 Huomiot: Tervahauta on halkaisijaltaan 20 m. Hautaa reunustaa n. 5 m leveä ja 0,7 - 1,5 m korkea maavalli.

YLÖJÄRVI

YLÖJÄRVI LAHTELA *2*

1000 00 7549

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: kuoppa
 Kartta: 2124 07 Lempiäniemi
 x: 6833 02 y: 2480 50
 p: 6837 57 i: 3321 32
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 5,6 km pohjoiseen.
 Huomiot: Historiallisen ajan kuopat sijaitsevat Mäkkylän kylän Lahtelan talosta n. 140 m SSW, Näsijärven Vahantalahteen laskevan ojan pohjoisrannalla, suhteellisen jyrkällä SSW -rinteellä. Rinteen yläosassa, pellon reunasta n. 15 m sijaitseva kuoppa on selvästi kellarikuoppa, jossa on vielä puurakenteiden jäännöksiä. Toinen kuoppa, suurin niistä, sijaitsee edellisestä n. 20 m etelään, pellon reunasta n. 10 m W ja ojasta n. 20 m. Kuoppa on muodoltaan soikeahko, N-S -suuntainen, mitoiltaan 4 x 3 m, syvyydeltään n. 1 m. Kuopan ympärillä on matala valli. Kyseessä on mahdollisesti kellarikuoppa. Pienemmät kuopat saattavat olla säilytys- tai savenottokuoppia. Yksi sellainen kuoppa sijaitsee pellon N -reunasta n. 3 m, on muodoltaan lähes pyöreä, halk. 2,5 - 3 m, syvyys 0,4 m. Muita pieniä kuoppia tai kaivantoja, joista suurin osa on pieniä, matalia ja pyöreäköjiä, on pellon lähellä W- ja N -puolilla.

YLÖJÄRVI LAMMINPELTO

ks. 980 01 0522

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: talonpaikka
 Kartta: 2124 04 Mutala
 x: 6833 80 y: 2479 65
 p: 6838 39 i: 3320 51
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 6,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Kohde sijaitsee pellon reunalla, loivalla järveen laskevalla rinteellä, jossa saarekkeella on talon jäännöksiä. Paikalla on runsaasti tiiltä ja kiviä, joista osa on peräisin ilmeisesti pellosta ja osa mahdollisesti kivijalasta. Talonpohjan keskellä on ilmeisesti kellarin kuoppa, lähes nelikulmainen, 1,5 x 1,5 x 0,5 m.

YLÖJÄRVI PIRUNVUORI

980 01 0025

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio
 Kartta: 2124 07 Lempiäniemi
 x: 6834 83 y: 2482 37
 p: 6839 29 i: 3323 27
 Tutkijat: Adel V 2000 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 8,0 km koilliseen.
 Huomiot: Lempiäniemessä, Pirunvuoren juurella, sen S -puolella. Suurin kiviraunio pitkänomainen, vallimainen, sijaitsee polun N -puolella ja muodostaa kahdelta avoimen aitauksen. Kyseessä on ilmeisesti vanha pelto ja polun N -puoleiset röykkiöt ovat viljelysröykkiöitä. (Adel nro 25).

YLÖJÄRVI TEERIMÄKI

ks. 980 01 0036

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: peltoraunio, kiviaita
 Kartta: 2124 07 Lempiäniemi
 x: 6832 03 y: 2483 65
 p: 6836 44 i: 3324 42
 Tutkijat: Adel V 2000 tarkastus
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 6,6 km koilliseen.
 Huomiot: Näsjärven rantaterassilla, entisellä tontinrajalla sijaitsee n. 40 m pitkä NW-SE -suuntainen kivilatomus tai kiviaidan pohja, ilmeisesti pellolta raivatuista kivistä rakennettu. Leveys n. 1 m, korkeus n. 40 cm, kiviä yksi kerros. Kivet ovat sammaloituneet, kooltaan 20-40 cm. Rakennelman SE -osa on paremmin säilynyt, sen korkeus on paikoin 0,5 m ja kivikerroksia ainakin 2. Vanhan pellon NW -puolella on kiviröykkiö, muodoltaan soikeahko, kooltaan n. 4 x 3 m. Korkeus 0,4 m. Kiviä on kaksi kerrosta. Kivien koko 15 - 50 cm. (Adel nro 36).

YLÖJÄRVI UUSI-TYRKKÖ

1008 00 7550

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: röykkiö
 Kartta: 2124 05 Kyrölahti
 x: 6843 65 y: 2478 40
 p: 6848 29 i: 3319 71
 Huomiot: Kiviröykkiö sijaitsee Uusi-Tyrkön talosta n. 165 m WSW, Parmanientien eteläpuolella, pienellä metsäkumpareella, jonka laella on peruskartan mukaan sijainnut lato. Röykkiö on muodoltaan lähes neliskulmainen, sen pituus on 4 m, leveys 3 m, korkeus 1,5 m. Röykkiö on sammalen peitossa. Röykkiö on

mahdollisesti peltoröykkiö, vaikka sen säännöllinen muoto vaikuttaa epätavalliselta.

YLÖJÄRVI EEROLA

1000 00 7551
→ huon lähelle lahdella

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: Tunnistamaton: kuoppa
Kartta: 2123 06 Ylöjärvi
x: 6827 57 y: 2479 88
p: 6832 16 i: 3320 45

Keipani (Keipani)

1000 00 2191

Huomiot: Eerolan taloon vievän tien itäpuolella, peltosaarekkeessa sijaitsee pyöreähkö kuoppa. Halk. n. 2,5 m, syv. n. 0,4 m. Kuoppa sijaitsee saarekkeen W-reunassa olevasta kiintopisteestä nro 973 n. 20 m itään. Kyseessä on mahdollisesti kellari-, säilytys-, tms. kuoppa.

YLÖJÄRVI RUNSAS (RUNSA/LEMPÄNIEMI)

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka
Kartta: 2124 07 Lempäniemi
x: 6833 35 y: 2481 96
p: 6837 84 i: 3322 79

1000 00 7552

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylöjärven kirkosta 6,5 km koilliseen.

Huomiot: Isojakokartan perusteella 1700-luvun kylät ja talot sijaitsevat nykyisen asutuksen kohdalla.

YLÖJÄRVI ILMARI

Ajoitus: historiallinen
Laji: Asutushist: kylän paikka
Kartta: 2123 09 Tampere
x: 6825 87 y: 2481 21
p: 6830 40 i: 3321 70

1000 00 7553

Huomiot: Isojakokartan perusteella 1700-luvun kylät ja talot sijaitsevat nykyisen asutuksen kohdalla.

ÄETSÄ

ÄETSÄ TIENSUU

1000 00 7554

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: Tunnistamaton: kuoppa
Kartta: 2112 09 Houhajärvi
x: 6792 18 y: 2442 16
p: 6798 54 i: 3281 15

Sijainti: Paikka sijaitsee Ylistenjärven lounaisrannasta n. 450 m, Tiensuun talosta n. 150 m SSW, (arjanteen laella)

Huomiot: Harjanteen laen NE-reunaa pitkin kulkee n. 80 m pitkä ja 6-10 m leveä sammalpeitteinen kivikko. Sen NW-osa on maantasainen, paikoin kumpuileva, SE-osa on vallimaisempaa. Kyseessä on ilmeisesti luontainen kivikko. Kivikossa on 12 pyöreähköä tai soikeaa kuoppaa. Kuoppien halk. vaihtelee 0,5 - 1,5 m, syvyys 0,3 - 0,7 m. Kuoppien reunoille on paikoin selvästi nostettu kiviä. Kuopat sijaitsevat jonossa tai pienissä (3 kpl) ryhmissä. Kuopat ovat mahdollisesti säilytyskuoppia. Niistä on myös voitu ottaa kiviä lähitalojen rakennustarpeisiin.

Tarinapaikat ja tarkastamattomat paikat

Luettelo

HÄMEENKYRÖ

HÄMEENKYRÖ MAHNALANJÄRVI TAHKOSAARI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Elinkeinohist: muu
 Huomiot: Mahnalanjärvessä Einolan tilan omistuksessa olleen pikku Tahkosaaren loivasti nousevassa kalliossa on n. 3 m vesirajasta 30 cm halkaisijaltaan oleva rautatappiin kiinnitetty taottu rautarengas. Kokemäenjoen uittoyhdistyksen rakentama tukkilautojen kiinnitysrengas. Ilmeisesti 70-80 v. vanha.

HÄMEENKYRÖ PURIMO SEPPÄLÄ

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
 Laji: Elinkeinohist: muu
 Huomiot: Kallioon kiinnitetty rengas n. 200 m Purimon salmesta Seppälän maan kohdalla. Pidetty tukinuitossa käytettynä nippujen kiinnitysrenkaana.

IKAALINEN

IKAALINEN KARTTU

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Huomiot: Saunamökin edessä (kertoja ei anna tarkempaa sijaintia) suuri kallio, jossa rengas-kolo kalliossa (roomalainen ykkönen ja rengas), toinen niemen nokassa (P rengas K). Paikassa ei ole renkaita veneen kiinnitystä varten.

KANGASALA

KANGASALA VÄÄKSY TEHTAAT

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Teollisuushist: tehdas, mylly raudanvalmistus tiilenpolttouuni
 Kartta: 2141 02
 Sijainti: RHO - Vääksyn historia (karttakopiot). Ei tarkastettu
 Huomiot: RHO 70, luettelo: - vesimylly 1600-l, rautatehdas 1837-46, öljynpuristamo ja tiilitehdas 1800-l.

KIHNIÖ**KIHNIÖ NERKOONJÄRVI SELKÄSAARI**

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Selkäsaareen oli eksynyt venäläisiä v. 1808 ja tuuli vienyt veneet rannalta. Kuolivat tarinan mukaan saareen.

KIIKOINEN**KIIKOINEN MARJAJÄRVI HIRVENNOKKA**

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kuivatun Marjajärven (nyk. peltoa) rannalla Kuosmaojan suussa korkea mäki Hirvennokka (?), jonne on sanottu haudatun ruumiita.

KIIKOINEN MARJAJÄRVI JÄNESNIEMI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Elinkeinohist: muu
 Huomiot: Marjajärven rannassa (paikka oli ennen salmi, veden laskettua niemi) renkaita (määrlyjä) hakattu kiviin kohdissa, joissa mäki ja kallio nousevat jyrkästi ylöspäin. Useissa kohdin rivissä mäenreunoissa ranta-alueella. Paikkakunnalla selitetty paattien kiinnitysrenkaiksi, kun vesi vielä oli korkeammalla. Kertoja puhui 1930-luvusta.

(KUOREVESI /ei kuulu enää Pirkanmaan maakuntaan)

KUOREVESI KAVALA KUKKAROKIVI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kukkarokivi kirkon lähellä. Jätti kantanut kukkarossaan ja heittänyt Kuoreveden kirkkoa kohti.

KUOREVESI HALLINPENKKI MUSTALAISMÄKI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Hallin Jannen kivi, jossa Jannen sanotaan tehneen murhan. Mäen alla maantien varressa Hallista n. 1 km.

KUOREVESI KIRKKORANTA

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Jättiläisenkivi, jonka jättiläinen heittänyt Kuoreveden kirkkoa kohti.

KUOREVESI PIHLAJAVESI PIMEÄSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: kesähauta

Huomiot: Kesähautapaikka Pihlajaveden kaakkoispäässä, josta kertojan mukaan ilmeisesti ei ole siirretty vainajia pois.)

KURU

KURU RIUTTASKORPI

Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: tarinapaikka
Huomiot: Papinkivi. Entisellä kaskipellolla, Vehkasen ja Rasinmäen talojen välillä valtionmaalla pyörätien varrella kivi, jossa pappi ohi kulkiessaan on pitänyt saarnan leikkuuväelle.

KURU AURESELKÄ KALMANSAARI

Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: kesähauta
Huomiot: Ylä-länsi Aureen alueella Aureselällä. Kesäkalmisto.

KURU PUNTASKYLÄ PUNTASJÄRVI

Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: tarinapaikka
Huomiot: Puntasjärven rannalla tarinan mukaan kesäkalmisto, josta ruumiit kuljetettiin talvella Pirkkalaan.

KYLMÄKOSKI

KYLMÄKOSKI MELLOLA-SAVIKOSKI ÄMMÄNKANTAMA

Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: tarinapaikka
Huomiot: Ämmänkantama-kivi Mellolan ja Savikosken kylien rajalla. Jättiläismuija kantanut kiveä esiliinassaan ja liina repesi ja kivi putosi siihen paikkaan.

LEMPÄÄLÄ

LEMPÄÄLÄ LOPPI LOHIKALLIO

Ajoitus: historiallinen
Laji: Muut: tarinapaikka
Huomiot: Nähty metsänemäntiä, kuuluu "jallaattoman tuomari Mäksmonthanin rattaitten kolina". Lohikallio on ollut ylimuistoisen ajan juhannuskokon ja sitä ennen helavalkeiden polttopaikka.

LEMPÄÄLÄ AIMALA

Ajoitus: historiallinen
Laji: Kirkkohist: kirkonpaikka
Kartta: 2123 07
Sijainti: RHO 70 lista
Huomiot: Kirkonpaikka Aimalassa, Vesilahden ja Lempäälän yhteinen

LUOPIOINEN

LUOPIOINEN KYYNÄRÄN RAJAKIVI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: uurros
 Huomiot: Kynnärö-Padasjoki -tien varressa, Kynnäröltä n. 2 km Padasjoen suuntaan. Tieltä matkaa 300-400 m oikealle. Hakattu suurehkoon maakiveen: 1816, alla viisikanta. Mahdollisesti muitakin hakkauksia.

LUOPIOINEN HIRVELÄN TORPPA

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Asutushist: muu
 Huomiot: Ensimmäisen maailmansodan ajoilta 1915-16 punapilkkuun kuolleen talon väen hauta.

NOKIA

NOKIA HAAPANIEMI HUVILANIEMI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: röykkiö, tarinapaikka
 Huomiot: Huvilaniemen tilan pihalla (nyk. Tampereen kesäsiirtola) 2 hautarauniokumpua, joihin kerrotaan haudatun Nuijasodan uhreja.

ORIVESI

ORIVESI RYÖVÄRINKUOPPA

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: 12 km Hirsilästä Vaasaan vanha Kallenaution kestikievari, nykyisin museo, josta tie kulki Ruovedelle yli 20 km asumattoman metsän halki. Metsätaipaleella maantierosvojen lymypaikka Ryövärinkuoppa, halkaisija n. 10 m ja pohjalla lähde.

ORIVESI KONILAMMI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Venäläinen sotaherra ryösti suomalaiselta sotilaalta morsiamen ja ajoi matkallaan lammen ohi. Hevoset pelästyivät mustalaisleirin kohdalla ja syöksyivät lampeen, johon hevoset ja matkaajat hukkuivat.

ORIVESI HIRSILÄ HAISEVANOJA

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: taistelupaikka
 Huomiot: 1808-09 sodassa ojalla käytiin kahakka, jossa kaatuneet viholliset jääneet hautaamatta ja ruvenneet haisemaan. Nähty haamuja istumassa ojaa ylittävällä sillalla.

ORIVESI KASAKKA-AHLE

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kasakkakivi Oripohja-Länkipohja tiellä. Kasakka-ahle/Kasakkakiven-ahle-mäki. 1808-09 sodassa suomalaisjoukko käynyt kahakan venäläisten kanssa. Yksi kasakka saanut surmansa ja haudattu kiven viereen.

PARKANO

PARKANO RUUMISSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kuivasjärven-Kyrösjärven vesireitillä ns. Kaitojen vesien uomassa Ruumissaari, Parkano-Kihniö tien tuntumassa ns. Rännärin sillan alapuolella. Saaren alapuolella Käenkosken voimalaitos. Kun Parkano kuului Ikaalisten ja sitä ennen Hämeenkyrön seurakuntaan olisi Parkanon pohjoisosien vainajia säilytetty saarella. Tarinan mukaan vainajia olisi säilytetty talvella puiden oksilla, eikä kertojalla ole tietoa ruumiiden suojauksesta. Myös ruumiiden kuivatusta arvellaan. Kesällä ruumiit kuljetettiin vesiteitä pitkin.

PARKANO KÄRKELÄ

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Tunnistamaton: maarakenne
 Huomiot: Talon perustuksia kaivettaessa löytyi "pitkänomaisia kuten hautoja ja hiiliä". Korkea niemeke vesistön varrella n. 100 m rannasta.

TAMPERE

TAMPERE PISPALAN BUNKKERIT

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Sotahist: varustus
 Huomiot: Tarkastusta alueelle ei ole tehty. Bunkkerit ovat osa Pispalan harjulla osittain säilynyttä venäläisen sotilasjohdon teettämää linnoitusta vuosilta 1915-17. Parhaiten säilyneet osat Pispalan koulun eteläpuoleisessa rinteessä ovat kaksi betonirakennelmaa, konekivääriasemaa (perimät.). Bunkkerit ovat neliömäisiä ja tasakattoisia, kooltaan n. 4 x 5 m. Niitä ei kuitenkaan käytetty 1. maailmansodan aikana. Vuoden 1918 Tampereen piirityksessä ne olivat käytössä. (Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998, kohde 233)

URJALA

URJALA KAITANEN SORMIKIVI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kaitasen tilalla Sormikivi, jolla jätti heitti kirkkoa. Ilmeisesti rauhoitettu. Toisen tarinan mukaan jätti rakensi siltaa Rutajärven yli Kormantinniemenstä (?) Kajaniemeen. Eräs akka huusi "munas näkyy", jätti suuttui ja puristi kiveä niin, että sormenjäljet jäi. Kivi halkesi ja toisen puolen heitti Hollolle (Sormikivi) ja toisen Hunningolle.

URJALA MENONEN MAUNULA RISTIKALLIO

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Maunulan talon takana Ristikalliossa kämmenen kokoinen kolo "Kristuksen jalanjälki", jossa vettä. Jos heittää veteen kahta metallia (mieluummin rahaa) ja valelee vedellä kipeää kohtaa, niin paranee.

URJALA RUTAJÄRVI NAURISMONMÄKI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Sormikivi. Hiisi heittänyt sen pyykinpesussa ollutta naista kohti.

URJALA HONKOLAN KARTANO VÄSTINKI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Maantien varrella Västingin mökin luona kiviset veräjätolpat, jossa väitetään Setä Topeliuksen kertoman Pikku-Matin aukaisseen veräjän maaherralle.

VALKEAKOSKI**VALKEAKOSKI SAVILAHTI RYSSÄNHAUDANMÄKI**

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Ryssänhautakivi Hki-Tre-pikatie, Piispantallin tienristeys n. 4 km Valkeakoskelta Tampereelle, 300 m risteyksestä soratietä. Tarinan mukaan vanha hautapaikka.

VAMMALA**VAMMALA VAMMASKOSKENNISKA KAIJANKARI**

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kaijankari. Ukolla oli paha akka (Kaija), jonka vei karille tapojen parannukseksi.

VAMMALA RAUTAVESI KÄRÄJÄKALLIOSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Rautavesi Kärjäkalliosaari

VAMMALA LEINIÄLÄ KATARA KUKKONKIVI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kataran talon maalla Kukkonkivi, jonka piru Pirunvuorelta heitti kohti Kataran kiekuvaa kukkoa.

VAMMALA RAUTANIEMI KUKKAROKIVI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kukkarokivi, jonka jätti oli heittänyt Karkun Pirunvuorelta koittaen tuhota Tyrvään vanhan kirkon.

VAMMALA VASKIVESI RAATOSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Vaskivedessä Raatosaari, johon olisi haudattu "varhaisasutuksen aikana".

VILPPULA

VILPPULA LIETTYÄNNIEMI ARKKUSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: kesähauta
 Huomiot: Liettyänniemen länsipuolella Arkkusaari, jota ei käytetty hautausmaana, vaan tilapäisesti arkkujen säilytyspaikkana tai toisen kertojan mukaan levähdyspaikkana vainajaa kuljetettaessa kirkkomaahan Pirkkalan kirkolle haudattavaksi. Tapahtui ennenkuin Ruoveden seurakunta perustettiin n. 1400-1500-luvulla.

VILPPULA POHJASLAHTI KINNARINNOTKO

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Tarjanneveden ja Vehkajärven välinen kannas kertojan mukaan olisi ollut peurojen kulkureitti ja pyyntipaikka. Tarjanteessa myös Peurasaari ja Pikkupeurasaari. Kartta.

VIRRAT

VIRRAT OHTOLA TOISVESI RUUMISSAARI

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: kesähauta
 Huomiot: Toisveden pohjoispäässä Enonkoskelle (?) menevän laivareitin varrella Ruumissaari, jonne haudattu 2 henkeä (n. 30- ja 18 vuotiaat) ilmeisesti vuosisadan vaihteen tienoilla. Lapualta oli lähdetty tuomaan Pirkkalaan vainajia, mutta huono keli yllätti. Haudan painaumat näkyvät.

ÄETSÄ

ÄETSÄ VÄHÄVAARA KAIJANSUO

Ajoitus: historiallinen
 Laji: Muut: tarinapaikka
 Huomiot: Kiikan Vähävaaran tien varressa Kiikanojan metsällä Kaijansuo, johon haudattu tarun mukaan itsemurhan tehnyt Kaija-niminen nainen.